

Teologinen tiedekunta
Helsingin yliopisto

Elina Kuusisto

AVOIMESTI SITOUTUNEENA
Lähetystyö kristillisessä kasvatuksessa ja vapaaehtoistyössä

Esitetään Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkistettavaksi yliopiston päärakennuksen auditoriossa XII
perjantaina 11. maaliskuuta 2011 kello 12.

Helsinki 2011

Ohjaajat

Professori Kirsi Tirri, Helsingin yliopisto

Professori (ma) Tapani Innanen, Helsingin yliopisto

Dosentti Timo Vasko, Helsingin yliopisto

Esitarkastajat

Dosentti Seija Mahlamäki-Kultanen, Tampereen yliopisto

Dosentti Allan Franzén, Helsingin yliopisto

Vastaväittäjä

Dosentti Seija Mahlamäki-Kultanen, Tampereen yliopisto

ISBN 978-952-92-8656-0 (nid.)

ISBN 978-952-10-6830-0 (PDF)

Unigrafia

Helsinki 2011

AVOIMESTI SITOUTUNEENA

Lähetystyö kristillisessä kasvatuksessa ja vapaaehtoistyössä

Tiivistelmä

Tutkimus tarkastelee lähetystyön, kristillisen kasvatuksen ja vapaaehtoistyön risteyksessä olevia ilmiöitä eli lähetyskasvatusta osana kristillistä kasvatusta sekä lähetysharrastusta vapaaehtoistyönä. Tutkimuskontekstina on luterilainen opiskelijajärjestö Opiskelijain Lähetysliitto (OL), jonka historialliset juuret ovat Student Volunteer Movementissa. Tutkimus on otteeltaan laadullinen ja empiirinen sisältäen historiallisen ja retrospektiivisen näkökulman, sillä työ keskittyy OL:n vuosiin 1972–2000. Tutkimuskysymykset ovat: Millainen järjestö OL:n on ollut? Millaista on ollut OL:n antama lähetyskasvatus? Miksi OL:n entiset puheenjohtajat ovat osallistuneet OL:ään? Miten tavoitteisuus ja intentionaalisuus on ilmennyt OL:n entisillä puheenjohtajilla?

Aineistona ovat OL:n toimintakertomukset ja jäsenanomukset (N=629), sekä haastattelut, joihin osallistuivat kaikki 25 OL:n entistä puheenjohtajaa. Aineistot analysoitiin laadullisella ja määrällisellä sisällönanalyysillä osin induktiivisesti ja osin deduktiivisesti. Tutkimuksen pedagogisena lähtökohtana oli tilannesidonnainen oppimisteoria (Lave & Wenger 1991), jota täydennettiin mielekkään oppimisen kriteereillä (Jonassen 1995), vapaaehtoisuuden mallilla (Yeung 2004) sekä opettajan pedagogisen ajattelun teorian käsitteillä tavoitteisuudesta ja intentionaalisuudesta (Kansanen et al. 2000).

Verrattuna paikallisseurakuntien lähetystoimintaan OL ei ole eronnut osallistujamääriltään tai toimintamuodoiltaan. Sen sijaan OL:ssä kaikki jäsenet ovat olleet nuoria aikuisia eli ikäryhmää, joka on havaittu Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa haastavimmaksi saada mukaan toimintaa. OL muodostaa siten kiinnostavan kontekstin lähetyskasvatuksen ja lähetysharrastuksen analysoinnille.

Tutkimuksen päätulos on lähetyskasvatuksen malli, jonka kasvatukselliset komponentit ovat arvot, tavoitteet ja menetelmät. Mallin ytimen muodostavat tavoitteet. Pää tavoitteena on lähetysharrastuksen synty ja syveneminen, joka sisältää emotionaalisen, kognitiivisen ja pragmaattisen aspektin. Sivutavoitteet tuovat esille horizontaalisen, vertikaalisen ja sisään–ulospäin suuntautuvat ulottuvuudet, jotka ovat lähetyskasvatuksen metatasoja. Sivutavoitteissa tuli esille, että yhteiskunnallinen ja uskonnollinen kasvatus voi saada missionaarisen dimension lähetystyöhön valmistautumisen kautta. Samalla lähetyskasvatuksen ero lähetystyöntekijäkoulutukseen löytyi tavoitteiden painotumisessa. Edellisessä korostui mallin päätavoite ja jälkimmäisessä mallin sivutavoitteet. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, että vertikaalisen ulottuvuuden pohjalta on syytä täydentää uskonnollisen kompetenssin määritelmää missionaarisuudella.

Osallistumisyyt olivat haastatteluaineistossa yhtä moninaisia kuin muisakin vapaaehtoistyön tutkimuksissa, ja toisaalta niissä korostuivat nuorille tyypilliset

piirteet kuten sosiaalisuus. Tutkimuksessa löytyi jatkuvuus–uuden etsintä ja etäisyys–läheisyys -ääripäiden välille sijoittuvia teemoja, joita ei ollut Yeungin mallissa. Tutkimuksessa lähetysharrastus ilmeni vapaaehtoistyönä toisaalta sisäänpäin kääntyneisyytenä, joka suuntautui joko kohti omaa spiritualiteettiä tai sosiaalista yhteisöä. Toisaalta lähetysharrastus näyttäytyi intentionaalisena kasvatustoimintana joko yhteisön kehittämiseksi tai lähetystyön edistämiseksi, jolloin lähetystyö nähtiin elämäntehtävänä ja tulevaisuuden ammattina.

Avainsanat

lähetystyö, kristillinen kasvatus, vapaaehtoistyö, lähetyskasvatus, lähetysharrastus, kristillinen opiskelijajärjestö

OPENLY COMMITTED

Mission in Christian Education and Voluntary Work

Abstract

In this study the junction of Christian mission, Christian education and voluntary work are examined in the Christian student voluntary association *Opiskelijain Lähetysliitto* (OL), which is the Finnish successor to the Student Volunteer Movement. The main subjects are the structure and content of the mission education as one aspect of Lutheran education and the reasons for expressing the mission interest through voluntary work. The research questions are as follows: What kind of organization has the OL been? What has mission education been like in the OL? Why have the former chairpersons participated in the OL? How have purposiveness and intentionality arisen among the former chairpersons?

The study is empirical despite having a historical and retrospective view, since the OL is explored during the period 1972–2000. The data consists of the OL's annual reports, membership applications (N=629) and interviews of all 25 former chairmen. Data is analysed by qualitative and quantitative content analysis in a partly inductive and partly deductive manner. The pedagogical framework arises from situational learning theory (Lave & Wenger 1991), which was complemented with the criteria for meaningful learning (Jonassen 1995), the octagon model of volunteer motivation (Yeung 2004) and the definitions of intentionality and purposiveness in the theory of teachers' pedagogical thinking (Kansanen et al. 2000).

The analysis of the archive data showed that the activities of the OL are reminiscent of those of the missions of the Finnish Evangelical Lutheran Church congregations. The biggest difference was that all OL participants were young adults, the age group that is the greatest challenge to the Church. The OL is therefore an interesting context in which to explore mission education and mission interest.

The key result of the study was the forming of a model of mission education. The model has three educational components: values, goals and methods. The gist of the model is formed by the goals. The main goal is the arousing and strengthening of mission interest which has emotional, cognitive and practical aspects. The subgoals create the horizontal–vertical and inward–outward dimensions of the model, which are the metalevels of mission education. The subgoals reveal that societal and religious education may embody a missionary dimension when they are understood as missionary training. Further, a distinction between mission education and missionary training was observed. The former emphasizes the main goal of the model and the latter underlines the subgoals. Based on the vertical dimension of the model the study suggests that the

definition of religious competence needs to be complemented with missional competence.

Reasons for participating in the OL were found to be diverse as noted in other studies on volunteering and motivating factors, and were typical to young people such as the importance of social relations. The study created new motivational themes that occurred in the middle of the continuity–newness and the distance–proximity dimensions, which were not found in Yeung’s research. Mission interest as voluntary work appeared as oriented towards one’s own spirituality or towards the social community. On the other hand, mission interest was manifested as intentional education in order to either improve the community or to promote the Christian mission. In the latter case the mission was seen as a purpose in life and as a future profession.

Keywords

mission, Christian education, voluntary work, mission education, mission interest, student movement

ESIPUHE

Kiitän lämpimästi kaikesta saamastani tuesta ja rohkaisusta tutkimusprojektini eri vaiheissa. Gradun valmistuttua professorien Kirsi Tirrin ja Lassi Pruukin kannustuksesta päädyin jatko-opiskelijaksi ja opinnoissani alkoi uusi innostava vaihe. Kiitän Kirsi Tirriä selkeistä tutkimuksen teon ohjeista, jotka ovat jääneet mieleeni ja ovat toimineet koko prosessin ajan peilinä tutkimuksen teossa. Kiitän Lassi Pruukia analyyttisestä ja dialogisesta ohjausotteesta. Kiitän dosentti Timo Vaskoa missiologisista keskusteluista ja professori Tapani Innasta loppuvaiheen neuvoista ja akateemiseen perinteeseen perehdyttämisestä. Kiitän myös yliopistonlehtori Ilse Eriksonia, jonka kasvatustieteen pro gradu -seminaari haastoi minua pohtimaan tutkimustani uusista näkökulmista. Kiitän dosentti Seija Mahlamäki-Kultasta ja dosentti Allan Franzénia väitöskirjan esitarkastuslausuntojen rakentavista korjausehdotuksista. Kiitän lisäksi yliopiston kielipalveluita sujuvasta yhteistyöstä.

Kiitän professori Markku Heikkilää työpisteen antamisesta ja promootiosihteerin työhön pyytämisestä. Työpiste käytännöllisen teologian osastolla on ollut minulle varsin tärkeä osa tutkijan identiteetin kehittymisessä ja tutkijayhteisöön sosiaalistumisessa. Kiitän myös esimiestäni hallintopäällikkö Mikael Vanttistä, sillä promootiosihteerin osa-aikainen työ on mahdollistanut väitöskirjaprojektin loppuunsaattamisen. Kiitän uskonnonpedagogiikkalaisia Inkeri Rissasta, Eija Hanhimäkeä, Kristina Holmia ja Yrjö Rossia sekä kirkkososiologeja Marjukka Laihoa, Sanna Lehtistä, Päivi Pöyhöstä ja Tomi Oravasaarta ja käytännöllistä teologia Tiina Ikosta. On ollut ihanaa jakaa tutkijan arkea kanssanne. Kiitos kaikesta ystävydestä, vertaistuesta ja innostavista keskusteluista. Kiitän lämpimästi yliopistonlehtoreita Auli Vähäkangasta ja Maria Buchertia kannustuksesta ja tutkijatohtori Arto Kuorikoskea tietoteknisestä tuesta. Kiitos Kuvion väelle kuvien editointiavusta. Kiitän työoveruudesta koko käytännöllisen teologian osaston väkeä. Osastolla on ollut ilo työskennellä, sillä osastosihteerini Päivi Rönqvistin ja amanuenssi Timo Ävistin puoleen on voinut aina kääntyä.

Kiitän OL:n vanhoja puheenjohtajia, jotka osallistuivat tutkimukseen. Heidän pohdinnat, sitoutuminen ja avoimuus mahdollistivat tämän tutkimuksen. Kiitän myös OL:n nykyisiä aktiiveja siitä yhteisöllisyydestä, jota olen saanut kokea palattuani uudelleen OL:ään.

Tutkimusprojektin aikana elämässäni koin monta merkittävää elämänvaihetta. Menetin äitini ja molemmat mummini, jotka eivät ehtineet nähdä graduni eikä väitöskirjani valmistumista. Aloin seurustella ja menin naimisiin rakkaani Jari Monosen kanssa. Kiitollisuudella ajattelen ystäviäni, joiden kanssa olen voinut jakaa näihin vuosiin sisältynyttä surua ja tuskaa sekä iloa ja toiveikkuutta. Kiitän ennen kaikkea ystävääni Minna Savolaa, jonka kanssa monen vuoden ajan elimme kämppeksinä Kontulan solussa ja pohdimme elämän ja tutkimuksen teon kiemuroita. Kiitos ystävälleni Sari Valkeajoelle yhteisestä jakamisesta ja väitöskirjani oikolukemisesta. Kiitän myötäelämisestä ja keskusteluista ystäviäni Päivi Rinnettä, Riitta Lehtolaa, Niina Topparia, Kati Howardia, Katri Heliniä, Elina Tornbergiä, Marjukka Pakkasta ja Soili-Sisko Eskolaa.

Kiitän isääni Pekka Kuusistoa ja siskoani Annu Kuusistoa, tätejäni Sirpa Heinosta ja Riitta Kuusistoa perheineen, anoppiani Sisko Sinkkosta ja isän ystävää Mer-

ja Möröstä. Tutkimukseni toteuttaminen ei olisi ollut mahdollista ilman rukouksianne, rakkauttanne ja saamaani taloudellista tukea. Sanoilla on vaikea kuvata, miten paljon olette merkinneet minulle kuluneina vuosina. Kiitän Annua myös kaikista ihanista vaateista, joita olet antanut minulle.

Suurin kiitos kuuluu aviomiehelleni Jari Monoselle, joka on käynyt kanssani läpi koko tutkimusprosessin. Jari olet minulle kuin Zion elämän ja tutkimuksen Matrixissa. Sinun rakkautesi, luottamuksesi, äänesi ja katseesi ovat olleet monessa hetkessä pelastuksena.

Omistan tämän tutkimuksen ihailemani JK Rowlingin tapaan seitsemälle rakkaalle:

Jari Monoselle

Pekka Kuusistolle

Annu Kuusistolle

Päivi Kuusistolle (1947–2006)

Hilja Kuusistolle (1916–2007)

Taimi Hietalalle (1920–2009)

OL:lle

Sinun luonasi on elämän lähde,
sinun valostasi me saamme valon.
Psalmi 36:10

Sinun sanasi on lamppu,
joka valaisee askeleeni,
se on valo minun matkallani.
Psalmi 119, 105

Helsingissä ystävänpäivänä 14.2.2011
Elina Kuusisto

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 LÄHETYSTYÖN, KRISTILLISEN KASVATUKSEN JA VAPAAEHTOISTYÖN RISTEYKSESSÄ	7
2.1 Lähetystyö ja kristillinen kasvatusta vapaaehtoistyön moninaisuudessa	7
2.2 Lähetyskasvatusta näkökulmana kristilliseen kasvatukseen	13
2.3 Lähetyskäsitys vapaaehtoistyönä	18
3 OPISKELIJAIN LÄHETYSLIITON (OL) TAUSTA	21
3.1 Historialliset juuret Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitossa (AVL)	21
3.2 Yhdistyksen nimenmuutos ja tarkoituksen laajennus	24
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	26
4.1 Tutkimuskysymykset ja tieteenfilosofiset oletukset	26
4.2 Teoreettiset lähtökohdat	28
4.2.1 Oppiminen asteittain syvenevänä osallistumisena	28
4.2.2 Mielekkään oppimisen kriteerit metodien peilinä	31
4.2.3 Motivaatiotekijät osallistumissyiden selittäjinä	35
4.2.4 Tavoitteisuus ja intentionaalisuus pedagogisen ajattelun jäsentäjänä	38
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	40
5.1 Laadullisen tutkimuksen prosessi ja tutkijan asema	40
5.2 Arkistoaineiston analyysi	43
5.3 Haastatteluaineisto ja sen analysointi	46
5.3.1 Haastatteluaineiston hankinta	46
5.3.2 Haastattelujen teemoittelu sisällönanalyysillä	49
5.3.3 Haastattelujen tyypittely	52
5.4 Tutkimusjoukko	53
6 OL:N PUITTEET JÄRJESTÖNÄ VUOSINA 1972–2000	57
6.1 OL:n uudet jäsenet	57
6.2 OL:n toimintamuodot	60
6.3 OL:n toimintamutojen muodostama kokonaisuus	70
7 LÄHETYSKASVATUS OL:SSÄ	73
7.1 OL:n arvomaailma	73
7.1.1 OL:n arvot	73
7.1.2 OL:n rajat	80
7.1.3 OL:n arvojen kokoava tarkastelu	87
7.2 OL:n kasvatustavoitteet	91
7.2.1 Pääkasvatustavoite	91
7.2.2 Sivukasvatustavoitteet	96
7.2.3 Kasvatustavoitteiden hierarkkisuus ja yhteenkuuluvuus	102
7.3 OL:n kasvatustavoitteet	105
7.3.1 Mielekkään oppimisen kriteerien toteutuminen OL:ssä	105
7.3.2 OL:n muut tavoitteet	117
7.3.3 OL:ssä opitun siirtovaikutus	121
7.3.4 Kasvatustavoitteiden kokoava tarkastelu	125
7.4 Lähetyskasvatuksen malli	128

8 ENTISTEN PUHEENJOHTAJIEN LÄHETYSHARRASTUS OL:SSÄ	131
8.1 OL:ään osallistuminen ja poisjäänti.....	131
8.1.1 Mukaanmeno	131
8.1.2 Aktiiviaika	135
8.1.3 Poisjääminen	146
8.1.4 OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden painottuminen	148
8.2 Lähetys-harrastuksen orientaatiot	153
8.2.1 Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatio	153
8.2.2 Yhdessä tekemisen orientaatio	155
8.2.3 Yhteisön kehittämisen orientaatio	157
8.2.4 Lähetysprofession orientaatio	159
8.2.5 Lähetys-harrastuksen orientaatioiden välinen vuorovaikutus	161
9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	163
9.1 Tutkimustulokset kootusti	163
9.2 Tutkimustulosten luotettavuus ja jatkotutkimusaiheet	169
9.3 Tutkimuksen käytännölliset kontribuutiot	171
LYHENTEET	172
LÄHTEET	173
LIITTEET	193
Liite 1 Kristillisiä opiskelijajärjestöjä koskevat opinnäytteet Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa.....	193
Liite 2 Yeungin mallin motiiviteemat sekä OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden määrät	195
Liite 3a Teemahaastattelurunko.....	196
Liite 3b Haastattelukysymykset sähköpostihaastatteluissa	197
Liite 4 OL:n entisten puheenjohtajien yhdistykseen liittymisvuodet ja luottamustehtävät vuoteen 2004 asti.....	198
Liite 5 Lehtijuttu Koreografiapoika-kalenterista	200

KUVIOT

Kuvio 1 Tutkimuskohteena lähetys-harrastus ja lähetykasvatus Opiskelijoiden Lähetysliitossa (OL).....	12
Kuvio 2 Mielekkään oppimisen kriteerien yhteenkuuluvuus (vrt. Jonassen 1995)	33
Kuvio 3 Vapaaehtoisuuden motivaation kahdeksankulmiomalli (vrt. Yeung 2004a).....	35
Kuvio 4 Arvomaailman, kasvatustavoitteiden ja kasvatustietojen yhteenkuuluvuus	50
Kuvio 5 OL:n toimintamuodot vuosittain 1972–2000.....	70
Kuvio 6 OL:n toimintamuotojen kokonaisuus.....	71
Kuvio 7 Lähetykasvatuksen tavoitteet ja niiden väliset suhteet.....	104
Kuvio 8 Lähetykasvatuksen malli	129

TAULUKOT

Taulukko 1 Missionaarinen dimensio ja intentio (vrt. Ott 2001, 91).....	13
Taulukko 2 Tutkimusprosessin päävaiheet	40
Taulukko 3 Kasvatuspuheen aihepiirit	51
Taulukko 4 Kasvatuspuheen intensiteetti ja aikamuodot.....	51
Taulukko 5 OL:n puheenjohtajat vuosina 1972–2000	53
Taulukko 6 Haastateltavien koulutus, ammatti ja elämäntilanne.....	54
Taulukko 7 Haastateltavien hengellinen tausta.....	54
Taulukko 8 Haastateltavien lähetystyötausta ennen OL:ää	55
Taulukko 9 Haastateltavien yhteydet lähetystyöhön OL:n jälkeen.....	56
Taulukko 10 OL:n uusien jäsenten määrät vuosina 1972–2000	57
Taulukko 11 OL:n uusien jäsenien ikäjakauma	58
Taulukko 12 OL:n uusien jäsenten opiskeluasteet.....	58
Taulukko 13 OL:n uusien jäsenten opiskelualat	59
Taulukko 14 Yhdistystoiminta	60
Taulukko 15 Kokoava viikkotoiminta	62
Taulukko 16 Ulospäin suuntautuva toiminta	64
Taulukko 17 Sosiaalinen toiminta.....	67
Taulukko 18 Tukeva toiminta	68
Taulukko 19 OL:n jäsenmaksun maksaneiden määrät vuosina 1972–2000	68
Taulukko 20 OL:n arvot esille toiminnan kautta	73
Taulukko 21 OL:n arvot ja puhettavat	73
Taulukko 22 OL:n pääarvot ja läpäisevät arvot	74
Taulukko 23 OL:n rajat.....	80
Taulukko 24 OL:n kasvatustavoitteet ja puhettavat	91
Taulukko 25 OL:n pääkasvatustavoite.....	92
Taulukko 26 OL:n sivukasvatustavoitteet.....	96
Taulukko 27 Kasvatustavoitteiden hierarkkisuus	102
Taulukko 28 Mielekkään oppimisen kriteerit ja puhettavat.....	105
Taulukko 29 Autenttisuus ja OL:n kasvatustavoitteet	105
Taulukko 30 Vuorovaikutus ja OL:n kasvatustavoitteet.....	109
Taulukko 31 Muut mielekkään oppimisen kriteerit ja OL:n kasvatustavoitteet.....	111
Taulukko 32 Muut metodit ja puhettavat	117
Taulukko 33 Muut metodit ja OL:n kasvatustavoitteet.....	117
Taulukko 34 Transfer ja OL:n kasvatustavoitteet.....	121
Taulukko 35 OL:n kasvatusmenetelmät ja puhettavat	125
Taulukko 36 OL:n kasvatusmenetelmät ja -tavoitteet	125
Taulukko 37 Mukaanmenoon vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio.....	134
Taulukko 38 Aktiiviaikana vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio	145
Taulukko 39 Poisjääntiin vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio.....	147
Taulukko 40 OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden painottuminen	148
Taulukko 41 Spiritualiteetin kehittämisen orientaatio	153
Taulukko 42 Yhdessä tekemisen orientaatio.....	155
Taulukko 43 Yhteisön kehittämisen orientaatio	157
Taulukko 44 Lähetysprofession orientaatio	159
Taulukko 45 Lähetysharrastuksen orientaatioiden metatasot	161
Taulukko 46 Lähetysprofession ja muiden lähetysharrastuksen orientaatioiden välinen vuorovaikutus.....	161

1 JOHDANTO

Monikulttuurisuus ja maailmanlaaja vastuullisuus koskettavat enenevässä määrin jokaisen ihmisen elämää globalisoituvassa Suomessa ja maailmassa. Kasvatuksen näkökulmasta näitä aiheita on tutkittu Suomessa pääasiassa yhteiskunnan antaman kasvatuksen ja koulutuksen konteksteissa kuten päiväkodissa, peruskoulussa ja lukiossa (ks. esim. Allahwerdi 2001; Paavola 2007; Mikkola 2001; Talib 1999). Samoin yhteiskunnallinen konteksti on ollut painottuneena monikulttuurisuuden ja uskontokasvatuksen huomioivissa tutkimuksissa (ks. Kuusisto 2010; Holm, Nokelainen & Tirri 2009; Hanhimäki 2008; Rissanen 2008). Tässä tutkimuksessa laajennetaan tarkastelua uskonnollisen yhteisön ympäristöön, jolloin kasvatuksellisesti keskeinen kysymys on, miten yhdistää sekä uskontojen luonteeseen liittyvä missionaarisuus että avoimuus ja kunnioitus uskonnollista ja kulttuurista moninaisuutta kohtaan (ks. esim. Kuokkanen 2010; Laiho 2010; Abu-Nimer 2001; Bosch 1984, xxvi; Reed 1985, 22; Komulainen & Vähäkangas 2009; ks. myös Juntunen, Laiho & Pessi 2010).

Tässä tutkimuksessa tutkimuskontekstina toimii Suomen evankelisluterilaisen kirkon piirissä toimivaa opiskelijajärjestö nimeltä Opiskelijain Lähetyслиitto (OL), jolloin tutkimuksen kontekstina on kristillinen ja tarkemmin luterilainen uskonnollisuus. Tutkimuksessa viitataan kristinuskosta tai kristillisyydestä puhuttaessa luterilaisuuteen, ellei asiaa tuoda esille erikseen.

Luterilaisessa kontekstissa kansainvälisyys- ja monikulttuurisuuskysymyksiä yhdistettynä missionaarisuuteen ovat käsitelleet perinteisesti oman maan rajojen ulkopuolella työskentelevät lähetystyöntekijät (ks. Ahonen 2010; Kääriäinen, Hytönen, Niemelä & Salonen 2004, 349). Muuttuneessa maailmanlaajassa ja yhteiskunnallisessa tilanteessa kuitenkin jokainen kristitty tai muun uskonnon tai ideologian edustaja joutuu kohtaamaan kasvavan kulttuurisen pluralismin, yhteiskuntien monikulttuuristumisen ja globalisaation vaikutukset (Fenrick 2007, 7–8; Groome 2003, 4, ks. myös Räsänen 2000, 116; Heimbrock, Scheilke & Schreiner 2001, 9). Uskonnonpedagogisessa tai missiologisessa tutkimuksessa ei kuitenkaan ole aikaisemmin tutkittu ja pyritty luomaan teoreettista mallia, jossa lähetystyö ja kansainvälinen vastuu huomioidaan kristillisessä kasvatuksessa. Tämä tutkimus vastaa tähän tarpeeseen. Lisäksi tutkimuksen toisena näkökulmana on analysoida lähetystyöhön nivoutuvaa vapaaehtoistyötä ja vapaaehtoisten osallistumista.

Opiskelijain Lähetyслиitto valittiin tutkimusympäristöksi käytännöllisistä syistä. Koska tutkimuksen tekijä on itse ollut aktiivinen kyseisessä järjestössä, hän tiesi, että on nuoria aikuisia, jotka ovat sitoutuneita lähetystyötä käsittelevään ja tukevaan kasvatukselliseen vapaaehtoistyöhön. Täten tutkija tiesi myös, että järjestön 100-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1999 oli toivottu uutta tutkimusta järjestöstä. Yhdistyksestä tehdyt aikaisemmat tutkielmat ovat tarkastelleet sen historiaa Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetyслиittona (AVL) vuosina 1899–1940 (Eerola 1970) ja vuosina 1940–1974 (Simojoki 1988). Tämä tutkimus keskittyy OL:n vuosiin 1972–2000, jolloin yhdistyksen nimenä oli Opiskelijain Lähetyслиitto. Vuodesta 2001 lähtien nimi on ollut *Opiskelijoiden Lähetyслиitto* (kursivointi tekijän). Tutkimusvuosien rajausta perustuu siten myös käytännölliseen valintaan.

Tutkimuksessa käytetään käsitteitä lähetykskasvatus ja lähetysharrastus kuvaamaan lähetystyön huomioivaa kristillistä kasvatusta ja vapaaehtoistyötä. Aikaisemmin sekä lähetykskasvatusta että lähetysharrastusta on tutkittu Suomessa melko vähän. Lähetykskasvatusta sivuavia teemoja on aikaisemmin Suomessa selvittänyt lähinnä Allan Franzén (1986; 1989), jonka tutkimuksissa tarkastelun kohteena ovat olleet Pohjoismaiden lähetystyöntekijäkoulutus ja lähetyssaines peruskoulun ja lukion oppikirjoissa. Lähetysharrastusta on tarkasteltu pääasiassa historiallisesti. Lähetysharrastuksesta on tehty jonkin verran empiirisiä tutkimuksia, joissa on havaittu nuorten ja nuorten aikuisten puuttuminen paikallisseurakuntien lähetystoiminnasta. Toisaalta taas nuorten aikuisten läheinen suhde lähetystyöhön on ilmennyt esimerkiksi Suomen Lähetysseuran esikoulutuskurssin suosiossa ja järjestöjen opiskelijatoiminnassa.

Tutkimus tarkastelee lähetykskasvatusta kristillisen kasvatuksen alana, ja lähetysharrastuksen luonnetta vapaaehtoistyönä sekä Opiskelijain Lähetysliittoa järjestönä. Tutkimusaineisto koostuu OL:n toimintakertomuksista ja jäsenanomuksista sekä haastatteluista, joihin osallistuivat kaikki 25 vuosien 1972–2000 OL:n entistä puheenjohtajaa. Puheenjohtajat valittiin informanteiksi, koska he ovat olleet sitoutuneita OL:ään monien vuosien ajan, ja heille on siten kertynyt kokemusta vapaaehtoistyöstä OL:ssä monelta näkökulmalta. Järjestön päävastaavana he ovat joutuneet pohtimaan myös OL:n tarkoitusta ja sen saavuttamista enemmän kuin muut toimintaan osallistuvat.

Arkisto- ja haastatteluaineiston analysoinnissa käytetään laadullista ja määrällistä sisällönanalyysiä, missä hyödynnetään Atlas.ti ja Excel -tietokoneohjelmia. Analysointi tapahtuu osin aineistolähtöisesti ja osin teorialähtöisesti. Tutkimuksen kasvatusteoreettisen viitekehyksen muodostaa tilannesidonnainen oppimiskäsitys (Lave & Wenger 1991, 1999), jota täydennetään opettajan pedagogisen ajattelun teoriaan sisältyvillä tavoitteellisuuden ja intentionaalisuuden käsitteillä (Kansanen, Tirri, Meri, Klockfors, Husu & Jyrhämä 2000; Kansanen 1981; 2004). OL:n kasvatusten menetelmien yhteydessä analysointirunkona toimivat Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteerit, ja OL:ään osallistumisen ja poisjäämisen syiden analysoinnissa koitellaan Yeungin (2004a) vapaaehtoisuuden motivaation kahdeksankulmiomallia.

Tutkimus kuuluu uskonnonpedagogiikan ja missiologian alaan. Se on luonteeltaan empiirinen ja laadullinen tutkimus, mutta siinä on historiallinen ja retrospektiivinen näkökulma. Tutkimuksen tavoitteena on luoda teoreettinen malli lähetykskasvatuksesta ja tarkastella teoreettisesti lähetysharrastusta. Tutkimuksen käytännöllisenä kontribuutiona on toive, että tutkimuksesta olisi hyötyä sekä OL:n ja muun lähetystoiminnan vapaaehtoisille että laajemminkin esimerkiksi lähetykskasvattajien ja kirkon maahanmuuttajatyöstä vastaavien työssä ja koulutuksessa.

2 LÄHETYSTYÖN, KRISTILLISEN KASVATUKSEN JA VAPAAEHTOISTYÖN RISTEYKSESSÄ

2.1 Lähetystyö ja kristillinen kasvatus vapaaehtoistyön moninaisuudessa

Lähetystyöllä tarkoitetaan kirkon lähetystehtävää, johon kuuluu niin kotimaassa kuin maailmanlaajasti tapahtuva kristillisestä uskosta vieraantuneiden ja ei-kristittyjen tavoittaminen evankeliumilla. Lähetystyön erityisluonteeseen kuuluu pyrkimys kohtaamiseen maantieteellisiä, kulttuurisia ja uskonnollisia rajoja ylittäen. (Ahonen 2000; Bosch 1991)

Tutkimuksessa käsitellään Opiskelijain Lähetysliiton vuosia 1972–2000, jolloin kansainvälisessä lähetysteologiassa on vaikuttanut ekumeeninen paradigma (Bosch 1991; ks. myös Ahonen 2000, 101).¹ Sen taustalla on vuoden 1910 Edinburghin lähetyskokouksesta alkunsa saanut ja toisen maailmansodan jälkeen kiteytynyt teologinen näkemys lähetystyöstä kolmiyhteisen Jumalan olemuksesta kumpuavana kirkon ydintehtävänä. ”Lähetysten perusta nähdään olevan itse Kolminaisuudessa ja sen persoonien välisessä rakkaudessa ja yhteydessä, josta Jumala haluaa tehdä myös ihmiset osallisiksi” (Ahonen 2010, 26; ks. myös Ahonen 1991, 114–115; Ahonen 2000, 44, 151).

Ekumeenisen paradigman mukaan lähetystyö ymmärretään kokonaisvaltaisesti eli siinä pidetään lähetystyön luovuttamattomina puolina evankeliumin sanallista julistusta ja diakonista palvelua (Ahonen 1992, 143–145; 2000, 101; Bosch 1984, xxiv). Evankelioinnilla tässä tutkimuksessa viitataan lähinnä sanalliseen julistukseen, vaikka lähetysteologiassa myös evankelointi voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisesti (Ahonen 1992, 144; ks. myös Bosch 1991, 420). On myös huomioitava, että missiologisesta konsensuksesta (Ahonen 2000, 101) huolimatta käytännön ratkaisuihin kuten esimerkiksi lähetystyöntekijöiden koulutuksessa voidaan nähdä painotuseroja sen perusteella, identifioituvatko tahot vuonna 1948 perustetun Kirkkojen maailmanneuvoston linjaan vai vuonna 1974 perustettuun herätyskristillisesti suuntautuneeseen Lausanne-liikkeeseen (Franzén 1986; ks. myös Ahonen 2000, 95).

Kristillinen kasvatus määritellään yhdeksi uskonnollisen kasvatuksen muodoksi. Se on uskontokuntaan, ja tämän tutkimuksen kontekstissa luterilaiseen tunnustukseen, sitoutunutta kasvatusta kirkossa, kodissa, kristillisessä järjestössä tai missä tahansa muualla (ks. Muhonen & Tirri 2008; Seppälä 1988, 19). Kuitenkin yhteiskunnan antama uskonnonopetus ja uskontokasvatus muodostavat kiinnostavan poikkeuksen, sillä esimerkiksi Suomessa koulun uskonnonopetukselle on toisen maailmansodan jälkeen pyritty luomaan uskonnollisten yhteisöjen uskonnollisesta kasvatuksesta erillinen ja itsenäinen luonne (Pruuki 2009, 389, 396; ks. myös Pruuki 2003, 85; Pyysiäinen 1998; Lindqvist, Sihvo, Isotalo & Mäkeläinen 1977, 43–46). Tämä on näkynyt esimerkiksi

¹ Boschin (1991) esittämää ekumeenista paradigmaa ovat edeltäneet varhaiskristillisellä ajalla vaikuttanut apokalyptinen paradigma, patristisena aikana hellenistinen, keskiajalla roomalaiskatolinen, uskonpuhdistuksen aikaan protestanttinen ja valistuksen aikana moderni paradigma.

siinä, että vuosien 1994 ja 2003 peruskoulun ja lukion opetussuunnitelman perusteissa, jotka koskevat evankelis-luterilaista uskonnonopetusta, ei ole ollut enää lainkaan yhteyttä kirkon kasteopetusperusteluun (Pruuki 2009, 396, 398, 400).

Brittiläisessä uskontokasvatuskeskustelussa on 1970 ja 1980-luvun taitteesta lähtien käytetty käsitteitä oppia uskonto (learning to/into), oppia uskontoa (learning about) ja oppia uskonnosta (learning from) (ks. Grimmitt 1981; Attfield 1996; 1997; Ellis 1997a; 1997b; Astley 2000a; 2000b; myös Wright 2003; Teece 2008; Watson 2008; Hella & Wright 2009). Näistä ensimmäinen, oppia uskonto, tarkoittaa uskonnollisen uskon omaksumista ja sisäistämistä esimerkiksi kristillisen kasvatuksen kautta kristillisen kirkon tai yhteisön piirissä. Toinen, oppia uskontoa, sisältyy uskonnollisten yhteisöjen sisäiseen uskontokasvatukseen. Samalla se on nähty ennen kaikkea koulun uskonnonopetuksen keskeisenä sisältönä eli uskonnollisen ymmärryksen ja tiedon karttumisena. (Grimmitt 1981; Astley 2000a; 2000b; vrt. Astley 1994) Kolmas, oppia uskonnosta sen sijaan merkitsee, että uskonnonopetus auttaa yksilöitä käsittelemään kysymyksiä, jotka koskevat heidän identiteettiään, arvojaan, elämäntapaansa, sitoutumuksiaan ja käsityksiään totuudesta (ks. Grimmitt 1981). Kallioniemi (2004, 53) liittää myös kolmannen lähestymistavan kirkon kasvatustoimintaan.

Sekä lähetystyön että kristillisen kasvatuksen keskeisenä teologisena perusteluna on käytetty kaste- ja lähetyskäskyä (ks. Bosch 1991, 4–5; Jolkkonen 2004, 10; Seppälä 1988, 12), joka kuuluu seuraavasti:

Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.” (Matteuksen evankeliumi 28: 18–20)

Lähetystyötä ja kristillistä kasvatusta yhdistää myös se, että molempien kirkolliset työmuodot ovat muotoutuneet ja kehittyneet kristillisissä yhdistyksissä, joiden toimintaa on luonnehtinut vahvasti vapaaehtoisuus ja vapaaehtoistyö (ks. esim. Heikkilä 1979, 20, 301–302; Seppälä 1988, 53–63; Ahonen 1992, 166).

Vapaaehtoistyö ymmärretään tässä tutkimuksessa Rochesterin, Painen, Howlettin ja Zimmeckin (2010, 15) määrittelyn mukaisesti aktivismiksi, auttamiseksi ja vakavan vapaa-ajan harrastukseksi. Kaikille näille ulottuvuuksille on yhteistä, että vapaaehtoistyö on omaehtoista, palkatonta ja organisoitua, ja siitä vastaa esimerkiksi kirkko, seurakunta, kansalaisjärjestö tai yhdistys kuten tässä tutkimuksessa Opiskelijain Lähetysliitto. Sukulaisten tai naapurien auttamista ei pidetä vapaaehtoistyönä. (ks. Nylund 2000, 142; Yeung 2004b, 53)

Lähetysliike aktivismina

Vapaaehtoistyö aktivismina liittyy kansalaisyhteiskuntaparadigmaan (Rochester, Paine, Howlett & Zimmeck 2010, 15). Tällöin vapaaehtoistyötä kuvailee horisontaalisuus eli yhdessä toimiminen, molemminpuolisuus ja oma-apuryhmiin liittyvä toiminta, eikä niinkään ylhäältä alas vertikaalisesti tapahtuva auttaminen (Rochester, Paine, Howlett & Zimmeck 2010, 12–13). Esimerkiksi samassa elämäntilanteessa olevat voivat tukea toinen toistaan kuten Nylundin (2000, 100–112) tutkimissa työttömien ryhmissä. Tässä

tutkimuksessa vastaavanlaisena yhdistävänä tekijänä on opiskelijoiden ja nuorten aikuisten elämänvaihe, minkä kokoavasta voimasta on osoituksena esimerkiksi kristillinen opiskelijaliike (esim. Helander 1986; ks. myös tämän työn liite 1). Kristillistä opiskelijatyötä tarkastellaan tarkemmin vakavan vapaa-ajan harrastuksen yhteydessä.

Aktivismi-ulottuvuus vapaaehtoistyössä voi ilmetä myös yhdistävän aatteen kautta, mikä tulee esille lähetystyön historiassa. Lähetystyö torjuttiin uskonpuhdistuksen jälkeen luterilaisissa kirkkoissa ja se jäi syrjään muun muassa ”kenen maa, sen uskonto” -periaatteen nojalla (Ahonen 2000, 142; Ahonen 2010, 66–68). Uudella ajalla lähetysliike syntyi pietismin vaikutuksesta ja lähetyskiinnostus organisoitui lähetysseurojen kautta kirkkojen rinnakkaistoiminnaksi (Ahonen 2000, 51, 144–145; myös Kraemer 1963, 23–24; Bosch 1984, xix). Suomessakin lähetysharrastuksen innoittamana perustettiin vuonna 1859 Suomen Lähetysseura (SLS), josta tuli näin ensimmäinen suomalainen kansalaisjärjestö (Heikkilä 1979, 31). 2010-luvulla lähetysjärjestöt edelleen vastaavat käytännön lähetystyöstä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa.²

Kuitenkin viime vuosikymmeninä on lukuisissa mietinnöissä³ selvitetty lähetystyön teologisia lähtökohtia ja asemaa kirkon rakenteissa ja käytännöissä. Haasteena on ollut löytää ratkaisuja siihen, miten sitoa ekumeenisen paradigman mukaisesti lähetystyö tiiviimmin kirkon ydintehtäväksi ja -työksi sekä samalla säilyttää eri lähetysjärjestöihin tai niiden taustalla oleviin herätysliikkeisiin sitoutuneiden vapaaehtoisten innostus ja voima (ks. Ahonen 2003, 174–179).

Lähetystyö auttamisena

Aikaisemmissa vapaaehtoistyön tutkimuksissa on ollut vallitsevana tapana määritellä vapaaehtoistyö *auttamiseksi*, ja vapaaehtoistyötä on tutkittu eniten tästä näkökulmasta (Rochester, Paine, Howlett & Zimneck 2010, 10–11). Auttamisnäkökulman historiallinen tausta on kristillisessä hyväntekeväisyydessä ja filantropiassa (Nylund 2000, 33–34).

Lähetystyön näkökulmasta auttamisen varsinaisena kohteena on perinteisesti pidetty maantieteellisesti kaukaista lähimmäistä esimerkiksi Suomesta katsottuna kehitysmaiden asukkaita samaan tapaan kuin kehitysyhteistyössä (ks. Leskinen 2003).

² Vuonna 1954 perustettiin Kirkon lähetysasiain neuvottelukunta. Tässä yhteydessä Suomen Lähetysseurasta ja Suomen Luterilaisesta Evankeliumiyhdistyksestä tuli kirkon lähetysjärjestöjä. Vuonna 1969 laajennettu piispainkokous määritteli kirkon lähetysjärjestöksi pääsemisen edellytykset, minkä jälkeen kirkon virallisten lähetysjärjestön määrä on kasvanut seitsemään. Kirkon lähetystyön keskus perustettiin vuonna 1975 koordinoimaan lähetysjärjestöjen työtä. Kirkon virallisia lähetysjärjestöjä ovat: Suomen Pipilaseura (perustettu 1812), Suomen Lähetysseura (1859), Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (1870), Svenska Lutherska Evangeliförening i Finland (1922), Suomen evankelis-luterilainen Kansanlähetyks (1967), Sanansaattajat (1973), ja Evankelisluterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä (1973). (Kirkon lähetystehtävä 2002, 19–20)

³ Kirkon lähetystyön kehittäminen 1974; Lähetetty Jumalan kansa 1993; Koko kirkon missio 1998; Kirkon lähetystehtävä 2002; Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan mietintö 2004; Ripatti 2005; Kirkon lähetysstrategia 2008. Aaltosen (1992) ja Ahosen (1992) ja Heinin (1992) selvityksissä pyrittiin luomaan kokonaiskäsitystä kirkon evankelioimistustyöstä. Lisäksi on suomennettu Luterilaisen maailmanliiton dokumentit *Together in God's mission* (1988) ja *Mission in Context* (2004). Edellinen julkaistiin vuonna 1988 nimellä *Yhdessä Jumalan lähetyksessä* ja jälkimmäinen vuonna 2005 otsikolla *Lähetys kontekstissa: Muutos, Sovinto, Voimaantuminen*.

Auttaminen on välillistä, kun lähinnä kotimaassa työskentelevät vapaaehtoistyöntekijät tukevat lähetystyöntekijää, lähetysjärjestöä, tai seurakuntansa lähetys sihteeriä työssään.

Huomioitavaa kuitenkin on, että vapaaehtoistyöhön liitetty auttamisnäkökulma voi olla ongelmallinen. Auttamiseen voi herkästi sisältyä valta-asetelmia, jotka eivät johda osapuolten vastavuoroisuuteen, tasa-arvoisuuteen ja itsenäisyyteen (ks. Helander 1996, 34–35, 73–76; Ahonen 2002, 25). 1800-luvun lopulla alkanutta lähetystyötä luonnehti 1970-luvulle asti lähes yhdensuuntainen auttaminen, mutta asetelma alkoi muuttua 1980-luvulla kirkkojen välisen molemminpuolisen vuorovaikutuksen ja lähetysyhteistyön suuntaan (Harjula 1981, 17; Smedjebacka 1988, 59).

Auttaminen lähetystyön luonteena sai 1980-luvulla uuden vivahteen, kun Eurooppa alettiin uudella tavalla nähdä lähetyskenttänä maahanmuuton ja maallistumisen myötä (Heino, Kurtén & Kauppinen 1985, 237–238; Smedjebacka 1988, 99). Samanaikaisesti käytiin Suomessa laajaa keskustelua evankelioinnista ja järjestettiin evankelioimiskampanjoita, joissa korostui evankeliumin sanallinen julistaminen (Heino, Kurtén & Kauppinen 1985, 181–184; Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 139–142). Keskustelu evankelioinnista Suomessa nivoutui ajallisesti vuonna 1985 aloitettuun Kirkko 2000 -prosessiin, jossa pyrittiin kehittämään kirkon toimintaa ja korostettiin pieniä toimintayksiköjä, laajaa maallikkovastuuta, hiljaisuuden viljelyä ja hengellistä uudistumista (Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 67–68, 139; ks. myös Oravasaari 2008).

Suomessa 1990-luvun alun laman myötä seurakuntien missionaarisuuden painopiste siirtyi diakoniatyöhön ja evankeliumin julistamisen rinnalla korostui suomalaisten muunlainen konkreettinen auttaminen. Tämä muutos näkyi 1990-luvulla toisaalta diakonisen vapaaehtoistyön vahvistumisena (ks. Yeung 2004b, 40, 55), ja toisaalta Suomen ulkopuolelle suuntautuvan lähetystyön taloudellisen kannatuksen vähenemisenä (Heino, Salonen, Rusama & Ahonen 1997, 171). Laman jälkeen lähetyskannatus kuitenkin kasvoi voimakkaasti (Salonen, Kääriäinen & Niemelä 2000, 129). Yhtäaikaaisesti lähetysjärjestöillä oli kuitenkin vaikeuksia uusien ulkomaille lähetettävien lähetystyöntekijöiden rekrytoinnissa (Salonen, Kääriäinen & Niemelä 2000, 132–133).

Kristillinen kasvatus vakavana vapaa-ajan harrastuksena

Kolmanneksi Rochesterin, Painen, Howlettin ja Zimmeckin (2010, 13) vapaaehtoistyön määritelmässä on *vakavan vapaa-ajan harrastuksen* (serious leisure) ulottuvuus. Vapaaehtoistyö voi olla esimerkiksi toimimista vapaaehtoisena tapahtumien järjestämisessä, kirkkokahvien keittäjänä tai kasvatuksellisissa tehtävissä kuten opettajana, ohjaajana, valmentajana tai tutorina.

Kasvatuksellista vapaaehtoistyötä voidaan tarkastella myös auttamisparadigmasta käsin. Näin tekee Yeung (2004b, 85) tutkimuksessaan, jossa kirkon kasvatus-toimintaan liittyvä vapaaehtoistyö nähdään osana diakonista vapaaehtoistyötä. Tässä työssä katsotaan kasvatuksen sijoittuvan paremmin Rochesterin, Painen, Howlettin ja Zimmeckin (2010, 13) vakavan vapaa-ajan harrastuksen määrittelyyn ja ajatellaan, että kasvatuksella on auttamisesta erillinen luonne. Samalla otetaan huomioon se, että kristillisellä kasvatuksella on syvä yhteys kristillisen kirkon diakoniseen tehtävään (ks. Launonen 2008, 233).

Historiallisesti katsottuna kasvatuksellinen vapaaehtoistyö johti kristillisen kasvatuksen käsitteen syntyymiseen 1800-luvun lopulla, jolloin kasvatustjärjestelmä alkoi hajaantua yhtenäiskulttuurin murroksessa. Suomessa kristillisestä kasvatuksesta ei vassannut enää vain kirkko ”vaan osin myös yhteiskunta uskonnonopetuksen muodossa ja yksityiset kristityt yhdistystoiminnan välityksellä. Ensimmäistä kertaa historiassa kristillinen kasvatust ei ollut enää samaa kuin kirkon kasvatustoiminta.” (Seppälä 1988, 73) Yhdistykset aloittivat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa pyhäkoulutyötä, varhaisnuorisotyötä, partiotoimintaa, nuorisotyötä sekä ylioppilastyötä, ja näissä kaikissa vapaaehtoisilla oli keskeinen rooli (Seppälä 1988, 53–63).

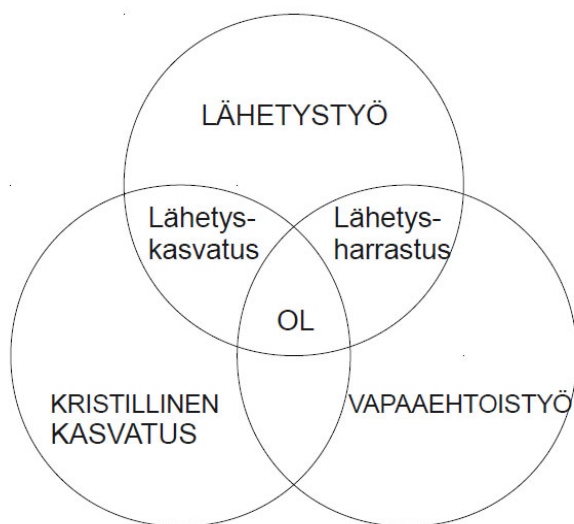
Yhdistyksissä syntyneet kristillisen kasvatuksen työmuodot siirtyivät vähitellen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työaloiksi ja paikallisseurakuntien työmuodoiksi (Heikkilä 1979, 20, 301–302; Seppälä 1988, 53–63; Ahonen 1992, 166; sama myös diakoniatyössä ks. Yeung 2003a, 200–201). Tämä kehitys voimistui toisen maailmansodan jälkeen ja erityisesti 1960 ja 1970-luvuilla (Lindqvist, Sihvo, Isotalo & Mäkeläinen 1977, 264; Mäkeläinen, Heino & Bäckman 1981, 268). Samalla kirkko ja sen järjestöt säilyivät toisiaan tukevinah tahoina (Lindqvist, Sihvo, Isotalo & Mäkeläinen 1977, 264; Mäkeläinen, Heino & Bäckman 1981, 269). Yhdistyksien roolina pysyi uusien ja innovatiivisten työtapojen kokeilu ja kehittäly (Tarvainen, Arhinmäki & Haapanen 1968, 143–144; Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 237). Kun yhdistysten toimintatavat siirtyivät osaksi kirkon toimintamuotoja, samalla vapaaehtoistyöntekijäyys ja maallikoiden osallistuminen vahvistuivat seurakuntien toiminnassa. Huomioitavaa onkin, että yhä 2000-luvun alussa suuri joukko vapaaehtoisia on kantanut vastuuta esimerkiksi rippikoulun isostoiminnassa, jota on kutsuttu kirkon tärkeimmäksi maallikkoliikkeeksi (Porkka 2006, 34).

Tässä tutkimuksessa suomalaista kristillistä kasvatusta tarkastellaan opiskelijajärjestön kontekstissa. Järjestön juuret ovat 1800-luvun lopulla Suomeen rantautuneessa kansainvälisessä ylioppilasliikkeessä. Liikkeen kattojärjestöksi muodostui 1900-luvun alussa Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto (SKY) (Franzén 1987). SKY toimi kirkon ylioppilastyön ja koululaistyön keskeisenä kanavana ja se organisoii laajaa kasvatuksellista vapaaehtoistyötä lasten, nuorten ja nuorten aikuisten parissa (Sihvo, Mäkeläinen & Lindqvist 1973, 173). Kehitys SKY:ssä 1960–1970-luvuilla johti kuitenkin koululais- ja opiskelijatyön kentän jakaantumiseen. Jäsenjärjestöjä erosi SKY:stä, uusia järjestöjä perustettiin ja SKY menetti virallisen kirkon luottamuksen ja rahoituksen vuonna 1969. SKY:hyn olivat parhaimmillaan kuuluneet lähes kaikki kristillistä opiskelijatyötä tekevät tahot Suomessa (ks. liite 1). Myös tässä tutkimuksessa tarkasteltava Opiskelijain Lähetysliitto teki tiiviisti yhteistyötä SKY:n kanssa ja oli sen jäsenenä vuoteen 1974 asti (Eerola 1970; Simojoki 1988).

Laajennettu piispainkokous vuonna 1969 perusti kirkon korkeakoulutyön toimikunnan organisoimaan kirkon korkeakoulutyötä. Toimikunnan tehtäväksi määriteltiin ”edistää Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa suoritettavaa kristillistä korkeakoulutyötä ja tukea kristillisten opiskelijajärjestöjen suorittamaan korkeakoulutyötä evankeliumin levittämiseksi korkeakoulujen piirissä”. (Sihvo, Mäkeläinen & Lindqvist 1973, 173–174) Kirkon hengellinen työ korkeakouluissa on painottunut opiskelijajumalanpalvelusten järjestämiseen ja koko korkeakouluyhteisön tukemiseen esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuutta sielunhoitoon (Lindqvist, Sihvo, Isotalo & Mäkeläinen 1977,

183; Mäkeläinen, Heino & Bäckman 1981, 187; Heino, Kurtén & Kauppinen 1985, 217; Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 109, Heino, Kauppinen & Ahonen 1993, 103). Sen sijaan monella paikkakunnalla on vastuu opiskelijoille ja nuorille aikuisille suunnatusta viikoittaisesta kristillisestä toiminnasta säilynyt vapaaehtoistyöhön nojaavilla kristillisillä opiskelijajärjestöillä (Mäkeläinen, Heino & Bäckman 1981, 187; Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 109; Korhonen 1999, 289; Majamäki 1999, 241; ks. myös Ahonen 1992, 167). Huomioitavaa on, että vasta 2000-luvun alussa kirkko ja teologinen tutkimus kiinnittivät erityistä huomiota nuorten aikuisten ikäryhmään, ja pohtivat melko laajasti tämän ryhmän tavoittamista ja kokoavan toiminnan tapoja (ks. Halme, Mikkola, Niemelä & Petterson 2006, 6–7).

Tutkimuksessa keskeisiä aihepiirejä ovat lähetystyö, kristillinen kasvatusta ja vapaaehtoistyö. Nämä ovat olleet toisiinsa kytkeytyneinä historiallisesti ja sisällöllisesti, mitä ilmennetään kuviossa 1.

Kuvio 1 Tutkimuskohteena lähetysharrastus ja lähetyskasvatus Opiskelijoiden Lähetysliitossa (OL)

Tutkimuksen varsinaisena kohteena ovat kuitenkin kuvion 1 pinnat, jotka leikkaavat ylintä ympyrää. Nämä on nimetty lähetysharrastuksen ja lähetyskasvatuksen käsitteillä. Kuviossa 1 havainnollistetaan, miten lähetysharrastus muodostuu suurelta osin vapaaehtoistyöstä ja lähetystyöstä, ja vastaavasti lähetyskasvatus lähetystyöstä ja kristillisestä kasvatuksesta.

Kuviosta 1 nähdään, että lähetysharrastus ja lähetyskasvatus ovat osittain myös päällekkäisiä, mikä kuvastaa niiden välistä tiivistä yhteyttä. Lähetysharrastuksen voidaan ajatella olevan edellytyksenä lähetyskasvatuksen toteuttamiselle ja toisaalta lähetyskasvatuksen voidaan nähdä edistävän lähetysharrastusta. Kuvion 1 keskellä olevalle alueelle on merkitty OL, mikä kertoo siitä, että tässä tutkimuksessa luterilainen opiskelijajärjestö Opiskelijain Lähetysliitto (OL) toimii lähetysharrastuksen ja lähetyskasvatuksen tutkimisen kontekstina.

2.2 Lähetykasvatus näkökulmana kristilliseen kasvatukseen

Lähetykasvatuksen taustatieteitä ovat uskonnonpedagogiikka ja missiologia. Missiologisessa tutkimuksessa kasvatuksellisia kysymyksiä on käsitelty melko vähän (ks. Researching World Christianity 2011; Fernick 2007; Salakka 2007, 21; Kemppainen 1995). Sen sijaan missiologia on usein samastettu lähetysteologiaan, jossa tarkastellaan lähetystyön teologiaa opillisesta ja kristinuskon teologian näkökulmasta (Vasko 1999). Jongeneelin (1995, 171, ks. myös Vasko 1999) mukaan missiologia koostuu myös lähetyksfilosofiasta, jossa tarkastellaan kristinuskon sekä eri uskontojen ja ideologioiden lähetystyön olemusta, ja empiirisestä lähetystieteestä, jossa selvitetään vastaavien tahojen lähetystyön toteuttamista. Tämä tutkimus kuuluu siten missiologisesti määriteltynä empiirisen lähetystieteen alaan.

Kuten Jongeneel myös Bosch (1984, xx) on korostanut missiologian poikkitieteistä luonnetta. Tämä tulee esille siinä, että missiologialla ei ole ollut yksiselitteistä sijoituspaikkaa teologiassa, vaan se on nivoutunut käytännölliseen teologiaan, kirkkohistoriaan, systemaattiseen teologiaan ja eksegetiikkaan (Bosch 1984, xx). Lisäksi missiologia sivuaa monia muita tieteenaloja kuten esimerkiksi psykologiaa, antropologiaa, sosiologiaa, uskontotiedettä ja kielitieteitä (Reed 1985, 7; Tippet 1984a, 346). Tästä huolimatta Bosch (1984, xx, xxxvi) esittää, että missiologian on oltava myös itsenäinen teologinen oppiaine.

Missiologiassa haasteena on ollut, miten yhdistää oppiaineen itsenäisyys ja samalla eri aloja kattava luonne. Tätä problematiikkaa on pyritty hahmottamaan missionaarisen dimension ja intention käsitteillä⁴, joissa lähetystyö on toisaalta kaikessa kristinuskoon liittyvässä läpäisevänä aihealueena (missionaarinen dimensio) ja toisaalta se on oma erityisalansa (missionaarinen intentio). Taulukkoon 1 on koottu, ketkä ovat soveltaneet missionaarisen dimension ja intention ideaa dogmatiikan ja uskonnonpedagogiikan alueilla (vrt. Ott 2001, 91). Newbiginin (1958, 43–44; ks. myös Keskitalo 1992, 137–143) käytti missionaarisen dimension ja intention käsitteitä ilmentämään ekklesiologiaa eli sitä, miten kristillisen kirkon olemus on missionaarinen, mutta vain osa käytännön toimista on missionaarisia eli sisältävät missionaarisen intention sisältäviä. Gensichen (1971, 85) hyödynsi missionaarisen dimension ja intention käsitteitä Jumalan olemuksen ymmärtämisessä.

Taulukko 1 Missionaarinen dimensio ja intentio (vrt. Ott 2001, 91)

Aihe	Dimensio	Intentio	Soveltaja
Kolmiyhteinen Jumala	Jumalan missionaarinen olemus	Isä lähettää Poikansa ja Hengensä	Gensichen (1971)
Ekklesiologia	Kirkon missionaarinen olemus	Kirkon missionaariset teot	Newbiginin (1959)
Teologinen koulutus	Kaiken teologisen koulutuksen missionaarinen olemus	Lähetysorientoitunut koulutus	Bosch (1984) Ott (2001)
Kristillinen kasvatust	Kaiken kristillisen kasvatust sen missionaarinen olemus	Lähetykasvatus	Kuusisto

Bosch (1984) ja Ott (2001) ovat ottaneet käsitteet teologisen koulutuksen missionaarisen luonteen hahmottamiseen. Bosch (1984, xxx) ja Ott (2001) ajattelevat, että kaikella

⁴ Tässä tutkimuksessa intentio-käsitettä käytetään sekä missiologisessa että kasvatuksellisessa ja oppimisteoreettisessa merkityksessä.

teologisella koulutuksella on missionaarinen olemus, mutta vain osa siitä on lähetysorientoitunutta. Selkeä esimerkki missionaarisen intention ilmenemisestä teologisessa koulutuksessa on lähetystyöntekijän ammatillinen koulutus (ks. esim. Franzén 1986).

Tässä tutkimuksessa missionaarisen dimension ja intention käsitteitä sovelletaan kristilliseen kasvatukseen. Tutkimuksessa ymmärretään, että kaikella kristillisellä kasvatuksella on missionaarinen dimensio, mutta kaikki kristillinen kasvatusta ei sisällä missionaarista intentiota. Lähetyskasvatuksella sen sijaan ajatellaan olevan missionaarinen intentio, sillä siinä lähetystyö on selkeästi esillä ja kasvatuksellisenä painopisteenä. Jongeneel (1997, 226) määrittelee lähetyskasvatuksen (missionary education) ”kristillisen uskontokasvatuksen muodoksi, joka on tietoinen lähetystehtävästä, ja joka siten sijoittaa kasvatuksen missio Dein [eli kolmiyhteisen Jumalan lähetyn] perspektiiviin” (suomennos ja hakasulkeet tekijän).

Tutkimuksessa kontekstina on luterilainen yhteisö, jolloin lähetyskasvatusta sijoittuu osaksi kristillistä ja erityisesti luterilaista kasvatusta. Luterilaisessa kasvatuksessa yhtenä olennaisena kysymyksenä voidaan nähdä evankeliumin ja kasvatuksen dialektinen suhde. Tällä tarkoitetaan, että evankeliumi ja kasvatusta ovat vastapoolia, joita ei voida saattaa harmoniseen synteysiin, mutta ei myöskään irrottaa toisistaan. (ks. Mannermaa 1980) Evankeliumin ja kasvatuksen välillä on siten konflikti, sillä luterilaisuuden mukaan uskoon ei voida kasvattaa, koska pelastava usko on aina kolmiyhteisen Jumalan lahja, ei ihmisen toimintaa (McGrath 1996, 475). Kuitenkin kasvatusta voi lähteä uskosta käsin (Mannermaa 1980; Carlsson 1997, 16). Toisaalta voidaan ajatella, että inhimillinen toiminta on jossain määrin tarpeellista kristillisessä oppimisessa, mutta Jumalan toiminta on aina välttämätöntä (Astley 2000a, 16).

Seppälä (1988, 13–15) tarkastelee tätä problematiikkaa Uuden testamentin opetusta ja kasvatusta merkitsevien kreikan kielen sanojen avulla. *Didaskein* viittaa pelastussanomien välittämiseen ja opettamiseen. *Katekein* on kirkollisessa käytössä tullut merkitsemään kasteopetusta. *Paideiua* tarkoittaa ihmisen kokonaisvaltaista kehittämistä. (ks. myös Leppisaari 2000, 15; Jongeneel 1997, 213, 216, 239)

Vaikka uskoon ei voida kasvattaa, *didaskein*-verbin myötä kristilliseen kasvatukseen sisältyy evankeliumin julistaminen ja evankeliumin eteenpäin vieminen, mikä voi mahdollistaa sen, että ihminen voi kohdata Jumalan puhuttelun (Seppälä 1988, 15, 17, 18; ks. myös Astley 2000a). Tässä mielessä kristillinen kasvatusta on evankeliointia ja siten myös luonteeltaan lähetystyötä (Hull 2004 11, 12).⁵

Evankeliumin julistamisen lisäksi kristillisen kasvatuksen välityksellä voidaan vahvistaa kristillistä identiteettiä ja uskoa sekä edistää uskon omaksumista ja kristillisen uskon perusteiden oppimista (Ahonen 2000, 114, Seppälä 1988, 18; Carlsson 1997, 16; Luumi 1997, 83, 85; Hull 2004, 11). Nämä pyrkimykset on perinteisesti liitetty kasteopetukseen eli *katekumenaattiin*, joka alun perin oli kristilliselle kasteelle valmistavaa opetusta, mutta myöhemmin sillä on tarkoitettu myös kasteen jälkeistä opetusta, joka kattaa koko ihmisiän (Seppälä 1988, 19–20).⁶ Mannermaa (1980, 74) esittelee Heubachin samansuuntaisen muotoilun, jonka mukaan kasteopetus on ”kirkon ennen ja jälkeen kasteen suorittamaa toimintaa jäseniään kohtaan ja jäsenten toimintaa keskenään, jotta seurakunnan jäsenet pysyvät seurakunnan jäseninä”. Kasteopetus kohdistuu siis

⁵ Evankeliumin julistamisen tutkimusta tehdään pääasiassa homiletiikan alalla (ks. esim. Stenström 2008).

⁶ Katekumenaattia koskevaa tutkimusta on Suomessa tehty laajimmin rippikoulun kontekstissa (ks. esim. Pyysiäinen 1998, 29; Innanen; Niemelä & Porkka 2010).

kirkon omia jäseniä kohtaan ja on myös jäsenien itsensä toteuttamaa. Kastaopetus sisältää siten sosialisiaation ja enkulturaarion ulottuvuuden (Astley 200a, 17–19). Kasteopetuksessa heijastuu myös luterilainen yleisen pappeuden periaate (ks. Ahonen 1981, 25–27), ja siihen liittyy maallikkouden teologia, jota tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan käsitellä laajemmin.

Kolmanneksi kristillistä kasvatusta luonnehtii *paideuo*-verbin kautta kokonaisvaltainen ihmisen kehittäminen. Tähän voitaneen sijoittaa kristilliseen kasvatukseen liittyvät lukuisat erityisalueet kuten esimerkiksi diakonia-, ekumenia-, kansainvälisyys- ja uskontodialogikasvatus sekä tässä tutkimuksessa tarkasteltava lähetyskasvatus. Näitä kaikkia on tutkittu Suomessa vähän. Sen sijaan on tehty joitakin kokoelmateoksia, katsauksia ja oppaita esimerkiksi ekumeniakasvatuksesta (Laine & Torppa 2009), kristillisestä kansainvälisyyskasvatuksesta (Kohti oikeudenmukaista maailmaa 1983), monikulttuurisuuden kohtaamisesta (Tammi 1997; Silvo 1999; ks. myös Komulainen & Vähäkangas 2009) ja uskontodialogin harjoittamisesta (Raitis & Hiltunen 2001; Hirvonen & Vasko 2008). Lähetyskasvatuksen tueksi on tehty niin ikään lukuisia oppikirjoja ja oppaita (esim. Aro-Heinilä & Junkkaala 2008; Pörsti 1999; Halmesmaa & Väänänen 1985; Lindström 1981; Kena 1975). Lisäksi empiirisessä pro gradu -työssä on tarkasteltu diakoniakasvatusta (Sabbah 1998).

Monelta osin edellä mainitut kristillisen kasvatuksen erityisalueet sisältävät samoja teemoja keskenään. Esimerkiksi Becker on esittänyt ekumeniakasvatuksen olennaisiksi piirteiksi ekklesiologisuutta, missionaarisuutta ja sosiaalieettisyyttä, jolloin ekklesiologisuudella viitataan kristittyjen siirtymiseen kohti näkyvämpää yhteyttä, missionaarisuudella evankeliumin julistamisen ja sosiaalisen vastuuntunnon väliseen yhteyteen, ja sosiaalieettisyydellä sitoutumista oikeudenmukaisuuteen, rauhaan ja luomakunnan eheyteen (Laineen & Torpan 2002, 41 mukaan). Huomioitavaa on myös, että *paideuo*-kasvatukseen liitetyt eri alueet voivat olla sisäkkäin ja nivoutuneina katekumenaatin ja evankeliumin julistamisen kanssa (vrt. Astley 2000b, 51) kuten esimerkiksi rippikoulun opetussuunnitelmassa (ks. Elämä – usko – rukous 2001, 23–28).

Hull (2004, 8, 11, 12) jakaa Seppälän tapaan kristillisen kasvatuksen kolmeen osa-alueeseen: evankeliointiin, katekeesiin ja huolenpitoon. Näistä evankeliointi suuntautuu ulkopuolisiin eli ei-kristittyihin. Sen sijaan katekeesi ja kristillinen huolenpito⁷ kohdistuvat sisäpiiriläisiin eli kristittyihin ja heidän uskonsa vahvistamiseen. (Hull 2004, 11) Lähetyskasvatus kristillisenä huolenpitona kohdistuu niin ikään jo kristittyihin, mutta kasvatuksen tavoite on, että kristityt suuntautuisivat oman itsen ja oman yhteisön ulkopuolelle. Groome (2003, 4) puhuukin uudesta evankelioinnista, joka ei ole ei-kristittyjen tuomista kirkon piiriin vaan kristittyjen viemistä tai ohjaamista ulos (samansuuntaisesti Bosch 1984, xxiv). Tällaista missiologista näkökulmaa kristillisessä kasvatuksessa korostaa myös Fenrick (2007). Hän kehittää väitöskirjassaan missionaarisista pedagogiikkaa, jonka tavoitteena on kristittyjen kasvu ulospäin suuntautumiseen, globaaliin kansalaisuuteen ja monikulttuurisuuteen (Fenrick 2007, 15).

Suomen evankelis-luterilainen kirkko julkaisi vuonna 1981 kirjan ”Kohti oikeudenmukaista maailmaa”, joka lähestyi missionaarisen pedagogiikan aiheita kristillisen kansainvälisyyskasvatuksen näkökulmasta. Dokumentissa kansainvälisyyskasvatuksen aihepiireinä esiteltiin sota, rauha ja väkivalta, ihmisoikeudet, rotusorto, taloudel-

⁷ Katekeesi-käsitteen käyttö on ollut yleisintä katolisessa perinteessä ja kristillinen huolenpito protestanttien parissa (Hull 2004, 11).

linen oikeudenmukaisuus, kehitysyhteistyö sekä luonto ja luonnonvarat (Kohti oikeudenmukaista maailmaa 1981). Suomessa 1970–1980-luvuilla myös koululaitoksen puolella jäsennettiin vastaavaa keskustelua kansainvälisyyskasvatuksen käsitteellä (Räsänen 2007, 19; ks. myös Allahwerdi 2001, 30–40, 57–61), ja 1990-luvulla käyttöön otettiin monikulttuurisuuskasvatuksen termi (Räsänen 2007, 19; ks. myös Paavola 2007; Mikkola 2001; Talib 1999). Sen sijaan 2000-luvun alussa kokoavaksi yläkäsitteeksi on esitetty globaalikasvatusta (Räsänen 2007, 22). Globaalikasvatuksen on arvioitu viittaavan paremmin vastuullisuuteen yhteisestä maailmasta ja globalisoituvassa maailmassa tarvittaviin taitoihin kuin lukuisat muut lähes samansisältöiset käsitteet kuten kansainvälisyys-, monikulttuurisuus-, interkulttuurisuus- tai pluralistisuuskasvatus (Räsänen 2007, 22; Marshall, 2007, 38).

Kohti oikeudenmukaista maailmaa -dokumentti (1981) pohti myös, mikä tekee kansainvälisyyskasvatuksesta kristillistä ja totesi, että kristillisyys tulee kirkon lähetystehtävästä viedä evankeliumi maailmaan. Samansuuntaisesti Astley (1994, 92; ks. myös Astley 2000b, 50) määrittelee, että esimerkiksi Jeesus, kaste ja ehtoollinen ovat asioita, jotka kristillisessä kasvatuksessa ovat eksplisiittisesti kristillisiä piirteitä.

Kohti oikeudenmukaista maailmaa -kirja (1981, 6) erotti kansainvälisyyskasvatuksen erilliseksi ja laajemmaksi kokonaisuudeksi kuin lähetys-, diakonia- tai ekumeniakasvatus. Tässä tutkimuksessa lähestytään aihepiiriä lähetyskasvatuksen käsitteellä, vaikka voitaisiin puhua myös esimerkiksi kristillisestä globaalikasvatuksesta. Lähetyskasvatus tuo terminä eksplisiittisesti esille kirkon lähetystehtävän ja siitä nousevan kristillisyyden perustelun.

Globalisaation ja monikulttuurisuuden haasteiden kohtaamista varten Fernick loi teoreettisen mallin kokemuksellisesta lähetyskasvatuksesta (missional experiential education). Malli syntyi tarkastelemalla kolmea amerikkalaista luterilaista koulutusohjelmaa, joissa on pyritty yhdistämään monikulttuurisissa olosuhteissa oppimiseen missiologinen näkökulma (Fernick 2007, 93–104).

Fernickin (2007, 176) syklisessä mallissa lähetyskasvatus tapahtuu yhteisöissä, joissa on mahdollista saada monikulttuurisia kokemuksia esimerkiksi opiskelijoiden vaihto-ohjelmien yhteydessä. Monikulttuuristen kokemusten reflektiota ja analysointia seuraa toiminta, jota jaksottavat yhteiset juhlat. Fernick korostaa yhteisten juhlien voimaannuttavaa merkitystä uusien kokemusten tuojana, josta siirrytään jälleen monikulttuuristen kokemusten reflektioon ja analysointiin. Malli on metodologisesti painottunut, jolloin se ei tuo esille sisällöllisiä kysymyksiä tai jännitteitä, joita missiонаariseen kasvatukseen sisältyy teologian, missiologian, pedagogiikan ja globaalien näkökulmien yhdistyessä.

Fernickin malli on kuitenkin tämän tutkimuksen kannalta kiinnostava, sillä se näyttää olevan tätä kirjoitettaessa ainoa aikaisempi tutkimus, jossa pyritään luomaan teoreettista mallia samasta ilmiöstä kuin tässä työssä. Muissa aikaisemmissa tutkimuksissa painopiste on ollut lähetystyöntekijöiden eli lähetysjärjestöjen ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden näkökulman tarkastelussa, missä lähetyskasvatus sijoittuu lähetystyöntekijän ammatillisella uralla pääasiassa esimissionaariseen vaiheeseen, joka edeltää lähetystyöntekijäksi lähtemistä (ks. Salakka 2007, 41).

Aikaisemmissa tutkimuksissa esimissionaarisen vaiheen kokemuksia käsitellään esimerkiksi Löytyn (2003) pro gradu -työssä, jossa on tutkittu lähetyskirjojen merkitystä lähetystyöntekijöiden lähetyskasvattajina ja lähetysharrastuksen virittäjinä.

Esimissionaariseen kauteen sijoittuvat myös tulevien lähetystyöntekijöiden rekrytointiin liittyvä koulutus, kuten esimerkiksi Suomen Lähetysseuran esikoulutuskurssi (Rautio 1994; Jussi-Pekka 2000; Tynkkynen 2004) ja Lähetysnuorten opetuslapseuskoulu (Halme 1988) sekä ammatillinen lähettikoulutus (Franzén 1986). Toisen näkökulman lähetyskasvatukseen lähetystyöntekijät saavat, kun he kotimaan jaksoilla siirtyvät lähetytyskasvattajan rooliin vieraillessaan seurakunnissa, kouluissa (esim. Hintikka 1997; Salakka 2007, 212–213) tai esimerkiksi tämän tutkimuksen kontekstina toimivassa opiskelijajärjestössä Opiskelijain Lähetysliitossa.

2.3 Lähetysharrastus vapaaehtoistyönä

Lähetystyön merkityksellisyyttä yksilöiden ja yhteisöjen arjessa ja toiminnassa kutsutaan tässä tutkimuksessa lähetysharrastukseksi. Voitaisiin puhua myös lähetysharrastuneisuudesta, jolloin tulisi paremmin ilmi, että kyseessä on arvojen ja asenteiden tasolla tapahtuvaa sitoutumista lähetystyöhön. Harrastus-käsitteessä korostuu kuitenkin harrastuneisuuden suuntaisesti tapahtuva toiminta (Metsämuuronen 1995, 20–23). Lisäksi lähetysharrastus-käsite valittiin, sillä sitä on käytetty suomalaisen lähetyshistorian tutkimuksissa ilmaisemaan lähetystyöhön liittyvää kiinnostusta ja vapaaehtoistyötä (esim. Paunu 1908; Remes 1976; Junkkaala 1983, 1986).

Empiirisesti suomalaisten suhtautumista lähetystyötä ja Suomen Lähetysseuraa (SLS) kohtaan eli lähetysharrastukseen liittyviä asenteita on tutkittu laajoissa, kvantitatiivisissa asennekartoituksissa (Heino 1994; ks. Kääriäinen, Hytönen, Niemelä & Salonen 2004, 239). Kokonaisvaltaisen lähetystyön näkökulmasta myös kehitysyhteistyöasenteiden voidaan nähdä kertovan suhtautumisesta lähetystyöhön. Ulkoministeriö on selvittänyt suomalaisten kehitysyhteistyöasenteita 1980-luvun lopulta lähtien. Taustalla on ollut kansainvälinen kehitys, jossa teollisuusmaat alkoivat suunnata valtion budjettivaroja kehitysyhteistyöhankkeille. (Leskinen 2003, 20) Myös Kirkon tutkimuskeskus selvitti kehitysyhteistyöasenteita vuonna 1989 (Heino 1991) ja Leskinen (2003) tutki väitöskirjaa varten vuonna 2000 kehitysyhteistyöasenteiden lisäksi kehitysyhteistyön taloudelliseen tukemiseen osallistumista.

Näissä asennetutkimuksissa yleisenä linjana on ollut, että suomalaiset suhtautuvat positiivisesti sekä lähetystyöhön että kehitysyhteistyöhön. Ulkoministeriön selvitysten mukaan suomalaisten kehitysyhteistyöasenteet ovat tulleet myönteisimmiksi 2000-luvulla verrattuna 1990-luvun lama-aikaan. Tähän kehitykseen arvioidaan vaikuttaneen erityisesti suuret katastrofit (Leskinen 2003, 21). Samoin lähetystyöhön liittyvät asenteet olivat tulleet suomalaisten keskuudessa myönteisemmiksi. Kirkkomonitori 2004 -tutkimuksen mukaan 72 prosenttia suomalaisista oli kokenut lähetystyön erittäin tai melko tärkeäksi (Kääriäinen, Hytönen, Niemelä & Salonen 2004, 239).

Suomen Lähetysseura koettiin kuitenkin 1990-luvun alussa erityisesti alle 49-vuotiaiden parissa etäisenä (Heino 1994, 7). Silti nuoret ja nuoret aikuiset pitivät Suomen Lähetysseuraa enemmän tarpeellisenä kuin tarpeettomana (Heino 1994, 13). Tämä johtui Heinon mukaan siitä, että nuoremmilla ikäryhmillä ei ollut riittävästi tietoa Suomen Lähetysseurasta, jotta olisivat kyenneet määrittelemään kantansa (Heino 1994, 14). Tutkimukseensa viitaten Heino katsoo, että lähetyskasvatukselle on tarvetta. Hän ottaa kantaa myös lähetyskasvatuksen toteuttamiseen ja esittää, että erityisesti nuoria, opiskelijoita ja miehiä tulisi lähestyä tuomalla esille lähetystyön kehitysyhteistyöpuolta, koska varsinkin nuoret ovat kiinnostuneita kehitysyhteistyöstä. Näin opittaisiin ymmärtämään lähetystyön kokonaisvaltaisuutta, ja se voitaisiin kokea läheisempänä. (Heino 1994, 20, 29) Heinon huomioista huolimatta lähetyskasvatusta ja sen toteuttamista ei ole juuri aikaisemmin tutkittu.

Paikallisseurakunnissa lähetystyön asema on ollut poikkeuksellinen muihin työaloihin verrattuna. Tämä ilmenee siinä, että lähetystyöstä toiminnallinen vastuu on useissa seurakunnissa ollut vapaaehtoistöntekijänä toimivan lähetysshihteerin vas-

tuulla. Lähetysshihteereistä suurin osa (85 %) hoiti tehtäviään täysin vapaaehtoistyönä 1970-luvulla (Kauppinen 1973, 22; samansuuntaisesti myös Vermasvuori 1979, 5). Vuonna 1994 lähetysshihteereistä vapaaehtoisia oli 275 eli 60 prosenttia (Lähetystyön kannatus- ja toimintatilasto 1994 1995, 65). Edelleen 2000-luvulla on ollut yleistä, että lähetysshihteerin tehtäviä hoitaa vapaaehtoinen tai palkkiotoiminen lähetysshihteer, joita vuonna 2003 oli lähetysshihteereistä 30 prosenttia. Vuonna 2003 lähetysshihteerin tehtäviä hoiti yhteensä 521 henkilöä, ja enää vain 48 seurakunnassa ei ollut lähetysshihteerin tehtävä osoitettu kenenkään vastuulle. (Kääriäinen et al. 2004, 240)

Lähetysshihteereitä on tutkittu pääasiassa kvantitatiivisesti. Kauppinen (1973) tutkimuksessa kartoitettiin, keitä lähetysshihteerit ovat, mitä he tekevät ja millainen on heidän koulutuksensa. Vermasvuoren (1979) tutkimuksessa selvitettiin lähetysshihteerin tehtäviä, motiiveja ja koulutustarvetta. Rautanen (1995) tutki pro gradu -tutkielmassa lähetysshihteerien ammattikuvaa ja kokemuksia työstä. Kauppinen ja Vermasvuoren tutkimukset ovat kokonaistutkimuksia, ja Rautasen työ perustui otokseen. Rautasen tutkimuksessa oli kvantitatiivisen tutkimusotteen lisäksi myös laadullinen näkökulma kirjeaineiston kautta.

Lähetyssharrastusta paikallisseurakunnissa on muutoin tutkittu vain muutamissa opinnäytetöissä. Ikonen (2002) selvitti teemahaastatteluilla Riihimäen seurakunnan lähetyspiireihin osallistuvien käsityksiä lähetystyöstä. Häkkinen (2008) ulotti saman tutkimusasetelman ja -tehtävän Siikasalon ja Vuosaaren seurakuntien työntekijöihin. Leskinen (1996) kartoitti kvantitatiivisesti seurakuntien luottamushenkilöiden käsityksiä lähetystyön ja kansainvälisen diakonian talousarvioletusta. Olsbon (1995) lomaketutkimuksessa selvitettiin Malmin seurakunnan lähetyspiiriläisten osallistumista ja suhtautumista eri lähetysjärjestöihin. Muissa seurakunnallisissa yhteyksissä on tutkittu kansainväliseen kristilliseen avustustoimintaan osallistuvia vapaaehtoisia esimerkiksi kahdessa laadullisessa opinnäytetyössä, jotka liittyivät Äiti Teresan Rakkaudenlähettien sääntökunnan maallikkotoimintaan (Varkki 2002) sekä Lähetysapuun ja Euran Pelastakaa Lapset ry:hyn (Junnila 2002).

Edellä mainituista tutkimuksista selviää, että suomalaisten lähetystyö- ja kehitysyhteistyökiinnostus ei näytä kanavoituvan osallistumisena lähetystoimintaan. Seurakuntien lähetystoiminta on profiloitunut lähinnä iäkkäiden naisten toiminnaksi, mikä tulee esille esimerkiksi tutkimuksissa Malmin ja Riihimäen seurakuntien lähetysaktiiveista sekä Äiti Teresan Rakkaudenlähettien maallikkotoimintaan osallistuneista (Olsbo 1995, 28; Ikonen 2002, 20, 94; Varkki 2002). Myös lähetysshihteerien ikä- ja sukupuolirakenne on ollut samankaltainen (ks. Kauppinen 1973, 6, 9; Vermasvuori 1979, 3; Rautanen 1995, 60). Mielenkiintoista poikkeusta paikallisseurakuntien lähetystoiminnassa edustaakin Lappeenrannan seurakunnan nuorten lähetyspiiri, joka toimi vuosina 1956–1980 vapaaehtoisten nuorten voimin (Kouvo 1999, 30, 43).

Vaikka nuoria aikuisia ei paikallisseurakuntien lähetystoiminnassa ole ollut osallistujina, on nuorten aikuisten lähetyssharrastusta tutkittu jonkin verran kristillisissä järjestöissä. Opiskelijajärjestöistä tehdyissä historiallisissa tutkielmissa ilmenee, että lähetyssharrastus on ollut niissä merkittävässä roolissa esimerkiksi Suomen Kristillisessä Ylioppilasliitossa (SKY) sen perustamisesta lähtien aina 1960-luvun alkuun asti (Franzén 1987, 66, 90, 135, 199–200, 290, 347, 366; Mattila 1965, 54–55; Saarela 1970, 57, 98–99; Seppälä 1984, 49–50, 162–163, 197; Ventä 1970, 129–131; ks. myös Eerola 1970; Simojoki 1988).

Nuorten aikuisten lähetys-harrastuksesta on tehty muutamia empiirisiä opinnäytetöitä liittyen Suomen Lähetysseuran esikoulutukseen ja Jakaranda-kuoroon sekä Kirkon ulkomaanavun Changemaker-verkostoon. Suomen Lähetysseuran esikoulutus on tarkoitettu 20–30-vuotiaille nuorille aikuisille, jotka haluavat tutustua lähetystyöhön ja pohtia omaa paikkaa lähetystyössä. Esikoulutetuilla on lisäksi mahdollisuus tehdä työharjoittelu Suomen Lähetysseuran työalueilla. (Jussi-Pekka 2000, 3-4) Esikoulutuksesta on tehty neljä opinnäytetöitä (Rautio 1994; Jussi-Pekka 2000; Tynkkynen 2004; Rankinen 2000, Jussi-Pekan 2000 kautta). Näistä tärkein on Jussi-Pekan (2000) laaja kvantitatiivinen tutkimus, joka koski kaikkia vuosina 1992–1998 esikoulutukseen osallistuneita. Esikoulutetuilta kysyttiin lomakkeella kurssilla opitun vaikutusta heidän elämäänsä (Jussi-Pekka 2000, 15). Tutkimuksessa selvisi, että kurssilla oli ollut merkitystä lähinnä ajatusten tasolla. Ajatusmaailmaan vaikutti erityisesti työalueharjoittelu. (Jussi-Pekka 2000, 41, 44) Esikoulutuskurssi edisti lähetystyön pohdintaa mutta ei varsinaisesti lisännyt siihen osallistumista. Varsinkaan opiskelijat eivät osallistuneet paikallisseurakuntien lähetystoimintaan ja kaikista vastanneista vain alle viisi prosenttia oli oman seurakunnan toiminnassa mukana (Jussi-Pekka 2000, 59). Tutkimus osoitti myös, että esikoulutuskurssi ei ole ollut merkittävä ponnahduslauta ulkomaille tehtävään lähetystyöhön (Jussi-Pekka 2000, 60). Kiinnostavaa tämän tutkimuksen kannalta on, että ne esikoulutetut, jotka olivat olleet kurssin jälkeen muidenkin lähetysjärjestöjen kuin Suomen Lähetysseuran toiminnassa mukana, kuten esimerkiksi Opiskelijain Lähetysliitossa, olivat pohtineet lähetyskutsumustaan erittäin merkittävästi enemmän kuin vain Suomen Lähetysseuran toiminnassa mukana olleet. He olivat myös merkittävästi aktiivisempia lähetystyöhön liittyvässä kotimaisessa toiminnassa, ja heille esikoulutuksen vaikutus ammattiin ja työelämään oli suurempi kuin muilla. (Jussi-Pekka 2000, 65)

Esikoulutuksesta tehdyt tutkimukset käsittelevät lähetystyöhön liittyvää koulutusta, johon hakeudutaan omaehtoisesti. Tästä näkökulmasta niillä on yhteistä tässä tutkimuksessa tarkasteltavan Opiskelijain Lähetysliiton toiminnan kanssa, jossa toiminnan yhtenä alueena on jakaa lähetystietoutta. Erona on kuitenkin se, että esikoulutuskurssilta puuttuu kotimaassa lähetystyön hyväksi tapahtuvan vapaaehtoistyön ulottuvuus. Järven (1993) pro gradu -tutkimuksessa tarkasteltiin nuoria aikuisia, jotka ovat sitoutuneet useiksi vuosiksi vapaaehtoistyöhön lähetystyön hyväksi Suomen Lähetysseuran Jakaranda-kuorossa. Jakaranda-kuorossa osallistumista innoitti se, että kuorossa saattoi yhdistää musiikin harrastamisen ja lähetystyön hyväksi toimimisen. Kerokoski (2008) taas on tutkinut pro gradu -työssään Changemaker-verkoston nuoria aikuisia, joiden vapaaehtoistyön tekemiseen kietoutuivat arvosuuntautuneisuus, sosiaalinen vaikuttaminen, toimintasuuntautuneisuus sekä hengellisen kasvun elementti.

Lähetys-harrastus kuuluu kristillisessä kentässä hyvin perinteiseen toimintatapaan ja -muotoon. Vaikka ihmisten mielikuvissa ja myös aikaisempien lähetys-harrastuksen tutkimusten valossa erityisesti iäkkäät naiset ovat lähetys-harrastuksen toimijoina aktiivisimpia, suomalaisten ja erityisesti nuorten sekä opiskelevien nuorten aikuisten parissa on kiinnostusta kehitysyhteistyöhön, globaaliin vastuuseen ja Reilun kaupan aatteen edistämiseen myös kristillisessä viitekehyksessä. Tästä kiinnostuksesta on osoituksena esimerkiksi Suomen Lähetysseuran esikoulutuksen suosio, Changemaker-nuorisoverkosto sekä tämän tutkimuksen kohteena oleva Opiskelijain Lähetysliitto.

3 OPISKELIJAIN LÄHETYSLIITON (OL) TAUSTA

3.1 Historialliset juuret Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitossa (AVL)

Tutkimuksessa lähetykasvatusta ja lähetysharrastusta tarkastellaan Opiskelijain Lähetysliiton (OL) kontekstissa. OL:n historialliset juuret ovat sen edeltäjässä Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitossa (AVL), jonka syntyyn vaikutti kansainvälisen kristillisen opiskelijaliikkeen synty ja historian suurin lähetysherätys 1800-luvun lopulla (Ahonen 1983, 16). Lähetysherätys järjestäytyi Pohjois-Amerikan ylioppilaiden parissa vuonna 1886 järjestöksi nimeltä Student Volunteer Movement for Foreign Missions (SVM). Aatteen levittyä Britanniaan se organisoitui vuonna 1892 nimellä Student Volunteer Missionary Union. (Hogg 1971, 571) SVM:n johtohahmoina toimivat Robert P. Wilder, Ruth Rouse ja John R. Mott, joista Mott toimi SVM:n johtajana vuosina 1888–1920 (Ahonen 1983, 16).

SVM:n mottona oli ”evankelioida maailma tämän sukupolven aikana”, ja se rohkaisi opiskelijoita sitoutumaan lähetystyöhön ja allekirjoittamaan lupauksen lähetystyöntekijäksi lähtemisestä (Hogg 1971, 571).⁸ Lupauksen antaneita kutsuttiin vapaaehtoisiksi. Tässä tutkimuksessa vapaaehtoisilla viitataan kuitenkin yleisesti vapaaehtoisuustyöntekijöihin, ja jatkossa tuodaan erikseen esille, mikäli vapaaehtoinen-sanalla viitataan lähetystyöhön lupautuneisiin SVM:n merkityksessä.

SVM menestyi lähetystyöntekijöiden rekrytointiorganisaationa (Parker 1998, 3). Sen innoittamia työntekijöitä lähetystyö sai toiseen maailmansotaan mennessä noin 25 000 (Ahonen 1983, 15). SVM:n katsotaankin muokanneen merkittävästi protestanttisten kirkkojen lähetystyötä 1890–1940-luvuilla. Se yhdisti kirkkoja ja sitä pidetään mahdollisesti ratkaisevimpana tekijänä, joka johti vuonna 1910 Edinburghissa pidettyyn konferenssiin. (Hogg 1971, 571)

Lähetystyöhön lupautumisen -aate tuli Suomeen kansainvälisen ylioppilasliikkeen myötä. John R. Mott ja Ruth Rouse vierailivat Suomessa 1890-luvun lopussa edustaen Ylioppilaiden Kristillistä Maailmanliittoa (WCSF) ja evankelioiden ja rohkaiten suomalaisia opiskelijoita lupautumaan ja lähtemään lähetystyöhön (Franzén 2008, 91–101; WCSF:stä tarkemmin ks. Lehtonen 1998). AVL:n perustamiseen Suomeen vaikutti kuitenkin ratkaisevasti ruotsalainen lähetystyöhön lupautunut vapaaehtoinen Hans von Holst (Eerola 1970, 17).

Lokakuun 17. päivänä 1899 Holstin järjestämässä tilaisuudessa Helsingissä ilmoittautui kymmenen opiskelijaa niin sanotuiksi vieras-jäseniksi eli sellaisiksi, jotka vakavasti harkitsivat lupautumista lähetystyöhön (Eerola 1970, 19). Seuraavaa päivää eli 18.10.1899 pidetään yhdistyksen varsinaisena perustamispäivänä, sillä tuolloin suunniteltiin toiminnan aloittamista ja samassa yhteydessä lupautui yksi ylioppilas, Maria Sundman, lähtemään valmistuttuaan lähetystyöhön (Eerola 1970, 20). Yhdistyksen

⁸ Samankaltaista lupautumista on ollut 1900-luvun alussa myös NNKY:n lähetyspiirissä (Väkeväinen 1995, 12–13), sekä 2000-luvulla nuorten seksuaalieettisessä liikkeessä (Salomäki 2004).

nimeksi tuli Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetyслиitto, joka on käännös pohjoismaisten sisaryhdistysten muodostaman yhteisorganisaation nimestä Akademiske Frivilliges Missionsförbund (AFMF) (Eerola 1970, 21). Motoksi AVL valitsi muiden Pohjoismaiden vapaaehtoisyhdistysten tapaan ”Ei sotaväellä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Sebaot” (Sakarjan kirja 4:6) (Eerola 1970, 24; sama motto NNKY:llä Väkeväinen 1995, 3).

AVL:ään saivat liittyä jäseniksi lähetystyöhön lupautuneet eli vapaaehtoiset ja ns. vieras-jäsenet, jotka halusivat harkita lähetystyöhön lupautumista, mikä ilmaistaan AVL:n säännöissä seuraavasti:

Jäseniksi voivat ainoastaan ne ylioppilaat tulla, joitten aikomus on, jos Jumala suo antautua lähetystoimeen. Näitä nimitetään vapaaehtoisiksi. Sitä paitsi voivat yhdistyksen kokouksissa, paikallisosaston suostumuksella, vieraina läsnä-olla nekin ylioppilaat, jotka vakavasti punnitsevat mahdollisuutta saada lähetystyön elämänsä tehtäväksi. Vierailta ei ole äänioikeutta yhdistystä koskevissa asioissa.⁹

Vuonna 1908 luovuttiin vieras-jäsenyydestä, koska sen koettiin hidastavan päätöksenteon lähetystyöhön lupautumisesta (Eerola 1970, 30).

AVL:n säännöiksi tulivat AFMF:n säännöt, joiden mukaan yhdistyksen tarkoituksena on:

- a) koota ja lähetystyöhön kasvattaa uskovaisia ylioppilaita, jotka pitävät tätä alaa elämänsä päämääränä,
- b) saattaa uskovaisia ylioppilaita vakavasti punnitsemaan mahdollisuutta, että he itse menisivät lähetystyöhön.¹⁰

AVL poikkesi muista kristillisistä ylioppilasyhdistyksistä siinä, että sen pyrkimyksenä oli keskittyä lähetystyöhön ja saada uusia lähetystyöntekijöitä akateemisten parista.

AVL oli ennen vuotta 1940 sisäänpäin kääntynyt toiminnan ollessa rukous- ja raamattupiirimäistä, vaikka välillä AVL järjesti joitakin kaikille avoimia lähetystilaisuuksia (Eerola 1970, 73). AVL oli lähetystyöhön lupautuneiden sielunhoito- ja vertaistukiryhmä, missä ei pohdittu lähetystyön käytännön toteuttamista (Eerola 1970, 41, 46). Sen merkitys koettiin kutsumuksen jäsentäjänä ja hengellisen rakentumisen vahvistajana (Ylimaunu 2005, 92–93; ks. myös Innanen 2003, 211–212).

Toinen maailmansota katkaisi lähes täysin AVL:n toiminnan. Sotien jälkeen AVL:n toiminta kuitenkin elpyi. Vuosina 1945–1947 AVL:ään liittyi 72 uutta jäsentä, ja vuonna 1947 lähti lähetystyöhön 17 AVL:n jäsentä, mikä ilmentää tuolloin vallinnutta lähetyssinnostusta opiskelijoiden keskuudessa (Simojoki 1988, 34; Peltola 1989, 83).

Toisen maailmansodan jälkeen AVL alkoi myös suuntautua enemmän ulospäin, erityisesti teinityöhön. AVL julkaisi lähetyssaiheisia teinilehtiä: IFA (Israel - Formosa - Afrikka), Musta Saara, Ongoma ja Pro missione (Simojoki 1988, 57, 59, 82). Pro missionen painos oli suurimmillaan 3000 kappaletta, ja vuonna 1969 se oli levikiltään suurin lehti SKY:n piirissä. Laaja levikki johti taloudellisiin vaikeuksiin. Lopulta Pro missione -lehti fuusioitui SKY:n Teiniviestin ja Kirkon nuorisolehden kanssa. (Simojoki 1988, 129)

⁹ SLA AVLA 1 AVL:n jäsenkirja B1, sivut 7-9. Alleviivaukset säännöissä.

¹⁰ SLA AVLA 1 AVL:n jäsenkirja B1, sivut 7-9.

Toisen maailmansodan jälkeen AVL:n perustoiminta koostui lähes viikoittain pidettävistä lähetysseminaari-illoista ja jäsenilloista. AVL:ssä toimi aktiivisesti 1950-luvulla rukouspiiri, joka oli karismaattisesti suuntautunut. Rukouspiiri tavoitti monia opiskelijoita ja seurakuntanuoria AVL:n ulkopuolelta, ja AVL sai kolmessa vuodessa 47 uutta jäsentä. (Simojoki 1988, 39, 40)

AVL:ään liittyi vuosina 1899–1940 108 jäsentä, ja viisi jäsentä kirjoitettiin vuosina 1926–1940 Turun AVL:ään (Eerola 1970, 64–66, 104). Näistä lähetystyöhön lähti 53 Helsingin AVL:stä ja neljä Turun AVL:stä (Eerola 1970, 104). Toisen maailmansodan jälkeen vuosina 1940–1971 AVL:n jäsenmäärä kasvoi huomattavasti ja järjestöön liittyi yhteensä 263 jäsentä. AVL:n tekemän kartoituksen mukaan sen jäsenistä oli vuoteen 1974 mennessä lähtenyt lähetystyöhön noin 40 prosenttia (Simojoki 1988, 144). Arvio on suuntaa-antava, mutta se tuo esille, että toisen maailmansodan jälkeen lähetysjärjestöt saivat yli sata työntekijää AVL:n jäsenistöstä.

Suurin osa AVL:n lähetystyöhön lähteneistä jäsenistä päätyi SLS:n palvelukseen (Eerola 1970, 104; Simojoki 1988, 144).¹¹ SLS sai AVL:stä ensimmäiset akateemiset lähetystyöntekijänsä, mikä vaikutti yhtenä tekijänä SLS:n lähetystyöntekijäkoulutuksen uudistamiseen ja Lähetysopiston perustamiseen vuonna 1929 (Saarilahti 1989, 310). Aikaisemmin SLS koulutti lähetyssaarnaajia lähetysskoulussa, joka kesti useita vuosia. Korkeasti koulutettujen lähetystyöntekijäkandidaattien myötä lähetysskoulu ei enää vastannut ajan tarpeita. Lähetysopistossa alettiin antaa lyhytkestoista ja kurssimuotoista lähetystyöntekijäkoulutusta. (Pinola 2002, 201–202; Saarilahti 1999, 186–187, 190–191)

SLS sai AVL:n jäsenistä lahjakkaita työntekijöitä, joista monista tuli työalueidensa uranuurtajia (Eerola 1970, 55, 104). Vaikka AVL on ollut kokonaisuudessaan pieni järjestö, sitä voidaan pitää kuitenkin merkittävänä juonteena suomalaisen lähetystyön ja lähetysharrastuksen historiassa.¹²

¹¹ Ennen vuotta 1940 AVL:n jäsenistä 53 oli lähtenyt lähetystyöhön. Heistä 48 lähti Suomen Lähetysseuran, kolme Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen ja kaksi ruotsalaisten seurojen kautta. Lisäksi Turun AVL:n viidestä jäsenestä neljä lähti Suomen Lähetysseuran lähetiksi. (Eerola 1970, 104) Vuosina 1940–1974 lähti lähetystyöhön AVL:n jäsenistä 106 Suomen Lähetysseuran kautta. Kahdeksan jäsentä meni muiden kotimaisten tai ulkomaisten lähetysjärjestöjen kautta. Neljä päätyi siirtolais- tai merimiestyöhön. (Simojoki 1988, 144)

¹² Lähetystyössä vaikuttaneista AVL:n jäsenistä on tehty useita pro gradu -tutkielmia: SLS:n Kiinan työn aloittaja Hannes Sjöblom (Silvennoinen 1991), Kiinan lähetti Sakari Collan (Kaitainen 1979), juutalaislähetyksen uranuurtaja Aili Havas (Karvonen K. 1987; Kanerva 1964); Ambomaan ensimmäinen lähetyslääkäri Selma Rainio (Ojala 1990), lähetysjohtaja ja Ambomaan lähetti Tuure Vapaavuori (Salo 1993; Kuisma 1999), lähetysjohtaja Alpo Hukka (Bexar 2004), Ambomaan lähetti Elias J. Pentti (Hietanen 2000), Ambomaan lähetti Liina Lindström (Hynninen 2002), Kiinan lähetti Päivö Parviainen (Karvonen H. 1996), Lähetysopiston opettaja Matti Peltola (Pasanen 2002) ja evankelista Kalevi Lehtinen (Makkonen 1989). Lisäksi pro gradu -työ on tehty OL:n puheenjohtajana toimineen Pekka Simojoen laulujen sanoituksista (Lähteenmäki 2008).

3.2 Yhdistyksen nimenmuutos ja tarkoituksen laajennus

AVL:n nimestä keskusteltiin yhdistyksen alkuajoista lähtien. Yhdistyksen nimi oli koettu hankalana, koska nimessä olevan ”vapaaehtoisten”-sanon pelättiin antavan kuvan, että AVL:n jäsenet pitivät itseään parempina ja enemmän vapaaehtoisempina kuin muut lähetystyöntekijät. Tästä syystä julkisuudessa AVL:stä käytettiin vuodesta 1904 kyseisen vuosikymmenen loppuun asti nimeä Ylioppilasten Lähetys-Liitto. Virallista sääntömuutosta ei tehty nimen vaihtamiseksi. (Eerola 1970, 41)

Myöhemmin nimenvaihtamiskeskustelu liittyi erityisesti jäsenyyssperusteiden pohdintaan. Ennen vuonna 1949 tapahtunutta yhdistyksen rekisteröitymistä ehdotettiin vapaaehtoisuuden poisjättämistä nimestä, ja uudeksi nimeksi olisi tullut Akateemisten Lähetysliitto (Simojoki 1988, 29). Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Myös vuonna 1954 AVL:ssä käsiteltiin jäsenyyssperuhan laajentamista koskemaan ei-akateemisia, mutta tätä ei toteutettu (Simojoki 1988, 31–32). Vuonna 1958 keskustelua AVL:n tarkoituksesta ja jäsenyyssperusteista käytiin julkisesti SKY:n Etsijä-lehdessä (Franzén 1976, 321–322; Simojoki 1988, 50–54; Pietikäinen 1997, 66–68).

Vuonna 1969 AVL:n jäsenyys avattiin ei-akateemisille opiskelijoille, mitä ei kuitenkaan koettu riittävänä (Simojoki 1988, 142). Alkuvuodesta 1971 AVL:n sisällä ehdotettiin, että yhdistys lakkautettaisiin kokonaan ja perustettaisiin uusi järjestö, jossa huomioitaisiin muutkin lähetystyöstä kiinnostuneet kuin lähetystyöhön lähtemiseen lupautujat (Simojoki 1988, 121). AVL:ää ei kuitenkaan lakkautettu vaan yhdistyksen kolmessa kokouksessa 1971–1972 yhdistys päätyi laajentamaan järjestön toimintakehystä.¹³ Kahdessa ensimmäisessä kokouksessa päätettiin yhdistyksen tarkoituksipökalän laajentamisesta ja lähetystyöhön lähtemisen lupaamisen poistamisesta jäsenyyden ehdoista. Kahdessa jälkimmäisessä kokouksessa päätettiin järjestön nimen vaihtamisesta ”Opiskelijain Lähetysliitoksi”. Tosin vielä lokakuussa 1973 allekirjoitetuissa jäsenanomuskaavakkeissa edelleen lupauduttiin lähtemään lähetystyöhön OL:ään liittymisen yhteydessä, mikä saattaa johtua siitä, että uudet säännöt tulivat virallisesti voimaan vasta 17.4.1973.¹⁴

Yhdistyksen nimipohdintojen rinnalla 1960- ja 1970-luvuilla käsiteltiin AVL-OL:n järjestöidentiteettiä ja suhdetta SKY:n jäsenjärjestönä toimimiseen. OL erosi SKY:stä vuonna 1974. Syinä eroon olivat SKY:n ja OL:n lähetysteologisten näkemysten erot, SKY:n johtajien moraalinen käytös ja OL:n yhteistyöhalu lähetystyöhön liittyvissä asioissa kaikkien kristillisten opiskelijajärjestöjen kanssa (Simojoki 1988, 110, 111). SKY:stä eroamisen yhteydessä pohdittiin OL:ssä myös SLS:n jäseneksi liittymistä, mutta tähän ei ryhdytty (Simojoki 1988, 109).

AVL:stä voidaan arvioida muotoutuneen OL vuosina 1969–1974. Yhdistys muuttui akateemisten lähetystyöhön lupautuneiden ryhmästä opiskelijoiden lähetysyhdistykseksi.

¹³ SLA AVLA 8 ptk 13.11.1971, 13.12.1971, 17.2.1972. SLA AVLA 11 OL:n säännöt 1972.

¹⁴ SLA AVLA 11 jäsenanomukset. PRHYA AVL:n ja OL:n rekisteriasiakirjat 1949–2002 OL:n säännöt 1972.

OL:n tehtäväksi määriteltiin lähetystyön hyväksi toimiminen kotimaassa, mikä ilmaistiin OL:n säännöissä:

- a) lisätä lähetysaktiiviteettia kotimaassa,
- b) valmistaa kristittyjä opiskelijoita ulkolähetystyöhön sekä
- c) välittää ajankohtaista ja asiallista tietoutta lähetystyöstä.¹⁵

OL:n tarkoituksena on ollut AVL:n perintönä lähetystyöhön lähtemiseen valmistautuminen. Lisäksi OL:n tarkoitukseen sisällytettiin myös lähetystyön hyväksi toimiminen. Vuonna 1985 sääntömuutoksen yhteydessä OL päätti "lähinnä teknisistä parannuksista vanhoihin sääntöihin"¹⁶. Tämä merkitsi OL:n tarkoitussykälän osalta, että ulkolähetystyö-sanasta poistettiin ulko-etuliite ja tietous-sana muutettiin tieto-sanaksi.¹⁷

Tämä tutkimus tarkastelee OL:ää vuodesta 1972 alkaen. Tutkimusajan kohta rajattiin käytännöllisistä syistä vuoteen 2000, koska vuonna 2001 OL:n sääntöjä ja nimeä uudistettiin. Järjestön luonne ei muuttunut tässä yhteydessä, mutta vuosi 2000 on kuitenkin taitekohta OL:n historiassa.¹⁸

¹⁵ SLA AVLA 11 OL:n säännöt 1972.

¹⁶ . SLA AVLA 31 tk 1985

¹⁷ PRHYA AVL:n ja OL:n rekisteriasiakirjat 1949–2002 OL:n säännöt 1985. OL:n arkistomateriaalin joukosta ei löytynyt liitteenä sääntöjä 22.2.1985 ja 29.3.1985 pidettyjen yhdistyksen kokousten pöytäkirjojen yhteydestä, jolloin sääntömuutoksista päätettiin.

¹⁸ SLA AVLA 33 tk 2001 Vuodesta 2001 lähtien OL:n virallisena nimenä on ollut **Opiskelijoiden** Lähetysliitto (lihavointi tekijän). Lisäksi samassa yhteydessä muutettiin OL:n johtokunnan kokoa ja poistettiin ainaisjäsenyyden automaattisuus.

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Tutkimuskysymykset ja tieteenfilosofiset oletukset

Tutkimustehtävänä on analysoida, miten lähetykskasvatus ja lähetysharrastus toteutuivat Opiskelijain Lähetyshiitossa (OL) vuosina 1972–2000. Tutkimustehtävä voidaan konkretisoida seuraaviksi tutkimuskysymyksiksi:

1 Millainen järjestö OL on ollut?

- a) Keitä ovat olleet OL:ään liittyneet uudet jäsenet?
- b) Millaisia ovat olleet OL:n toimintamuodot?

2 Millaista on ollut OL:n antama lähetykskasvatus?

- a) Mitkä ovat olleet OL:n arvot?
- b) Mitkä ovat olleet OL:n kasvatustavoitteet?
- c) Mitkä ovat olleet OL:n kasvatusmenetelmät?

3 Miksi OL:n entiset puheenjohtajat ovat osallistuneet OL:ään?

- a) Mitkä tekijät vaikuttivat OL:n toimintaan mukaanmenoon?
- b) Mitkä tekijät vaikuttivat OL:ssä aktiivisesti toimimiseen?
- c) Mitkä tekijät vaikuttivat OL:n toiminnasta poisjäämiseen?
- d) Millaisia ovat OL:ään liittyvät lähetysharrastuksen orientaatiot?

4 Miten tavoitteisuus ja intentionaalisuus on ilmennyt OL:n entisillä puheenjohtajilla?

Tutkimuskysymyksissä 1 ja 2 luodaan kuvaa OL:stä järjestönä ja sen kasvatustoiminnasta. Näiden kysymysten avulla kuvataan lähetykskasvatusta OL:ssä. Kysymyksissä 3 ja 4 näkökulma on enemmän yksilöissä, jolloin analysoidaan informantina toimivien OL:n entisten puheenjohtajien osallistumista OL:ään.

Tutkimuskysymykset sisältävät monia kasvatusprosessissa samanaikaisesti vaikuttavia tekijöitä. Jussila (1992, 253) muistuttaakin, että kasvatustapahtuman ”eri osatekijöitä ja niihin liittyviä käsityksiä ei pidä sekoittaa toisiinsa vaan tutkimuksessa on aina pidettävä mielessä, minkä tason todellisuudesta kulloinkin on kysymys.” Samoin Eskola ja Suoranta (2000, 29) esittävät, että jokaista empiiristä tutkimusta tekevän on pohdittava tutkimuksensa perusteita.

Tutkimuskysymysten edustamien todellisuuden tasojen hahmottamisessa hyödynnetään Niiniluodon (1990) tulkintaa Popperin kolmen maailman mallista. Mallissa *maailma 1* muodostuu aineellisista fysikaalisista objekteista. Se sisältää aineellisen todellisuuden tai ihmismielestä riippumattoman ”luonnon”. Maailma 1 muistuttaa läheisesti esimerkiksi dialektisen materialismin ajatuksia. (Niiniluoto 1990, 15, 16, 90) *Maailma 2* koostuu subjektiivisista kokemuksista tai mentaalisista tiloista, jotka ovat todellisia, sillä ne kykenevät kausaaliseen vuorovaikutukseen maailman 1 objektien kanssa. Maailma 2 on siten ”tajunnan” eli ”psyhykeen” maailma. (Niiniluoto 1990, 17, 90) *Maailma 3* kehkeytyy ihmismielen tuotteista. Se on ihmisen tekemä, ja Niiniluoto (1990, 20) vertaa sitä lintujen pesiin ja hämähäkin verkkoon. Maailman 3 oliot syntyvät ihmisen

sosiaalisen toiminnan tuotteina kuten kielet, työkalut, rahat, taideteokset, tieteelliset teorit, aatteet, sosiaaliset instituutiot, yhdistykset, arvot, kulttuuri ja materiaaliset artefaktit (Niiniluoto 1990, 90; ks. myös Sahavirta 2006, 511).

Tutkimuskysymyksissä ei varsinaisesti tarkastella maailman 1 tasoa, mutta maailman 1 ajatellaan vaikuttavan interaktion kautta maailmoihin 2 ja 3 (ks. Niiniluoto 1990, 20). Esimerkiksi yksilöiden biologisesta perimästä nousevat temperamentti ja persoonallisuuden piirteet voivat vaikuttaa sekä OL:ään osallistumiseen että kokemuksiin ja tulkintoihin OL:n kasvatustoiminnasta (ks. Jokela 2007; McCrae & Costa 2003, 192). Maailman 1 olemassaolo on siten tutkimuksessa taustaoletuksena, jolloin tämä työ edustaa ontologialtaan realismia (ks. Gjerstad 2009, 9).

Tutkimuskysymyksissä kuitenkin analysoidaan maailmoihin 2 ja 3 sijoituvia asioita, sillä OL yhdistyksenä sijoittuu luonnollisesti maailmaan 3. Maailmaan 3 lukeutuvat myös OL:ssä tuotetut materiaaliset artefaktit kuten arkistodokumentit, joista etsitään vastauksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseen.

Toiseen kysymykseen haetaan vastausta haastateltujen informanttien puheen ja kokemusten välittämänä, jolloin liikutaan maailmojen 2 ja 3 välisessä maastossa. Yksilöiden henkilökohtaisten kokemusten (maailma 2) kautta pyritään selvittämään OL:n lähetykasvatusta (maailma 3). Tässä työssä ajatellaan, että yksilöiden kokemusten kautta voidaan päästä kosketuksiin siihen, mitä ja miten OL:ssä on kollektiivisesti tulkittu ja ymmärretty lähetykasvatus-ilmiot. Kolmannessa ja neljännessä tutkimuskysymyksissä kuljetaan selkeästi yksilöiden kokemusten tasolla eli maailmassa 2, kun tarkastellaan haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia OL:ään osallistumisesta ja heidän kasvatuksellisia pyrkimyksiä.

Tutkimuksen taustalla on ajatus, että yksilöt ja sosiaalinen ympäristö rakentavat yksilöllistä ja yhteisöllistä ymmärrystä ja ne vaikuttavat toinen toisiinsa (esim. Lave & Wenger 1991). Kun tiedon luonne ymmärretään tällä tavalla rakentamisena ja rakentumisena, tutkimuksen epistemologia näyttäisi viittaavan konstruktivismiin (ks. Heikkinen, Huttunen, Niglas & Tynjälä 2005, 344). Samansuuntaisesti Hella ja Wright (2009, 61) käyttävät käsitettä episteeminen relativismi, joka hyväksyy, että ”ihmisen tieto maailmasta on sattumanvaraista, ja että ei ole varmaa tietoa todellisesta ontologisesta asioiden tilasta. Toisaalta tieto ei kuitenkaan ole täysin mielivaltaista kuten radikaali-konstruktivistit ja antirealistit esittävät.” (käännös tekijän) Puolimatkan (2002, 58, 80) mukaan tulee kuitenkin pikemminkin puhua epistemologisesta realismista ja kognitiivisesta konstruktivismista. Tämä merkitsee, että todellisuudesta voidaan saada luotettavaa tietoa (epistemologinen realismi). Sen sijaan ihmisen kyky saada tietoa ja oppiminen tapahtuu konstruoiden (kognitiivinen konstruktivismi), mistä seuraa, että ihmisen tieto on aina väistämättä jossain määrin vajavaista ja erehtyväistä.

Tutkimuksen kysymyksien tarkastelun kautta voidaan todeta, että työn taustaoletuksina ovat realistinen ontologia ja epistemologia sekä oppimisen konstruktivisuus. Todellisuuden oletetaan siten olevan osin ihmisestä riippumatonta ja osin ihmisen muokkaamaa, mikä edustaa kokonaisvaltaiseen ajatteluun pyrkivää lähestymistapaa (Trigg 2001, 5, 25, 31, 47, 51, 165–166).

4.2 Teoreettiset lähtökohdat

4.2.1 Oppiminen asteittain syvenevänä osallistumisena

Tutkimuksessa kasvatus- ja oppimisteoreettisena viitekehyksenä toimii tilannesidonnaisen oppimisen teoria Jean Laven ja Etienne Wengerin (1991; 1999) kehittämässä muodossa. Lave ja Wenger (1991, 65) laativat teoriansa lukuisien tutkimusten pohjalta, joissa oli tutkittu esimerkiksi räätäliksi, kättilöksi, perämieheksi ja alkoholismista vapaaksi opiskelevien oppipoika-mestari -prosessia (apprenticeship). Oppinen on teorian mukaan väistämätön osa kaikkea tuottavaa toimintaa, eikä oppiminen rajoitu vain kouluihin tai muihin formaalin oppimisen instituutioihin (Lave & Wenger 1991, 31, 35; ks. myös Engeström 2007, 41; Jewson 2007, 68; Billett 2007, 58).

Laven ja Wengerin (1991, 1999) teoria valittiin tämän tutkimuksen viitekehykseksi, sillä teoria ymmärtää ja antaa teoreettisia käsitteitä kasvatukselle ja oppimiselle, jotka tapahtuvat informaalissa ympäristössä, jota tämän tutkimuksen Opiskelijain Lähetysliitto (OL) edustaa. OL:n kaltaisessa kristillisessä harrastustoiminnassa ja vapaaehtoistyössä yhteisö ja siihen osallistuminen ovat luontevasti keskeinen osa oppimisprosessia toisella tavalla kuin esimerkiksi perinteisessä kouluympäristössä (ks. Lave & Wenger 1991, 31, 35). Lisäksi Astleyn (2000b, 59–61) mukaan erityisesti kristillisessä kirkossa tulee tunnistaa ja tiedostaa, että kaikki kirkon elämän aspektit voivat olla oppimiskokemuksia.

Laven ja Wengerin teorian ydinkäsitteitä ovat tilannesidonnainen oppiminen (situated learning), asteittain syvenevä osallistuminen (legitimate peripheral participation) ja käytäntöyhteisö (community of practice) (Lave & Wenger 1991; suomennokset Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2004).¹⁹ Hughes (2007, 31) suhteuttaa tilannesidonnaisen oppimisen teorian keskeiset käsitteet toisiinsa siten, että tilannesidonnainen oppiminen on ikään kuin sateenvarjokäsite. Asteittain syvenevä osallistuminen on muoto, jonka oppiminen saa käytäntöyhteisössä, joka taas on oppimisen paikka (locus).

Situated learning -kirjassa käytäntöyhteisöä ei määritellä tarkasti ja se jätetään intuitiiviseksi käsitteeksi (Lave & Wenger 1991, 41). Käytäntöyhteisö voi olla esimerkiksi naapurusto, kouluyhteisö, harrastusryhmä tai yhdistys kuten tässä tutkimuksessa Opiskelijain Lähetysliitto. Myöhemmin Wenger (1998, 72–85) tarkensi käytäntöyhteisöjen osatekijöiksi *jaetun yrityksen*, *vastavuoroisen sitoutumisen* ja *jaetun välineistön* (suomennokset Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2004). *Jaetulla yrityksellä* tarkoitetaan yhteisesti sovittua ja neuvoteltua tavoitetta ja projektia, mikä tämän tutkimuksen kontekstissa tarkoittaa esimerkiksi OL:n säännöissä ilmaistua keskittymistä lähetystyön asialle. *Vastavuoroisen sitoutumisen* on asioiden tekemistä yhdessä, toimintakäytäntöjen moninaisuutta ja yhteisön hallintaa, mikä OL:n kontekstissa viittaa OL:n vapaaehtoisten toimintaan ja osallistumiseen vastuunkantamiseen. *Jaetulla välineistöllä*

¹⁹ Laven ja Wengerin (1991; 1999) käsitteitä on suomennettu myös muilla tavoilla. Esimerkiksi Tynjälä (1999, 132–133; samoin Innanen 2005) käyttää oikeutettua rajallista osallistumista ja toiminnanyhteisöä. Tässä tutkimuksessa pitäydytään Hakkaraisen ja hänen kollegoidensa (2004) käännöksiin, sillä asteittain syvenevässä osallistumisessa tulee paremmin esille Laven ja Wengerin idea oppimisesta. Käytäntöyhteisö ei ehkä ole yhtä osuva terminä. Käytäntö-sanana (practice) kautta kuitenkin tehdään selkeämmin eroa toiminnanteoriaan (activity theory) ja siihen sisältyvään toimintajärjestelmään (activity system) (ks. Hakkarainen et al. 2004, 263; Engeström 2009, 55).

viitataan yhteisön tarinoihin, rutiineihin, symboleihin, toimintaan ja käsitteisiin, jotka ovat kehittyneet ajan myötä, ja jotka ilmenevät OL:n dokumenteissa ja OL:n vastuunkantajien kokemuksissa. Juuri OL-käytäntöyhteisön *jaettu välineistö* on tämän tutkimuksen kiinnostuksen kohteena, kun selvitetään lähetyskasvatusta OL:ssä.

Laven ja Wengerin (1991, 35, 40) pääteesi on, että kaikki oppiminen tapahtuu keskihakuisesti osallistumisen suuntautuessa käytäntöyhteisön sosiaalisesta periferiasta kohti ydintä. Käytännössä asteittain syvenevä osallistuminen merkitsee, että aluksi yhteisössä uusi henkilö eli tulokas aistii ja havainnoi käytäntöyhteisöä ikään kuin reuna-alueelta. Hän saa tehtäväkseen aitoja ja oikeita pieniä, legitiimisti periferisiä, tehtäviä, jolloin hänellä on pääsy näkemään yhteisön käytäntöjä kokonaisuutena mutta hänellä ei ole vielä vastuuta kokonaisuudesta. Aitoja tehtäviä suorittamalla hän oppii käyttämään yhteisön artefakteja ja käsitteitä, olemaan hiljaa ja hahmottamaan käytäntöyhteisöä. Osallistuessaan ja kantaessaan vastuuta pienistä tehtävistä, jotka vähitellen tulevat vaativimmiksi, uusi osallistuja seuraa ja keskustelee kokeneempien, eksperttien, kanssa, ja hänen käsityksensä yhteisön toimintamuodoista, tehtävästä ja suhteesta ympäröivään yhteiskuntaan alkaa kehittyä. Uusi tulokas alkaa vähitellen sisäistää käytäntöyhteisön arvoja, kieltä, toimintaperiaatteita ja -kulttuuria, mikä taas rakentaa hänen identiteettiään. Vähitellen uudesta osallistujasta tulee käytäntöyhteisön täysi jäsen, mikä tarkoittaa, että tulokkaasta on tullut "vanha" ja hän siirtyy uusien tulokkaiden ohjaajaksi. (Lave & Wenger 1991; 1999)

Tilannesidonnainen oppimisteoria kehittyi 1980 ja 1990-luvuilla, jolloin vallitsi tyytymättömyyttä behavioristista ja kognitiivista oppimiskäsitystä kohtaan, sillä niiden katsottiin painottavan liiaksi yksilön näkökulmaa (Hughes, Jewson & Unwin 2007, 2; Fuller 2007, 17; Hughes 2007, 30; Billett 2007, 55, 58; ks. myös McLellan 1996). Tilannesidonnaisen oppimisen teoriassa pyrittiin huomioimaan yksilöt myös sosiaalisina olentoina, jolloin oppimisympäristön ja sosiaalisen kontekstin merkitys tuli keskeiseksi (Hughes, Jewson & Unwin 2007, 3). Jean Lavea ja Etienne Wengeriä pidetään tilannesidonnaisen teorian merkittävimpinä edustajina (Tynjälä 1999, 49). Heidän teos *Situated learning* (1991) merkitsi paradigmaattista muutosta oppimisen teoretoisoinnissa (Hughes, Jewson & Unwin 2007, 1, 3; Hughes 2007, 38; Fuller 2007, 30).

Teorian kehittymiseen vaikuttivat kognitiivisen psykologian rinnalla Vygotskyn ajatukset yhteisön ja artefaktien välittävästä roolista sekä siitä juontuva kulttuurihistoriallinen toiminnanteorian suuntaus (Lave & Wenger 1991, 25). Tilannesidonnainen teoria voidaan nähdä ikään kuin vygotskyläisyyden "haarana" toiminnanteorian rinnalla. Yhteistä tilannesidonnaiselle oppimisteorialle ja toiminnanteorialle on se, että ne sisällyttävät oppimisen tutkimukseen sosiaalisen maailman ja ottavat huomioon sosiaalisten käytäntöjen ristiriitoja ja konflikteja aiheuttavan luonteen. Lave ja Wenger (1991, 49) kuitenkin korostavat käytäntöyhteisön uusien ja vanhojen jäsenten välisten suhteiden muutoksia sosiokulttuurin muokkaajina. Toiminnanteoriassa yksilöiden osuus jää syrjemmälle (Billett 2007, 58, 61).

Teoriaa on kritisoitu siitä, että oppiminen on siinä vain yksisuuntaista liikettä periferiasta kohti ydintä, sivullisuudesta täyteen jäsenyyteen, taitamattomuudesta kohti osaamista (Engeström ja Miettinen 1999, 12; Engeström & Sannino 2010, 2). Siinä korostuu tulokkaiden kasvu ja kehittyminen, mikä on käytäntöyhteisön tulevaisuuden ja jatkuvuuden kannalta olennaista. Tämä sosiaalisen reproduktion kehä sisältää perustavanlaatuisen ristiriidan. Kun yhteisö tarvitsee jatkuvasti uusien kasvamista täyteen jä-

senyyteen, samalla se merkitsee vanhojen korvaamista (Lave & Wenger 1991, 57). Käytäntöyhteisössä uudet muodostavat siten sekä mahdollisuuden että uhan. Oppimisen kannalta keskeinen kysymys on, onko uusilla pääsyä asteittain syvenevään osallistumiseen (Lave & Wenger 1991, 56).

Samalla tämä yksisuuntaisuus tekee teoriasta konservatiivisen, millä tarkoitetaan sitä, että teoriassa keskitytään yhteisön jatkuvuuteen, sosialisatioon, vanhan toistoon eikä uuden luomiseen ja kehittämiseen (Engeström 2007, 42; ks. myös Fuller 2007, 22, 24; Jewson 2007, 69, 71; Hughes, Jewson & Unwin 2007, 174–175). Kuitenkin Lave ja Wenger (1991, 36) käsittelevät muutosta ja he keskittyvät tulokkaan oppimiskaareen, identiteetin kehittymiseen ja jäsenyyden muotoihin sekä toisaalta oppimisprosessin myötä muuttuviin käytäntöihin (Lave & Wenger 1991, 116). He kuvaavatkin asteittain syvenevää osallistumista käsitteellisenä siltana prosesseille, joihin on sisäänrakennettu sekä oppijoiden että käytäntöyhteisöjen muuttuminen (Lave & Wenger 1991, 56, 123). Yksilön ja sosiaalisen ympäristön välinen vastavuoroinen vaikutus on teorian kantavia ajatuksia (Billett 2007, 59, 63; 64; Goodwin 2007, 97) Laven ja Wengerin (1991, 117) mukaan jokainen osallistuja on siten jossain määrin aina legitiimisti periferiassa ja tulokas suhteessa tulevaisuuteen ja alati muuttuvaan käytäntöyhteisöön. Samalla on huomioitava, että yksilöt ovat yhtäaikaaisesti osallisia useista käytäntöyhteisöistä. Käytäntöyhteisöjen päällekkäisyys on luontevaa Laven ja Wengerin teorian näkökulmasta (ks. Lave & Wenger 1991, 36, 98), ja se on yksi mahdollisuus innovatiivisuuden ja uusien näkökulmien tuomiselle käytäntöyhteisöön (Hakkarainen 2000, 94–95).

4.2.2 Mielekkään oppimisen kriteerit metodien peilinä

Lave ja Wenger (1991, 39–40) tarkoittivat tilannesidonnaisen oppimisen teorian analyttiseksi näkökulmaksi oppimiseen, tavaksi ymmärtää oppiminen, eivät varsinaiseksi pedagogiseksi strategiaksi tai opetustekniikaksi. Tästä syystä OL:n oppimis- ja kasvatusten menetelmien tarkastelussa hyödynnetään David Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteereitä. Mielekäs oppiminen (meaningful learning) voitaisiin kääntää myös merkityksellisenä oppimisena. Tässä tutkimuksessa käytetään mielekäs-sanaa, koska se on vakiintunut käänös kasvatustieteellisessä tutkimuksessa (Nevgi & Tirri 2003).

Jonassen liittyy mielekkään oppimisen -käsitteen kautta kognitiivisen psykologian pioneerin David P. Ausubelin kasvatusteoriaan (ks. Novak 1998, 5; myös Miettinen, R. 1984, 70–71, 77). Ausubelin teoriassa mielekäs oppiminen on yhteydessä merkityksen luomiseen, kun uusi tieto assimiloituu eli sulautuu vanhoihin tietorakenteisiin (Ausubel, Novak & Hanesian 1978, v, 41, 98). Ausubelin teoriaa kehitti edelleen hänen oppilaansa ja työtoverinsa Joseph D. Novak (1998), joka korostaa mielekkään oppimisen nojaavan yksilön kognitiivisen, affektiivisen ja toiminnallisen puolen integraatioon, jota seuraavat voimaantuminen, sitoutuminen ja vastuullisuus (Novak 1998, 13, 51, 113).

Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteerien eksplisiittisesti ilmaistuna taustateorian on tilannesidonnaisen oppimisen teoria, minkä kautta Jonassenin kriteerit ovat teoreettisesti lähellä Laven ja Wengerin ajattelua. Jonassen tukeutuu kuitenkin Collinsin, Brownin ja Newtonin (1989) näkemyksiin kognitiivisesta oppipoikamestari -oppimisesta ja sen edellyttämistä oppimisympäristön olennaisista piirteistä.

Oppimisympäristö koostuu sisällöllisistä, metodisista, järjestyksellisistä ja sosiologisista tekijöistä (Collins, Brown & Newton 1989, 476–477). Sisällöllisiin tekijöihin kuuluvat ihanteellisessa oppimisympäristössä eksperttien neljä tiedon tasoa, jotka ovat käsitteellinen tieto, hiljainen tieto, säätelytaidot ja oppimisstrategiat, joista kouluoppimisessa yleensä keskitytään vain käsitteelliseen tietoon (Collins, Brown & Newton 1989, 477).

Metodisista tekijöistä keskeisimmät kognitiivisessa oppipoikamestari -oppimisessa ovat mallintaminen, valmentaminen ja tukeminen (scaffolding), jolloin opiskelijat pääsevät havainnoimaan eksperttejä, he saavat ohjausta ja heidän omaa harjoitteluaan tuetaan. Lisäksi ajatusten ilmaisemisen ja reflektion kautta oppijat kiinnittävät huomion eksperttien ongelmanratkaisutyyliin ja tiedostavat paremmin omia ongelmanratkaisustrategioitaan. Menetelmien tarkoituksena on rohkaista opiskelijoita itsenäisyyteen, jolloin he itse ratkaisevat ja myös määrittelevät ongelmia. (Collins, Brown & Newton 1989, 480–438)

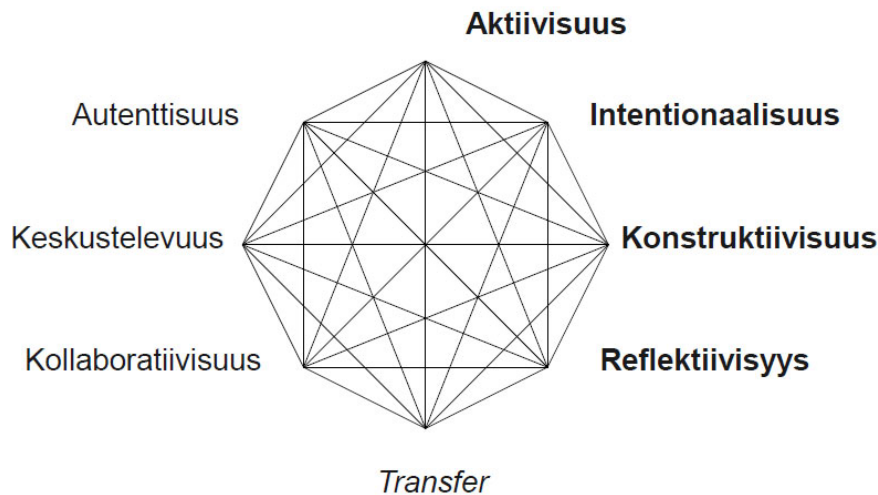
Collinsin, Brownin ja Newtonin (1989, 484–486) nimeämät järjestykselliset tekijät ovat lähellä Laven ja Wengerin (1991) asteittain syvenevän osallistumisen ideaa, kun he viittaavat kasvavaan monimutkaisuuteen ja moninaisuuteen opiskelijoiden tehtävissä ja kokonaiskäsityksen saamiseen toiminnasta ennen yksityiskohtia. Oppimisympäristön sosiologisilla tekijöillä Collins et al. (1989, 487–491) tarkoittavat tilannesidonnaista oppimista, eksperttien käytäntöjen kulttuuria, sisäisen motivaation tukemista sekä yhteistyön ja kilpailun hyödyntämistä.

Edellä esitetyistä ihanteellisen oppimisympäristön piirteistä Jonassen (1995) on johtanut mielekkään oppimisen seitsemän kriteeriä, jotka ovat: aktiivisuus, intentionaalisuus, konstruktivisuus, reflektiivisyys, kollaboratiivisuus, keskusteleavuus ja kontekstuaalisuus. Neljässä ensimmäisessä kriteerissä näkökulmana on yksilön oppimisprosessi ja kolmessa jälkimmäisessä oppimisympäristön ominaisuudet. Mielekkään oppimisen kriteereissä yhdistyvät siten kognitiivisen psykologian yksilön tiedonprosessoinnin ja konstruoinnin ideat sekä tilannesidonnaisen oppimisen näkemykset oppimisesta sosiaalisena prosessina autenttiossa ympäristössä. Sama yksilön ja sosiaalisen yhteisön yhdistäminen on myös Laven ja Wengerin teoreettinen lähtökohta (ks. Billett 2007, 60).

Myöhemmin Jonassen, Howland, Moore ja Marra (2003, 6–9) ovat tiivistäneet mielekkään oppimisen kriteerit viiteen, jotka ovat aktiivisuus, intentionaalisuus, konstruktivisuus, kollaboratiivisuus ja autenttisuus. Autenttisuus otetaan tässä tutkimuksessa käyttöön kontekstuaalisuuden tilalle, sillä se ilmaisee paremmin aitojen ja oikeiden tehtävien ratkaisemista. Muilta osin tässä tutkimuksessa päädyttään käyttämään Jonassenin alkuperäisiä kriteerejä, sillä Laven ja Wengerin (1991) teorian näkökulmasta kollaboratiivisuus ja keskusteleavuus voidaan nähdä erillisinä. Tällöin kollaboratiivisuuden kautta tulee esille käytäntöyhteisössä olennainen sanaton vuorovaikutus ja yhteistyö. Toisaalta keskusteleavuuden säilyttäminen omana kriteerinään korostaa sen huomattavaa merkitystä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja merkitysten neuvottelemisessa. Myös reflektiivisyys pidetään tässä tutkimuksessa omana kriteerinään, sillä käytäntöyhteisössä reflektiivisyys voidaan ymmärtää laajasti tehtyjen päätösten arvioimisena. Kuitenkin reflektiivisyys on luonnollisesti olennainen elementti intentionaalisuuden ja konstruktivisuuden toteutumisessa.

Tässä tutkimuksessa käytetään siten Jonassenin seitsemää mielekkään oppimisen kriteeriä: aktiivisuus, intentionaalisuus, konstruktivisuus, reflektiivisyys, kollaboratiivisuus, keskusteleavuus ja autenttisuus. Lisäksi mukaan liitetään transfer eli oppimisen siirtovaikutus kuten aikaisemmissa suomalaisissa tutkimuksissa, joissa on hyödynnetty mielekkään oppimisen kriteereitä (Nevgi & Tirri 2003, 32, 47; Pruuki & Tirri 2004, 51–51; Tirri, Sorri & Pruuki 2006; Ruokamo & Pohjalainen 1999, 7, 9). Transfer poikkeaa muista kriteereistä siinä, että se on pikemminkin mielekkään oppimisen seuraus kuin edellytys (ks. Ruokamo & Pohjalainen 1999, 9). Transferin lisääminen on kuitenkin tarpeen, jotta tulee selkästi esille se, että oppimisen tarkoituksena on auttaa ”oppijan kykyä hahmottaa opittava asia yleisemmällä ja laajemmalla tasolla, mikä edistää hänen kykyään havaita reaalielämässä vastaavia tilanteita ja soveltaa oppimaansa näissä” (Nevgi & Tirri 2003, 34).

Kuvioon 2 on koottu tässä tutkimuksessa käytettävät kahdeksan mielekkään oppimisen kriteeriä, jotka ovat linkittyneinä ja yhteydessä toisiinsa (vrt. Jonassen 1995, 61; Jonassen, Howland, Moore & Marra 2003, 6). Lihavoinnilla on merkitty yksilön prosessointia ja vastuuta korostavat kriteerit, tavallisella kirjasintyypillä oppimisympäristön piirteisiin liittyvät kriteerit ja kursivilla oppimisen transfer.

Kuvio 2 Mielekkään oppimisen kriteerien yhteenkuuluvuus (vrt. Jonassen 1995)

Aktiivisuudella tarkoitetaan, että oppijat ovat sitoutuneita oppimisprosessiin ja ottavat vastuun omasta oppimisestaan. *Intentionaalisuus* liittyy oppimisen tavoitteisiin. Oppijoiden tulee olla tietoisia tavoitteista ja asettaa kognitiivisia omia tavoitteita, joihin aktiivisesti ja vastuullisesti pyritään. *Konstruktivisuus* merkitsee sitä, että oppija hyödyntää aikaisemmin oppimiaan asioita työstäessään uutta tietoa ja näin rakentaa eli konstruoi jäsentyneempiä tietorakenteita. *Reflektiivisyys* mielekkään oppimisen kriteerinä korostaa sitä, että oppijat ilmaisevat, mitä ovat oppineet ja pohtivat oppimisprosessia ja sen aikana tehtyjä päätöksiä. (Jonassen 1995; Jonassen, Howland, Moore & Marra 2003, 6–9)

Kollaboratiivisuus liittyy oppijoiden muodostamiin yhteisöihin, jossa oppimista edistää toisten ryhmän jäsenten sosiaalinen tuki, palaute ja toinen toisilta oppiminen mallioppimisen kautta. *Keskusteleavuus* ja vuorovaikutteisuus viittaavat siihen, että oppiminen on sosiaalinen prosessi, jossa ollaan dialogissa toisten kanssa ja neuvotellaan yhteisestä ymmärryksestä. *Autenttisuudella* tarkoitetaan, että oppimistehtävät liittyvät aidosti oikeaan elämään. Nämä tehtävät voivat olla oikean tapauksen simulaatioita tai ongelmaperustaista oppimista. (Jonassen 1995; Jonassen, Howland, Moore ja Marra 2003, 6–9)

Transfer eli oppimisen siirtovaikutus tarkoittaa, että opittuja asioita osataan soveltaa uusissa, oppimistilanteesta poikkeavissa tilanteissa (Nevgi & Tirri 2003, 32, 47; Pruuki & Tirri 2004, 51–51; Tirri, Sorri & Pruuki 2006; Ruokamo & Pohjalainen 1999, 7, 9).

Jonassen (1995) kehitti mielekkään oppimisen kriteerit tietotekniikan ja teknologian hyödyntämiseen oppimisessa. Kriteerit sopivat kuitenkin erilaisten oppimisympäristöjen ja käytäntöyhteisöjen kasvatukseen ja oppimisen analysointiin. Jonassenin kriteereitä on sovellettu Suomessa verkkopedagogiikan (esim. Nevgi & Tirri 2003; Ruokamo & Pohjalainen 1999) lisäksi uskonnonpedagogiikan alalla muun muassa ripikoulussa (Pruuki ja Tirri 2004) ja empiirisessä tutkimuksessa käytännöllisen teologian opettajien kokemuksien peilinä (Tirri, Sorri & Pruuki 2006). Tässä tutkimuksessa jatketaan mielekkään oppimisen kriteerien tarkastelua uskontokasvatukseen ja erityisesti lähe-

tyskasvatuksen alalla, kun analysoidaan Opiskelijain Lähetysliiton kasvatustoimintaa ja OL:ssä oppimista.

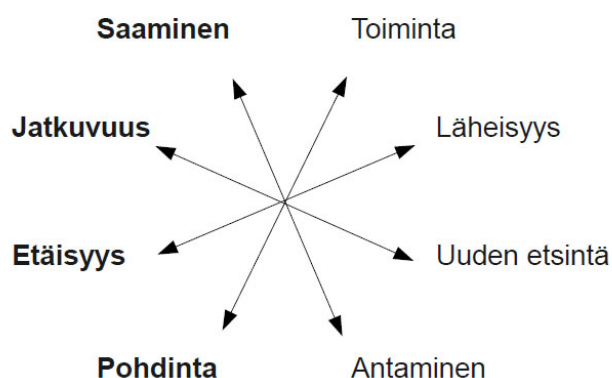
Mielekkään oppimisen kriteereitä on kritisoitu siitä, että niissä ei tule opettajan tai oppimisen ohjaajan rooli esille, vaikka ohjaajan merkitys on keskeinen erityisesti oppimisen reflektoinnissa (esim. Negvi & Tirri, 2003; Tirri, Sorri ja Pruuki 2006). Samankaltaista arvostelua on kohdistettu Laven ja Wengerin teoriaa kohtaan, kun he ovat painottaneet asteittain syvenevän osallistumisen kautta tapahtuvaa sanatonta ohjaamista ja mallioppimista (ks. Owen-Pugh 2007). Tässä tutkimuksessa sovelletaan opettajan pedagogisen ajattelun teoriaa OL:n muodostamassa vapaaehtoisjärjestössä, jossa puheenjohtajan tehtävänä on tehdä kasvatuksellisia päätöksiä ja ohjata niiden toteuttamista (ks. tämän luvun viimeinen alaluku).

4.2.3 Motivaatiotekijät osallistumissyiden selittäjinä

Tutkimuksessa tarkastellaan OL:n kasvatustoiminnan lisäksi yksilöiden kokemuksia OL:stä ja syitä OL:ään osallistumiseen ja poisjääntiin (ks. Peräkylä 1995, 41–42). Tällöin selvitetään motivaationalisia kysymyksiä, jotka ovat luonnollisesti keskeisiä sekä oppimisen että vapaaehtoistyön kannalta (Yeung 2004a, 21).

Laven ja Wengerin (1991) teorian mukaan motivaatio ja into oppimiseen kasvaa, koska on sisäisesti palkitsevaa päästä osallistumisen kautta yhteisön täydeksi jäseneksi. Syvenevän osallistumisen myötä tulee enemmän vastuuta, ja vaaditaan enemmän ajankäyttöä ja vaivannäköä, mutta merkittävintä motivaation kannalta on kasvava kokemus osaamisen ja ekspertin identiteetin kehittymisestä. (Lave & Wenger 1991, 111). Kuitenkaan vastuu yksin ei ole motivoivaa, ja sen tilalla tulee olla syvenevä osallistuminen yhteisön toimintaan. Tällöin näkökulmana ei ole oppijoiden identiteetin muuttaminen ja näin oppijoiden kohtelu objektina vaan yhdessä osallistuminen ja yhdessä toimiminen, johon sisältyy väistämättömänä osana subjektiivinen motivaatio sekä muutokset kulttuurisessa identiteetissä ja sosiaalisissa suhteissa. (Lave & Wenger 1991, 112)

Laven ja Wengerin näkemykset osallistumisesta valaisevat myös vapaaehtoistyössä oppimista ja motivoitumista (ks. Kurki 2001). Heidän teoriansa liikkuu kuitenkin yleisellä tasolla, joten se ei anna riittäviä välineitä yksilöiden kokemusten tarkasteluun (ks. Jewson 2007; Owen-Pugh 2007; Goodwin 2007). Teoria ei ota huomioon yksilöiden kehityskaarien laajaa vaihtelua ja rikkautta eikä se huomioi aikaisempia kokemuksia (Fuller 2007, 24). Tästä syystä tutkimuksessa hyödynnetään osallistumiseen liittyvien kokemusten ja syiden käsittelyssä Anne Birgitta Yeungin vapaaehtoisten motivaation mallia (Yeung 2004a; suomennokset Yeung 2006).

Kuvio 3 Vapaaehtoismotivaation kahdeksankulmiomalli (vrt. Yeung 2004a)

Tutkimuksessa liitetään Yeungin kokonaisvaltaiseen motivaatiokäsitykseen (Yeung 2004a, 26), vaikka varsinaisesti käsitellään OL:ään osallistumiseen ja poisjääntiin liittyviä syitä.

Yeungin malli koostuu neljästä motivaation ulottuvuudesta ja kahdeksasta ääripäästä, joita ovat: saaminen–antaminen, jatkuvuus–uuden etsintä, etäisyys–läheisyys ja pohdinta–toiminta. Motivaatiopoolit sisältävät metatason, missä saaminen, jatkuvuus, etäisyys ja pohdinta ilmaisevat sisäänpäin kääntyneisyyttä, mitä havainnollistetaan kuvion 3 tekstien lihavoinnilla. Antaminen, uuden etsintä, läheisyys ja toiminta kertovat ulospäin suuntautuneisuudesta. (Yeung 2004a)

Kahdeksan pääpoolia sisältää 47 motivaatioteemaa, jotka on kirjattu liitteeseen 2. Yeungin aineistossa motiiveja sisältyi eniten saaminen–antaminen - ulottuvuuteen. Saaminen-dimensioon sijoittuvat ne motiivit, joihin liittyi esimerkiksi itsensä toteuttaminen ja vapaaehtoistyön kokeminen palkitsevana. Antaminen-pooliin sijoittui esimerkiksi halu auttaa. Saaminen–antaminen -välille sijoittuivat motiivit, joissa ilmeni antamalla saamista ja koettiin positiivista mieltä, kun voitiin toimia toisten hyväksi. (Yeung 2004a, 33–34)

Jatkuvuus-motiivit tarkoittavat tekijöitä, jotka liittyvät elämäнкаareen tai identiteettiin. Vapaaehtoistyö oli osalle Yeungin haastattelemista eläkkeelle jäämisen jälkeen jatkoa palkkatyölle. Uuden etsintä -poolille kuuluvat ne motiivit, joissa vapaaehtoistyön kautta oli opittu uusia asioita, kun elämänpiiri oli laajentunut, tai kun oli tapahtunut henkilökohtaista muutosta. (Yeung 2004a, 34–35)

Etäisyys-ulottuvuuteen kuuluvia motiiveita ovat halu asettaa rajoja toiminnalle, toiminnan vapaamuotoisuus ja strukturoimattomuus. Läheisyys-dimensioon sijoittuvat tekijät, joihin liittyy halu olla yhdessä toisten ihmisten kanssa, kuulua ryhmään, kokea yhteishenkeä ja toimia yhdessä. (Yeung 2004a, 35–36)

Pohdintaan liittyvät motiivit käsittelevät arvoja ja henkistä kasvua. Toiminta-dimensio ilmentää vapaaehtoistyön toiminnallista puolta. Ajattelun ja toiminnan välillä olevia motiiveja olivat esimerkiksi se, että vapaaehtoistyössä sai laittaa arvot käytäntöön, tai että vapaaehtoistyö toimi evankelioimisen kanavana. Myös toiminnan hengellisyys sijoittui tähän ajattelu–toiminta ulottuvuuden välille. (Yeung 2004a, 36–37)

Yeungin tutkimuksessa näille neljälle dimensiolle joko ääripäihin tai poolien keskelle sijoittui kaksi kolmasosaa motiiveista. Yksi kolmasosa sen sijaan oli eri dimensioiden välissä, mikä tuo esiin vapaaehtoistyöhön liittyvien elementtien moninaisuuden. (Yeung 2004a, 37)

Yeungin mallia on luonnehdittu heuristiseksi, innovatiiviseksi ja kiehtovaksi malliksi (Rehberg 2005, 111; MacNeela 2008, 128). Yeungin mallin heuristisuuden taustalla voidaan ajatella olevan Yeungin käyttämä fenomenologinen tutkimusote (Yeung 2004a), jolloin ilmiötä pyritään tarkastelemaan kokonaisuutena ja laadullisen tutkimuksen keinoin aineistolähtöisesti. Yeungin mallia on kuitenkin arvosteltu siitä, että se on kehitetty hyvin pienestä aineistosta, jolloin yleistettävyyttä on vaikeaa (Rehberg 2005, 111). Yeung kehitti mallinsa 18 vapaaehtoisen syvällisen haastattelun pohjalta (Yeung 2004a). Hän ei pyrikään artikkelissaan tilastolliseen yleistettävyyteen, vaikka hän fenomenologisessa tutkimuksessa poikkeuksellisesti laskee sisällön erittelyn tai sisällönanalyysin kvantifioinnin tapaan mainintojen määriä (Yeung 2004a; ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 106–109, 117). Yeungin mallin yleistettävyyttä liittyykin ilmiön luonteen ja rakenteen kuvaamiseen eli käsitteelliseen yleistettävyyteen (Kari & Huttunen 1981, 17). Yeungin malli tuo esille havainnollisella ja teoreettisesti korkeatasoisella tavalla lukuisissa vapaaehtoistyön tutkimuksissa laajasti havaittua motivaationalisten tekijöiden moninaisuutta ja yhteen kietoutuneisuutta (ks. esim. Wilson 2000; Nylund 2000).

Yeungin mallia on lisäksi kritisoitu siitä, että sitä vaikea sijoittaa aikaisempiin vapaaehtoisten motivaatiota tarkasteleviin teorioihin (MacNeela 2008, 128), jotka voidaan jakaa psykologisiin ja sosiologisiin lähestymistapoihin (Rochester, Paine & Howlett 2010, 122; ks. myös Wilson 2000). Psykologisen näkökulman tunnetuimmat edustajat Clary ja Snyder tarkastelevat vapaaehtoisten motivaatioita funktionalistisen teorian viitekehyksessä, joka perustuu ideaan, että kaikilla ihmisillä on samat psykologiset perustarpeet (Rochester et al 2010, 122). Claryn, Snyderin, Ridgen, Copelandin, Stukasin, Haugenin ja Mienen (1998) kehittämän Volunteer Functions Inventory -mittarin mukaan vapaaehtoisten motiivit muodostavat kuusi kategoriaa, jotka ovat arvot, ymmärtäminen (oppiminen Nylundin 2000, 116 mukaan), työuran edistäminen, sosiaalisuus, negatiivisilta tunteilta suojautuminen ja itsensä kehittäminen. Näistä arvojen ilmaiseminen on luokiteltu altruistiseksi ja muut egoistisiksi motiiveiksi (Nylund 2000, 123). Toisessa psykologisessa, behavioristisessa, lähestymistavassa katsotaan, että päätös vapaaehtoistyöhön osallistumisesta nojaa pääasiassa hinta-hyöty -suhteen pohdintaan (Wilson 2000, 218–219).

Sosiologisissa vapaaehtoistyön teorioissa motiivit nähdään ihmisten selityksinä omalle osallistumiselleen. Sosiologinen näkökulma sallii siten sosiaalisen kontekstin huomioimisen vapaaehtoisten syiden tarkastelussa kuten vanhempien esimerkin ja kasvatuksen tai koulun vaikutukset. (Rochester et al. 2010, 124–125; Wilson 2000, 218–219)

Kun motivaatiotutkimuksen pääsuuntauksien valossa tarkastellaan Yeungin mallia, huomataan, että mallissa yhdistyvät eri lähtökohtien näkökulmat. Ensinnäkin Yeungin mallissa käsitellään yksilön sisäisiä tarpeita, joita Claryn ja muiden (1998) mittarissa tuodaan esille. Yeungin mallista voidaan löytää myös behavioristisen tutkimusperinteen hinta-hyöty -pohdintaa, sillä mallissa kiinnitetään huomiota myös dimensioiden kuten saaminen–antaminen -ääripäiden väliin sijoittuviin motivaatioteemoihin. Yeungin mallissa huomioidaan myös sosiologinen näkökulma, sillä usean dimension, erityisesti jatkuvuus, etäisyys ja toiminta -ulottuvuuksien motiiviteemoissa tulevat esille sosiaalisen ja organisatorisen kontekstin merkitys yksilön vapaaehtoistyöhön osallistumisessa.

Lopuksi Yeungin mallia voidaan moittia siitä, että ulottuvuuksien sisältöjä tarkemmin kuvaavat motiiviteemat ovat melko lähellä toisiaan ja niiden väliset erot ovat hyvin hienovaraisia (ks. esim. Graneheim & Lundman 2004, 107, Elo & Kyngäs 2008, 111; Tuomi & Sarajärvi 2002, 112). Motiiviteemat ”henkilökohtainen kasvu” (saaminen–antaminen -ulottuvuuksien välissä), ”oma henkinen kasvu” (pohdinta-pooli), ”omien asioiden läpikäynti” (pohdinta-pooli) ja ”oma muutos” (uuden etsintä -pooli) ovat kaikki sisällöltään lähellä itsensä kehittämisen kategoriaa (Clary et al. 1998). Mutta dimensioiden ääripäiden näkökulmasta voidaan havaita eroja edellä mainittujen motiiviteemojen välillä. Tässä tutkimuksessa motiiviteemojen keskinäiseen läheisyyteen on kiinnitetty huomiota siten, että on pyritty painottamaan toisaalta pääulottuvuuden näkökulmaa, ja toisaalta kontekstia osallistumissyiden keskeisten merkitysten analysoimisessa.

4.2.4 Tavoitteisuus ja intentionaalisuus pedagogisen ajattelun jäsentäjänä

Tilannesidonnainen oppimisen teoria (Lave & Wenger 1991) ja mielekkään oppimisen kriteerit (Jonassen 1995) toimivat tässä tutkimuksessa oppimisen kokonaisvaltaisuuden ja menetelmien hahmottamisen välineinä. Vapaaehtoisen motivaation mallia (Yeung 2004a) sovelletaan yksilöiden osallistumissyiden peilinä. Yksilöiden näkökulmaa täydennetään vielä opettajan pedagogisen ajattelun teorialla (Kansanen, Tirri, Meri, Krokfors, Husu ja Jyrhämä 2000), joka tuo oppimisen tarkasteluun opettamisen, kasvattamisen ja niihin sisältyvän kasvatuksellisten tavoitteiden näkökulman. Tässä tutkimuksessa opettajan pedagoginen ajattelu -teorian (Kansanen et al. 2000) kautta tuodaan ohjaajan ja kasvattajan näkökulma myös OL:n kasvatustoiminnan analyysiin.

Opettajan pedagogisella ajattelulla Kansanen kollegoineen (2000, 18) tarkoittaa opettajan kasvatuksellista päätöksentekoa, kun opettaja ottaa kantaa tai arvioi tekemistään tiedostetusti tai tiedostamattaan. Pedagogisen ajattelun tutkimisen haasteena onkin se, että informantit eivät välttämättä ole tietoisesti pohtineet ratkaisujaan ja päätyvät vain kuvailemaan toimintaansa. (Kansanen et al. 2000, 17) Tämä on erityinen haaste vapaaehtoistyön kontekstissa. Esimerkiksi OL:ssä vapaaehtoisilta ei edellytetä pedagogista koulutusta tai muutenkaan muodollista pätevyyttä kasvatuksellisissa tehtävissä toimimiseen. Silti OL:n puheenjohtajat tekevät kasvatuksellisia linjauksia joko noudattaen OL:n kirjoitettuja tai kirjoittamattomia sääntöjä tai poiketen niistä tietoisesti tai tiedostamattomasti. Tutkijan tulee kiinnittää huomiota siihen, milloin informantti siirtyy kuvailevasta näkökulmasta normatiiviseen ajatteluun (Kansanen et al. 2000, 17).

Tutkimus hyödyntää opettajan pedagogisen ajattelun teoriasta tavoitteisuuden ja intentionaalisuuden käsitteitä, joista tavoitteisuus on Kansanen ja muiden (2000, 28) mukaan heidän teoriansa ytimessä. Tavoitteisuus merkitsee sitä, "miten opetustapahtuman henkilöt mieltävät opetussuunnitelman tavoitteet" (Kansanen 1981, 72). Tavoitteisuuteen sisältyy sitoutuminen ja uskollisuus opetussuunnitelmalle, mutta samalla myös kriittinen aspekti, jotta kasvattajalla säilyy persoonallinen lähestymistapa (Kansanen et al. 2000, 20).

Tavoitteisuus voi olla deontologista tai kvasi-deontologista. Deontologisen tavoitteisuus merkitsee, että opettaja on tietoinen opetussuunnitelman tavoitteista ja hän on sisäistänyt ne osaksi elämäntapaansa eli hän antaa henkilökohtaisen panoksen tavoitteiden toteuttamiselle. Kvasi-deontologinen tavoitteisuus merkitsee sitä, että opettajan päätöksiä ohjaavat tekniset välineet kuten opetusmateriaalit. (Kansanen et al. 2000, 26–28) Tämän tutkimuksen kontekstissa vastaavanlaisina välineinä toimivat OL:n dokumentit tai toimintamuodot ilman omaa ajattelua ja kriittistä pohdintaa.

Lisäksi Kansanen ja muut (2000, 27) viittaavat tavoitteisuuden teleologiseen aspektiin, joka liittyy siihen, että opettajan työtä arvioidaan tulosten perusteella. Tässä tutkimuksessa on huomioitava, että vapaaehtoistyöhön osallistumisessa ja siihen liittyvässä omaehtoisessa oppimisessa tuloksellisuus ei ole samankaltaista kuin koulun kontekstissa. Mutta joitakin teleologisia piirteitä voidaan kuitenkin nähdä esimerkiksi OL:n kaltaisessa järjestössä jäsenmäärän, osallistujien tai lähetyskannatuksen runsauden arvioinnissa. Kansanen et al. (2000, 28–27) toteavat, että ”deontologisen aspektin ja teleologisen aspektin yhdistäminen heijastaa opettajan tietoista ymmärtämystä instruktio-naalisen prosessin kokonaisuudesta opetussuunnitelman viitekehyksessä.” Tämä lainaus

viitannee siihen, että kun kasvattaja on sisäistänyt opetussuunnitelman tavoitteet osaksi omaa elämäänsä, tuloksetkin ovat toivotunkaltaisia.

Intentionaalisuudella tarkoitetaan yksilötason tavoitteita ja painotuksia (Kansanen 1981, 75). Intentiot ovat esimerkiksi opettajan, kasvattajan, ohjaajan tai kuten tässä tutkimuksessa vapaaehtoistyöntekijän omia, henkilökohtaisia päämääriä, joita hän pyrkii toteuttamaan (Kansanen et al. 2000, 28).

Tavoitteisuus on aina intentionaalista. Sen sijaan intentionaalisuus ei ole tavoitteista, mikäli esimerkiksi opetussuunnitelman tavoitteita ei tunneta tai niitä ei ole sisäistetty (Kansanen 1981, 75–76; Kansanen 2004, 91). Ihanteellista on, kun opetussuunnitelmassa ilmaistut kasvatustavoitteet ja yksilöiden intentiot ovat samansuuntaisia (Kansanen et al. 2000, 28).

Pedagogista ajattelua on pääasiassa tutkittu kouluympäristössä (ks. Kansanen et al. 2000; Clark & Peterson 1986). Tässä työssä kontekstina on vapaaehtoistyö ja kristillinen kasvatustyö, joiden yhteydessä pedagogista ajattelua on tutkittu vähän. Tuominen (2010) on tosin selvittänyt vastaavia asioita rippikouluopettajia käsittelevässä tutkimuksessaan. Lisäksi opinnäytetöissä on jonkin verran tutkittu vapaaehtoisia seurakuntien kasvatustoiminnassa: pyhäkoulun opettajat (Heikkinen 1970; Karttunen 1973; Miettinen 1982; Kemppainen 1998; Heikurinen 2001; Portin 2002), varhaisnuorten kerhonohjaajat (Pämppi 1973; Ala-Viikari 1998; Mäkelä 1999; Hämäläinen 2006), rippikoulun isokset (Anttila 1993; Kuusinen 1999; Porkka 2004) ja parisuhdekurssin vetäjät (Jattu 2005). Kaikissa näissä töissä on selvitetty osallistumissyitä, kasvatustoiminnan tavoitteita ja käytännön toteuttamista. Lisäksi Heikkinen (1976) on lisensiaatintutkielmassa kartoittanut seurakunnan kasvatustyön tavoitteita vapaaehtoistyöntekijöillä pyhäkoulu-, varhaisnuoriso- ja partiotyössä sekä työsuhteisilla lastenohjaajilla. Partiossa toimineita vapaaehtoisia on tutkittu myös pro gradu -tutkielmissa liittyen kansainvälisyys-, uskonto-, ja ympäristökasvatukseen sekä yleisesti partion kasvatustavoitteisiin (Arokari 1998; Isotalo-Teittinen 1997; Kohonen 1993; Leinonen 1979; Perkiö 1989).

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Laadullisen tutkimuksen prosessi ja tutkijan asema

Tutkimusprosessin keskeiset vaiheet sijoittuvat taulukossa 2 esitetyllä tavalla vuosiin 2002–2008 ja 2009–2010. Prosessi alkoi pro gradu -vaiheessa (ks. Kuusisto 2008), mistä se jatkui luonnollisesti tekijän haluttua perehtyä syvällisesti tutkimuksen aiheeseen.

Taulukko 2 Tutkimusprosessin päävaiheet

2002	MENETELMÄOPINTOJA tutkimuspäiväkirjan aloittaminen, pro gradu -seminaari
2003	AINEISTON HANKINTA pro gradu -seminaari arkistomateriaalin riittämättömyyden havaitseminen teemahaastattelut ja litterointi
2004-2005	ANALYSOINTIA JA KIRJALLISUUTTA haastattelujen ja arkistoaineiston analysointi kirjallisuuden etsintää ja lukemista
2006	TAUKO
2007	KIRJOITTAMINEN tulosten kokoaminen Atlas.ti ja Excel-ohjelmien avulla tulosten peilaamista kirjallisuuteen
2008	KIRJOITTAMINEN viimeistely ja pro gradu -työn jättö tarkastukseen
2009	JATKO-OPINTOJEN ALOITTAMINEN menetelmäopintoja, kasvatustieteen opintoja
2010	KIRJOITTAMINEN teoriataustan syventäminen viimeistely ja väitöskirjan jättäminen esitarkastukseen

Tutkimuksen ote on laadullinen, mikä on vaikuttanut tutkimustehtävän muotoiluun, aineiston valintaan ja hankintaan, analysointiprosessiin ja raportointiin (ks. Elo & Kyngäs 2008, 113). Kuitenkin laadulliselle tutkimukselle poikkeavasti tässä raportissa käytetään melko runsaasti passiivia tai yksikön kolmatta muotoa, mikä on toiminut yhtenä väli-
neenä tutkimuksellisen etäisyyden ottamisessa.

Tutkimusotteen valintaan vaikuttivat suurelta osin tutkimuskontekstiin eli Opiskelijain Lähetyслиittoon liittyvät käytännölliset seikat kuten se, että kvantitatiivisen lomaketutkimuksen toteuttaminen olisi ollut hankalaa, sillä OL:n jäsenistöä olisi ollut vaikea tavoittaa. Toisaalta taas OL:n arkistoaineiston kartoituksen yhteydessä selvisi ensinnäkin, että OL:n arkisto oli osittain järjestelemätön.²⁰ Lisäksi havaittiin vuosien 1972–2000 osalta aineisto joiltakin osin puutteelliseksi ja dokumenttien sisältö pedagogiselta kannalta ohueksi. Tämä teki mahdottomaksi kasvatushistoriallisen tutkimuksen teon, jota alussa harkittiin. Tutkimusaineistoa päätettiin siten kesällä 2003 täydentää teemahaastatteluilla, koska niissä voidaan antaa tilaa haastateltavien omille kokemuksille ja tuoda heidän äänensä esiin (Eskola & Suoranta 1998, 16–18). Haastatteluihin valmistautumisessa hyödynnettiin arkistoaineistoa siten, että niiden pohjalta valittiin haastattelurunkoon aihepiirejä (ks. liite 3a). Laadulliseen tutkimusotteeseen päätyminen mahdollisti laajan ja uskonnonpedagogisesti relevantin haastatteluaineiston hankinnan

²⁰ Tutkimusprosessin ohessa OL:n arkistomateriaalit arkistoitiin ja luetteloiitiin OL:n edeltäjän AVL:n arkiston yhteyteen Suomen Lähetyssseuran arkistotiloihin.

ja analyysin. Lisäksi laadullisen empiirisen aineiston rinnalla päätettiin hyödyntää myös OL:n arkistoaineiston tärkeimpiä dokumentteja.

Haastattelu- ja arkistoaineistot litteroitiin, jotta analyysi voitiin suorittaa tarkasti. Aineistojen sähköiseen muotoon saattaminen mahdollisti myös Atlas.ti -ohjelman käytön analysoinnin apuna. Excel-ohjelmaa hyödynnettiin taulukoiden tekemisessä. Aineistoista ei kuitenkaan tehty tilastollisia laskuja vaan pitäydyttiin frekvensseihin ja prosentteihin. Ohjelmien olennainen ja tärkeä rooli liittyi laajan aineiston käsittelyn ja jäsentelyn hallintaan (ks. Elo & Kyngäs 2008, 113).

Tutkimuksen alkuvaiheessa perehdyttiin analyysimenetelmiin ja niihin palattiin tutkimuksen loppuvaiheessa, kuten taulukosta 2 voi huomata. Erityisesti prosessin aikana on tutustuttu laadulliseen sisällönanalyysiin. Se on menetelmänä sensitiivinen kontekstille, joustava tutkimusasetelman suhteen ja se sopii monenlaisten aineistojen tarkasteluun (Elo & Kyngäs 2008, 107; Kyngäs & Vanhanen 1999). Sen avulla voidaan aineistolähtöisesti kehittää teoreettisia malleja sekä teorialähtöisesti testata aikaisempien tutkimusten teorioita (Elo & Kyngäs 2008, 107–108; Tuomi & Sarajärvi 2002), joita kumpaakin sovelletaan tässä tutkimuksessa. Sisällönanalyysi on tässä työssä mahdollistanut monentasoisen analysoinnin kuten ilmisisällön ja latentin sisällön tarkastelun, jolloin on voitu paneutua myös merkityksiin ja niiden muodostumiseen sekä niiden välisiin suhteisiin (ks. Graneheim & Lundman 2004, 106–107; ks. myös Elo & Kyngäs 2008, 108–109). Graneheim ja Lundman (2004, 111) liittävät sisällönanalyysin teoreettiset oletukset kommunikaatioteoriaan, jolloin merkityksen syntyminen nivoutuu siihen, miten ja missä sanoma tuodaan esille. Tämän puolen huomioimisessa havaittiin jälkikäteen, että analyysissä oli kiinnitetty huomiota yksityiskohtien tärkeyteen samaan tapaan kuin diskurssianalyysissä (ks. Jokinen, Juhila & Suominen 1993, 49, 57, 59, 63, 64, 70). Varsinaista diskurssianalyysiä tutkimuksessa ei kuitenkaan suoritettu.

Sisällönanalyysiä on kritisoitu siitä, että se ei olisi tarpeeksi laadullinen luonteeltaan tai että se olisi liian yksinkertainen tilastollisiin analyysihin verrattuna (Elo & Kyngäs 2008, 108). Nämä kritiikit kuitenkin viittaavat pikemminkin sisällön erittelyyn (ks. Tuomi & Sarajärvi 2002; Pietilä 1973) kuin siihen laadulliseen sisällönanalyysiin, jota tässä tutkimuksessa käytetään. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin mukana yhtenä näkökulmana sisällön erittelyyn liittyvä alkuperäisilmauksien laskeminen, mitä kutsutaan määrälliseksi sisällönanalyysiksi (Tuomi & Sarajärvi 2002). Tällöin laadullisella sisällönanalyysillä muodostettuihin kategorioihin sisältyneet maininnat lasketaan, jotta saadaan käsitystä asioiden ja ilmiöiden painottumisesta aineistossa (ks. myös Yeung 2004a).

Laadullisen tutkimuksen prosessin ja sillä saavutettujen tulosten luotettavuuden arvioijana toimii lukija (esim. Graneheim & Lundman 2004, 110). Siksi tässä raportissa esitetään tutkimuksen kulku, aineiston keruu ja analysointi mahdollisimman tarkasti. Tässä luvussa 5 luotettavuuspohdinnat on sijoitettu läpäisyperiaatteella tutkimuksen toteuttamisen kuvauksen lomaan. Tulosluvuissa on käytetty runsaasti lainauksia tutkimusaineistosta, jotta lukija pystyisi seuraamaan ja pohtimaan muodostettujen luokittelujen ja kategorioiden luotettavuutta ja yhteyttä aineistoon (Graneheim & Lundman 2004, 110; Elo & Kyngäs 2008, 112; Eskola & Suoranta 1998, 215; Kyngäs & Vanhanen 1999, 10). Myös taulukoiden avulla on haluttu havainnollistaa analysointia ja tehtyjä päätelmiä.

Tutkimuksen teon puolivälissä tulosten luotettavuutta pohdittiin lisäksi face-validateetin avulla (Elo & Kyngäs 2008, 112–113; Kyngäs & Vanhanen 1999, 10), kun alustavia tuloksia esiteltiin OL:n illassa OL:n vastuunkantajille keväällä 2004. Vaikka face-validateettia ei voida pitää aukottomana kriteerinä, keskustelun kautta havaittiin tutkimustulosten vastaavan OL:n jäsenten kokemaa todellisuutta, mikä rohkaisi jatkamaan aineiston analysointia syvällisemmin.

Tekijä on itse toiminut aktiivisesti OL:ssä liityttyään jäseneksi vuonna 1994 ja kantaessaan vastuuta OL:n johtokunnassa vuosina 1999–2001 ja 2010–2011.²¹ Tästä johtuen tekijä tuntee OL:n järjestönä osallistujan ja toimijan näkökulmista, sekä on ollut tietoinen siitä, että OL:ssä toivottiin järjestöstä tehtävää tutkimusta 100-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1999.

Tutkijalle henkilökohtaisesti läheistä aihepiiriä tarkasteltaessa on etuna se, että hän pystyy eläytymään aiheeseen ja haastateltaviin (Gothóni 1997, 142; Nylund 2000, 15–16). Näin koettiin myös tässä tutkimuksessa. Etäännyttämiseen sen sijaan jouduttiin kiinnittämään erityistä huomiota aiheen läheisyyden vuoksi (ks. Gothóni 1997, 142). Suojanen (1997, 155) kutsuu oman kulttuurin tutkimisen yhteydessä olevia haasteita perspektiiviongelmiksi, jolloin tutkija saattaa pitää ilmiökenttään kuuluvia asioita itsestäänselvinä. Lisäksi haastateltavat saattavat olettaa tutkijan tietävän taustansa tähden asioita (Helander 1986, 57).

Haastateltavien tunteminen etukäteen koettiin etuna, koska siten oli valmiina luottamuksellisuus (samoin Helander 1986, 59). Suurin osa eli 3/4 haastateltavista oli kuitenkin toiminut OL:ssä eri vuosikymmenillä ja eri vuosina kuin tutkimuksen tekijä. Osa kysyi haastattelun yhteydessä tekijän suhteesta OL:ään tai tutkimuksen teosta muuten, ja silloin heille kerrottiin. Tuttujen ja tuntemattomien haastatteleminen välillä ei lopulta havaittu erityisiä eroja. Haastattelujen erot syntyivät haastateltavien persoonista sekä erilaisista kokemuksista ja ajatuksista OL:stä.

OL:n läheisyyden tuoma haaste tiedostettiin tutkimuksen alkuvaiheista alkaen. Tutkimuspäiväkirjan kirjoittaminen aloitettiin jo helmikuussa 2002 (ks. taulukko 2), ja se toimi reflektoinnin apuna tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa (Tutkimuspäiväkirja 2002–2008, 2009–2010; ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 48–49). Tutkimusprosessin nivoutuminen tutkijan henkilökohtaiseen elämään tulee tässä työssä esille myös siinä, että noin puolessa välissä pidettiin perhesyistä taukoa, kuten taulukkoon 2 on merkitty.

Kaiken kaikkiaan etäännyttämistä tapahtui useissa käännteissä, ja siihen tarvittiin konkreettisesti aikaa, muiden tutkimusten lukemista ja tutkimuspäiväkirjan kirjoittamista. Jälkikäteen arvioiden olisi myös ollut hyvä tutustua alkuvaiheessa tutkimuskirjallisuuteen vielä laajemmin. Muiden tutkimusten lukemisen kautta olisi ollut tutkijana luultavasti helpompaa sietää epävarmuutta ja ymmärtää laadullisen tutkimusprosessin moniulotteista ja spiraalinomaista luonnetta, jossa aineisto, tutkimuskysymykset, teorit ja tulokset ovat vuorovaikutuksessa keskenään (Elo & Kyngäs 2008, 113; Hirsjärvi & Hurme 2001, 15–16).

²¹ Tekijä on toiminut OL:n johtokunnassa emäntänä (vuonna 1999), varapuheenjohtajana (2000) ja puheenjohtajana (2001) sekä muutaman vuoden tauon jälkeen johtokunnan varajäsenenä (2010) ja varsinaisena jäsenenä (2011).

5.2 Arkistoaineiston analyysi

Arkistoaineiston pohjalta analysoitiin, millaisen toimintaympäristön OL on muodostanut lähetykasvatukselle ja lähetysharrastukselle vuosina 1972–2000. Analysoinnin kohteeksi valittiin jäsenanomuskaavakkeet ja toimintakertomukset.

Toimintakertomusten laadullinen ja määrällinen sisällönanalyysi tapahtui aineistolähtöisesti, koska ei ollut löytynyt sopivaa teoreettista mallia, jota olisi voitu hyödyntää (Elo & Kyngäs 2008, 109; Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–115; Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7). Apuna käytettiin Excel- ja Atlas.ti -tietokoneohjelmia. Jäsenanomuksista tiedot koottiin suoraan Excel-taulukoihin.

Arkistoaineiston analyysi on toteutettu historian tutkimuksen tapaisesti. Tämä näkyy myös siinä, että arkistolähteisiin viitataan alaviitteillä (ks. esim. Innanen 2003). Muuten tutkimuksessa käytetään empiirisen tutkimusperinteen mukaisesti lauseen sisäisiä viitteitä. Myös lähdeluettelo on laadittu empiiristen tieteiden tapaan (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 393).

Jäsenanomusten analysointityksikköinä olivat jäseneksi liittyneiden nimet, syntymävuodet, opiskelualat ja OL:n antamat jäsennumerot. Jäsenanomuskaavakkeita puuttui 38 kappaletta vuosilta 1972, 1974, 1975, 1976 ja 1993.²² Kaikista OL:ään vuosina 1972–2000 liittyneistä 629 jäsenistä on kuitenkin tiedossa nimi ja yhtä lukuun ottamatta jäseneksi hyväksymispäivämäärä. Niiden jäsenten osalta, joiden anomus on hävinnyt, tietoja täydennettiin AVL:n jäsenkirjasta, OL:n johtokunnan ja yhdistyksen kokousten pöytäkirjoista sekä toimintakertomuksista löytyneillä tiedoilla.²³ Vain 53 jäsenen opiskelu- tai ammattiala ei selvinnyt OL:n arkistomateriaalista. Kahden OL:n puheenjohtajan opiskelualat ja syntymävuodet saatiin haastattelujen yhteydessä ja Suomen Teologit -kirjasta (1999).

Toimintamuodot selvitettiin käyttäen lähteinä OL:n toimintakertomuksia. Niissä on kootusti kunkin vuoden tapahtumat ja toiminnot, ja niiden valossa järjestön toimintamuodoista on mahdollista saada moniulotteinen ja tasapainoinen kuva. Toimintakertomukset ovat tyyliltään ja sisällöltään samankaltaisia, mikä mahdollisti eri vuosien toimintojen vertailun. Kuitenkin vuosien 1976 ja 1980 osalta jouduttiin käyttämään johtokunnan kokousten pöytäkirjoja, koska näiden vuosien toimintakertomuksia ei löytynyt.²⁴

Vaikka toimintakertomukset olivat hyvin samankaltaisia, niissä oli myös eroja. Seuraavaksi esitellään luokittelun yhteydessä tehtyjä ratkaisuja ja muulla materiaalilla tehtyjä täydennyksiä. Toimintakertomuksissa jäsenmaksun suuruus oli mainittu vain kuutena vuonna.²⁵ Vuodesta 1981 lähtien oli mainittu jäsenmaksun maksaneiden määrät. Toimintakertomuksissa ilmoitettuja asioita täydennettiin: vuosien 1967–1981 tilikirjasta laskettiin vuosina 1972–1981 jäsenmaksun maksaneiden määrät ja yhdistyksen

²² SLA AVLA 11, 18 jäsenanomukset.

²³ SLA AVLA 1a ALV:n jäsenkirja B3. SLA AVLA 8 ptk 1972, 1974, 1975, 1976. SLA AVLA 31 tk 1993.

²⁴ SLA AVLA 8 ptk 1976, 1980.

²⁵ SLA AVLA 31 tk 1975, 1977, 1978, 1982, 1983, 1984.

kokousten pöytäkirjoista saatiin selville jäsenmaksun suuruus.²⁶ Nämä lisätiedot eivät vaikuttaneet pääkategorioiden suuruusjärjestykseen, koska kyseessä ovat yhdistyksen vuosittain toistuvat toiminnot.

Jäsenmaksujen ja yhdistyksen pääoman kokonaissummia ei otettu mukaan analyysiin tietojen puutteellisuuden ja vaikeaselkoisuuden vuoksi.

OL:n saamat taloudelliset avustukset oli mainittu usean vuoden toimintakertomuksissa mutta ei kaikkina vuosina. Puuttuvia tietoja täydennettiin tilikirjoista ja tilinpäätöksistä.²⁷ Nämä lisäykset katsottiin tarpeellisiksi ottaa mukaan analyysiin, koska erityisesti yhteisöiltä tulleet avustukset ovat olleet merkittäviä OL:n toiminnan laajenemisen ja ylläpitämisen kannalta.

OL:n lähetyskannatuksen osalta laskettiin mukaan ne vuodet, jolloin kannatuskohteita on tuettu. Varsinaiseen analyysiin ei otettu markkamääriä.

Pienryhmien, erilaisten kokousten, jaostojen ja toimikuntien osalta merkittiin vain ne vuodet, jolloin niitä on ollut OL:ssä tai jolloin OL:n edustaja on osallistunut niihin. Eri toimintamuodoista vastanneiden ihmisten lukumäärät sen sijaan otettiin mukaan.

Toimintakertomuksien analysointi tapahtui Atlas.ti -ohjelmaa hyödyntäen, minkä tähden toimintakertomukset ja pöytäkirjat saatettiin sähköiseen muotoon. Käsikirjoitetut dokumentit litteroitiin tekstinkäsittelyohjelmalla, ja muu aineisto skannattiin.

Tämän jälkeen kerättiin ja koodattiin kaikki eri vuosina mainitut toimintamuodot, joiksi katsottiin kaikki tilaisuudet sekä tekemiseen, osallistumiseen ja toiminnallisuuteen viittaavat seikat. Analyysissä keskityttiin tekstien ilmisälttöön, jota pidetään aloittelevalla tutkijalla sopivana lähtökohtana (Graneheim & Lundman 2004, 111). Samoille toimintamuodoille annettiin yhteinen tiivistetty nimi. Näitä pelkistyksiä vertailtiin ja samankaltaisista muodostettiin yläkäsitteitä ja kokoavia käsitteitä, jotka perustuvat mahdollisimman pitkälle aineistossa käytetyille sanoille (ks. Elo & Kyngäs 2008, 111).

Eri aihepiirien suhteiden hahmottamisessa käytettiin etuliitteitä, jotka Atlas.ti -ohjelma aakkosti. Lopulliset koodit olivat esimerkiksi seuraavanlaisia:

ULOS:vierailu:moskeija

ULOS:vierailu:muissa opiskelijajärjestöissä

ULOS:vierailu:varuskuntaan

ULOS:yhteistyö:SKY:Etsijä

ULOS:yhteistyö:SKY:Pistis

ULOS:yhteistyö:SKY:tilaisuuksien järjestämistä

Koodit koostuivat etuliitteistä ja tiivistyksestä. Etuliitteistä ilmenee pääkategoria ja alemmat kategoriat, joihin tiivistys kuuluu. Analyysin edetessä lisättiin ja muokattiin juuri etuliitteitä, jotta ne kuvaisivat mahdollisimman hyvin ja abstraktisemmalla tasolla sitä kokonaisuutta johon tiivistys kuuluu. Etuliitteiden avulla pystyttiin pitämään tiivistykset näkyvissä, ja näin ei menetetty yhteyttä aineiston rikkauteen ja yksityiskohtien

²⁶ SLA ALVA 3 tilikirja vuosilta 1967–1981. SLA AVLA 8 vuosikokous ptk 17.2.1972, 17.2.1973, 21.2.1974, 20.2.1976, 22.2.1980, 6.2.1981. SLA AVLA 31 vuosikokous ptk 1985, vaalikokous ptk 1986–2000.

²⁷ SLA AVLA 31 tilinpäätökset. Tilikirjat olivat olemassa tätä tutkimusta tehdessä, mutta niitä ei arkistoitu arkistokäytännöstä johtuen. Taulukko vuosina 1972–2000 OL:n saamista avustussummista on tekijän hallussa.

runsauteen, vaikka aineistoa abstrahoitii (ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 7). Kaikkien edellä esitettyjen koodien pääkategoriana on ”ulospäin suuntautuva toiminta”, jolloin koodin etuliitteenä on lyhenne ”ULOS.” Kolmessa ensimmäisessä koodissa ulospäin suuntautuva toiminta sai tarkennuksen ”vierailu”, joka tarkoittaa vierailua jonkin toisen tahon luo kuten moskeijaan, muiden opiskelijajärjestöjen tilaisuuteen tai varuskuntaan. Kolmessa viimeisessä koodissa ulospäin suuntautuva toiminta on liittynyt yhteistyöhön muiden tahojen kuten Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton (SKY) kanssa. Koodin etuliitteenä käytettiin kategoriata ”yhteistyö” ja sen alakategoriana oli ”SKY”. SKY ja OL olivat tehneet yhteistyötä Etsijä ja Pistis-nimisiin lehtiin ja tilaisuuksien järjestämiseen liittyen.

Jokaisen koodin yhteyteen Atlas.ti -ohjelma laski koodattujen alkuperäisilmaisujen määrän. Esimerkiksi moskeijaan oli tehty vierailu yhden kerran. Atlas.ti -ohjelmassa pääsi koodin kautta suoraan tarkistamaan sekä alkuperäisilmaisun että koko tekstikontekstin. Tämä mahdollisti koodauksen tarkistamisen. Atlas.ti -ohjelmasta tiedot kuitenkin koottiin Excel-taulukko-ohjelmaan, missä tapahtui toimintamuotojen laskeminen eli määrällinen sisällönanalyysi (Kyngäs & Vanhanen 1999, 9; Tuomi & Sarajärvi 2002, 107, 117–119). Excel-ohjelman käyttö auttoi koodaustulosten määrällisessä raportoinnissa, sillä Atlas.ti -ohjelma ei ole parhain mahdollisin ohjelma määrällisen analyysin näkökulmasta (ks. Silvonen 1999, 410). Tiedot kerättiin Excel-ohjelmaan siten, että pystyttiin tarkastelemaan jokaisen tutkimusvuoden muodostamaa kokonaisuutta eli suorittamaan tyypittely (Tuomi & Sarajärvi 2002, 96).

5.3 Haastatteluaineisto ja sen analysointi

5.3.1 Haastatteluaineiston hankinta

Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollistaa haastattelussa vuorovaikutteisuuden, aiheen käsittelyn syvällisesti sekä haastateltavan näkemysten, arvioiden ja tulkintojen esiin tuomisen (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48). Siksi tutkimuksessa päädyttiin käyttämään tätä aineistonhankintamenetelmää.

Haastatteluteemat valittiin OL:n arkistoaineistomateriaalin tutustumisen ja tutkijan omien OL-kokemusten pohjalta, joita oli reflektoitu tutkimuspäiväkirjassa (Tutkimuspäiväkirja 2002–2008). Haastattelurunko on esitetty liitteessä 3a. Haastattelukysymykset jaettiin kolmeen pääteemaan eli taustatietoihin, ”Minä ja OL” -suhteeseen sekä ”OL:n tehtävä ja kasvatustoiminta” -osioon. Taustakysymyksissä tiedusteltiin koulutusta, ammattia, hengellistä taustaa, yhteyksiä lähetystyöhön ennen ja jälkeen OL:n. ”Minä ja OL” -kysymyksillä pyrittiin saamaan selville entisten puheenjohtajien motivaationalisia osallistumis- ja poisjääntisyitä sekä heidän henkilökohtaisia oppimiskokemuksiaan. ”OL:n tehtävä ja kasvatustoiminta” -osion teemat valittiin arkistoaineiston pohjalta. Näitä olivat OL:n tehtävä ja tarkoitus, lähetystyöhön kasvattaminen, evankeliointi, kehitysyhteistyö, ekumenia ja OL:n suhde muihin järjestöihin.

Tekijä halusi testata haastattelurunkoa ennen tutkimushaastattelujen alkua, mutta aikataulullisesti hän joutui aloittamaan haastattelut ilman testausta. Kolmannen tutkimushaastattelun jälkeen tekijä suoritti kuitenkin ylimääräisen haastattelun saadakseen lisäkokemusta haastattelemisesta. Tähän haastatteluun osallistui OL:n vuoden 2001 varapuheenjohtaja Henna-Riikka Lempinen.

Haastateltaviksi valittiin vuosien 1972–2000 OL:n puheenjohtajat, koska oletettiin, että heillä on kattava ja usean vuoden kokemus lähes kaikista yhdistyksen toimintaan liittyvistä asioista. Vastuullisen asemansa vuoksi puheenjohtajat ovat joutuneet pohtimaan OL:n tehtävää, tavoitteita, tarkoitusta, merkitystä ja menetelmiä enemmän kuin muut OL:n jäsenet. Tutkimushaastattelujen alkuvaiheessa tarkoituksena oli haastatella vain muutamia puheenjohtajia. Haastattelujen edetessä havaittiin kuitenkin, että saturaatiopisteen saavuttamiseksi on tarpeen haastatella useampia. Lopulta, kun suurin osa puheenjohtajista oli jo haastateltu, oli tutkimuksen kokonaisuuden kannalta ja OL:n näkökulmasta mielenkiintoista haastatella kaikki puheenjohtajat. Kaikki haastateltavat olivat myös tavoitettavissa ja halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Vain yksi sähköpostihaastateltava aluksi kieltäytyi, mutta vastasi myöhemmin kuitenkin suurimpaan osaan kysymyksistä. Kaikki 25 vuosien 1972–2000 OL:n puheenjohtajaa osallistuivat siis tutkimukseen. Heistä miehiä on 15 ja naisia kymmenen.

Lähes kaikki eli kaksikymmentä haastattelua toteutettiin teemahaastatteluna kasvatusten vuonna 2003 kesä- ja lokakuun välisenä aikana pääkaupunkiseudun ja Tampereen lähialueilla. Äänitetyt haastattelut kestivät 35 minuutista kolmeen tuntiin. Keskimäärin haastattelut kestivät yhden tunnin ja 15 minuuttia.

Äänitetyt haastattelut tehtiin haastateltavien kodeissa ja työpaikoilla sekä kahviloissa ja puistossa. Kodeissa tehty kahdeksan haastattelua olivat tunnelmaltaan rauhallisia ja aikaa oli runsaasti käytettävissä. Työpaikoilla tehty haastattelut, joita oli seitsemän, olivat ympäristöltään rauhallisia. Yhteen näistä työpaikan läheisyys toi kii-

reen tunnun, ja lisäksi kesken haastattelua jouduttiin vaihtamaan huonetta, mikä vaikutti keskittymiseen. Kahvila-haastatteluja oli yhteensä neljä ja niistä kolme tapahtui työtehtävien välissä ruokatunnilla. Kahviloiden taustameteli aiheutti vaikeuksia jonkin verran litteroinnissa, mutta itse haastattelutilanteisiin kahviloiden taustaa-änet eivät vaikuttaneet. Yksi haastattelu tehtiin puistossa, vaikka sää oli kohtalaisen viileä. Puistohaastattelun etenemistä häiritsivät kiire ja muutamat ohikulkijat, jotka keskeyttivät haastattelun joidakin kertoja.

Osa haastateltavista ilmaisi, ettei ollut valmistautunut haastatteluun, eikä tutkimusta tehdessä oletettukaan erityistä valmistautumista. Kolme haastateltavaa oli unohtanut sopineensa haastattelun, mikä saattoi johtua kesäajasta (ks. Hirsjärvi & Hurme 2001, 73). Haastattelut onnistuttiin kuitenkin tekemään alun perin sovittuna aikana, ja haastattelutilanteet olivat vapautuneita ja vailla jännittyneisyyttä tilanteen spontaanisesta luonteesta johtuen.

Äänitetyt haastattelut litteroitiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen ja useimmiten ennen seuraavaa haastattelua. Litterointi toteutettiin siten, että kaikki haastattelut kuunneltiin vähintään kahteen kertaan. Kaikki sanat kirjoitettiin, paitsi puheessa runsaasti toistuvia välisanoja kuten ”niin kuin” tai ”tuota noin niin”. Eisanallisesta viestinnästä merkittiin haastatteluihin pitkät tauot, sanojen painotukset, haukotukset, innostuneisuus ja nauraminen. Nämä olivat tärkeitä erityisesti tutkittaessa OL:ssä toimimiseen liittyviä tekijöitä. Haastattelut tulostettiin Courier 7 -kirjasimella kahdelle palstalle vaakasuorassa oleville A4-papereille. Yhteensä äänitetyistä haastatteluista tuli 169 tulostettua sivua.

Monenlaisista ulkoisista olosuhteista huolimatta kaikkia haastatteluja leimasi lämminhenkisyys ja ystävällisyys. Haastateltavat suhtautuivat myönteisesti ja vakavasti tutkimukseen. Osa vanhoista puheenjohtajista ilmaisi jopa erityisen kiinnostuksen tutkimukseen osallistumista kohtaan.

Haastattelijan rooli oli muistelemiseen, omien näkemysten ja kokemusten kertomiseen rohkaiseva. Tämä tapahtui pyytämällä kertomaan ajatuksista, mielikuvista ja erityisesti konkreettisista tilanteista OL:ssä, jotka olivat olleet merkittäviä haastateltavalle. Konkreettisten tilanteiden muisteluun pyrkiminen oli validiteetin kannalta tärkeää, jotta haastateltavat kertoisivat OL:ään liittyvistä kokemuksista. Yksi tutkimukseen osallistunut otti haastattelun lopuksi esille vuosia säilyttämiään OL:n ohjelmia, lehtiä ja mainoksia, mikä toi mielenkiintoisen lisän haastatteluun. Muistelun apuna olisikin ollut hyvä, mikäli haastattelutilanteessa olisi ollut mukana esimerkiksi pöytäkirjoja tai kausiohjelmia. Kokonaisuudessaan haastatteluista jäi vaikutelma, että tutkimukseen osallistuneet olivat sanoneet haluamansa ja tärkeäksi kokemansa asiat. Yhden haastattelun jälkeen tosin litteroinnin yhteydessä soitettiin haastateltavalle ja kysyttiin tarkennuksia, mutta hänellä ei ollut erityistä lisättävää puhumaansa.

Moni haastateltava puhui nostalgisesta olost, jonka OL sai aikaan. Useimmille haastatelluista OL:ssä toimiminen ja vaikuttaminen ovat olleet sidoksissa opiskeluaikaan, joka oli koettu merkittäväksi elämänvaiheeksi. Tuolloin oli suunniteltu tulevaisuutta, pohdittu kristittyä elämistä ja ammattia sekä etsitty aviopuolisoa. Myös lähetystyö oli useimmille haastatelluista henkilökohtaisesti merkittävä asia jo ennen OL:ää ja OL:ssä toimiminen oli ollut tästäkin syystä merkittävää.

Puheenjohtajat reflektoivat muisteluun liittyviä ongelmia ja haastattelussa esitettyjä kysymyksiä. Jotkut kysymykset koettiin vaikeiksi, erityisesti kysymykset,

joissa piti pohtia OL:n arvoja. Osa haastateltavista toi esille, että monia OL:n arvoihin, tehtävään ja tarkoitukseen liittyviä kysymyksiä ei OL:ssä ollut heidän aikanaan pohdittu ääneen. Osa taas kertoi, että juuri tällaisia kysymyksiä oli pohdittu johtokunnassa ja kokoukset olivat saattaneet venyä tämän tähden iltamyöhään. Vaikeiksi koettujen kysymysten kohdalla teemahaastattelun joustavuus antoi mahdollisuuden muotoilla kysymyksiä eri tavoilla haastattelutilanteen vaatimalla tavalla, mikä helpotti vastaamista (Hirsjärvi & Hurme 2001, 105–112).

Haastatteluja voitaisiin kuvata melko luottamuksellisiksi, mistä kertoo se, että tutkimukseen osallistuneet ilmaisivat avoimesti, mikäli kysymykset koettiin hankalina. Haastateltavat olivat rehellisiä tuoden esille kriittisiä ajatuksia OL:stä. Haastattelut olivat ajoittain myös hyvin henkilökohtaisia. Osa haastateltavista toi esille esimerkiksi asioita, jotka ovat jossain määrin jääneet harmittamaan tai painamaan mieltä OL:ään liittyen.

On mahdotonta arvioida, olisivatko haastattelujen sisällöt olleet oleellisesti erilaisia, mikäli haastatteluja olisi tehnyt kokeneempi tutkija. Joissakin kohdin olisi voinut päästä vielä syvemmälle, mutta kokonaisuudessaan arvioiden haastatteluaineistosta muodostui laaja ja monipuolinen.

Osa tutkimukseen osallistuvista asui ulkomailla tai Suomessa seuduilla, jonne välimatkat olivat haastattelumatkan kannalta liian pitkiä. Nämä viisi henkilöä haastateltiin sähköpostitse. Sähköpostihaastatteluista neljä tehtiin loka-marraskuussa 2003 ja yksi tammikuussa 2004. Sähköpostihaastattelut olivat strukturoidumpia kuin kasvotusten toteutetut teemahaastattelut. Sähköpostihaastattelujen kysymykset tehtiin äänitetyissä haastatteluissa saatujen kokemusten pohjalta ja kysymykset olivat avoimia kysymyksiä (liite 3b).

Sähköpostiaineistossa vastaukset olivat sisällöltään samankaltaisia kuin kasvotusten tehdyissä haastatteluissa mutta paljon tiiviimmässä muodossa. Jokaisen sähköpostihaastattelun pituus oli alle kaksi sivua, kun ne tulostettiin samassa muodossa kuin litteroidut haastattelut, eli yhteensä noin kymmenen sivua. Kaikille viidelle lähetettiin kysymykset lähes samassa muodossa, mutta niitä muokattiin jonkin verran, kun huomattiin vastausten lyhytsanaisuus ja kysymysten muotoiluilla haluttiin motivoida monipuoliseen vastaamiseen. Tästä huolimatta sähköpostihaastatteluissa olisi voinut olla hedelmällisempää käyttää enemmän essee-tehtäviä. Kaiken kaikkiaan haastattelujen saturaatiopisteen saavuttaminen vahvistui sähköpostihaastattelujen kautta, mutta kokeneempi tutkija olisi voinut todeta aineiston kylläntymisen jo aikaisemminkin.

5.3.2 Haastattelujen teemoittelu sisällönanalyysillä

Sisällönanalyysin tekeminen haastatteluaineistosta oli samankaltainen mutta monivaiheisempi prosessi kuin arkistoaineiston analyysi. Analysointi aloitettiin litteroinnin yhteydessä, kun kaikki haastattelut kuunneltiin kahteen kertaan.

Haastattelujen tulostamisen jälkeen ne luettiin, ja niistä alleviivattiin eri värein kaikki asiat, jotka liittyivät OL:ään mukaan menoon ja poisjääntiin, OL:ään liittyvään oppimiseen ja kasvatukseen sekä haastateltavien taustatietoihin. Sitten aloitettiin tutkimuskirjallisuuteen perehtyminen. Haastattelujen uuden lukukierroksen jälkeen koko haastatteluaineisto leikeltiin saksilla, ja samoja aihepiirejä sisältäneet kohdat liitettiin yhteen yli 2500 nuppineulalla A4-papereille. Tämän työlään vaiheen aikana havaittiin, että samoista asioista, ilmisisällöistä puhuttiin hyvin eri asiayhteyksissä ja eri tavoin. Samalla todettiin, että näitä latenteja merkityksiä (Graneheim & Lundman 2004, 106) ei pystytä havainnollistamaan ja raportoimaan selkeästi ja luotettavasti nuppineuloilla kiinnitetyillä haastattelukatkelmilla. Lisäksi leikelyjen katkelmien kautta palaaminen haastattelujen alkuperäiseen kontekstiin koettiin hankalaksi. Leikkely havaittiin kuitenkin hyödylliseksi aineistoon perehtymisen kannalta.

Teoriakirjallisuuden lukemisen jälkeen palattiin lukemaan alkuperäisiä, kokonaisia haastatteluja, ja tarkasteltiin aineistoa kokonaisuutena. Jälleen jatkettiin myös tutkimuskirjallisuuden lukemista. Tässä vaiheessa tutkimuskysymykset ja teoreettiset lähtökohdat olivat tarkentuneet.

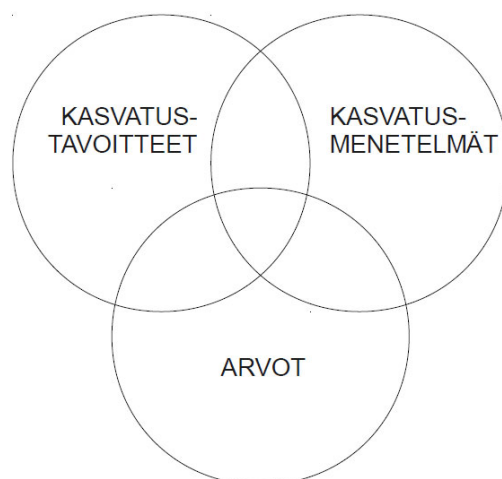
Seuraavaksi kaikki haastattelut luettiin alleviivaten tarkentuneiden tutkimuskysymysten näkökulmista, jotka olivat OL:n kasvatustoiminta ja OL:ään osallistumiseen vaikuttaneet tekijät. OL:n kasvatustoimintaan liittyvissä alleviivatuissa kohdissa haastateltavat pohtivat, arvioivat ja käyttivät runsaasti passiivia tai monikon ensimmäistä persoonaa puhuessaan OL:stä.

Mukaanmenon ja poisjäännin ohella aineistosta alleviivattiin tässä vaiheessa myös OL:ssä toimimisen aktiiviaikaan liittyviä osallistumistekijöitä, jotka ilmaistiin esimerkiksi: minä pidin, osallistuin koska, minua innosti, tärkeintä OL:ssä oli, minua ärsytti, petyin. Aktiiviajalla tarkoitetaan ajanjaksoa mukaanmenon ja poisjäännin välissä. Aktiiviajan osallistumissyiden analysoinnissa kiinnitettiin huomiota erityisesti yksikön ensimmäisen persoonan käyttöön ja tuntemiseen liittyviin verbeihin eli henkilökohtaiseen puheeseen. Välillä eron tekeminen osallistumissyihin ja kasvatustoimintaan liittyvien lauseiden välillä oli vaikeaa. Vaikeimmin luokiteltavissa olivat ne kohdat, joissa haastateltava toi esille kiinnostuksensa toimia lähetyskasvattajana OL:n kautta, eli niissä yhdistyivät kasvatustoiminta ja osallistumissyyt. Näissä kohdissa luokittelu tapahtui arvioimalla lauseen keskeisin merkitys, mistä voitaisiin käyttää Graneheimin ja Lundmanin (2004) käsitettä merkitysyksikkö (meaning unit), joka liittyy tutkijan tulkitaan latenteista sisällöistä ja viittaa analyysiyksikön merkitysisältöön.

Alleviivaamisen jälkeen siirryttiin käyttämään Atlas.ti-tietokoneohjelmaa, johon haastattelut ladattiin. Haastatteluista kerättiin alleviivauksien perusteella erillisiin koodeihin kaikki vanhojen puheenjohtajien taustatietoihin, osallistumis- ja poisjääntisiin sekä kasvatuspuheeseen liittyvät maininnat.

Haastateltavien kasvatuspuhetta eli OL:n kasvatustoimintaan liittyviä asioita tarkasteltiin induktiivisesti eli aineistolähtöisesti (Kyngäs & Vanhanen 1999; 5-7;

Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–115), kasvatuksellisten seikkojen ymmärtämisessä tukena toimi tilannesidonnainen oppimisteoria (Lave & Wenger 1991, 1999). Teoria auttoi ymmärtämään, kuinka moninaiset asiat voivat vaikuttaa oppimis- ja kasvatusprosessiin. Kasvatuspuheeseen liittyvät maininnat koodattiin Atlas.ti-ohjelmassa aluksi kaikki yhteen koodiin. Tämän jälkeen käytiin alkuperäisilmaisut läpi ja ne koodattiin uudelleen eli jaoteltiin tarkemmin arvoihin, kasvatustavoitteisiin ja kasvatustavotteisiin. Näiden kolmen oppimisympäristön elementin keskinäistä suhdetta voitaisiin havainnollistaa kuviolla 4, jonka kolme ympyrää ovat erillisiä ja samalla kuuluvat yhteen. Elementtien yhteenkuuluvuus tuli aineistossa esille siinä, että sekä arvoihin, tavoitteisiin että menetelmiin liittyen puhuttiin samoista asioista, mutta eri tavoin ja eri asiayhteyksissä.

Kuvio 4 Arvomaailman, kasvatustavoitteiden ja kasvatustavotteiden yhteenkuuluvuus

Kasvatustavotteeksi luokiteltiin maininnat toimenpiteistä, jotka haastateltava liitti jonkin kasvatustavoitteen saavuttamiseen joko niin, että kasvatustavoite tuli ilmi haastattelijan kysymyksessä tai haastateltava itse ilmaisi tavoitteen menetelmän yhteydessä. Kasvatustavotteiksi luokiteltiin vain nämä tutkittavien itse eksplisiittisesti ilmaiset kasvatukselliset tavoitteet.

OL:n arvomaailmaan lajiteltiin ensinnäkin eksplisiittisesti ilmaistut arvot ja toiseksi myös ne kohdat, kun puhuttiin OL:stä kasvatus- tai oppimisympäristönä, mutta puheella ei viitattu mihinkään kasvatukselliseen tavoitteeseen tai menetelmään. OL:n arvot tulivat siten esille toiminnan kuvauksen kautta, tilaisuuksien teemojen valinnoissa, yhdistyksessä tärkeinä pidetyissä asioissa, OL:n lähetyskäsityksen kuvaamisessa, pohdinnoissa jäsenistöstä ja järjestön ongelmakohtien arvioinneissa.

Haastateltavat käsitelivät sekä OL:n arvomaailmassa, kasvatustavoitteissa että kasvatustavotteissa samoja aihepiirejä. Taulukosta 3 nähdään eri aihepiirien suhte toisiinsa ja niiden sisältämä ns. metatase. Yhteisö ja globaali maailma ovat horisontaalisesti eli sosiaalis-yhteiskunnallisesti suuntautuneita aihepiirejä. Spiritualiteetti ja toiseus edustavat vertikaalista eli uskonnollista ulottuvuutta. Lähetystyö on risteyskohdassa sisältäen sekä horisontaalisen että vertikaalisen ulottuvuuden. Kaikkiin kasvatustavotteiden koodeihin merkittiin etuliitteillä, mitä aihepiiriä siihen liitettyissä maininnoissa käsiteltiin.

Taulukko 3 Kasvatuspuheen aihepiirit

	Spiritualiteetti	
Yhteisö	Lähetystyö	Globaalimaailma
	Toiseus	

Samoista asioista ja aihepiireistä puhuttiin hyvin eri tavoin ja erisuuntaisesti. Haastattelujen puhettavat vaihtelivat aikamuotojen ja puheen intensiteetin suhteen. Puhetapojen hahmottamisessa virikkeitä saatiin opettajan pedagogisen ajattelun teoriasta, jonka mukaan opettajien puheessa on kuvaava ja normatiivinen taso (Kansanen et al. 2000; Kansanen 1984; 2004).

Taulukossa 4 on esitetty aineistossa havaitut neljä erilaista puhetapaa, joita haastateltavat käyttivät. *Kuvailu* ja *arvio* ovat intensiteetiltään neutraaleja. *Intentio* ja *visio* sen sijaan sisältävät päämäärätietoisuuden eli ovat sävyiltään normatiivisia. Kuvailu ja intentio liittyvät menneisyyteen esimerkiksi, kun haastateltava kertoi, kuinka OL:ssä oli toimittu tai mihin hän oli OL:ssä toimiessaan pyrkinyt. Arvioissa taas painottuu menneisyyden tarkastelu nykyhetkestä käsin. Visioissa suuntaudutaan tulevaisuuteen ja esitetään, kuinka OL:n tulisi jatkossa toimia.

Taulukko 4 Kasvatuspuheen intensiteetti ja aikamuodot

Aikamuodot ja intensiteetti	Imperfekti	Preesens, konditionaali
Neutraalius	Kuvailu	Arvio
Intentionaalisuus	Intentio	Visio

Jokainen koodattu maininta käytiin läpi puheen aikamuodon ja intensiteetin näkökulmasta, ja ne merkittiin koodeihin. Tässä vaiheessa oli erityisen tärkeää se, että Atlas.ti -ohjelma mahdollisti jatkuvan palaamisen haastattelukontekstiin.

Jokainen kasvatuspuheeseen liittyvä analysointiyksikkö määriteltiin kolmen analyysirungon avulla. Ensin luokiteltiin kasvatus- ja oppimisympäristön osa-alue. Sitten merkittiin aihepiiri ja lopuksi käytetty puhetapa. Arvot ja kasvatustavoitteet analysoitiin aineistolähtöisesti. Kasvatusmenetelmien analyysissä käytettiin analyysirunkona Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteereitä, eli menetelmiksi koodatut maininnat luokiteltiin tarkemmin Jonassenin kriteerien mukaan. Lisäksi merkittiin aihepiiri ja kasvatuspuheen tyyli. Maininnoista, jotka jäivät mielekkään oppimisen kriteerien ulkopuolelle, muodostettiin uusia kategorioita.

Osallistumissyihin liittyviä tekijöitä kerättiin deduktiivisesti eli teorialähtöisesti (Kyngäs & Vanhanen 1999, 7-9; Tuomi & Sarajärvi 2002, 116–117). Osallistumissyiden koodinimiksi Atlas.ti -ohjelmaan valittiin Yeungin mallin motiiviteemat (Yeung 2004a; ks. liite 2). Osallistumistekijöiden aikaperspektiivejä oli tässä aineistossa kolme: mukaanmeno, aktiiviaika ja poisjäänti. Jokaiseen vaiheeseen sovellettiin erikseen Yeungin mallin teemoja. Yeungin malli toimi analysointirunkona, mikä toi analysointiin selkeyttä ja jäntevyyttä. Tarvittaessa luotiin aineistolähtöisesti uusia teemoja kuten Kyngäs ja Vanhanen (1999, 8) esittävät.

Tässä tutkimuksessa toteutetussa monikerroksisessa sisällönanalyysissä ja laajan haastatteluaineiston käsittelyssä Atlas.ti -ohjelma oli hyvin tarpeellinen. Koodeja pystyttiin nimeämään uudelleen helposti, ja analysoinnin tarkistus ja tulkintojen peilaa-

minen haastattelukontekstiin oli mahdollista koko ajan. Osa vaikeasti luokiteltavista ja epäselvistä kohdista jätettiin luokittelun ulkopuolelle, ja osalle löydettiin sopivaksi katsottu kategoria. Jälkikäteen arvioiden olisi tosin voitu rohkeammin jättää analysoinnista pois epäselviä kohtia.

Lopuksi koottiin laadullisen sisällönanalyysin tulokset, osallistumiseen liittyvät teemat ja dimensiot sekä kasvatuspuheen ala- ja yläkategoriat Excel-ohjelmaan. Tulostetut havaintomatriisit ovat tekijän hallussa. Excel-taulukoihin merkittiin eri kategorioihin sijoittuneiden mainintojen määrät eli suoritettiin aineiston kvantifiointi, jota voidaan kutsua myös määrälliseksi sisällönanalyysiksi (Kynge & Vanhanen 1999, 9; Tuomi & Sarajärvi 2002, 107, 117–119). Tyypittelyä varten taulukoista tehtiin sellaisia, että niissä näkyi kunkin haastateltavan osuus.

5.3.3 Haastattelujen tyypittely

Tyypittelyssä tarkasteltiin kunkin haastateltavan osalta, mitkä seikat korostuivat määrällisesti osallistumissyissä ja kasvatuspuheessa (ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 96). Osallistumistekijöiden osalta katsottiin, mihin Yeungin (2004a) mallin neljästä ulottuvuudesta ja kahdeksasta poolista haastateltavan maininnat olivat eniten liittyneet. Jokaisen kohdalla katsottiin mukaanmenon ja aktiivijajan osalta osallistumistekijöitä ja laskettiin, mikä ääripää sai eniten mainintoja. Tämän perusteella muodostettiin kolme ryhmää: Ensimmäisellä ryhmällä korostuivat 1) saaminen-pooli ja pohdinta-toiminta -ääripäiden välille sijoitetut tekijät eli itselle merkittävien asioiden tekeminen. Toisella ryhmällä painottui 2) läheisyys-ääripää eli sosiaaliset suhteet. Kolmanteen ryhmään kuuluvilla oli OL:ssä ollut tärkeää 3) tuttuun aiheeseen syventyminen, uuden oppiminen ja pohdinta, eli jatkuvuus–uuden etsintä -dimensio ja pohdinta-ääripää.

Kasvatuspuheen osalta selvitettiin aluksi kunkin haastateltavan intentionoiden ja visioiden määrä, ja mikä on niiden osuus koko kasvatuspuheesta. Tätä prosenttilukua verrattiin vastaavaan lukuun koko aineiston osalta. Havaittiin, että intentionaalisuuden suhteen haastateltavat jakautuivat kolmeen ryhmään. Intentionaalisuutta oli haastateltavilla paljon, vähän tai yhtä paljon kuin keskimäärin koko aineistossa.

Tämän jälkeen selvitettiin, mihin tutkimuksessa luodun lähetyskasvatuksen mallin aihepiireihin intentionaalisuus oli liittynyt. Haastateltavilla korostuivat lähetystyöhön tai yhteisöön liittyvät aihepiirit tai he käsittelivät näitä aihepiirejä yhtä paljon. Kun verrattiin intentionaalisuudessa korostuvia aihepiirejä koko kasvatuspuheen aihepiireihin, huomattiin, että painottuminen oli samanlaista myös koko kasvatuspuheessa.

Kasvatuspuheen osalta haastateltavista muodostettiin neljä ryhmää: paljon intentionaalisuutta liittyen yhteisöön, paljon intentionaalisuutta liittyen lähetystyöhön, vähän intentionaalisuutta kokonaisuudessaan mutta lähetystyö korostuu, ja vähän intentionaalisuutta mutta yhteisöstä ja lähetystyöstä puhutaan yhtä paljon.

Osallistumissyiden ja kasvatuspuheen erillisen tyypittelyn jälkeen tarkasteltiin niiden kokonaisuutta. Tässä alkoi hahmottua neljä ryhmää, jotka kuvaavat lähetysharrastuksen orientaatioita. Orientaatiolla tarkoitetaan lähetysharrastuksen toteuttamiseen OL:ssä sisältynyttä asennoitumista ja ydintä.

5.4 Tutkimusjoukko

Tutkimukseen osallistuivat kaikki vuosien 1972–2000 OL:n entistä puheenjohtajaa, yhteensä 25 henkilöä. Puheenjohtajien nimet ovat olleet esillä OL:n julkisissa dokumenteissa ja ovat muutenkin kohtuullisen helposti saatavilla. Tästä syystä entisten puheenjohtajien nimet on koottu taulukkoon 5. Tutkimuseettisistä syistä johtuen tuloslukuissa ei kuitenkaan käytetä haastattelulainauksien yhteydessä nimiä. Haastattelut on merkitty koodeilla H01–H25, jotka perustuvat haastattelujen tekojärjestykseen.

Tämän luvun tiedot on kerätty arkistoaineiston²⁸ ja haastatteluissa esiin tulleiden taustatietojen mukaan. Taulukkoihin on merkitty haastateltavien määrät, mutta tutkimuksen muissa luvuissa on merkitty alkuperäisilmaisujen määrät. Tekstissä haastateltavien tai mainintojen lukumäärä on ilmoitettu sulkujen sisällä (N).

Haastateltavista kymmenen on syntynyt vuosina 1949–1959, seitsemän 1960-luvulla ja kahdeksan 1970-luvulla. Vanhin haastateltava oli haastatteluja tehdessä 54-vuotias ja nuorin 25-vuotias. Huomioitavaa on, että haastatteluja tehtäessä yli puolet (N 13) puheenjohtajista oli nuoria aikuisia eli 20–40-vuotiaita.

Taulukko 5 OL:n puheenjohtajat vuosina 1972–2000

Pj-vuosi	Nimi	Pj-vuosi	Nimi
1972	Reino Junttila	1989	Mika Vähäkangas
1973-74	Sari Lindström, o.s. Alaviitala	1990	Aulikki Mäkinen
1975	Eeva Liisa Hellsten, o.s. Pentti	1991	Otto Lehtipuu
1976	Maarit Suokas-Alanko, ent. Salakka	1992	Olli-Pekka Silfverhuth
1977-78	Tuomo Mantere	1993	Riikka Halme
1979	Markku Kotila	1994	Tomi Nummi
1980-82	Pekka Simojoki	1995	Juhana Sihvo
1983	Jukka-Pekka (Juki) Orpana	1996	Sara Nummi, o.s. Lounela
1984	Erkki Sutinen	1997	Risto Palomäki
1985	Juha Lind	1998	Kati Howard, o.s. Sihvo
1986	Leena Sipola, o.s. Kotilainen	1999	Vappu Palmu, o.s. Olli
1987	Jukka Keskitalo	2000	Mira Granqvist
1988	Kari Salonen		

OL:ään liittymisikä on puheenjohtajilla ollut keskimäärin 20 vuotta, mitä alensi se, että yksi informantti täytti liittymisvuonna 16 vuotta. Puheenjohtajana toimiessaan he olivat olleet keskimäärin 23-vuotiaita. Vain kaksi toimi puheenjohtajana yli 25-vuotiaana. He vaikuttivat OL:ssä juuri siinä iässä, missä vapaaehtoistoimintaan osallistumisen on todettu olevan aktiivisinta myös 2000-luvun alkupuolella (Yeung 2002, 15–24).

Vanhat puheenjohtajat ovat olleet OL:ssä erilaisissa luottamustehtävissä keskimäärin viitenä vuotena. Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oli kokemusta näistä tehtävistä vähintään kolmelta vuodelta ja kahdella jopa yli kymmeneltä vuodelta vuoteen 2004 mennessä (ks. liite 4). Kaikkien kohdalla OL:n jäseneksi liittyminen oli tapahtunut vähintään edellisenä vuotena ennen johtokunnassa toimimista, mikä tuo esille,

²⁸ SLA AVLA 1a AVL:n jäsenkirja B3. SLA AVLA 11, 18 jäsenanomukset. SLA AVLA 8 tk 1968–1973, 1979, 1981; ptk 1976, 1980. SLA AVLA 31 tk 1974–1975, 1977–1978, 1982–2000. SLA AVLA 33 tk 2001–2004.

että he olivat olleet mukana OL:ssä laajemmin kuin liitteen 4 taulukosta ilmenee. Johtokuntatyöskentelystä kaikilla haastateltavilla oli vähintään kahden vuoden kokemus. Tutkimukseen osallistuneista 13 oli ollut johtokunnassa kaksi vuotta, 11 henkilöä kolme vuotta ja yksi haastatelluista neljä vuotta.

Taulukko 6 Haastateltavien koulutus, ammatti ja elämäntilanne

OPISKELUALA		KOULUTUS		AMMATTI JA ELÄMÄNTILANNE	
Teologia	16	Ylempi korkeakoulututkinto	16	Lähetys- tai kansainvälinen työ	7
Muu korkeakoulu	6	Tohtorin tutkinto	5	Tutkija	3
Opisto/AMK	2	AMK-tutkinto	1	Äitiysvapaa	3
Lukio	1	Ei tutkintoa	4	Opiskelija	2
Ei tietoa	1			Kirkkoherra	2
				Opettaja	2
				Muu	6

Jäsenanomusten mukaan informanteista suurin osa opiskeli OL:ään liittyessään teologiaa, mikä näkyy taulukosta 6. Eri korkeakoulualoista olivat edustettuina myös kasvatustiede, lääketiede, matematiikka, tekniikka ja englantilainen filologia. Sairaanhoidajaksi ja kirkon nuorisotyönohjaajaksi opiskeli kaksi haastateltua. Yksi oli lukiolainen ja yhden opiskelualasta ei ollut mainintaa. Yksi haastateltava opiskeli kahta eri korkeakoulualaa.²⁹

Haastatteluhetkellä 20 oli suorittanut korkeakoulututkintoja. Suurin osa haastateltavista (N 10) oli koulutukseltaan teologian maistereita. Joukossa oli myös neljä teologian tohtoria ja yksi filosofian tohtori. Muut tutkinnot olivat kasvatustieteen tai filosofian maisteri, lääketieteen lisensiaatti, diplomi-insinööri ja sosionomi AMK. Neljällä ei ollut tutkintoa.

Kuten taulukossa 6 esitetään, lähetys- ja kansainvälisissä tehtävissä haastatteluja tehtäessä toimi seitsemän haastateltavaa, joista neljä työskenteli kotimaassa lähetystyön ja kansainvälisen diakonian parissa. Ulkomailla oli yksi haastateltava SLS:n työntekijänä lähetystyössä ja kaksi kirkon ulkosuomalaistyössä. Tutkijoina toimi kolme, joista yksi oli yliopiston professori. Kirkkoherroina työskenteli kaksi sekä opettajina peruskoulussa ja lukiossa kaksi haastateltavaa. Muiden työntekijäryhmien edustajia oli yksittäisesti kuten kuvataiteilija, muusikko, monimediatuottaja, terveyskeskuslääkäri, toimittaja, toimitusjohtaja ja ympäristöpäällikkö. Haastatteluja tehtäessä kolme oli äitiysvapaalla seurakuntapastorin, sosionomin ja opiskelijan tehtävistä. Kaksi opiskeli päätoimisesti.

Taulukko 7 Haastateltavien hengellinen tausta

HENGELLINEN TAUSTA	
Yleiskirkollinen	12
Viidesläinen	11
Herätysliike	9
Lähetystyö	4
Vapaakirkollisuus	2
Ei tietoa	1

Hengelliseltä taustaltaan tutkimukseen osallistuneet edustivat laajasti suomalaista kristillistä kenttää: yleiskirkollisuutta, lähes kaikkia eri herätysliikesuuntauksia ja vapaakirkollisuutta, mikä näkyy taulukosta 7. Vain yksi haastateltava mainitsi taustakseen aino-

²⁹ SLA AVLA 11, 18 jäsenanomukset.

astaa yleiskirkollisuuden. Yksi ei kuvannut hengellistä taustaansa tarkemmin, mutta hän oli ollut teologian opiskelija ja oli toiminut seurakuntanuorissa. Muilla oli yleiskirkollisuuden lisäksi yhteyksiä yhteen tai useampaan herätysliikkeeseen.

Viidesläisyys tai evankelioiva herätyskristillisyyttä, millä informantit tarkoittivat Suomen Raamattuopistoa, Kansan Raamattuseuraa tai Suomen ev.lut. Kansanlähetystä, oli vaikuttanut 11 haastateltavan elämässä ennen OL:ään menoa. Muita herätysliikkeitä haastateltavien taustalla olivat herännäisyys, lestadiolaisuus ja evankelisuus, joihin yhteyksiä oli tullut lähinnä kodin ja suvun kautta. Neljä haastateltavaa oli lapsena ollut perheen mukana lähetystyössä Afrikassa SLS:n tai Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen (SLEY) kautta. Kahdella oli taustalla vapaakirkollisuutta. Tutkimusjoukkoa voidaan kuvata uskonnollisesti sitoutuneena ryhmänä, mikä ei ole yllättävää, sillä muissa tutkimuksissa on tullut esille, että uskonnollisuus korreloi positiivisesti lähetystyöhön ja kehitysyhteistyöhön liittyviin asenteisiin ja toimintaan (Heino 1991, 91; Heino 1994, 28; Leskinen 2003, 164, 166). Myös vapaaehtoistyöhön osallistumiseen uskonnollisuudella on havaittu olevan myönteinen vaikutus (Yeung 2004b, 103).

Yli puolella lähetystyö oli tullut tutuksi perheen kautta ennen OL:ään menoa, mikä näkyy taulukosta 8. Lähes puolella oli ollut myös henkilökohtaisia kontakteja lähetysjärjestöihin, joista eniten yhteyksiä oli SLS:ään, joita oli muodostunut perheen tai suvun, lasten lähetyslehden, Päiväkummun kurssikeskuksen tai lähetystyöntekijöiden tapaamisen kautta. Kaksi haastateltua oli ollut ennen OL:ää vapaaehtoistyössä Wycliffe Raamatunkääntäjät -järjestössä Englannissa, ja toinen heistä myös Suomen Merimieskirkolla Lontoossa.

Taulukko 8 Haastateltavien lähetystyötausta ennen OL:ää

LÄHETYSTYÖTAUSTA ENNEN OL:ÄÄ			
LÄHETYSTYÖYHTEYDET		SUHDE LÄHETYSTYÖHÖN	
Perhe	15	Henkilökohtaisesti tärkeä	12
Lähetysjärjestöt	10	Myönteinen	8
Seurakunta	8	Ohut	5
Koulu	2		

Kahdeksan kertoi tutustuneensa lähetystyöhön paikallisseurakuntien lähetystilaisuuksissa tai -leireillä. Kolme oli osallistunut lapsena ja nuorena lähetyskerhoihin, -piiriin ja -konferensseihin. Yksi oli nuorena itse vetänyt varhaisnuorten lähetyskerhoa. Koulun kautta lähetystyö oli jäänyt mieleen kahdella informantilla.

Lähetystyöhön useimmat olivat siis suhtautuneet myönteisesti ennen OL:ään menoa. Lähes puolelle haastatelluista lähetystyö oli ollut henkilökohtaisesti hyvin tärkeä osa elämää jo ennen OL:ää. Heistä kuudella oli lapsena ja nuorena herännyt vahva kiinnostus lähetystyötä kohtaan, ja he olivat halunneet lähteä itse lähetystyöhön. Viidelle informantille lähetystyö ei ollut merkittävä osa kristillisyyttä lapsuudessa ja nuoruudessa. Heistä kaksi toi esille olleensa nuorena kiinnostunut yleisesti kansainvälisyydestä.

OL:ssä toimimisen jälkeen kaikki olivat olleet lähetystyön kanssa tekemisissä. Haastatteluhetkellä vain yhdellä ei ollut ollenkaan yhteyksiä lähetystyöhön. Kuten taulukosta 9 voi nähdä, yli puolet (N 14) OL:n entisistä puheenjohtajista on työskennellyt ulkomailla. Yhdeksän heistä oli toiminut ulkomailla lähetystyön palveluksessa: kolme SLS:n ulkomaan työntekijänä, kolme lyhytaikaisessa lähetystyössä SLS:n tai Ope-

raatio Mobilisaation kautta ja kolme SLS:n esikoulutusharjoittelussa. Kirkon ulkosuomalaistyössä oli toiminut neljä, ja kolme oli ollut valtion toteuttamassa kehitysyhteistyössä itse tai puolison mukana, jolloin informantilla oli ollut myös kontakteja lähellä toimiviin lähetystyöntekijöihin.

Taulukko 9 Haastateltavien yhteydet lähetystyöhön OL:n jälkeen

LÄHETYSTYÖ OL:N JÄLKEEN			
OSALLISTUMINEN LÄHETYSTYÖHÖN		SUHDE LÄHETYSTYÖHÖN	
Ulkomailla	14	Henkilökohtaisesti tärkeä	11
Työ kotimaassa	11	Kristityn todistustehtävä	8
Vapaaehtoistyössä kotimaassa	10	Valmius lähtöön	8
Ihmissuhteiden kautta	9	Ei lähdössä	8
Muut	11	Myönteinen	6
		Kriittinen	2

Kotimaassa lähetystyön hyväksi palkkatyötä oli tehnyt lähes puolet (N 11), joista suurin osa on ollut SLS:n palveluksessa. Muita järjestöjä ovat olleet Suomen Piipliaseura ja Kirkon ulkomaanapu. Viidellä kirkon työntekijöinä toimineilla lähetystyö oli ollut osa toimenkuvaa kuten kirkkoherran, lähetysteologin, paikallisseurakunnan tai hiippakunnan lähetysstihteerin ja seurakuntalehden toimittajan työssä. Lähetystyö oli liittynyt myös tutkijan, opettajan ja muusikon tehtäviin.

Vapaaehtoistyötä lähetystyön hyväksi kertoi tehneensä melkein puolet (N 10) haastatelluista. Seurakunnan lähetystoimintaan osallistumisen mainitsi muutama. Luottamushenkilöinä seurakuntien ja kokonaiskirkon hallinnossa on toiminut kolme. Kolme mainitsi itselleen olleen merkittävänä vapaaehtoistyönä Pekka Simojoen säveltämän lähetysaiheisen Liekit-musikaalin teon 1980-luvulla.

Yhdeksällä keskeinen kosketus lähetystyöhön tapahtui haastatteluhetkellä ihmissuhteiden kautta, sillä heillä oli ystäviä tai oman perheen jäseniä lähetystyössä. Kolme mainitsi saavansa lähetystyöntekijöiden kiertokirjeitä. Muita yhteyksiä lähetystyöhön ovat olleet lähetyslehdet, SLS:n esikoulutuskurssi ja SLS:n lähetysjuhlat. Rahaa lähetystyölle kertoi antavansa neljä haastateltua ja kaksi mainitsi lähetystyön puolesta rukoilemisen.

Lähetystyö oli ollut puolelle OL:ssä toimimisen jälkeen kiinteä osa elämää perheen tai työn kautta. Moni (N 8) puhui myös siitä, että lähetystyö ei ole erillinen asia elämässä vaan osa elämistä kristittyinä, mihin kuuluu todistustehtävä siellä missä elää. Kolmasosalle lähetystyöhön lähteminen oli haastatteluhetkellä pohdinnan alla tai he olivat valmiita lähtemään. Neljä oli harkinnut vakavasti lähetystyöhön lähtöä, mutta he olivat tulleet siihen tulokseen, että heidän paikkansa ei ole lähetystyössä ulkomailla. Samoin neljä haastateltavaa toi esille, että he olisivat halunneet lähteä mutta se ei ollut enää ajankohtaista.

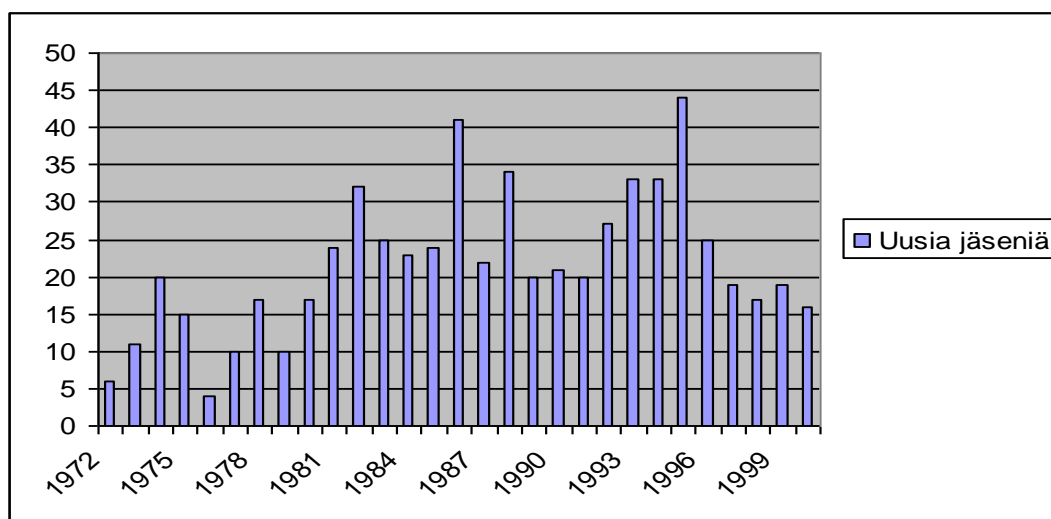
Kokonaisuudessaan lähetystyöhön myönteisesti suhtautuvia tai vähintään passiivisiksi lähetystyön kannattajiksi itsensä luokittelevia olivat haastateltavista lähes kaikki (N 23). Kaksi ilmaisi haastatteluhetkellä, että heidän suhteensa lähetystyöhön oli OL:ssä toimimisen jälkeen muuttunut kriittiseksi.

6 OL:N PUITTEET JÄRJESTÖNÄ VUOSINA 1972–2000

6.1 OL:n uudet jäsenet

Vuosina 1972–2000 OL:n jäseniksi liittyi yhteensä 629 henkilöä, joista naisia on 70 prosenttia ja miehiä 30 prosenttia.³⁰ Uusien jäsenien sukupuolijakauma on samansuuntainen kuin esikoulutukseen osallistuneilla (ks. Jussi-Pekka 2000, 32). Sen sijaan vuosien 1972–2000 puheenjohtajien sukupuolijakauma poikkeaa OL:n jäsenistöstä. Enemmistö puheenjohtajista eli 15 on miehiä, kymmenen naisia. Miesten osuus lähetysyhdistyksen vastuutehtävissä ei ole yllättävää. Jussi-Pekan tutkimuksen mukaan ne miehet, jotka olivat lähetystyöstä kiinnostuneita, myös sitoutuivat erittäin aktiivisesti toimimaan sen hyväksi (Jussi-Pekka 2000, 74). Nylundin mukaan miehet osallistuvat ylipäättään naisia useammin vapaaehtoistyössä organisatorisiin tehtäviin, joihin kuuluu hallinnollisten tehtävien tekeminen, puheenjohtajana tai johtokunnan jäsenenä toimiminen (Nylund 2000, 122).

Taulukko 10 OL:n uusien jäsenten määrät vuosina 1972–2000

Keskimäärin OL:ään on vuosittain liittynyt 22 uutta jäsentä. Mutta kuten taulukosta 10 nähdään, uusien jäsenten määrä on vaihdellut eri vuosina runsaasti. Enimmillään uusia jäseniä kirjautui 44 vuonna 1995, ja vähimmillään uusien jäsenten määrä jäi neljään vuonna 1976. Vuosittain liittyneiden jäsenten määristä saadaan viitteitä OL:n koosta. OL:n voidaan arvioida olevan tässä suhteessa lähellä paikallisseurakuntien lähetystoimintaa jäsenten määrän ja sukupuolijakauman suhteen (ks. esim. Rautanen 1995, 90).

Taulukosta 11 ilmenee jäsenistön ikäjakauma OL:ään liittymisvuotena. Suurin osa (71 %) on ollut jäseneksi liittyessään 20–24-vuotiaita. Kaikkien liittyneiden keski-ikä on ollut 22 vuotta. Nuorin jäseneksi liittynyt on ollut 16- ja vanhin 38-vuotias. Yli 30-vuotiaina OL:ään liittyneitä on ollut vain kahdeksan. OL:ään on siis liittytty

³⁰ SLA AVLA 11, 18 jäsenanomukset. Luvuissa ovat mukana Turun ja Lahden alaosastoihin liittyneet jäsenet, sillä OL:n jäsenanomukset on arkistoitu yhtenäisellä jäsennumeroinnilla. Turussa vuosina 1982–1987 OL:n jäseneksi liittyi yhteensä 17 opiskelijaa, ja Lahdessa vuosina 1986–1996 yhteensä 64.

useimmiten juuri siinä iässä, jolloin Yeungin kartoituksen mukaan vapaaehtoistyöhön osallistuminen on hyvin vahvaa eli ikävuosina 15–24 (Yeung 2002, 56).

Taulukko 11 OL:n uusien jäsenien ikäjakauma

IKÄ	N	%
Alle 20	70	11
20-24	449	71
25-29	70	11
Yli 30	8	1
Ei tietoa	32	5
Yhteensä	629	100

Lähes kaikki ovat olleet liittyessään opiskelijoita. Tämä kuvastaa sitä, että OL on nimensä mukaisesti opiskelijoiden yhdistys.

Taulukko 12 OL:n uusien jäsenten opiskeluasteet

OPISKELUASTE	N	%
Korkeakoulu	448	71
Opisto/AMK	103	16
Toinen aste	10	2
Ei opiskele	15	2
Ei tietoa	53	8
Yhteensä	629	100

Taulukossa 12 on kuvattu jäsenistön edustamat opiskeluasteet. OL:ssä akateemisten opiskelijoiden määrä (71 %) on ollut hyvin korkea, vaikka OL:n tarkoituksena on ollut tavoittaa kaikkia opiskelijoita. Opistoasteella tai ammattikorkeakoulussa OL:n uusista jäsenistä opiskeli 16 prosenttia. Myös esikoulutukseen osallistuneista korkeasti koulutettuja oli lähes puolet (Jussi-Pekka 2000, 33). Esikoulutus oli kuitenkin tavoittanut OL:ää enemmän opistoasteella opiskelleita. Jussi-Pekan tutkimukseen vastanneista 30 prosentilla oli koulutustaustana opistoasteen tutkinto (Jussi-Pekka 2000, 33). Kymmenen OL:n uutta jäsentä kävi koulua toisella asteella. Kahdeksan heistä oli lukiossa ja kaksi ammattikoulussa.

Verrattaessa lähetyssihteereihin OL:n jäsenet poikkeavat suuresti koulutustasoltaan. Rautasen tutkimuksen mukaan lähetyssihteereistä vain 17 prosentilla oli korkeakoulututkinto, mutta lähetyssihteerien koulutustaso oli yleisesti kohonnut verrattuna 1970-luvulla tehtyihin tutkimuksiin (Rautanen 1995, 61–62).

Vain 15 uutta jäsentä ei ollut opiskelijoita liittyessään. Heistä yksi oli vuonna 1999 OL:n kunniajäseneksi valittu Suomen Lähetysseuran Lähetyskodin emännän tehtävästä eläkkeelle jäänyt Vuokko Tuominen. Seitsemän ilmoitti olleensa valmistunut opinnoistaan.

Tämän tutkimuksen yhteydessä tehdyissä haastatteluissa tuli ilmi myös, että puheenjohtajista kolme aloitti yliopisto-opintonsa OL:ään liittymisen jälkeen. Haastateltavilta saadut tiedot kertovat siitä, että moni muukin OL:n jäsen on saattanut aloittaa uudella opiskelualalla liittymisensä jälkeen.

Taulukko 13 OL:n uusien jäsenten opiskelualat

OPISKELUALA	N	%
Teologia	242	38
Luonnontieteet	57	9
Käyttätymistieteet	39	6
Humanistiset tieteet	35	6
Lääketiede	24	4
Tekniikka	21	3
Taideala	13	2
Valtiotiede	10	2
Muu yliopisto-opiskelija	7	1
Sosiaali- ja terveydenhuoltoala	92	15
Muu opisto/AMK	11	2
Lukio, ammattikoulu	10	2
Ei opiskele	15	2
Ei tietoa	53	8
Yhteensä	629	100

Eniten (38 %) uusista jäsenistä opiskeli teologiaa, kuten taulukosta 13 ilmenee. AVL:ään liittyneistä oli yli puolet teologian ylioppilaita (Eerola 1970, liite 5; Simojoki 1988, liite 2). Esikoulutetuista teologiaa opiskelleita oli lähes viidesosa (19 %) (Jussi-Pekka 2000, 34). Suurin ero esikoulutukseen osallistuneisiin muodostui suhteessa opetus- ja kasvatusalaan, mitä Jussi-Pekan tutkimuksen vastaajista edusti 17 prosenttia (Jussi-Pekka 2000, 34). OL:ssä opetus- ja kasvatusaloja vastaavat käyttätymistieteet, joita opiskeli vain kuusi prosenttia. Muu yliopisto-opiskelija -ryhmällä viitataan kauppatieteen ja oikeustieteen opiskelijoihin sekä siihen, että kolmessa anomuksessa oli mainittu vain, että henkilö opiskeli yliopistossa. Liittyessään OL:n jäseneksi 16 ilmoitti olevansa kirjoilla kahdessa eri tiedekunnassa, mutta selvyiden vuoksi taulukkoon 13 on merkitty vain ensimmäisenä mainittu ala.

Teologian opiskelijoiden jälkeen toiseksi eniten (15 %) OL:ssä oli edustajia sosiaali- ja terveydenhuoltoalalta, mitä edusti myös esikoulutetuissa lähes saman verran osallistujista (17 %) (Jussi-Pekka 2000, 34). Suurimmassa osassa OL:n jäsenanomuksia, yhteensä 61 hakemuksessa, kerrottiin opiskelupaikan olevan diakoniaopistoissa tai Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Tästä joukosta 36 ilmoitti opiskelevansa Lahden diakoniaopistossa, mikä näyttää olleen Lahden alaosastolle merkittävin uusien jäsenten rekrytoimispaikka. Muut opistoasteen opiskelijat olivat kaupallisella, käsityön tai tekniikan alalla.

Kootusti voidaan sanoa, että tyypillinen OL:ään liittyvä on ollut 22-vuotias, teologian opiskelija ja nainen.

6.2 OL:n toimintamuodot

OL:n toimintamuodoista hahmottui viisi pääkategoriaa, jotka ovat yhdistystoiminta, ko-koava viikkotoiminta, ulospäin suuntautuva, sosiaalinen ja tukeva toiminta. Seuraavaksi nämä käsitellään alkuperäisilmaisujen määrien mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

Yhdistystoiminnalla (N 1181) tarkoitetaan niitä toimintoja, jotka liittyvät rekisteröidyn yhdistyksen lakisääteiseen ja sääntömääräiseen toimintaan sekä yhdistyksen käytännön toimintaa ylläpitäviin suunnittelu-, valmistelu- ja toteuttamistehtäviin. Taulukossa 14 on esitetty alakategoriat ja niiden määrät.

Sääntöihin liittyvään toimintaan luokiteltiin maininnat sekä johtokunnan että yhdistyksen kokouksista, johtokunnan jäsenistä ja sääntöihin tehdyistä muutoksista. Sääntömääräisiä kokouksia oli OL:ssä tutkimusvuosina yhteensä 347, joista suurin osa oli johtokunnan kokouksia. Vuosittain oli ollut keskimäärin kymmenen johtokunnan kokousta ja kaksi yhdistyksen kokousta, jotka olivat vuosi- ja vaalikokous. Sääntömuutoksiin liittyen oli pidetty ylimääräisiä yhdistyksen kokouksia.³¹

Taulukko 14 Yhdistystoiminta

YHDISTYSTOIMINTA yhteensä		1181
SÄÄNTÖIHIN LIIITTYVÄ TOIMINTA	647	SUUNNITTELU JA TOTEUTUS 534
Kokoukset	347	Toimihenkilöt ja toimikunnat 444
<i>Johtokunnan kokoukset</i>	282	Visiointi ja arviointi 66
<i>Yhdistyksen kokoukset</i>	65	<i>Sanalliset arviot toiminnasta</i> 49
Johtokunnan jäsenet	293	<i>OL:n identiteetin etsintä</i> 10
Sääntömuutokset	7	<i>Jäsenjärjestöksi liittymisen pohdinta</i> 6
		Jäsenjärjestöt 12
		Tarpeisto 12

Johtokunnan suuruus oli ollut vuosina 1972–1984 yhdeksän henkilöä: puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteerä, rahastonhoitaja, tiedotuslehden päätoimittaja, kaksi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä.³² Vuonna 1985 tehdyn sääntömuutoksen seurauksena johtokunnan koko kasvoi 11 jäseneseen, sillä johtokunnan kokoonpanoon lisättiin emäntä ja isäntä. Heidän vastuullaan oli ollut opiskelijailtojen tarjoilujen ja muiden yhdistyksen käytännön asioiden organisoiminen. Vuonna 1985 tiedotuslehden päätoimittajan nimike vaihdettiin tiedottaja-sanaan.³³ Myöhemmin päätoimittajan tehtävät eivät enää kuuluneet tiedottajalle, ja vuonna 2000 sääntömuutoksen yhteydessä johtokunnan kokoonpanoa muutettiin niin, että jäsenlehden päätoimittajasta tuli johtokunnan jäsen. Vuoden 2000 säännöissä valittiin vain yksi varsinainen ja yksi varajäsen johtokuntaan, ja näin johtokunnan suuruudeksi tuli 10.³⁴

Toiminnan suunnittelu ja toteutus -kategoriassa lähes kaikki liittyy toimihenkilöihin, mikä tuo esille OL:n toiminta- ja vapaaehtoistyökeskeisyyden. Toimihenki-

³¹ SLA AVLA 8 tk 1973. SLA AVLA 31 tk 1985, 2000. Lisäksi ylimääräisiä kokouksia on järjestetty alaostoihin liittyen, mitä ei toimintakertomuksissa mainittu: SLA AVLA 31 ylimääräiset yhdistyksen kokoukset ptk 1989, 1992, 1993.

³² SLA AVLA 11 OL:n säännöt 1972, 1974.

³³ PRHYA AVL:n ja OL:n rekisteriasiakirjat 1949–2002 OL:n säännöt 1985.

³⁴ SLA AVLA 31 tk 2000. SLA AVLA 33 tk 2001 Vuonna 2001 johtokunnan kokoonpanoa muutettiin edelleen, kun myyjäisvastaavasta tuli johtokunnan jäsen. Johtokunnan kokonaisvahvuus palautui näin 11 jäseneseen.

löt ovat olleet johtokunnan tai yhdistyksen kokousten asettamia vastuuhenkilöitä. Esimerkiksi apuemäntien tehtävänä on ollut auttaa emäntää ja järjestää opiskelijailtaan tarjoilut. Myyjäisvastaavien vastuulla on ollut organisoida OL:n lähetyskannatuksen keräys pääasiassa vuosittain järjestettävien useiden myyjäisten kautta. OL:n toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen liittyviä tehtäviä on toteutettu ryhmätyönä, jolloin vastuussa ovat olleet useat henkilöt erilaisten toimikuntien jäseninä. Toimikuntia ei kuitenkaan ole mainittu toimintakertomuksissa kuin muutamana vuonna. Eniten niitä todettiin opiskelijajailtojen aiheiden suunnittelun yhteydessä.

Visiointiin ja arviointiin liittyvää toimintaa ei toimintakertomuksien mukaan ole harjoitettu kovinkaan paljon verrattuna muun toiminnan määrään. Toimintakertomuksissa arvioitiin toiminnan aktiivisuutta esimerkiksi sanoilla vireää, paisuvaa ja vireytyvää, kuten seuraavassa lainauksessa:

Vuosi 1981 on ollut OL:ssä paisuvan toiminnan aikaa. Tästä kertovat tilastolliset luvut [...] sekä innostunut ilmapiiri jäsenten keskuudessa, joka on purkautunut spontaanina toimintana pitkin vuotta.³⁵

Vain neljässä toimintakertomuksessa tuotiin esille kriittistä näkökulmaa tai negatiivisia asioita, kuten esimerkiksi, että vastuuntehtävät kasautuivat liiaksi samoille ihmisille.³⁶

Toimintaa oli kuluneena vuotena paljon - koko jäsenistön aktivointia tosin pitäisi parantaa, sillä muuten samat ja harvat väsyvät.³⁷

OL:n identiteetin pohdinta tuli toimintakertomuksissa esille kaikkina kolmena vuosikymmenenä ja erityisesti toimintakertomuksissa 1970 ja 1990-luvuilta. OL:n yhdistystoimintaa 1980-luvulla leimasi sen sijaan keskittyminen toiminnan laajentamiseen ja ihmisten aktivointiin, mikä näkyi myös siinä, että vuosina 1982 ja 1986 perustettiin ala-osastot Turkuun ja Lahteen.³⁸

Sekä 1970 että 1990-luvulla OL:n identiteetin ja toiminnan pohdinnassa päätösten tueksi kartoitettiin jäsenistön tyytyväisyyttä jäsenkyselyillä.³⁹ OL:ssä tapahtui monia muutoksia 1970-luvulla. Järjestön tulevaisuutta mietittiin monesta näkökulmasta: eroa SKY:stä, liittymistä SLS:n jäseneksi ja laajenemista muille paikkakunnille.⁴⁰ Samoin 1990-luvun taitteessa pohdittiin OL:n luonnetta ja yhteistyökuvioita. Vuonna 1991 muodostettiin OL:n tulevaisuutta visioimaan OL 2000 -toimikunta, jonka työ valmistui seuraavana vuonna.⁴¹ Tämä voidaan nähdä OL:n omana vastineena tulevaisuuden suunnittelukeskustelulle kirkossa (Kirkko 2000 1986; Seurakunta 2000 1987). 1990-luvun alussa harkittiin myös jäsenyyttä kaikkiin kirkon virallisiin lähetysjärjestöihin ja WSCF:ön⁴², jonka ainut suomalainen jäsenjärjestö on ollut SKY. Liittyminen WSCF:ön olisi voinut merkitä uudenlaista virallista suhdetta SKY:n kanssa, mistä OL oli eronnut vuonna 1974. OL ei kuitenkaan liittynyt lähetysjärjestöjen tai WSCF:n jäseneksi.⁴³

³⁵ SLA AVLA 31 tk 1981.

³⁶ SLA AVLA 31 tk 1975, 1978, 1984, 1985.

³⁷ SLA AVLA 31 tk 1984.

³⁸ SLA ALVA 31 tk 1982, 1986. SLA AVLA 31 tk 1987, 1997 Turun alaosasto lakkautettiin vuonna 1987 ja Lahden vuonna 1997.

³⁹ SLA AVLA 8 ptk 16.1.1976, tk 1979. SLA AVLA 31 tk 1992, 1995.

⁴⁰ SLA AVLA 8 tk 1972, 1973, 1979. SLA AVLA 31 tk 1974, 1975, 1977, 1978.

⁴¹ SLA AVLA 31 tk 1991, 1992.

⁴² WSCF on lyhenne World Student Christian Federationista, joka on kansainvälinen katto-organisaatio kristillisille ekumeenisesti suuntautuneille opiskelijajärjestöille (ks. esim. Lehtonen 1998). Evankelikaalien vastaava järjestö on IFES eli International Fellowship of Evangelical Students (ks. esim. Helander 1986).

⁴³ SLA AVLA 31 tk 1989, 1990.

OL:stä tuli sen sijaan Suomen Ekumeenisen Neuvoston (SEN) tarkkailijajäsen vuonna 1991.⁴⁴ Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (KEPA) jäsenjärjestöksi OL liittyi vuonna 1995.⁴⁵

Pienen ryhmän yhdistystoiminta-kategoriassa muodostivat tarpeiston hankintaan liittyvät maininnat, joita olivat toimintakertomuksissa esimerkiksi laulukirjojen kokoaminen⁴⁶, OL-leimasin⁴⁷ ja OL-logo⁴⁸.

Kokoavalla viikkotoiminnalla (N 1026) tarkoitetaan lukukausien aikana olevia opiskelijailtoja, joista toimintakertomuksissa käytetään eniten sanoja lähetyssenaari ja perjantai-ilta. Kokoavaan viikkotoimintaan liittyviä mainintoja oli toimintakertomuksissa lähes yhtä paljon kuin yhdistystoiminta-kategoriassa, mikä näkyy taulukosta 15.

Taulukko 15 Kokoava viikkotoiminta

KOKOAVA VIIKKOTOIMINTA yhteensä						1026	
OPISKELIJAILLAT	726	AIHEET	199	ILLAN OSAT	65	VIERAITA	36
Päivä	30	Lähetystyö	90	Alustus	18	Lähetyskurssi	11
Merkitys	18	OL:n juhlat	46	Menetelmät	18	Muita	14
Iltojen määrä (ka 25/vuosi)	659	Musiikki-ilta	16	Hartauselämä	19	Yhteisilloja	11
Kävijöiden määrä mainittu	19	Dialogi	15	Tarjoilu	10		
(keskiarvo kevät 41/ilta,		Yhteiskunnalliset aiheet	13				
syksy 46/ilta)		Ekumenia	9				
		Muut	10				

Viikoittaiset kokoontumiset ovat olleet OL:n toiminnan näkyvin ja keskeisin osa, mikä tuotiin esille 18 toimintakertomuksessa. Opiskelijaillat ovat olleet pääkanava OL:n säännöissä mainittuun ajankohtaisen lähetystiedon jakamiseen ja lähetystyöhön valmistamiseen. Niitä on järjestetty keskimäärin 25 vuodessa. Vuosina 1972–73 lähetyssenaarien päivänä oli maanantai ja vuosina 1974–76 tiistai. Vuodesta 1976 lähtien opiskelijaillat ovat olleet perjantaisin. Kokoontumispaikka on ollut kaikkina tutkimusvuosina SLS:n tiloissa.

Iltojen keskimääräiset kävijämäärät oli mainittu 19 toimintakertomuksessa. Puutteita oli eniten 1970-luvun tiedoissa. Vuonna 1972 oli lähetyssenaareissa keskimäärin vain 13 osallistujaa ja vuonna 1979 kävijöitä oli hieman enemmän eli 19. Kävijämäärät kasvoivat 1980- ja 1990-luvuilla, ja osallistujia on ollut toimintakertomusten mukaan keskimäärin vähintään 30. Vuonna 1981 syyslukukaudella osallistujia oli keskimäärin 50 ihmistä. Eniten kävijöitä oli syyslukukaudella 1995, jolloin iltoihin osallistui keskimäärin 69 henkilöä. Kaikkien vuosien kävijöiden määrien keskiarvo on ollut 43 henkilöä.

Seminaarit ja perjantai-illat ovat vuosina 1972–2000 olleet samankaltaisia iltojen rungon suhteen. Iltojen keskeinen osa on ollut vierailevan asiantuntijan alustus. Joinakin vuosina on alustuksissa hyödynnetty myös OL:n omien jäsenten kokemuksia ja

⁴⁴ SLA AVLA 31 tk 1991. Suomen ekumeenisen neuvoston (SEN) historiaa on tutkinut esimerkiksi Rusa (2002).

⁴⁵ SLA AVLA 31 tk 1995. Kehitysyhteistyön palvelukeskus (KEPA) toimii kehitysyhteistyöstä kiinnostuneiden ja sitä tekevien kansalaisjärjestöjen yhteistyötahona (Salonen & Rekola 2005,10).

⁴⁶ SLA AVLA 31 tk 1983, 1989, 1994.

⁴⁷ SLA ALVA 8 tk 1975 OL:n leimasimen suunnitteli kuvaamataidon opettaja Martti Pentti.

⁴⁸ SLA AVLA 31 tk 2000 Jo OL:n 100-vuotisjuhlilla käytetyn logon suunnitteli OL:n jäsen Jouni Palmu.

asiantuntemusta. Illan muista osista toimintakertomuksissa mainittiin keskustelu, musiikki, iltahartaus ja tarjoilu. Vuosina 1982–1984 virallisen ohjelman päätyttyä oli pidetty vapaaehtoinen esirukoushetki. Syksystä 1992 lähtien oli ollut kerran lukukaudessa iltahartauden yhteydessä ehtoollinen.

Opiskelijailtojen aihepiirit olivat kaikkina tutkimusvuosina 1972–2000 samankaltaisia. Kaikissa toimintakertomuksissa tuli esille, että iltojen pääaiheena on ollut lähetystyö. Tarkkoja sisältöjä iltojen aiheista on mahdotonta esittää, sillä vain kahdessa toimintakertomuksessa esiteltiin koko vuoden opiskelijailtojen aiheet.⁴⁹ Eniten aiheena on kuitenkin ollut eri maissa tapahtuva sekä eri järjestöjen tekemä käytännön lähetystyö. Eri lähetysjärjestöjen välisiä paneelikeskusteluja on järjestetty vuosina 1988 ja 1993. Lähetysteologiaa tai missiologiaa on toimintakertomusten mukaan käsitelty lähetystyöaiheista vähiten. Jonkin verran on aiheena ollut eri kirkkokuntien tekemä lähetystyö.

Osassa toimintakertomuksista mainittiin tavallisista ja perinteisistä lähetystyöaiheista poikkeavat aiheet, joita olivat esimerkiksi musiikki, uskontodialogi, yhteiskunnalliset aiheet ja ekumenia. Vuosina 1992–1999 järjestettiin uskontodialogi-iltoja ainakin juutalaisten, Krishna-liikkeen, moonilaisuuden ja Jehovan todistajien edustajien kanssa.⁵⁰

Illoissa oli myös ollut esillä OL:n historia etenkin 80-, 85-, 90-, 95- ja 100-vuotisjuhlien yhteydessä vietetyissä opiskelijailloissa.⁵¹ Vuonna 1986 joulujuhlissa vietettiin Student Volunteer Movementin (SVM) 100-vuotisjuhlaa.⁵² Muita juhlia on järjestetty OL:ssä keväisin ja jouluisin. Vuodesta 1993 lähtien kevätkuulana on ollut retki esimerkiksi Suomenlinnaan tai Nuuksiin.

OL:n opiskelijailloissa ovat olleet useimmin vieraina SLS:n lähetyskurssilaiset, mutta myös muiden kirkon virallisten lähetysjärjestöjen edustajat osallistuivat OL:n iltoihin.⁵³ Yhteisiltoja oli vietetty myös muiden kristillisten opiskelijajärjestöjen kanssa.⁵⁴ Ulkomaalaisia vieraita oli ollut Namibiasta, Unkarista sekä Ranskan Taizéestä ja Virosta.⁵⁵

Ulospäin suuntautuva toiminta (N 830) muodostaa kolmannen pääkategorian. Ulospäin suuntautuvalla toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa ei keskitytä OL:n sisäiseen ohjelmaan tai OL:n omaan jäsenistöön vaan konkreettiseen toimintaan muiden hyväksi. Mainintoja tähän ryhmään sijoittui hieman vähemmän kuin kahteen ensimmäiseen. Tämä pääkategoria on kuitenkin hyvin laaja ja monipuolinen, ja se sisältää eniten variaatioita. Ulospäin suuntautuva toiminta jakautuu neljään osaan, jotka on esitetty taulukossa 16.

⁴⁹ SLA AVLA 8 tk 1979. SLA AVLA 31 tk 1974.

⁵⁰ SLA AVLA 31 tk 1992–1995, 1997–1999.

⁵¹ SLA AVLA 8 tk 1979. SLA AVLA 31 tk 1984, 1989, 1994, 1999.

⁵² SLA AVLA 31 tk 1986.

⁵³ SLA AVLA 8 tk 1979. SLA AVLA 31 tk 1974, 1987, 1988, 1989, 1990. Vuosina 1988–1990 OL:ssä vierailivat Suomen ev.lut. Kansanlähetyksen, Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen ja Evankelis-luterilaisen Lähetysyhdistys Kyivän lähetykskurssit.

⁵⁴ SLA AVLA 31 tk 1987–1993, 1995, 2000.

⁵⁵ SLA AVLA 31 tk 1976, 1987, 1990.

Taulukko 16 Ulospäin suuntautuva toiminta

ULOSPÄIN SUUNTAUTUVA TOIMINTA yhteensä		830
LÄHETYSTYÖN TUKEMINEN	291	OSALLISTUMINEN MUIDEN TILAISUUKSIIN 232
Lähetyskannatukseen liittyvä toiminta	138	Kokoukset 140
<i>Taloudellisen tuen hankinta</i>	120	<i>Suomen Ekumeeninen Neuvosto</i> 45
<i>Myyjäiset</i>	78	<i>Kristilliset opiskelijajärjestöt</i> 45
<i>Tempaukset</i>	8	<i>Kirkon korkeakoulutyö</i> 21
<i>Muu rahankeruu</i>	34	<i>Suomen Lähetysseura</i> 16
<i>Henkinen ja hengellinen tuki</i>	12	<i>Sekulaarit tahot</i> 13
<i>Talkoot</i>	6	Muut tilaisuudet 92
Lähetyskannatuskohteet	95	<i>Opiskelijajärjestöjen tilaisuudet</i> 47
<i>Hongkong: Ling Oin evankelista SLS</i>	29	<i>Tapahtumat ulkomailla</i> 15
<i>Nimikkolähetit SLS</i>	19	<i>Juhlat</i> 14
<i>Muut tukikohteet SLS</i>	26	<i>Muut</i> 16
<i>Muiden järjestöjen tukeminen</i>	21	
Lähetyskannatuksen määrä	58	
<i>Markkamäärän maininta</i>	29	
<i>Ling Oin tukemisen markkamäärä</i>	29	
TILAISUUKSIEN JÄRJESTÄMINEN	210	MAINOSTUS 97
Lähetyskasvatustapahtumat	113	Esitepöytä/ilmoitustaulu 30
<i>Yhteistyössä järjestetyt</i>	49	Lehdet 26
<i>SLS:n tilaisuudet</i>	32	Käsiohjelman määrä ilmoitettu 14
<i>OL:laiset vastuussa</i>	32	Mainosisku 14
Hengelliset tapahtumat	69	Muu 13
<i>Opiskelijatapahtumat</i>	38	
<i>Opiskelijamessut</i>	23	
<i>Aktiot</i>	8	
Käytännön tehtävät	28	

Lähetystyön tukeminen muodostaa ulospäin suuntautuvan toiminnan suurimman alaryhmän. Myyjäiset, tempaukset ja muut rahankeruutoimenpiteet ovat olleet kaikkina tutkimusvuosina osa OL:n säännöllistä toimintaa. Niistä lähes kaikki on toteutettu yhteistyössä SLS:n kanssa kuten vappu- ja itsenäisyyspäivän myyjäiset, Porkkanamarkkinat ja Tasauspäivän tempaukset. Vuoden 1997 toimintakertomuksessa myyjäisten merkitys tuotiin esille seuraavalla tavalla:

Myyjäiset ovat perjantai-iltojen ohella keskeinen ja näkyvä osa OL:n toimintaa, sillä ne tarjoavat mahdollisuuden tehdä konkreettista työtä lähetystyön hyväksi.⁵⁶

Huomioitavaa on, että nimikkolähetien ja -kohteiden muistaminen kirjein ja esirukouksin tuotiin toimintakertomuksissa esille melko harvoin.⁵⁷ Tämä ei tarkoita, ettei yhteyttä nimikkolähetteen olisi pidetty tai heidän puolestaan ei olisi rukoiltu. Mainintojen vähyys voidaan kuitenkin tulkita niin, että lähetystyön tukeminen on OL:ssä painottunut taloudellisen kannatuksen hankintaan, koska nimikkosopimukset ovat myös velvoittaneet siihen.

Talkoot lähetystyön hyväksi kuten myyjäisissä myytävien artikkeleiden valmistus mainittiin vain muutaman kerran.⁵⁸ Myyjäisiä on kuitenkin järjestetty kaikkina tutkimusvuosina. Ilmeisesti kaikkia talkoita ei vain ole mainittu toimintakertomuksissa, mikä kertonee talkoiden epävirallisesta luonteesta.

⁵⁶ SLA AVLA 31 tk 1997.

⁵⁷ SLA AVLA 8 tk 1972. SLA AVLA 31 tk 1985, 1986, 1997–2000.

⁵⁸ SLA AVLA 31 tk 1981, 1982, 1984, 1996, 1994.

OL:n lähetyskannatuskohteena oli kaikkina tutkimusvuosina SLS:n kautta tapahtuva huumetyö Hongkongissa. Vuonna 1971 AVL sopi nimikkosopimuksen tälle työmuodolle (Simojoki 1988, 131). OL tuki Ling Oin narkomaanikodin evankelistaa William Chengiä vuodesta 1971 lähtien tämän kuolemaan asti vuonna 1997. Tämän jälkeen OL jatkoi edelleen Hongkongin huumetyön ja uuden evankelistan Aron Wongin tukemista.⁵⁹

Vuodesta 1987 alkaen OL:llä on ollut huumetyön lisäksi muitakin nimikkolähettejä ja kannatuskohteita SLS:n kautta.⁶⁰ Vuodesta 1988 lähtien OL:ssä on lahjoitettu myös muiden lähetysjärjestöjen tai kristillisten tahojen työlle varoja projektiluonteisesti.⁶¹

Seuraavaksi tarkastellaan OL:n lähetyskannatuksen markkamääriä, jotka esitellään toimintakertomuksien ilmoittamissa summissa. Tässä yhteydessä ei ole huomioitu rahan arvon muuttumista. 1970-luvulla lähetyskannatus oli noin 3000–7000 markkaa. Vuodesta 1982 lähtien lähetyskannatus oli yli 20 000 markkaa. Vuosien 1982–2000 keskiarvo OL:n lähetyskannatukselle on ollut noin 35 000 markkaa. Vuonna 1995 OL keräsi yli 58 000 markkaa lähetystyölle.⁶² Merkittävän lisän OL:n lähetyskannatukselle toi vuonna 1995 Koreografiapoika-kalentereiden myynti, mistä kertova lehti-leike on liitteessä 5.

Osallistuminen muiden järjestämiin tilaisuuksiin muodostaa toisen alaryhmän OL:n ulospäin suuntautuvassa toiminnassa. Nämä tilaisuudet jakautuivat kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin. OL:n edustajat olivat osallistuneet kaikkina tutkimusvuosina kristillisten opiskelijajärjestöjen ja Helsingissä kristillistä opiskelijatyötä tekevien tahojen yhteistyöpalavereihin ja oppikeskusteluihin. Samoin kirkon korkeakoulutyön neuvottelukuntaan tai neuvottelupäiville osallistuminen oli mainittu lähes jokaisessa toimintakertomuksessa.

OL on ollut mukana myös SLS:n opiskelijatyön ja Lähetyskirkon neuvottelukunnissa sekä SLS:n työntekijäpäivillä.⁶³ SEN:n yleiskokouksiin on OL osallistunut tarkkailijajäsenyyden myötä vuodesta 1991 alkaen. Jo tätä ennen OL:llä oli edustajia SEN:n eri jaostoissa.⁶⁴ Vuonna 1972 OL:n edustaja osallistui "toimintaperusteiltaan sekulääriin" Afrikka-komiteaan, jossa keskusteltiin Afrikkaan liittyvistä ongelmista.⁶⁵ KEPA:n kokouksiin OL:stä on osallistuttu jäseneksi liittymisen jälkeen alkaen vuodesta

⁵⁹ SLA AVLA 31 tk 1998–2000.

⁶⁰ SLA AVLA 31 tk 1987–2000 OL:n nimikkoläheteistä OL:n jäseniä ovat olleet SLS:n työntekijät Mari Ärölä (Turun OL), Mika ja Auli Vähäkangas, Juha ja Auli Nummenmaa (Lahden OL) ja Mari-Sisko Japola. Muita SLS:n kautta lähetettyjä OL:n nimikkolähettejä ovat olleet Marjatta Airaksinen, Sinikka Vuolanne ja Outi Ikävalko.

⁶¹ SLA AVLA 31 tk 1988–2000 Projektikohteita on ollut seuraavilta järjestöiltä: Kansan Raamattuseura, Radiolähetysjärjestö Sanansaattajat, Suomen ev.lut. Kansanlähetys, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Suomen Pipliseura, Operaatio Mobilisaatio, Pelastusarmeija ja Veikko Hurstin laupeuden työ. Vuonna 1995 OL tuki jäseniään Oiva Hujasta ja Kati Sihvoa (nyk. Howard), jotka työskentelivät Kansan Raamattuseuran ja Operaatio Mobilisaation kautta.

⁶² OL:n omien asiakirjojen mukaan Hongkongin huumetyötä tuettiin vuonna 1984 yli 67 000 markalla. Suomen Lähetysseuran vuosikirjan mukaan OL olisi kuitenkin kerännyt hieman yli 30 000 markkaa (Kristus auttaa 1985, 178).

⁶³ SLA AVLA 8 tk 1979; ptk 21.1.1980. SLA AVLA 31 tk 1975, 1977, 1978, 1981, 1982, 1983, 1995–2000.

⁶⁴ SEN:n nuorisajaostossa OL toimi tarkkailijajäsenenä vuosina 1976 ja 1979 sekä vuodesta 1986 lähtien. SEN:n lähetys- ja evankelioimistustyönjaostossa OL:llä on ollut edustaja vuodesta 1987 lähtien. Lisäksi SEN:n kansainvälisten asioiden jaostossa OL:ää on edustettu vuodesta 1997 alkaen.

⁶⁵ SLA AVLA 8 tk 1972.

1996. Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan (HYY) liikunnalliseen opiskelijatapahtumaan Akateemiseen Warttiin OL osallistui vuosina 1994–1996. Muut tilaisuudet, joihin OL on lähettänyt edustajansa, ovat olleet muiden kristillisten opiskelijajärjestöjen opiskelijailtoja ja eri järjestöjen vuosijuhlia. Ulkomaisiin tapahtumiin ja lähetyskonferensseihin OL:stä lähti edustajia erityisesti 1980-luvulla.⁶⁶

Itse tilaisuuksien järjestäminen muodostaa kolmannen alaryhmän ulospäin suuntautuvassa toiminnassa. Eniten OL on ollut järjestämässä lähetyskasvatustapahtumia, joista suurimman ryhmän muodostavat lähetystyöstä kiinnostuneiden kurssit, joita OL järjesti yhdessä SLS:n kanssa SLS:n kurssikeskuksessa Päiväkummussa vuosina 1972–1980. Tämän jälkeenkin OL oli aktiivisesti erityisesti 1980-luvulla toteuttamassa yhteistyössä eri järjestöjen kanssa lähetysleirejä, Helsingin hiippakunnan lähetystoimiston lähetysaffaria ja SLS:n Tehdään tie -projektia, joissa kahdessa jälkimmäisessä kierrettiin seurakunnissa nuorten tilaisuuksissa kertomassa lähetystyöstä.⁶⁷

OL:stä on tehty myös omia lähetyskasvatusvierailuja seurakuntiin, varuskuntiin, vanhainkoteihin, ala-asteelle ja rippikouluihin.⁶⁸ Sisältönä näissä tilanteissa on ollut lähetystyöstä ja OL:stä kertominen. OL:n 100-vuotisjuhliin liittyen vuonna 1999 OL järjesti lähetysnäyttelyn ja Studia Missionalia -luentosarjan yhteistyössä Helsingin yliopiston Systemaattisen teologian laitoksen ja SEN:n lähetys- ja evankelioimistyön jaoston kanssa.

OL:n toimintakertomuksien mukaan OL oli osallistunut kahdeksaan aktioon, joissa päätavoitteena oli ollut saavuttaa kristinuskosta vieraantuneita tai kristillistä uskoa osattomia.⁶⁹ Tästä toiminnasta voitaisiin käyttää myös käsitteitä sisälähetys tai evankeliointi. Muutamien aktioiden toimikunnissa oli ollut OL:n edustajia, mutta mainintojen vähydestä voidaan päätellä, että OL ei ole sisälähetysjärjestö samassa mielessä kuin esimerkiksi herätyskristilliset opiskelijajärjestöt (ks. Siltala 2000; Nieminen 1993).

Sen sijaan opiskelijoille tarkoitettuja kristillisiä tapahtumia OL oli järjestämässä lähes jokaisena tutkimusvuonna yhdessä muiden kristillistä opiskelijatyötä tekevien tahojen kanssa. Tällaisia tapahtumia ovat olleet esimerkiksi kristilliset opiskelijapäivät ja opiskelijamessut.⁷⁰ Lähes kaikkina vuosina OL oli tekemässä erilaisia käytännön järjestelyjä, jotka liittyvät tilaisuuksien tarjoilujen järjestämiseen. Näissä käytännön järjestelyissä tärkeimmät yhteistyötahot ovat olleet SLS ja kristilliset opiskelijajärjestöt. Lisäksi vuosina 1972–1974, jolloin OL oli SKY:n jäsen, OL:llä oli edustajat myös SKY:n eri lehtien toimituskunnissa.

Viimeisen eli neljännen alaryhmän ulospäin suuntautuvassa toiminnassa muodostaa *mainostus*-kategoria. Tämä alaryhmä voisi kuulua myös OL:n kokoavaan viikkotoimintaan, sillä mainostuksen kohteena olivat erityisesti OL:n opiskelijaillat. Illoista tiedotettiin lähinnä oppilaitosten ilmoitustauluilla, Ylioppilaslehdessä ja käsioh-

⁶⁶ SLA AVLA 8 tk 1972, 1973, 1979. SLA AVLA 31 tk 1982, 1983, 1984, 1986, 1987, 1990. SLA AVLA ptk 9.9.1986 Vuonna 1986 OL:n norjalaisen sisarjärjestön AFMF:n 90-vuotisjuhlaan osallistui OL:n edustajana Kari Salonen.

⁶⁷ SLA AVLA 31 tk 1983–1989, 1991, 1994, 1995 Lähetysleirejä oli vuosina 1983–1987, Lähetysaffari 1983–1989, Tehdään tie 1984–1989, 1991, 1994, 1995.

⁶⁸ SLA AVLA 31 tk 1977, 1981, 1982, 1983–1986, 1990–1993, 1995, 1996, 1998.

⁶⁹ SLA AVLA 31 tk 1974, 1983, 1984, 1987, 1999. Elämän tie 1974, Hyvä sana 1983, Kristus opiskelijamaailmaan 1984, Missio Helsinki 1987, kristillisten opiskelijajärjestöjen Jeesus-elokuva –aktio 1999.

⁷⁰ OL järjesti myös Afrikkalaisia gospelmessuja SLA AVLA 31 tk 1981, 1982.

jelmia jakamalla. Lisäksi OL:n jäsenet tekivät esityksiä, joissa mainostettiin OL:ää esimerkiksi ReAction-tapahtumissa ja teologisen tiedekunnan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden luennoilla.⁷¹

Sosiaalisella toiminnalla (N 343) tarkoitetaan OL:n jäsenilleen järjestämää toimintaa. Taulukossa 17 on esitetty sosiaaliseen toimintaan liittyvien mainintojen määrät.

Yhdessä olo -alaryhmällä tarkoitetaan toimintoja, joiden keskeinen elementti on sosiaalisuus, yhdessä tekeminen. Tähän alaryhmään liittyvä toiminta on ollut kertaluonteista eikä siihen ole liittynyt pitkäaikaista sitoutumista. Jäsenillat muodostavat ehdottoman enemmistön tästä alaryhmästä. Jäsenillat ovat olleet jäsenten keskinäisen yhteyden ja keskustelun hetkiä. Vuodesta 1984 lähtien jäsenilloista on alettu käyttää nimeä ”Lähetystyön ystävien sosiaalinen tutustumisilta” eli lysti. Lystejä on järjestetty lukuisilla erilaisilla teemoilla.

Taulukko 17 Sosiaalinen toiminta

SOSIAALINEN TOIMINTA yhteensä					343
YHDESSÄ OLO	151	YHTEYDENPITO	146	PIENRYHMÄT	46
Jäsenilta	117	Bulletiini	85	Maaryhmät (5 eri ryhmää)	14
Ekskursiot	9	Jäsenposti	53	Koreografiapojat	11
Matkat	7	Muu	8	Käsityöpiirit	8
Leirit	6			Raamattu- ja opintopiirit	8
Muu	12			Lauluryhmä	4

Ekskursioita OL on järjestänyt lähetysjärjestöjen toimipisteisiin ja moskeijaan.⁷² Lisäksi vuonna 1994 OL vieraili Tasavallan presidentin Martti Ahtisaaren luona Mäntyniemessä, koska Ahtisaari ei pystynyt toteuttamaan vierailua OL:n illassa.⁷³ OL:n ulkomaanmatkoilla tutustuttiin lähetystyöhön Hongkongissa, Kiinassa, Thaimaassa, Tansaniassa ja Inkerissä.⁷⁴ Vuonna 2000 alkoivat valmistelut Nepalin matkaa varten. OL:n sosiaalista toimintaa ovat olleet myös jäsenistölle tarkoitetut leirit.⁷⁵ Muuhun sosiaaliseen toimintaan sijoittuvat retket ja keskustelufoorumi internetissä⁷⁶ sekä liikuntavuorot⁷⁷ ja tanssikurssit⁷⁸.

Yhteydenpito jäseniin -alakategoriaan liittyy OL:n jäsenlehti Bulletiini, joka on ilmestynyt toimintakertomusten mukaan joka vuosi yhdestä kuuteen kertaa. Jäsenkirjeitä on toimintakertomusten mukaan lähetetty lähes joka vuosi. Johtokunnan ja jäsenistön sähköpostilistat ovat olleet käytössä vuodesta 1998 lähtien.

OL:n *pienpiiritoiminta* on ollut erityisen aktiivista 1980-luvun lopulta alkaen. Vuosina 1987–1992 OL:ssä toimi maaryhmiä, joita oli eri maanosiin liittyen yhteensä viisi eri ryhmää. Näistä pisimpään eli kuusi vuotta toimi Eurooppa-piiri, joka keräsi ja lahjoitti varoja SLS:n työhön Ranskaan, Marseilleen. Muita pienryhmiä kuten

⁷¹ SLA AVLA 8 tk 1979. SLA AVLA 31 tk 1977, 1978, 1983, 1986–1990, 1997, 1998, 2000.

⁷² SLA AVLA 31 tk 1977, 1981, 1995–1997.

⁷³ SLA AVLA 31 tk 1994.

⁷⁴ SLA AVLA 31 tk 1985, 1994, 1995, 1996.

⁷⁵ SLA AVLA 31 tk 1986, 1992–1994, 1998, 2000.

⁷⁶ SLA AVLA 31 tk 1986, 1992, 2000.

⁷⁷ SLA AVLA 31 tk 1996–1998.

⁷⁸ SLA AVLA 31 tk 1998, 1999.

raamattupiirejä, ompeluseuroja, puutyöpiirejä tai lauluryhmiä on ollut erityisesti 1990-luvulla.⁷⁹ Lauluryhmä Samahani perustettiin OL:n Tansanian matkalla vuonna 1994.

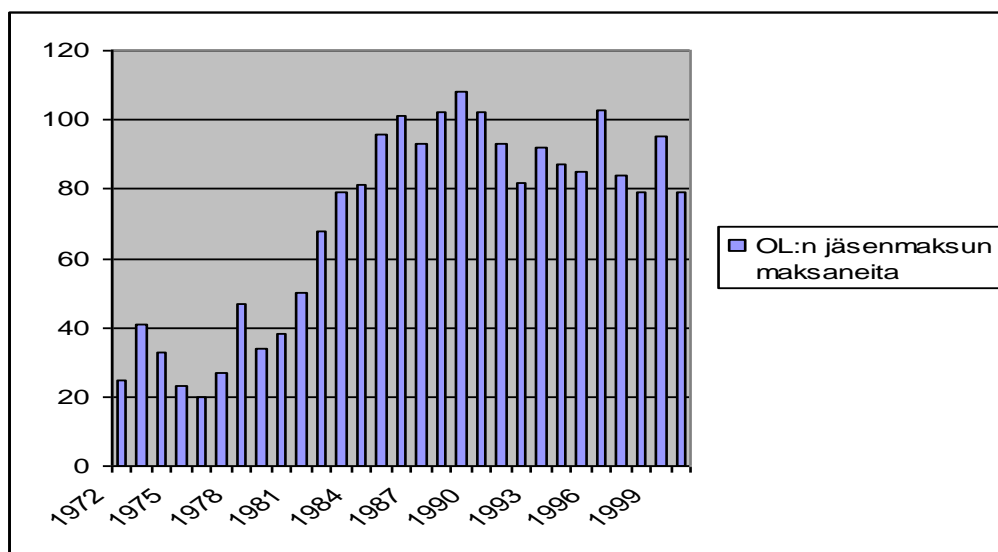
Koreografiapojat on OL:n pienryhmistä erikoisin ja pitkäaikaisin. Toimintakertomuksissa ei kerrota sen perustamisesta, mutta vuoden 1989 toimintakertomuksessa mainitaan, kuinka Koreografiapojat "herätettiin henkiin". Koreografiapojat on OL:n miesten tanssiryhmä, jonka toimintaa kuvataan mieskuoroliikunnaksi. Koreografiapojat ovat esiintyneet OL:n juhlissa ja muissa tilaisuuksissa kuten ReAction-tapahtumassa Vanhalla Ylioppilastalolla.⁸⁰

Taulukko 18 Tukeva toiminta

TUKEVA TOIMINTA yhteensä					156
JÄSENMAKSU	64	AVUSTUKSET	46	TOIMINNALLINEN TUKI	42
Jäsenmaksun suuruus	29	HYY	22	SLS:n tuki	22
Jäsenmaksun maksaneita	29	Kirkkohallitus	14	Koulutustuki	20
Maksaneita Lahden OL:ssa	6	Muu	10		
				OL:LTÄ AVUSTUKSIA	4
				Jäsenille avustuksia	4

Tukevalla toiminnalla (N 156) tarkoitetaan taloudellista ja muuta tukea, jota OL on saanut eri tahoilta. Tukevan toiminnan alakategoriat on esitetty taulukossa 18. OL:n talouden perustana ovat olleet jokaisena tutkimusvuotena jäsenistön maksamat *jäsenmaksut*. Maksun suuruus on noussut vuosien aikana 5 markasta 50 ja 60 markkaan. Rahasummia ei tässä yhteydessä tarkastella rahanarvon muuttumisen näkökulmasta.

Taulukko 19 OL:n jäsenmaksun maksaneiden määrät vuosina 1972–2000

Jäsenmaksun maksaneiden määriä ei toimintakertomuksissa ole kaikilta vuosilta mainittu, mutta vuosien 1972–1980 osalta taulukoiden 18 ja 19 tietoja on täydennetty OL:n tilikirjojen, tilinpäätösten ja yhdistyksen kokousten pöytäkirjojen avulla. Taulukosta 19 voidaan havaita, että OL:n jäsenmaksun maksaneiden määrät kasvoivat huomattavasti 1980- ja 1990-lukujen aikana verrattuna 1970-lukuun, mikä on samansuuntaista OL:ään liittyneiden uusien jäsenten määrän kasvun kanssa. Vuosina 1981–2000 jäsenmaksun

⁷⁹ SLA AVLA 31 tk 1974, 1992–1998, 2000.

⁸⁰ SLA AVLA 31 tk 1989, 1990, 1992–2000.

maksoi vuosittain keskimäärin 88 henkilöä. Vuosi 1989 muodosti jäsenmaksun maksaneiden huipun (N 108).

Osa jäsenmaksun maksaneista on ollut OL:n kannatusjäseniä eli ei-opiskelevia. Kannatusjäsenien määriä ei ole toimintakertomuksissa raportoitu. Kannatusjäsenmaksu on ollut suurempi kuin varsinaisten jäsenien maksu vuosina 1988–1991 ja 1998–2000.

OL on saanut *avustuksia* toimintaansa varten Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnalta (HYY) 22 vuonna ja kirkkohallitukselta ainakin vuodesta 1988 lähtien. Kirkkohallituksen vuosiavustukset ovat olleet 1990-luvulla suuruudeltaan noin 10 000 markkaa. Muilta tahoilta OL on saanut taloudellista tukea satunnaisesti.

Toiminnallisen tuen näkökulmasta vuosina 1972–2000 OL:n tärkein yhteistyökumppani on ollut SLS. Toimintakertomuksissa mainittiin vuodesta 1988 lähtien, että OL on tehnyt vuosittain yhteistyösopimuksen SLS:n kanssa. Sopimus on antanut OL:lle mahdollisuuden käyttää SLS:n tiloja kokoontumiseen, toimistotyöskentelyyn ja asiakirjojen arkistointiin. Kuitenkin jo ennen virallista yhteistyösopimusta yhteistyö SLS:n kanssa on ollut merkittävää OL:n kannalta, vaikkei sitä erikseen tuotu esille toimintakertomuksissa. OL on saanut käyttöönsä SLS:n tiloja sekä asiantuntija-apua kaikkina tutkimusvuosina. Samankaltaista yhteistyötä SLS:n kanssa oli jo AVL:n aikana (Eerola 1970; Simojoki 1988).

Koulutuksen muodossa tulevaa tukea OL on saanut SKY:ltä, Kirkon korkeakoulutyöltä, Suomen ev. lut. Opiskelija ja Koululaislähetyseltä (OPKO), SLS:ltä ja HYY:ltä.⁸¹ HYY:n koulutukset liittyivät järjestötoiminnan perusteisiin taloudenhoidosta, kokouskäytännöistä ja tilaisuuksien järjestämisestä.

Tukevassa toiminnassa oman alaryhmän muodostavat neljä mainintaa, missä *OL on antanut avustuksia jäsenilleen*, kun nämä ovat osallistuneet koulutukseen, tilaisuuksien järjestelyyn Suomessa tai tapahtumiin ulkomailla.⁸²

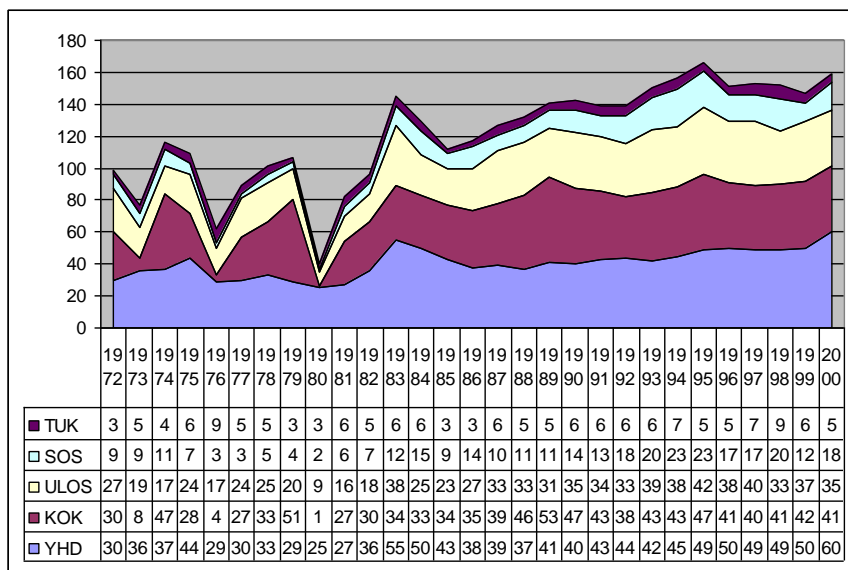
⁸¹ SLA AVLA 8 tk 1973, ptk 29.8.1976. SLA AVLA 31 tk 1975, 1978, 1982, 1983, 1992–1994, 1996–1999.

⁸² SLA AVLA 8 ptk 29.8.1976, 17.9.1976, 19.11.1976. SLA AVLA 31 tk 1983. Muinakin vuosina OL on maksanut pieniä korvauksia tai matka-avustuksia, mutta niistä ei mainittu toimintakertomuksissa vaan johtokunnan kokousten pöytäkirjoissa kuten esimerkiksi vuonna 1976, jonka toimintakertomus on hävinnyt.

6.3 OL:n toimintamuotojen muodostama kokonaisuus

OL:n toimintamuotojen pääkategorioiden vuosittainen kehitys näkyy kuviosta 5, josta ilmenee myös vuosien 1976 ja 1980 niukkojen pöytäkirjatietojen vaikutus. OL:n toimintamäärä näyttää lisääntyneen joka tapauksessa kolmen vuosikymmenen aikana vähitellen. Toisaalta kaikkina vuosina OL:n toiminta on ollut rakenteeltaan hyvin samankaltaista. Kuva osoittaa, että kaikkina tutkimusvuosina yhdistystoiminnalla ja kokoavalla viikkotoiminnalla eli opiskelijailloilla on ollut keskeinen asema OL:ssä. Vuosien 1983 ja 1984 piikin yhdistystoiminnassa selittää se, että näiden vuosien toimintakertomuksissa raportoitiin huolellisesti erilaiset toimikunnat, mitkä ilmentävät myös osaltaan aktiivista toimintaa OL:ssä. Muutoin yhdistystoiminnan tasaisen kasvun selittää toimihenkilöiden määrän lisääntyminen.

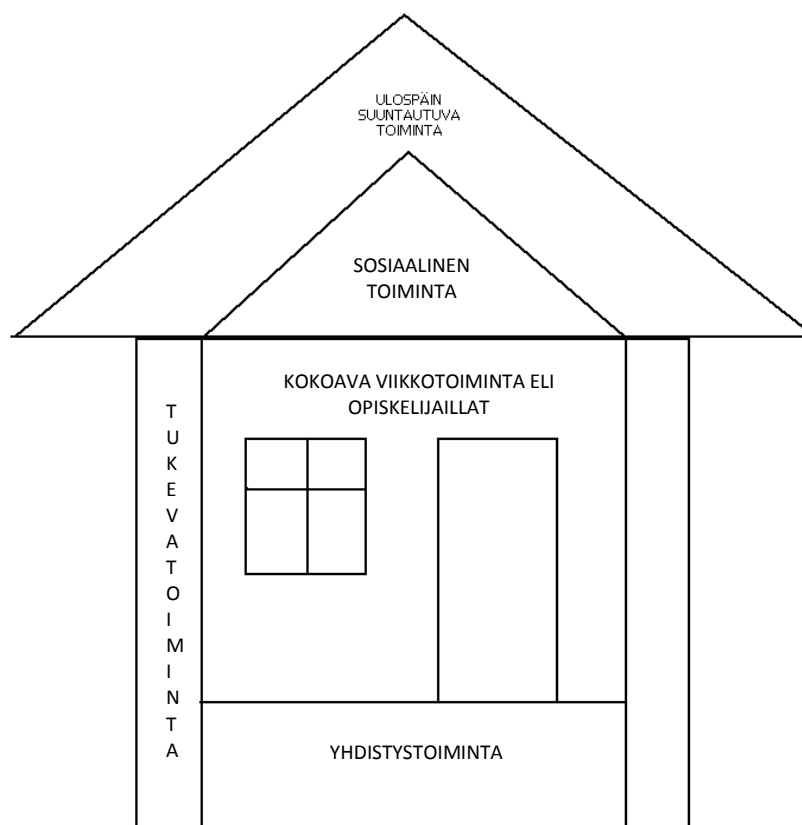
Selkeimmin kasvua on tapahtunut ulospäin suuntautuvan ja sosiaalisen toiminnan osalta 1980-luvulta lähtien, mihin ovat vaikuttaneet lähetysskannatuskohteiden ja pienryhmien määrien lisääntyminen sekä jäseniltojen tilalle tulleet ”Lähetystyön ystävien sosiaaliset illat” (lysti). Samoin 1980-luvun alusta lähtien tukeva toiminta on lisääntynyt, mihin ovat vaikuttaneet HYY:n ja Kirkkohallituksen taloudelliset avustukset sekä huomattava jäsenmaksun maksaneiden määrän kasvu.

TUK tukeva toiminta, SOS sosiaalinen toiminta, ULOS ulospäin suuntautuva toiminta, KOK kokoava toiminta, YHD yhdistystoiminta

Kuvio 5 OL:n toimintamuodot vuosittain 1972–2000

Toimintamuotojen ja jäsenmaksun maksaneiden määrien suhteen on tapahtunut kasvua siirryttäessä 1970-luvulta 1980 ja 1990-luvuille. Toimintamuotojen kohdalla kasvun huippu sijoittuu vuoteen 1995, jonka jälkeisestä laajemmasta nousu- tai laskukaudesta ei taulukon 21 perusteella voida arvioida. Jäsenmaksun maksaneiden kohdalla huippu sijoittuu sen sijaan vuoteen 1989, jonka jälkeen on ollut laskeva suuntaus, vaikka vuosina 1996 ja 1999 on selkeät piikit maksaneiden määrissä.

Kuvio 6 OL:n toimintamuotojen kokonaisuus

OL:n toimintamuodot muodostavat kokonaisuuden, jota havainnollistetaan kuvion 6 talo-vertauskuvalla. Yhdistystoiminta muodostaa OL:n toiminnan perustan, missä OL:n johtokunta vastaa sekä sääntömääräisen että kaiken muunkin toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Talon seinät kuvaavat tukevaa toimintaa. Taloudellisesti OL:n toiminnan ovat mahdollistaneet jäsenten maksamat jäsenmaksut sekä avustukset. SLS on tarjonnut OL:lle konkreettisesti seinät eli kokoontumistilat sekä asiantuntija- ja materiaalitukea. Yhdistystoiminta ja tukeva toiminta ovat yhteisiä kaikille erilaisille yhdistyksille ja vapaaehtoisjärjestöille (esim. Nylund 2000, 94, 122). Näiden toimintamuotojen suhteen OL ei poikkea mistä tahansa muusta yhdistyksestä, joka kuuluu Patentti- ja rekisterihallituksen sekä yhdistyslain piiriin.

Kuten kuviossa 6 on esitetty, kokoavan viikkotoiminnan merkitys on ollut toimia "ovena" OL:ään, ja samalla "ikkunana" lähetystyöhön ja siihen liittyviin ilmiöihin tutustumiseen. Sosiaalinen toiminta on OL:n sisäistä ja lähinnä omalle jäsenistölle tarkoitettua aktiviteettia. Kokoavan viikkotoiminnan ja sosiaalisen toiminnan osalta OL muistuttaa läheisesti paikallisseurakuntien nuorisotyötä, ja OL:n toiminta on samankaltaista muiden kristillisten järjestöjen tekemän opiskelijatyön kanssa (ks. Korhonen 1999, 289; liite 1). OL poikkeaa näistä kuitenkin toiminnan sisällön aihepiirin osalta, sillä OL:ssä on keskitytty ulkolähetystyöhön ja kirkon kansainvälisiin kysymyksiin. Sisälähetystyö ei näytä olleen OL:lle tyypillistä toimintaa, minkä suhteen OL poikkeaa herätyskristillisistä opiskelijajärjestöistä (vrt. Siltala 2000; Nieminen 1993). OL on aihepiirin ja käsittelytapojen kannalta lähellä SLS:n esikoulutuskurssia (ks. Jussi-Pekka 2000, 5). Suurin ero OL:n ja esikoulutuksen välillä on ollut se, että esikoulutuksesta on mah-

dollista päästä harjoitteluun SLS:n työkentille ulkomaille. OL:ssä vastaavanlaista ei ole, mutta sen sijaan matkoja lähetyskohteisiin on OL:ssä toteutettu useana vuonna.

Ulospäin suuntautuva toiminta muodostaa OL-talon laajan katon, jonka kautta OL on yhteydessä ja vuorovaikutuksessa muihin tahoihin. Ulospäin suuntautuvan toiminnan osalta OL muistuttaa erityisesti lähetyssihteerien toimenkuvaa, jossa korostuvat nimikkokohteiden taloudellisen kannatuksen keräys sekä omat ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa järjestetyt tilaisuudet ja lähetyskasvatustilanteet (Kauppinen 1972, 9; Vermasvuori 1979, 6-10; Rautanen 1995, 72-73; Seurakunnan lähetystyön mallijohtosääntö 1994; Työsuhteisen ja palkkiotoimisen/vapaaehtoisen lähetyssihteerin työnkuva 2003). Myös kokonsa puolesta eli uusien jäsenien ja jäsenmaksun maksaneiden määrien suhteen OL on lähellä paikallisseurakuntien lähetystoimintaa. OL:n erityisyys tulee kuitenkin esille siinä, että OL:ssä toimineet ovat opiskelijoita, nuoria aikuisia, jotka ovat puuttuneet paikallisseurakuntien lähetystoiminnasta (Ikonen 2002, 19-20; Olsbo 1995, 28; Jussi-Pekka 2000, 73).

OL:n järjestöluonne on kiteytetysti kolmiosainen. Se on kristillinen opiskelija-, lähetys- ja vapaaehtoisjärjestö, missä yhdistyvät horisontaalisten vertaisryhmien "we for us" ja hyväntekeväisyyden "we for them" -elementit (Nylund 2000, 33, 36).

7 LÄHETYSKASVATUS OL:SSÄ

7.1 OL:n arvomaailma

7.1.1 OL:n arvot

OL:n arvomaailmaan sijoittuivat alkuperäisilmaisut, joissa oli ilmaistu eksplisiittisesti käsityksiä OL:n arvoista, ja joissa oli kerrottu OL:n toiminnasta, tilaisuuksien teemoista, yhdistykselle tärkeistä asioista, OL:n lähetyskäsityksestä, jäsenistöstä tai järjestön ongelmakohdista. Laajimmin OL:n arvot tulivat esille toiminnan kuvauksen kautta, mikä näkyy taulukossa 20. Tämän luvun kaikkiin taulukoihin on merkitty alkuperäislausumien määrät koko haastatteluaineistossa.

Taulukko 20 OL:n arvot esille toiminnan kautta

ARVOT ESILLE	Eksplisiittisesti	Toiminta	Teema	Tärkeä	Lähetyskäsitys	Jäsenistö	Ongelma	Yht.
Yhteensä	94	278	125	86	68	41	34	726

Taulukosta 21 voi huomata, että OL:n arvomaailmaan lukeutuvat seikat jakautuvat pää- ja läpäiseviin arvoihin sekä rajoihin. Pää- ja läpäiseviin arvoihin luokiteltiin yhteensä 726 mainintaa. Pääarvot ovat kokoavia kategorioita OL:ssä tärkeinä pidetyille asioille. Läpäisevällä arvolla tarkoitetaan, että kyseinen arvo nimensä mukaisesti läpäisee jonkin toisen arvon sisältäen siten kaksi merkitystä. OL:n rajoilla viitataan niihin teemoihin, joiden kuulumisesta OL:ään on keskusteltu tai joiden kuuluminen on kyseenalaistettu. Rajoja käsiteltiin 268 eri alkuperäisilmaisussa. OL:n arvomaailmasta puhuttiin eniten arvioivasti tai kuvailevasti, ja arvomaailmaan liittyi intentioita tai visioita melko vähän.

Taulukko 21 OL:n arvot ja puhettavat

OL:N ARVOT	Kuvailu	Arvio	Intentio	Visio	Yhteensä	%
Pääarvot	90	234	33	12	369	37
Läpäisevät arvot	61	237	44	15	357	36
Rajat	80	119	43	26	268	27
Yhteensä	231	590	120	53	994	
%	23	59	12	5		100

Taulukossa 22 on esitelty kootusti OL:n pää- ja läpäisevät arvot. Lähetystyö, yhdessä tekeminen, kristillinen spiritualiteetti, globaalivastuu, avoimuus ja ihmisarvo ovat OL:n pääarvoja, joista lähetystyö, avoimuus ja ihmisarvo ovat myös läpäiseviä arvoja.

Taulukko 22 OL:n pääarvot ja läpäisevät arvot

OL:N PÄÄARVOT yhteensä		369	OL:N LÄPÄISEVÄT ARVOT yhteensä		357
LÄHETYSTYÖ		134	LÄHETYSTYÖ		39
Lähetystyön tukeminen	65		Ekumenia	14	
Lähetystyö	51		Globaali maailma	9	
Lähetyskasvatus	11		Spiritualiteetti	9	
Lähetystyöhön lähteminen	7		Yhteisö	6	
YHDESSÄ TEKEMINEN		112	Evankeliointi	1	
Talkoomeininki	70		AVOIMUUS		308
Itsenäisyys	21		Spiritualiteetti	102	
Yhteenkokoontuminen	21		Lähetystyö	91	
KRISTILLINEN SPIRITUALITEETTI		45	Yhteisö	73	
Kristinusko	37		Yhteiskunta ja globaali maailma	42	
Oman paikan pohdinta	8		IHMISARVO		10
GLOBAALI VASTUU		39	Lähetystyö	4	
Kansainvälisyys	20		Spiritualiteetti	3	
Kehitysyhteistyö	19		Yhteisö	1	
AVOIMUUS		30	Globaali maailma	2	
IHMISARVO		9			

OL:n tärkeimpänä ja keskeisimpänä arvona pidettiin ja haluttiin pitää **lähetystyötä (N 134)**. *Lähetystyö (N 51)* yleisesti on ollut sekä koko yhdistyksen että sen järjestämien tilaisuuksien keskeisin aihe.

OL on sitoutunut siihen, että lähetystyö on tärkeä juttu. (H09)

Kyllä se mun mielestä [on] lähetystyöhön perehtymisen järjestö. Se on sen varsinainen olemus. (H02)

Niiden iltojen osuus, joissa tätä perinteistä lähetystyön asiaa pidetään esillä, niitten osuuden pitäis olla riittävän korkea. Ehdottomasti enemmän kuin puolet illoista pitäis olla semmosia, missä puhutaan lähetystyöstä. (H04)

Moni haastateltava nimitti OL:ää jopa lähetystyöhön keskittyneeksi yhden asian liikkeeksi.

Toiminnan kuvaamisen ja arvioinnin kautta korostui OL:ssä keskeisenä seikkana OL:n *lähetystyön tukeminen (N 65)*, kun puhuttiin taloudellisen avun keräämisestä, rukouksin lähetystyön muistamisesta, lähetystyöntekijöiden kanssa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta ja tukikohteen esillä pitämisestä OL:ssä. Taloudellisen tuen keräämisessä tärkeässä roolissa on ollut SLS:n myyjäisiin ja muihin tempauksiin osallistuminen. Myyjäisiä pidettiin OL:n toiseksi tärkeimpänä toimintamuotona. Haastatteluissa olttiin siten hyvin samoilla linjoilla kuin OL:n toimintakertomuksissa. Vaikka lähetystyön tukemisesta puhuttiin haastatteluissa paljon, silti jotkut haastateltavat olivat kokeneet, että lähetystyön tukeminen ei kuitenkaan ollut välttämättä tuntunut isolta osalta OL:n varsinaista toimintaa.

OL:n arvona *lähetyskasvatus (N 11)* tuli esille OL:n tilaisuuksien teemoissa sekä koulu- ja seurakuntavierailujen toteuttamisessa. Vierailuilla OL:laiset opettivat ja kertoivat lähetystyöstä yleisesti ja siitä, mitä OL tekee lähetystyön hyväksi.

Määrällisesti *lähetystyöhön lähtemistä (N 7)* OL:n arvona käsiteltiin vähän, kun verrataan lähetystyön tukemiseen, mikä saattaa kertoa OL:n luonteesta lähettävänä

järjestönä ja erkaantumisesta AVL:n perinnöstä. Lähetystyöhön lähteminen oli kuitenkin koettu OL:ssä tärkeänä asiana, kuten seuraavista lainauksista ilmenee.

Lähtetämisestäkin siellä puhutaan, mutta käytännössä kuitenkin se ajatus on siinä, että tässä nytten suuntaudutaan ulkomaille lähtemään. (H06)

Sillon pienellä porukalla AVL:n perintö "lähteä, jos Jumala suo", otettiin vakavammin. (H23)

Lähetystyön merkitys OL:n keskeisimpänä asiana tulee esille myös siinä, että **lähetystyö ilmeni läpäisevänä arvona (N 39)**, jolla tarkoitetaan, että lähetystyö nivoutui muihinkin OL:ssä tärkeinä pidettyihin asioihin. Lähetystyö toimi OL:ssä näkökulmana, josta käsin tarkasteltiin ekumeniaa. Samoin kansainvälisyyttä ja kehitysyhteistyötä lähestyttiin lähetystyön kautta, kun lähetystyöntekijät kertoivat työstään. Myös kristinuskoon ja Raamattuun perehdyttiin lähetystyön perspektiivistä.

Tietysti ekumenia tuli esille monien niitten luterilaistenkin lähetystyöntekijöiden kautta, jotka kerto jonkun paikallisen maan tilanteesta. (H03)

Ja olipa myös Heikki Räisänen puhumassa Raamatun lähetysnäystä. (H24)

Lähetystyö toimi myös keskeisenä kriteerinä, kun OL teki yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Me oltiin avoimia joka suuntaan, että me katottiin vaan että tämä yks asia [lähetystyö] toteutuu. Et se on tärkeitä. Jos se ei toteudu, niin se oli sitten sellanen erottava tekijä. (H07)

Esille tuli, että kerran illan aiheena oli ollut myös lähetystyön ja evankelioinnin suhteen pohdinta.

OL:n pääarvona **yhdessä tekeminen (N 112)** tarkoittaa erityisesti *talkoomeininkiä (N 70)*, mikä sisältää vapaaehtoisuuden, itse tekemisen, ryhmässä toimimisen ja aktiivisuuden ulottuvuudet. Informantit toivat esille, että talkoomeininki jatkuisi OL:ssä sekä ilmapiirinä että käytännön toimintatapana. Tällä viitattiin siihen, että OL:llä ei ole ollut palkattua työntekijää, kaikki toiminta on ollut vapaaehtoisten varassa, ja että puhujat ovat tulleet ilmaiseksi pitämään alustuksia.

Vapaaehtoisuuden ja talkoomeiningin kääntöpuolena tuotiin esille vastuunkantajien saamisen vaikeus, vastuunjakamisongelmat, väsyminen ja liiallinen "näkitys" eli vastuutehtäviin rekrytointi.

Sen porukan määrä periaatteessa, joka pyöritti, oli kuitenkin kohtuullisen pieni. Kyllä se sitten aina vähän laajeni, saatiin vähän laajentumaan ja tolleen. Mutta semmonen pienen järjestön perushomma, et siinä kaks ihmistä tekee kaiken. (H18)

Se koettiin myös ongelmana tämä alituinen nakittaminen. (H08)

Vapaaehtoisuus järjestön toiminnassa arvioitiin olevan pulmallista, kun yhdistyksen tehtävä ja tarkoitus saattoivat olla liiaksi muutokselle alttiina alati vaihtuvien ihmisten myötä (ks. Lave & Wenger 1991). Lisäksi perinteiden siirto ja yhteisön arvojen sisäistäminen oli puutteellista, kun toiminnasta vastasivat vähäksi aikaa sitoutuneet opiskelijat.

Sille on hyvin leimaa antavaa se, että kun ei ole vakituisia palkattuja työntekijöitä vaan kaikki on vapaaehtois pohjalla niin se OL:n tarkoitus ja tehtävä se mitä OL kunakin vuonna on, niin välittyy ja siirtyy sukupolville vähän eritavalla kuin jos siellä olis joku jonka tehtävänä olis pitää huolta siitä. [...] OL on vuosi vuodelta erilainen riippuen siitä, että millainen joukko ihmisiä siellä on toimimassa ja toteuttamassa itseään. (H04)

Yks heikkous, joka samalla on vahvuus, oli se, että OL oli niin opiskelijavetoinen. Että kaikki oli kiinni opiskelijoista. Ja kun opiskelijat on liikkuvia ja vaihtuvia, niin sitten tämän jatkuvuus ja perinteen siirto saattoi jossakin kohdassa olla sitte ongelmallista. (H03)

Yhdessä tekemisen merkitys tuli esille OL:n *itsenäisyyden* (N 21) arvostamisena, missä korostui itse ja yhdessä tekeminen ilman ulkoapäin tulevaa auktoriteettia. Erityisesti itsenäisyyttä painotettiin suhteessa SLS:ään, jonka kanssa OL oli tehnyt runsaasti yhteistyötä.

Me haluttiin ottaa myös etäisyyttä, et me aateltiin, että vaikka Opiskelijoitten Lähetysliitto kokoontukin Lähetysseuran siellä tiloissa, niin se ei oo kuitenkaan mikään Lähetysseuran osa. Et tämmönen itsenäisyys oli aika tärkeä. Ja silloin me haettiin sitä, et jos me ollaan porkkanamarkkinoita järjestämässä, niin silloin me ollaan itsenäisenä organisaationa siinä. (H20)

Samalla toivottiin, että OL säilyttäisi jatkossakin oman profiilinsa, muistaisi juurensa ja tekisi itse päätöksensä.

OL:n perjantai-illat ja 1970-luvulla seminaari-illat olivat olleet toiminnan ydin ja *yhteenkokoontumisen* (N 21) keskus.

Kyllähän ne arjen, ihan arkiset perjantai-illat, ne on semmoinen toiminnan ydin. Se on vuosikymmenien koetuksessa kestänyt se toiminnan muoto. Niin kyllä mä ajattelen, että elämä itse on osoittanut, että se on tärkeä OL:n tapauksessa. Nyt varmaan toistaiseksi ja edelleenki se keskeisiin toiminnan muoto, että tullaan yhteen. (H09)

Lisäksi OL:ssä oli haluttu järjestää toimintaa, jossa keskipisteenä on ihmisten kokoaminen ja yhdessä tekeminen eli sosiaalisuus eikä niinkään lähetystyö.

Välillä tehtiin jotain retkiä tai oli toimintamuotoja, jotka ei sinällään liittyneet lähetykseen tai kirkkoon. Mutta kuten sanottu OL:ssä on myös opiskelijajärjestö elementti. OL on mielestäni muutakin kuin hengellinen yhteisö. Se on myös opiskelijajärjestö. (H19)

OL:n arvoksi konstruoitiin **kristillinen spiritualiteetti** (N 45). OL:n arvoperustan nähtiin olevan *kristinuskossa* (N 37), mihin liittyivät yleisesti kristilliset arvot, lähimmäisen rakkaus, Jumala-usko, evankeliumi ja rakkauden kaksoiskäsky.

Jos arvot, ajattelee, että niitä asioita, joita pidetään arvossa, ja joita pidetään tärkeinä niin tietyllä tapaa tärkeimpiä on kristillisuus, kristillinen usko. (H03)

Kait se [arvo] on tämä kristittyä eläminen. Ihan samat arvot kuin, mitkä on seurakunnassakin. (H11)

Se on tämä klassinen rakkauden kaksoiskäsky. Kyllä mä luulen, että sille OL omat arvonsa rakentaa, että Jumala rakastaa jokaista ja niin olisi meidänkin hyvä rakastaa vastaavasti ja jakaa sitä Jumalan rakkautta, sillä ainoalla tavalla, joka on meille mahdollista eli toisille ihmisille. Mä en ainakaan tiedä, että mikä, että mikään muu vois OL:n arvoperusta olla kuin se. (H09)

Lisäksi OL:n arvoksi nostettiin *oman paikan ja elämän pohdinta* (N 8).

[OL:n arvo on] sanalla sanoen niin kuin oman paikan löytäminen hengellisessä mielessä. (H15)

Kristillinen spiritualiteetti tuli esille myös kuvailtaessa perjantai-iltojen teemoja sekä kerrottaessa OL:n hartauselämästä, rukouspiireistä ja hengellisen musiikin keskeisyydestä.

Lähetystyön rinnalla OL:ssä on pidetty tärkeänä **globaalia vastuuta maailmasta** (N 39). Tällä viitattiin yhteiskunnalliseen *solidaarisuuteen* (N 20) OL:n arvona ja maailman näkemiseen kokonaisuutena, missä tulee tasata hyvinvointia.

Jos pitäis OL:n arvot päättää, niin hakisin jotain tämmöstä sinänsä selvästi kansainvälisyyteen ja solidaarisuuteen liittyvää. Vaikka se nyt on, kuulostaakin semmoselta tunkkaselta 60-luvun vasemmistolaisuudelta niin sen voi, vois pyrkiä ilmasemaan joillakin ihan eri sanoilla. Mutta siitähän siinä on kyse aika paljon, että OL:läiset haluaa, haluais, että Afrikalla ja muilla mantereilla on ikään kuin reilut mahdollisuudet. (H12)

Solidaarisuus-teemoja käsiteltiin ja haluttiin tuoda esille lisäksi OL-iltojen teemoissa.

Kehitysyhteistyö (N 19) oli yksi globaalin vastuun konkreettinen muoto, mikä tuli esille OL:n iltojen teemoissa, puhujien alustuksissa ja Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (KEPA) jäsenyyden ja KEPAn kanssa tehtävän yhteistyön kautta.

Se [KEPA:n jäsenyys] on taas viesti meiltä, että me arvostamme tätä puolta elämässä. Ja sehän on silkkaa auttamistoimintaa ja kymmenysten antamiseen liittyvää ja tällasiin arvoihin liittyvää toimintaa, että me ollaan siellä jäsenenä. (H04)

Ihmisarvo (N 9) OL:n arvona merkitsi ihmisten kunnioittamista ja tasa-arvoa. Ihmisarvo tuli esille myös **läpäisevänä arvona (N 10)**, siinä miten OL:ssä on asennoiduttu lähetystyöhön, kuinka toivotaan lähetystyötä tehtävän, ja kuinka OL:n tulisi itse tehdä lähetyskasvatustyötään.

Sitten ihmisen kunnioittaminen se, että jos nyt ajatellaan nimenomaan tämän lähetysasian suhteen et OL tarjoaa mahdollisuuden mutta jättää tilan ja päätäntävällän ihmiselle itselleen. Ainakin mä soisin, että tämä olis OL:n arvo. Ja mun jälleen se kokemus on ollut se, et se siellä on aika hyvin myös toteutunu. (H09)

Ihmisarvon korostamisen arvioitiin nousevan kristillisestä uskosta, ja se koskee kaikkia maailman ihmisiä. OL-yhteisössä ihmisten kunnioittaminen näkyi myös siinä, että se yhteisönä hyväksyi erilaisia ihmisiä.

Ihmisarvo kuvastuu myös siinä, et OL hyväksyy itse mukaan kenet tahansa. (H16)

Avoimuus (N 30) OL:n arvona tarkoittaa ennen kaikkea suvaitsevaisuutta, rehellisyyttä ja sitä, että OL:ään saa kukin tuoda omat arvonsa rakentamaan yhteisön arvoja.

Jokainen sai tuoda omat arvonsa mukaan. Ja mun mielestä OL:llä, semmosena kuin mä sen tunnen niin, ei kuulukaan olla semmosta valmista arvopatteristoo vaan sen kuuluu enempi olla avoin tila. (H06)

Avoimuus tuli esille OL:n iltojen laajassa ja avarassa teemavalikoimassa, mikä oli ollut informanttien mukaan hyvä asia.

Avoimuus läpäisevänä arvona (yht. N 308) sisältää määrällisesti tarkasteltuna eniten alkuperäislausumia. Avoimuuden havaittiin vaikuttavan OL:n spiritualiteetissä, lähetystyökäsityksessä, yhteisössä ja suhtautumisessa ympäröivään maailmaan.

Avoimuus kristillisessä spiritualiteetissä (N 102) on merkinnyt OL:ssä erityisesti *ekumeenisuutta*, mihin liittyviä mainintoja oli yhteensä 62. Haastateltavat arvioivat, että OL:ssä on oltu ekumenialle myönteisiä, ja on pidetty ja tulisi pitää tärkeänä kristittyjen välisen yhteyden löytämistä.

OL:hän on hyvin positiivisesti suhteessa ekumeniaan [...] just tän avarakatseisuuden takia. (H16)

Ekumenia oli vahva osa OL:n toimintaa. [...] Ekumeenisen ajattelun tulisi olla edelleen tärkeä ja oleellinen osa OL:n ajattelua ja toimintaa. (H22)

Ekumenia oli tullut esille OL:n jäsenistön taustojen ja kiinnostusten kohteiden kautta, iltojen teemoissa, eri kirkkokunnista tulevien puhujien välityksellä ja käytännön yhteistyön kautta eri kristillisten kirkkojen ja järjestöjen kanssa kuten Suomen Ekumeenisen Neuvoston (SEN) kanssa, jonka tarkkailijajäsen OL on.

Uskomisen ja ajattelun vapauden (N 36) luonnehdittiin kuvaavan OL:n arvomaailmaa. OL haluttiin pitää keskustelulle ja kyseenalaistamiselle avoimena paikana.

Kyllä siinä oltiin kieli keskellä suuta ja ajatus oli se, että kaikille täytyy olla tilaa. [...] Mä veikkaisin ehkä ajatuksena oli joillakin, et pelkäs, et tulee tietynlainen viidesläinen invaasio, tulee ja pyyhkäisee OL:n mukanaan niin, että sinne ei mahdu toisenlaisia ajatuksia. Niin silloin sitten ne oli [...] semmonen porukka, joka ehkä yllättävän vahvasti veti toiseen suuntaan ihan sen takia, et yritti pitää tämmöstä tiettyä tasa-painoa ja liikkumavapautta, kyselemisen ja kyseenalaistamisen vapautta. Näin mä sitä ehkä jälkikäteen tulkitsisin. (H06)

Uskomisen vapauteen liittyi myös halu sitoutua kristinuskoon yleiskirkollisesti ilman johonkin herätysliikkeeseen leimautumista.

Hmm. Arvoja. Se on semmonen se, mistä ainakin siihen aikaan ja varmaan vieläkin halutaan pitää kiinni, on [...] semmonen tietty sitoutumattomuus tai tunnuksettomuus. [...] Ehkä se on oikeemmin sanoa, että herätysliikkeisiin sitoutumattomuus, että voi tulla lähetystyöstä kiinnostuneet eikä niin, että se [OL] on jonkun tietyn herätysliikkeen palveluksessa. (H17)

OL:ään arvioitiin kuuluvan *avoimuus ja kiinnostus muita uskontoja kohtaan (N 4)*.

OL:n identiteetissä on semmonen eli avoimuus. Nimenomaan kun ihmiset on kyselevällä mielellä suhteessa lähetystyöhön, niin myös sitten suhteessa ylipäänsä uskoa, kristinuskoa [ja] ehkä sitten uskontojakin koskeviin kysymyksiin. (H01)

Avoimuus lähetystyöhön (N 91) liittyen tarkoittaa, että OL:ssä ei ollut määritelty tarkkaan lähetystyön käsitettä, ja että OL:ssä sai jäsenistön parissa olla monenlaisia lähetystyönäkemyksiä evankelioinnin korostuksesta kehitysyhteistyön painottamiseen.

Se [OL] on semmonen ympäristö, missä ihmiset saa hyvin vapaasti olla sitä, mitä ne on. [...] Mulle mielikuva mulle on jäänyt, et ei haluta paaluttaa sitä, mitä OL ajattelee jostakin asiasta. Vaan ihmiset saa tulla sinne ja toimia siellä ja olla eri mieltä samoista asioista ja muodostaa oma kantansa. Eikä niinkään, että OL:llä olis jotakin omaa sillä tavalla omaa linjaansa. (H17)

OL:n arvioitiin seuraavan kirkon ja erityisesti SLS:n avaraa ja kokonaisvaltaista lähetyskäsitystä.

Ettei sillä [OL:llä] sillai ollu mitään erillistä omaa lähetysteologiaansa. Kylläkin se konkretisoi sitä, mikä on ollu kirkon lähetysteologia yleensäki. (H02)

Emmä tiä onks siä määritelty sitä [lähetystyötä] silleen erikoisemmin. Must tuntuu, että OL kulkee aika pitkälti Lähetysseuran linjoilla. Periaatteessahan OL:llä ei oo omaa linjaa, mut siis mä uskon, et se on pitkälti mitä Lähetysseura ajattelee. Varmaan näkee just semmosena ihmisen psyko-fyysis-sosialisena-hengellisenä auttamisena. (H16)

Avoimuus lähetystyöhön suhtautumisessa tuli ilmi, kun lähes kaikki haastateltavat totesivat, että OL:ssä lähetystyöhön ei tarvitse sitoutua samalla tavalla ja yhtä päämäärätietoisesti kuin OL:n edeltäjän AVL:n aikana. Lisäksi OL:ssä lähetystyötä haluttiin käsitellä mahdollisimman monista näkökulmista, ja siksi OL:ssä on haluttu tarkoituksella valita puhujia ja kannatuskohteita eri lähetysjärjestöistä.

Yritettiin näyttää lähetystyön koko kirjo sekä tehtävistä että organisaatioista ja sitten myös maanosista. Aika paljon kyllä vaivaa nähtiin siihen, että ettei ihan pelkästään Lähetysseuran ihmisiä, jotka kävi vierailuilla. Eikä pelkkää Afrikkaa eikä Aasiaa vaan myös Latinalaista Amerikkaa ja Eurooppaa. Et siinä tuli nimenomaan näitä lähetystyö omassa maaosassa ja sitten tietysti tää meikäläinen, mitä esimerkiksi lähetystyöhön liittyvää tehdään kotimaassa. (H12)

Avoimuudella yhteisössä (N 73) viitataan siihen, että OL:ssä oli haluttu pitää jäsenyyss avoimena kaikille opiskelijoille ja nuorille aikuisille toisin kuin AVL:ssä, joka oli vain akateemisille tarkoitettu.

Avoimuus yhteisössä ilmeni myös avoimuutena muutokselle, mikä on näkynyt toiminnan sisällön ja runsauden sekä osallistuvien ihmisten määrän vaihteluina.

Helposti näissä niin kuin myyjäisii tai muita. Niis on hirvee semmonen paine tehdä asiat niin kuin ne on aina tehty. Et seurataan jotain traditioo. Ehkä me yritettiin ainakin pikkusen löytää niihin jotain uuttaki. (H20)

Et sit toisaalta täytyy muistaa se, et sitten täytyy karsia tiettyjä asioita pois, jossei oo ihmisiä tekemään niitä. Ettei sitten ahdisteta ihmisiä, että siinä säilyis semmonen tekemisen ilo. (H15)

OL:n muuttuvaisuuden tiedostamista pidettiin tärkeänä, jotta OL:ssä pystyttäisiin toimimaan uusissa tilanteissa joustavasti ja luovasti.

OL:lle luonteenomaisena piirteenä arvioitiin, että sen hetkiset aktiivit ovat voineet vaikuttaa hyvin suoraan OL:n toiminnan suuntaamiseen.

Siihen [OL:ään] hirveen paljon vaikutti se, ketä siellä sit sattuu olemaan silloin Lähetystalolla asunnassa ja millasia kavereita niillä oli, kenen kans oli tekemisissä, ketä sinne tuli. Sosiaaliset tekijät siinä paljo vaikutti, miten se yhteisö muodostuu. (H10)

Vahvuus ja heikkous on sama asia: Semmonen tietty, miten sen sanois, hahmottomuus ja amorfisuus. Semmonen liikkuvuus, et siellä voi tehdä mitä hyvänsä, kuka tahansa, joka kävelee sisään. (H06)

OL:n muuttuvaisuus ja ihmisten vaihtuvuus arvioitiin myös ongelmalliseksi, mikäli se ilmeni liiallisena avoimuutena, linjattomuutena tai kyvyttömyytenä uudistaa toimintaa perinteitä kunnioittaen. Yhteisön linjan muuttuvaisuuden pohdittiin vaikuttavan yhteistyöhön muiden tahojen kanssa, jos OL:n ulkopuolella voi olla vaikeuksia hahmottaa järjestön arvoja ja toimintalinjoja, kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee.

Voi olla ehkä näillä muilla opiskelijajärjestöillä vähän semmonen [että] ne ei oikein tiedä, et mikä se on ja mistä millonki tulee, mihin OL:n saa mukaan. (H15)

Avoimuus ympäröivää yhteiskuntaa ja maailmaa kohtaan (N 42) merkitsi OL:ssä kansainvälisyyden arvostamista ja yhteistyöhalukkuutta ja -kykyä eri tahojen kanssa kuten SLS, kristilliset opiskelijajärjestöt ja KEPA.

Siinä muistaakseni kyllä kans pyrittiin siihen, että siinä olis eri opiskelijajärjestöt sitten yhteistyössä. Ei niin, että olis ollu yhteistyötä vain yhden kanssa tai kahden kanssa vaan eri suuntiin. (H03)

[KEPA:n jäsenyyteen liittyen] mä ajattelen sitä OL:n laajakantaisuutta eli avoimuutta ja semmosta myönteisyyttä tämmösiin samankaltaisille, maallisillekin yrityksille. (H01)

Avoimuutta kuvaa myös se, että OL:ssä oli haluttu kutsua mahdollisimman erilaisia puhujia ja tavallisia ihmisiä, jotka eivät ole lähetystyöntekijöitä. Lisäksi OL:n jäsenet ovat olleet vapaita osallistumaan muidenkin opiskelijajärjestöjen toimintaan, mikä koettiin rikkautena eikä kilpailutilanteena.

OL:ssä saatto käydä nekin, jotka kävi jossaki muuallakin [opiskelijajärjestöissä], eikä se ollut petturuuden osotus. (H10)

7.1.2 OL:n rajat

OL:n rajat tarkoittavat asioita, jotka ovat herättäneet keskustelua OL:ssä ja joiden tärkeyttä osana OL:ää on kyseenalaistettu. Taulukossa 23 on esitetty vaalean harmaalla taustalla OL:n rajat, joita ovat evankeliointi, hengellisenä kotina toimiminen, toiseuden kohtaaminen, sosiaalinen ja virallinen yhteisönä toimiminen, yhteiskunnallisuus sekä lähetystyön rankkuuden käsittely. Valkoisella taustalla on merkitty rajoihin liittyvien yksityiskohtien keskeinen sisältö.

Taulukko 23 OL:n rajat

OL:N RAJAT yhteensä	281
Evankeliointi *	128
Ei kuulu	73
Toisaalta kuuluu	49
Keskustelun aiheena	6
Hengellinen koti	69
Ei ole	46
Käytännössä on	17
Kyllä	2
Keskustelun aiheena	4
Toiseuden kohtaaminen	30
Uskontodialogi	19
Ekumenia	11
Sosiaalinen ja virallinen yhteisö	22
Laajeneminen	15
Sosiaalinen toiminta	5
Virallinen yhdistystoiminta	2
Yhteiskunnallisuus	17
Lähetystyön vaikeuksien käsittely	2

*Kategoria sisältää myös maininnat kotimaan diakoniasta (N 1) ja evankelioinnista ulkomailla (N 1).

Eniten entiset puheenjohtajat pohtivat OL:n rajoja suhteessa **evankeliointiin (N 128)**. Evankeliointi-sana yhdistyi informanteilla kadulla tai ihmisten kotiovilla tapahtuvaan tavoittavaan toimintaan, traktaattien jakoon ja uskosta suoraan sanallisesti todistamiseen. Haastateltavista suurin osa *ei pitänyt evankeliointia OL:n tapana toimia (N 73)*. Heidän mukaansa OL:n haluttiin keskittyvän erityisesti lähetystiedon jakamiseen painottaen ulkolähetystyötä ja kansainvälistä vastuuta.

OL koki sen kumminkin enemmän, että katsotaan lähetysnäkökulmasta Suomesta pois. Joskin jo silloin nähtiin, et lähetystilannehan meillä on myös kotimaassa. (H13)

En juuri muista tällaista [evankeliointia] olleen. Mielestäni meillä oli silloin ihan oma profiili ja tehtävä opiskelijajärjestöjen kentässä. OL ehkä koettiin melko avaraksi ja neutraaliksi suhteessa erilaisiin intriigeihin. (H24)

Ylipäätään kristinuskon levittäminen ja evankeliointi Suomessa nähtiin muiden tahojen tehtävänä.

Sitä paitsi me ajateltiin näin, että seurakunnat julistaa evankeliumia ja siellä on ehtoollista tarjolla. (H07)

KRS:n opiskelijat oli vahvoilla silloin ja niillä oli myös tämmöstä boksityötä ja kaikkee tää tyypistä. Ja meikäläisiä varmaan jonkin verran oli siinä hommas mukana. Mut siä [OL:ssä]

tultiin sit siihen tulokseen, että me ei varsinaisesti omaa semmosta ruveta järjestämään. (H18)

Organisoitu evankeliointi Suomessa voi jäädä muiden huoleksi. (H23)

Myös OL:n resurssien pienuudesta ja jäsenten nuoresta iästä johtuen ajateltiin parempa-
na, että OL keskittyy omaan tehtäväänsä ulkolähetystyön parissa.

Meitä oli sen verran pieni porukkin, ettei sitä voinu ajatella, että lähdetään [evankelioi-
maan]. (H11)

Se [evankeliointi] on vaikeeta ja nuorten innolla siitä voi aiheutua paljon hallaa. Myös luu-
lisin, että jollain tapaa tällänen kaukolähetystyö on turvallisempaa. [naurua] (H8)

Rajojen pohdinta liittyi myös OL:n kasvatustavoitteisiin, sillä OL:n tavoitteena nähtiin
olevan kiinnostuksen herättäminen lähetystyöhön lähtöön Suomen rajojen ulkopuolelle,
ja innostaa Suomessa kristittyjä lähetystyöhön, eikä tavoittaa Suomessa ei-kristittyjä
evankeliumilla.

Mutta kuitenkin sit se mejän painotus oli siinä, että pyritään ihmisiä innostamaan, mietti-
mään mahdollisuutena myös sitä, että lähtee muualle. (H18)

Me ei olla semmonen evankelioiva järjestö, et tää on niille, jotka on jo asiasta kiinnostune-
ita. (H16)

Evankelioimattomuus sidottiin hengellisenä kotina toimimiseen: Koska OL:ää ei ajatel-
tu seurakuntana, joka tarjoaa hengellistä opetusta laajasti, on luonnollista, ettei OL
myöskään evankelioi.

Kun tää todistamisen tehtävä on kuitenkin enemmän sidoksissa seurakuntaan ja kun OL ei
semmonen ole. [...] OL:ssä ei ole henkilökohtaisen todistamisen, evankelioinnin aspektia
niin vahvasti kuin niillä opiskelijaseurakunnilla. [...] Koska OL ei ole seurakunta, josta se
vois kummuta se yksittäisten kristittyjen todistus, niin ei siellä oo niin paljon kaipausta tai
halua siihen niin paljon näkyä. (H01)

Samoin OL:n hengellisyyttä arvioitiin perusluterilaiseksi, missä evankeliointi koetaan
vieraana toimintatapana. Evankelioinnin ajateltiin myös karkottavan OL:läisiä.

En ajattele, että suoranainen evankelioimiskampanja tai evankelioimistoiminta siinä mie-
lessä kuin sitä vaikkapa jossakin viidennen herätysliikkeen piirissä harrastetaan, niin et se
olis sopinu OL:ään, koska se olis ollu sellasta toimintaa, jota muut olis vierastaneet ja se
olis taas rassannu, karkottanut osan siitä OL:ssä toimivasta väestä. (H03)

Suurin osa haastateltavista koki ylipäätään vieraana evankelioinnin.

*Toisaalta evankelioinnin katsottiin kuuluvan OL:ään (N 49), mutta OL:ssä
oli pyritty innostamaan OL:läisiä evankelioimaan muiden tahojen kautta.*

Ajatuksena oli mun mielestä just se, että sitten tollaseen toimintaan mennään mukaan muit-
ten yhteyksien kautta. (H14)

Rohkastiin ihmisiä oleen mukana [muiden tahojen kautta]. (H18)

Haastateltavien mukaan OL:ssä on ollut jäseniä, jotka ovat omassa arjessaan tehneet
evankelioimistyötä.

Että yksittäisiä OL:läisiä sen oman hengellisen tyyliensä mukaisesti niin tämmösessä ovi-
työssä tai katutyössä oli mukana. (H09)

Väitän että munkin kaudella, hallituskaudella kyllä siellä oli varmaan ihmisiä, jotka teki ka-
tulähetystyötä jossakin. (H13)

Kuitenkin arvioitiin, että OL:ssä ei mikään estäisi tekemästä evankelioimistyötä. Ja toivottiin, että OL:ssä annettaisiin tilaa niille, jotka haluavat OL:n kautta tehdä evankelioimistyötä Suomessa.

Emmä kokenu sitä suoranaisesti puutteena, ettei sitä [evankelointia] kovin vahvasti ollu. Eihän se pahakaan ois ollu. Aika paljonhan OL oli just silloin niitten ihmisten näkönen, jotta siellä oli. Tavallaan, että ei siellä ollu mitään tekijää, joka olis rajottanu etteikö tämmöstä toimintaa olis voinu olla enempiin. Mut se ei ny sit ollu siinä prioriteetti listalla juuri näillä ihmisillä. (H06)

Jotenkin se, että sitä toivois, että OL:ssäkin vois ehkä vieläkin olla semmosia asioita, että voidaan tehdä erilaisia asioita. Eikä sit poissuljeta, jos siellä on joskus semmosia ihmisiä, jotka on innostuneita aktiotoiminnasta täällä kotimaassa tai jostain tämmösestä ovityöstä. Niin sitten semmosille on mahdollisuus. (H15)

Ajoittain OL:ssä oli tehty evankelioimistyötä esimerkiksi autopyhäkoulun ja ovityön muodoissa Itä-Helsingissä. Jossain määrin myös OL:n toiminta ja erityisesti perjantai-illat nähtiin ihmisten tavoittamisena evankeliumilla.

Kyllä me haastettiin ihmisiä OL:n iltoihin ja tietenkin sitä kautta ja kyllähän ne oli myöskin hengellisiä iltoja sillai, vaikka se lähetys olikin päällimmäisenä. (H13)

Samoin osa haastateltavista piti kristillisten opiskelijatapahtumien järjestämisestä ja lähetytyskasvatustilanteita, esimerkiksi varuskuntavierailuita, tavoittavana toimintana, jossa oli esillä evankeliumin jakaminen.

Aineistossa tuli esille toive, että OL:ssä käsiteltäisiin ja harjoiteltaisiin uskostaan kertomista, uskon jakamista ja omassa arjessa lähettinä toimimisesta ilman herätyskristillisen evankelioinnin tyyliä ja painolastia.

Mun mielestä just sitä siihen olis voinu laajentaa: miten toimia lähetystyössä Suomessa. Mitkä vaikuttamismahdollisuudet on siis niin lähipiirissä Suomessa, aatellaan vaikka omassa seurakunnassa tai omien ystävien kanssa, Suomessa muun uskoisten kanssa tai sitten Suomesta käsin miten toimia niin, että Jumalan valtakunta toteutuis maailmassa. Ja mun mielestä nää on semmosia kysymyksiä, mihin ei paneuduttu mun OL-aikana. [...] Tavallaan se vois olla harjoitustyönä sellaseen lähipiirissä tehtävään lähetystöön, mut se vaatii aika paljon. (H08)

Olis voinu olla siinä mielessä, että enemmänkin kertoa omasta uskostaan niille, jotka ovat uskosta osattomia. Mutta en ajattele, että suoranainen evankelioimiskampanja tai evankelioimistoiminta siinä mielessä kun sitä vaikkapa jossakin viidennen herätysliikkeen piirissä harrastetaan niin et se olis sopinu OL:ään. (H03)

Kotimaassa tehtävä diakoniatyö sen sijaan ei näytä kuuluneen OL:ään. Aineistossa mainittiin vain kerran, että sitä olisi harkittu.

Siellä joskus kävi kadun kansaa. Siellä oli semmonen puliukko useampina iltoina. Joku sano, et se on entinen teatterin johtaja. Hirveen fiksusti puhu ja otti osaa, teki kysymyksiä. Kukaan ei oikein pystynyt istuun sen vieressä, kun se haisi niin kauheelle. Käsittämätön se haju. Kovasti mietittiin sitä, että ens kerralla tai joku kerta tehdään niin, että viedään se suihkuun ja ostetaan sille uuden vaatteet. En muista tuliko sitä koskaan toteutettua. (H18)

Samoin ulkomailla OL:läisten tekemä lähetystyö mainittiin vain kerran.

Silloin Venäjällä kävi, käytiin kanssa useamman kerran siinä 90-luvulla. Mutta kyllä jotenkin tuntu, et ihmisillä oli semmosta [evankelointi] innostusta kyllä. (H15)

Varsinaisesti *keskusteluista* (N 6) evankelioinnin kuulumisesta OL:ään mainittiin vain muutamia kertoja, mikä kertonee OL:n arvomaailman selkeydestä ja keskittymisestä ulkolähetystyöhön.

Pohdinta siitä, onko tai kuuluuko OL:n olla **hengellinen koti (N 69)**, nousi esille haastatteluissa spontaanisti ilman haastattelijan kysymyksiä. Pääsääntöisesti informantit päätyivät vastaamaan kielteisesti (N 46). Heidän mukaansa OL ei ole varsinaisesti hengellinen koti eikä opiskelijaseurakunta. Eniten perusteluina käytettiin halua keskittyä lähetystyöhön ja globaalien asioiden informaatiokanavana toimimiseen.

Sillon kun mä tulin OL:ään, niin haluttiin, että tää on tämmönen lähetystyöhön keskittyvä järjestö. [...] Että OL ei välttämättä oliskaan semmonen hengellinen koti, koska se nyt pyrkii vaan kertomaan lähetystyöstä. (H17)

Muut kristilliset opiskelijajärjestöt on opiskelijaseurakuntia. OL:hän ei oo opiskelijaseurakunta vaan se on nimenomaan lähetystyön ympärille koottu tämmönen tai kokoontunut ja kokoontuva lähetysryhmä, lähetyskannatus, lähetystukiryhmä. (H01)

Lähetystyöhön ja kehitysyhteistyöhön keskittyminen on merkinnyt OL:ssä hengelliseen kotiin liittyvien toimintojen rajaamista siten, että esimerkiksi raamattupiirejä ei ollut ajoittain haluttu OL:ään.

Siinä oli semmonen pelko, että jos tämmöiset oman pienpiirit tulee myös OL:n sisälle, että siitä tulee ihmisille silloin se hengellinen koti. (H14)

OL:ssä oli haluttu vaalia sitä, että eri hengellisistä taustoista tulevat ihmiset voivat olla ja toimia yhdessä erilaisista teologisista ja hengellisistä suuntauksista huolimatta. Siksi toiminta haluttiin pitää mahdollisimman yleiskristillisenä ja lähetystyöhön keskittyvänä.

Siinä haluttiin myöskin varjella sitten sitä avoimuutta, että jos sitä lähtis siinä on esimerkiksi se vaara, että jos kauheesti lisää sitä hengellistä toimintaa, jos pelkästään hengellistä niin, et sitten tulee tällaista yhdenlaista, tietynlaista, joka voi sit sulkea pois toisia. Mun mielestä aina oli pyrkimys siihen, että pidettäis mahdollisimman avoimena. Mut siitä sit just seuras tä, että toisten mielestä oli kauheen köykästä [naurua] ja toisten mielestä ei. (H08)

Siis ajateltiin et tämmönen hengellisempi toiminta väistämättä ottaa jonkun suunnan aina. Et se saattaa muodostua rajaavaks tekijäks, että sitten jotkut haluaa mennä joko kirjaimelliseen tai liberaalimpaan suuntaan. Kuitenkin tai tietty on vaikee löytää semmosta, mikä vastais kaikkien odotuksiin. (H12)

Suurin osa haastateltavista ajatteli, että OL:n tavoitteena ei ole ylläpitää jäsentensä hengellistä elämää. Sen sijaan OL:ssä oli pyritty, että sen jäsenillä olisi hengellinen koti muualla, ja OL:n tehtävä oli tuoda täydennystä siihen lähetystyön osalta.

Tosiaan se perustehtävä ei kuitenkaan ensisijaisesti oo ihmisten hengen elämän ylläpitäminen. (H01)

OL taas sen näkemyksen mukaan, jota tässä nyt yritän tuoda esille, niin ei ole opiskelijaseurakunta vaan se on kristillinen opiskelijajärjestö. Ja ainakin taannoin on ääneen korostettuki ja sanottu, että OL:läisten seurakunta on oma paikallisseurakunta. (H04)

OL:llä ei ollu omaa raamattupiiriä sen idealistisen tavoitteen takia, että haluttiin, että ihmisillä on joku semmonen varsinainen hengellinen koti, jonka OL täyttää tavallaan sen lähetysfunktion sinne. (H12)

Osa haastateltavista arvioi, että hengellisenä kotina toimimista on vaikeuttanut OL:n resurssien vähyys samoin kuten evankelioinninkin kohdalla. Hengellisenä kotina toimiminen liitettiin työntekijään, esimerkiksi pappiin, joka huolehtisi laajasti kristillisestä kasvatuksesta ja sakramenttien jakamisesta. Vapaaehtoistyön varassa toimiminen merkitsi siten, että OL:n ei tarvitse toimia samalla tavalla kuin seurakunta vaan se voi keskittyä tarkastelemaan maailmaa lähetystyön näkökulmasta.

Toisaalta OL:n arvioitiin kuitenkin olleen monelle *käytännössä hengellisen koti* (N 17) eli ainoa kristillinen yhteisö, jonka toimintaan osallistuttiin.

Mutta sitten monillehan se käytännössä on opiskeluajan hengellinen koti. (H19)

No ainakin niille, jotka on aktiivisesti täällä mukana, niin ei jää juur aikaa etsiä sitä hengellistä kotia muualta. (H06)

Näin oli ollut myös haastatelluilla itsellään. Vain yksi haastateltava mainitsi *OL:n tehtävänä hengellisenä kotina toimimisen* (N 2). Kuten evankelioinnin kohdalla vain muutamana kerran mainittiin, että olisi varsinaisesti *keskusteltu* (N 4) OL:n roolista hengellisenä kotina.

Toiseuden kohtaaminen (N 30) on ollut OL:ssä keskustelun kohteena varsinkin liittyen *uskontodialogin* (N 19) järjestämiseen: Voiko toisen uskonnon edustajan kutsua puhumaan kristilliseen tilaisuuteen? Uskontodialogi-iltoja kritisoitiin myös OL:n ulkopuolelta, mikä toi lisähaasteen iltojen toteuttamiselle.

Silloin käytiin erittäin pitkiä keskusteluja Lähetyssseuran johdon kanssa, että onko tällöinen [uskontodialogi] mahdollista heidän tiloissaan. (H12)

Osa OL:n väestä ja jopa Lähetyssseurankin puolella, joltain taholta, osotti epäilyksensä tätä asiaa kohtaan. Siis jotenkin pelättiin, että opiskelijoilla ei ole vielä sitä taitoa kohdata toisen uskonnon edustaja tällöisessä dialogi-tilanteessa. Ja se pelotti. Et siihen ne vaikeudet liitty tavallaan ennakkoluulojen miettimiseen, mitkä oli hyvin ymmärrettäviä totta kai, mutta ylimitotettuja, koska tilanne oli kuitenkin hyvin valmisteltu ja mietitty. (H19)

OL:n sisällä keskustelua aiheuttivat lisäksi uskontodialogi-iltojen toteuttamisessa ilmenneet ongelmat, joita olivat vastakkainasettelun ilmapiiri ja se, että aina vierailijat tai yleisö eivät olleet ymmärtäneet dialogin luonnetta käännästyksistä vapaana keskusteluna. Osa haastateltavista ajatteli, että näiden pulmien vuoksi olisi hyvä kriittisesti pohdita uskontodialogi-iltojen kuulumista OL:n toimintaan.

Ekumenia (N 11) nähtiin lähes itsestään selvästi OL:ään kuuluvana asiana, mutta haastateltavat toivat esille, että ekumeniaa ei pidetty eikä haluttu OL:n päätehtäväksi.

Ei se [ekumenia] ensisijainen tehtävä ole siis sillä tavalla, [...] mutta kyl kuitenkin ne [lähestyvyys ja ekumenia] aika läheltä toisiansa liippaa. (H17)

Et kyllä se [ekumenia] mun mielestä ihan, kunhan siitä ei tuu mitään päätehtävää, on hyvä. (H05)

Vain yksi haastateltava kertoi osallistumisensa alkuaikoina ihmetelleensä ekumenian asemaa OL:ssä.

Ajattelin, että [...] tämä ekumenia on kovin päälle liimattu juttu nyt tähän OL:n toimintaan. Mitä tekemistä sillä on minkään muun asian kanssa, mitä OL:ssä tehdään? [...] Se ei tuntunut niveltävän mitenkään luontevaksi osaksi OL:n muuta konkreettista toimintaa. (H04)

Ekumenia OL:ssä oli siis nähty luonnollisena asiana, vaikkakin suhtautuminen ekumeniaan oli vaihdellut OL:ssä eri aikoina.

Ihan alkuun kun mä olin mukana OL:ssä, siellä oli tietty tällöinen byrokratisoitumisvaihe menossa. Mietittiin suhteista Suomen ekumeeniseen neuvostoon, sen eri osastoihin ja kansainvälisiin opiskelijajärjestöihin [...] Sitten hiljalleen se OL lähti mun mielestä, jo munkin kaudella, vähän ikään kuin maanläheisempään suuntaan kehittymään ja käytännön kysymyksiin. Ja näyttäs sitten siltä, että senkin jälkeen se on vahvemmin suuntautunut tonne näkkileipälinjalle se homma, että on vähän jätetty ekumeenisia kekkereitä byrokratian tasolla vähemmäksi. (H06)

Sosiaalisena ja virallisena yhteisönä (N 22) toimiminen oli puhututtanut OL:ssä jonkin verran. Rajaa oli vedetty OL:n *laajenemisen (N 15)* suhteen, koska ei ollut osattu tai ei ollut voimia tavoittaa uusia ihmisiä.

Meitä ei ollu kauhean iso joukko. Niin ei siinä sitten voinukkaan olla kovin montaa asiaa. Emmää ainakaan muista, mitä olis semmosta, mikä olis tuntu, et tää on turhaa. Sen sijaan olis ollu parempi monta muuta asiaa, jotka olis kans pitäny tehdä, mutta ei ollu siihen resursseja. (H02)

Tulostavoitteiden ja firma-ajattelun ei toivottu valtaavan alaa OL:ssä.

OL ei kuitenkaan oo mikään firma, minkä pitäis saavuttaa tietyt tulostavoitteet. Vaan että se saa olla oman näkönsä. (H17)

Keskustelua OL:ssä oli virinnyt sellaisen *sosiaalisen toiminnan (N 5)* osuudesta, joka ei liity lähetystyöhön: voiko OL tarjota pienpiirejä tai voiko OL järjestää esimerkiksi paritanssikurssin.

Mä muistan, että siitä oli puhetta silloin just paljon, että kuinka paljon halutaan just jotain tämmöstä, joka tiivistää sitä OL:n porukkaa omaks porukaks. Ja siitä käytiin nimenomaan keskustelua, että osa olis halunnu esimerkiksi just jotain pienryhmiä. Ja taas osa oli vahvasti sitä mieltä, että et mennään pienryhmiin sit muualle. (H14)

Voi olla joskus aikasemmin ei edes kuviteltu järjestettävän [tanssikurssia]. Lähetysseuraltahan ei saatu lupaa järjestää sitä Lähetysseuran tiloissa, koska toiminnanjohtaja, siellä paikallinen, ei pitänyt sitä sopivana kristilliseen tilaan. Myös sitä kritisoi paljon, että vuoden 99 OL:n 100-vuotisjuhlissa oli jatkolla tanssia. Ikään kuin jotkut vanhemmat jäsenet kauhisteli sitä millasta kauheeta maallistumista. (H01)

Aineistossa tuli esille myös, että erityisesti OL:n jäsenistö ei aina nähnyt tarpeellisenä ja ymmärtänyt yhdistyksen *virallisen puolen hoitamista (N 2)*. Tämä aiheutti keskustelua, koska rekisteröity yhdistys ei voi rajata toimintansa ulkopuolelle yhteiskunnan määräämiä tehtäviä.

Virallinen puolikin on hoidettava ja se on semmonen asia, et OL:ssä kipuiliin sen kanssa. [...] Yhdistyksen toiminta edellyttää sen, että nämäkin asiat joku hoitaa, jotta sitten se yhdistys voi sitten toimia, vain toimia, sillä tavalla, että kaikkien ei tarvi välittää siitä, että yhdistys toimii yhdistyslain mukaisesti ja sillä on demokraattisesti valittu johtokunta. Ja sillä tavalla nää asiat meni joskus ihmisten mielissä vähän sekasi tai ei kohdattu. Näiden asioiden kanssa kipuiliin. (H09)

Kehitysyhteistyön asemasta ja **yhteiskunnallisuudesta (N 17)** oli OL:ssä keskusteltu erityisesti Suomen Kristillisen Ylioppilasliitosta (SKY) eron ja Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (KEPA) jäseneksi liittymisen yhteydessä.

Mehän kuitenkin oltiin tämmönen kristillinen järjestö eikä haluttu politisoitua, kun silloin 70-luvulla vielä oli sitä hyvin voimakasta tämmöstä politisoitumista. (H11)

Mut kun se poliittinen, joka rupes arvostelemaan sitä, että se kirkon työ pitää olla puoluepolitiikkaa ja se oli tietyn väristä puoluepolitiikkaa, et sen piti olla vielä semmosta vasemmistolaista puoluepolitiikkaa, jolla yritettiin vapauttaa näitä tiettyjen maiden alla olevia maita itsenäiseksi. Sitä mä katsoin, että se ei ollu OL:n tehtävä. Se oli maailmanpolitiikan tehtävä, ei OL:n pienen opiskelijajärjestön tehtävä. [...] Se [kirkko] kyllä valmistaa tavallisia ihmisiä toimimaan mahdollisesti poliittisilla paikoilla. Se oli niinku se mihin mä ehkä sen linjan vedin, joka takia mä sitten uskalsin sitä esittää niissä ratkasevissa kokouksissa, et me erotetaan sellasesta, joka pyrkii olemaan pelkkää politiikkaa. (H07)

Siitä [KEPA:n jäseneksi liittymisestä] on aika tiukastikin keskusteltu joskus niinä vuosina, kun oli semmosia jäseniä, jotka oli sitä mieltä, että se olis OL:n toiminnan kokonaisuuden kannalta ihan hyödyllistä, siihen suuntaan avartaa näköaloja ja saada lisää kontakteja. Ja sit jotkut oli sitä mieltä, että OL:n pitäis, et se ei oo tarpeen. En tiedä onko nyt niinkään vastustettu tämmöstä kehitysyhteistyötäkin tarkastelevaa lähestymistapaa OL:n toiminnassa, mut-

ta [...] että se ei ole OL:n tämän lähetysasian kannalta olennaista, että olis tarpeen, tai että pitäisi, tai ehkä edes saisi kuulua vaikkapa nyt sitten KEPÄ:n jäsenjärjestöihin. (H09)

Lähetystyön ja yhteiskunnallisuuden suhde keskustelutti myös OL:n iltojen aiheiden yhteydessä.

Ja sit joku Martti Ahtisaari puhumaan siitä, miten Suomi on osallistunut Namibian itsenäistymiseen. Sehän on just sellasta [yhteiskunnallista], mut et sitä oli kuitenkin aina vähemmän. Ja sitä piti ehkä joillekin yrittää perustella, et miks tämmönen aihe voidaan ottaa, kun on kuitenkin kyse lähetystyöstä. (H08)

Kehitysyhteistyöhön liittyvässä rajanvedossa haluttiin erityisesti huomioida lähetystyön keskeisyys, ettei OL:ssä unohdetaisi yleisen auttamisen rinnalla kristillistä sanomaa.

Kunhan todella ei sitten fokus muutu kuitenkaan siitä raamatullisesta lähetystyöstä, jossa aina on kuitenkin mukana se evankeliointityö, joka nimenomaan on asian ydin. Vaikka sitten siinä on diakoniatyötä mukana eli fyysisen hyvinvoinnin turvaamista, jotenkin auttamista. [...] Kehitysyhteistyö on hienoa työtä, mutta se ei ole kuitenkaan se OL:n päätehtävä. (H01)

OL:n keskittyminen lähetystyöhön näyttää toimineen keskeisenä rajojenlaiton kriteerinä. Lähetystyön käsittelyssä keskustelua oli käyty siitä, kuinka realistisesti **lähetystyön vaikeuksia** (N 2) tulee tuoda esille. OL:ssä oli pohdittu, että ovatko rankat aiheet lähetysinnon sammuttavaa pelottelua vai tulevien lähettien kouluttamista.

7.1.3 OL:n arvojen kokoava tarkastelu

Kun tarkastellaan OL:n arvomaailmaa kokonaisuutena, huomataan että siinä korostuvat avoimuus, lähetystyö, yhdessä tekeminen, ekumeenisuus ja rajoina evankeliointi ja hengellisenä kotina toimiminen. Huomioitavaa on näihin teemoihin liittyvä yksimielisyys ja samansuuntaisuus kaikkien haastateltavien kesken, vaikka haastateltavat ovat toimineet OL:ssä kolmella eri vuosikymmenellä, ja vaikka OL:ssä ei ollut kaikkina aikoina edes pohdittu OL:n arvoja tai rajoja vaan pikemminkin OL:ssä oli vain toimittu. Organisaatiokulttuurille on todettu olevan luonteenomaista pysyvyys, ja organisaatiokulttuurin "syvin olemus on sanattomissa olettamuksissa, joiden pohjalle todelliset arvot rakentuvat" (Salmi 2005, 257).

Avoimuus läpäisevänä arvona näyttää olleen OL:ssä erityisasemassa, ja se nousi määrällisesti suurimmaksi arvoksi. Samalla OL:n keskeisimpänä arvona ja aiheena on ollut lähetystyö.

OL:ssä lähetystyö on haluttu ymmärtää mahdollisimman laajasti, ja siihen on sisällytetty sekä evankeliumin julistaminen että diakoninen palvelu. Samalla lähetystyön sisältöä ei ole haluttu OL:ssä määritellä tai rajata tarkkaan, mikä on myös mahdollistanut lähetystyön eri puolten käsittelyn ja painotusten esiin tuomisen. Bosch esittää, että lähetystyön määrittely on jatkuva prosessi, mistä hän käyttää käsitettä "transforming mission". Tällä hän viittaa lähetystyöhön toimintana, joka muuttaa maailmaa, ja siihen, että lähetystyön on myös jatkuvasti muututtava (Bosch 1991, 551). Samalla lähetystyön määrittely on Boschin mukaan tärkeää väärinymmärrysten välttämiseksi, koska lähetystyö voidaan ymmärtää lukuisilla tavoilla (Bosch 1984, xiv).

OL on heijastanut yhteiskunnassa ja kirkossa käytyä keskustelua lähetystyöstä. Esimerkiksi 1970-luvulla kritisoitiin konservatiivista lähetysnäkyä tuolloin vallinneen kehitysmäännösten myötä (Saarinen 1994, 228). OL:ssä reagoitiin tähän keskusteluun korostamalla, että lähetystyö on evankeliumin julistamista eikä vain kehitysapua. Tämä näkemys oli yhtenä syynä myös OL:n eroon SKY:n jäsenyydestä (Simojoki 1988, 96, 111). Sen sijaan 1990-luvulla koettiin luonnollisena OL:n jäsenyys KEPA:ssa, mikä kertoo siitä, että evankeliumin julistamista ja kehitysyhteistyötä ei enää asetettu samalla tavalla vastakkain kuin aikaisemmin. Ja kuitenkin edelleen OL:ssä on haluttu sitoutua kristilliseen lähetystyöhön, johon kuuluu evankeliumin julistus. OL:n voidaan tässä suhteessa havaita peilanneen lähetysteologian muuttumista kohti kokonaisvaltaista lähetyskäsitystä, jossa julistus ja palvelu kuuluvat yhteen, eivät ole toisiaan poissulkevia, eikä niitä myöskään saa erottaa toisistaan (Bosch 1991, 403).

Vaikka evankeliumin julistaminen on kuulunut olennaisesti OL:n lähetyskäsitykseen, ei evankeliointia eikä hengellisenä kotina toimimista ole pidetty OL:n tehtävänä. On kuitenkin huomioitava, että evankeliointi ja hengellisenä kotina toimiminen ovat lähetystyön toteuttamisen ydinaluetta. Kirkon missionaarisen intention esitetään ilmenevän nimenomaan suoraan uskon syntymiseen ja vahvistamiseen pyrkivässä toiminnassa (Ahonen 1995, 29). Myös paikallisseurakuntien lähetyssehteerit ja SLS:n julistustyöntekijät pitivät tehtävänänsä julistaa evankeliumia samalla kun tekevät lähetyskasvatustyötä (Rautanen 1995, 73; Hintikka 1997, 61).

Evangeliointi-käsitteen laaja-alaisuus ja ongelmallisuus tuli esille haastatteluissa erilaisina tapoina suhtautua ja ymmärtää evankelioiminen. Tämä ei ole yllättävää, sillä Ahonen (1992, 14) toteaa, että evankeliointi-käsite on monitulkintainen, ja että ekumeenisessa keskustelussakaan ei ole löydetty sille tarkkaa määrittelyä. Osa haastateltavista edusti Ahosen (1992, 168–168) tutkimuksen linjaa, jossa evankeliointi yhdistetään seurakunnan tehtäväksi. Ja koska OL:ää ei pidetty seurakuntana, ei evankeliointikaan ole sen tehtävä. Osa suorastaan vastusti evankeliointia viitaten herätyskristillisiin tapoihin evankelioida. Ahosen mukaan herätyskristillisyyden ja amerikkalaisen evankelioivan kristillisyyden ratkaisukeskeisyyttä on pidetty "usein yllättäen niin sen kannattajien kuin arvostelijoidenkin mielessä ainoana evankelioimisen muotona, mikä on johtanut moniin väärinkäsityksiin" (Ahonen 1992, 14).

Osa haastateltavista liitti evankelioimisen jokaista kristittyä koskevaan lähetystehtävään. Tässä näkemyksessä yhdistyvät toisaalta herätyskristillinen näkemys, jossa samaistetaan evankeliointi ja lähetystyö, ja toisaalta luterilainen yleisen pappeuden periaate (ks. Ahonen 1992, 14, 172–173). Näkemys antaa viitteitä siihen, että OL:ssä on vaikuttanut kirkossa 1980 ja 1990-luvuilla käyty keskustelu evankelioimistyöstä. Kirkossa tämän kehityksen tuloksena järjestettiin suuria evankelioimistapahtumia vuosina 1984–1987 esimerkiksi pääkaupunkiseudun seurakuntien toteuttamat "Jumala on" -kampanja ja Helsinki missio (Heino, Kauppinen & Ahonen 1989, 140–141). Lisäksi 1990-luvun alussa Ahonen (1992), Heino (1992) ja Aaltonen (1992) selvittivät kirkon evankelioimistyön teologiaa ja strategiaa (Aaltonen 1992, 7–9).

OL:n arvojen analyysin perusteella voidaan tulkita, että OL:n on edustanut melko avaraa ja ekumeenista kristillisyyttä, missä ilmenee sekä sitoutuminen kristinuskoon että avoimuus muille kirkkokunnille ja kulttuureille. Newbigin (1984, 18) pitääkin aidon teologian lähtökohtina kuuliaista opetuslapseutta ja sitoutumista kristilliseen traditioon sekä avoimuutta muiden kulttuurien kristittyjen todistukselle ja avoimuutta sille kulttuurille, jossa eletään kristittyinä. Ekumenian kuuluminen OL:ään nähtiin luonnollisena asiana, mikä on ymmärrettävää lähetystyön ja ekumenian yhteisen historian kautta (Saarinen 1994, 227). Sillanrakentajana toimiminen erilaisten kristittyjen välillä kuvaa myös OL:n edeltäjää AVL:ää (Eerola 1970, 95; Simojoki 1988, 73, 113). OL muistuttaa myös SLS:ää, missä eri herätysliikkeiden edustajat ovat toimineet yhdessä ja teologisissa näkemyksissä on ollut avoimuutta (Franzén 1986, 203, 423). Yhtäläisyyttä OL:n ja SLS:n välillä voidaan nähdä myös siinä, että kummassakaan ei ole painotettu uskossa kasvamista kuten vahvasti herätyskristillisissä lähetysjärjestöissä (ks. Franzén 1986, 205).

Suhtautumisessa uskontodialogiin OL:n voidaan nähdä heijastelleen laajempaa ekumeenista ja missiologista keskustelua. 1970–1980-luvuilla lähetystyö ja uskontodialogi nähtiin vastakkaisina asioina (Saarinen 1994, 234). Tultaessa 1990-luvulle uskontodialogin merkitys oli kasvanut kuitenkin niin, että "kristinuskon kahdenvälisistä suhteista suuriin uskontoihin tuli teologian muotiaihe" (Saarinen 1994, 234–235, 250). Mielenkiintoista onkin, että OL:ssä järjestettiin uskontodialogi-iltoja juuri 1990-luvulla. Näiden iltojen yhteydessä OL:läisille konkretisoitui uskontodialogin ja lähetystyön välinen problematiikka, mihin Rajashekar (2001, 81) viittaa todetessaan, että uskontodialogia ei käydä tyhjiössä vaan taustalla on pitkä suvaitsemattomuuden historia, vihamielisyyttä ja eksklusiivisuutta.

Lähetystyön käsittäminen laajasti, ekumeenisuus sekä rajoina evankeliointi ja hengellisenä kotina toimiminen näyttäisivät sijoittavan OL:n enemmän Kirkkojen maailmanneuvoston edustamalle ekumeenisuutta ja diakoniaa korostavalle linjalle kuin herätyskristillisen Lausannen-liikkeen evankelioimistyötä painottavalle linjalle (ks. Franzén 1986, 48, 49). Toisaalta OL:ää ei voida yksiselitteisesti asettaa tälle ekumeenisuus – konservatiivisuus-evangelisuus -akselille, sillä haastatteluissa arvioitiin OL:ssä korostettavan sekä julistamista että palvelemista eli kokonaisvaltaista lähetystyötä. Saarinen (1994, 228) huomauttaakin, että sama järjestö voi olla aktiivinen sekä liberaalissa että konservatiivisessa liikkeessä kuten esimerkiksi SLS:ssä on toimittu. Tämä on myös OL:lle tyypillistä: puhujia ja kannatuskohteita on tietoisesti haluttu valita eri herätysliikkeistä, lähetysjärjestöistä ja kirkkokunnista.

OL:n arvomaailman perusteella voidaan sanoa, että OL on lähetysjärjestö, joka on painottunut ulkolähetystyöhön. Nämä seikat tekevät OL:stä organisaatioidentiteetiltään samankaltaisen SLS:n kanssa. OL:n perusvire on lähellä myös sen edeltäjää AVL:ää, vaikka keskeisenä erona AVL:ään on, että OL:ssä ei ole vaadittu jäsenten henkilökohtaista sitoutumista lähetystyöhön lähtöön. OL:n luonne ja pyrkimys on ollut kannustaa, muistuttaa ja varustaa kristittyjä opiskelijoita tekemään lähetystyötä ja kantamaan kristityn vastuuta globaalisti, ja järjestönä itse toimia lähetystyön hyväksi. OL toimii siten kristillisten opiskelijajärjestöjen, opiskelijaseurakuntien ja paikallisseurakuntien rinnalla laajennuksena lähetystyön suuntaan. Tällä OL tuo osaltaan ilmi lähetystyön asemaa ja organisointia protestanttisten kirkkojen historiassa ja nykypäivässä, missä lähetys-harrastus on kanavoitunut erillisten lähetysseurojen kautta (esim. Bosch 1984, xix). On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi SLS:n kohdalla selkeä ulkolähetysidentiteetti ja koulutuksen säännöllisyys ovat luoneet hyvän pohjan lähetystyöntekijöiden jatkuvalla saannilla ja toiminnan tasapainoisuudelle (Franzén 1986, 423–424). OL:n kohdalla voidaan myös soveltaa Heinon toteamusta, että varsinkin nuorten keskuudessa tulisi vaalia kuvaa SLS:stä lähetystyöstä ja kehitysyhteistyöstä innostuneiden ihmisten omana liikkeenä (Heino 1994, 17).

OL edustaa siis lähetystyön itsenäisyyttä ja erillisyyttä korostavaa linjaa. Ja toisaalta OL havainnollistaa, kuinka lähetystyön läpäisyperiaate voi käytännössä toimia, kun asioita pyritään tarkastelemaan lähetystyön näkökulmasta ja lähetystyöhön liittyen. OL:ssä voidaankin havaita lähetystyön käsittelyssä samaa, mitä Bosch (1984, xxxi) ajattelee missiologian asemasta teologisten oppiaineiden joukossa: missiologian tulee olla sekä itsenäinen oppiaine että integroituneena muihin oppiaineisiin. Lähetystyön tai missiologian läpäisyperiaatteen toteutuminen ei kuitenkaan ole yksinkertaista. Esimerkiksi paikallisseurakuntien kontekstissa lähetystyön läpäisyperiaate ei näytä toteutuneen (Kauppinen 1973, 9-10,13; Rautanen 1995, 93; Lehtipuu 2001, 72; Kujanpää 2001, 74–76; Ylinen 2001, 119–121). Samankaltaista läpäisyperiaatteen toteuttamisen ongelmallisuutta ja epäselvyyttä on havaittu monikulttuurisuuskasvatuksen yhteydessä (Paavola 2007, 49). Monikulttuurisuuskasvatus tulisikin nähdä filosofiana, tapana katsella maailmaa, eikä yksittäisinä metodeina tai projekteina (Räsänen 2000, 121). OL:ssä voidaan arvioida jossain määrin toteutuneen lähetyskasvatuksen muodossa edellä kuvattu monikulttuurisuuskasvatuskäsitys, kun lähetystyö on ollut yhdistyksen keskeinen teema ja arvo. Toisaalta on huomioitava, että OL:n kaltaisessa yhden asian liikkeessä läpäisyperiaatteen toteuttaminen on luonnollista.

Käytännössä OL on ollut monelle hengellinen koti, mikä kertoo yksilölle tärkeän yhteisön merkityksestä spiritualiteetille (Tirri 2003, 105). Samoin OL:ssä on aina ollut ihmisiä, jotka ovat tehneet evankeliointityötä omassa arjessaan tai OL:n kautta. Nämä seikat ilmaisevat, että OL:ssä on lähetysjärjestöluonteen rinnalle omaksuttu opiskelijaseurakunnan rooli. Tällöin voidaan sanoa OL:n jossain määrin toteuttaneen missionaarisen seurakunnan ihanteita, jolloin evankeliumin jakamiseen, ihmisten tavoittamiseen ja kohtaamiseen sekä hengelliseen kasvuun kuuluu tietoisesti lähetysharrastukseen ja kansainväliseen vastuuseen kasvaminen (Aaltonen 1992, 11; Bosch 1984, xxx).

OL:ää kuvattiin yhdessä tekemisen ja talkoohengen yhteisönä. Yeung (2002, 58) on todennut, että nuorille on vapaaehtoistoiminnassa tärkeää juuri yhdessä tekeminen, talkootoiminta, sosiaalisuus ja me-henki. Samoin itse johtaminen, toiminnan lähteminen itsestä ja joustavat toimintamuodot ovat korostuneet nuorilla aikuisilla 2000-luvulla (Grönlund 2006, 119). OL:ssä itse johtaminen on tullut esille siinä, että OL:ssä ei ole ollut työntekijää, ja siinä, että päätösvaltaisia jäseniä ovat vain opiskelijat. Samalla tavalla muissa elämäntilanteeseen liittyvissä järjestöissä kuten työttömien yhdistyksissä jäseninä voivat olla vain työttömät, jotta valta säilyisi työttömillä päätettäessä heitä koskevista asioista (Nylund 2000, 100).

Yhteistyötä SLS:n kanssa haastateltavat pitivät arvokkaana asiana OL:n kannalta. Samalla kuitenkin he halusivat pitää OL itsenäisenä järjestönä. Vastaavanlainen tasapainottelu itsenäisyyden ja yhdistystä tukevien ammattilaisten tai julkisen sektorin välillä on yleistä muillakin vapaaehtoisjärjestöillä (Nylund 2000, 96).

Talkoohenkeä pidettiin OL:n selkeänä vahvuutena. Silti vapaaehtoistyön varassa olemisen varjopuolina tuotiin esille vapaaehtoisten rekrytoinnin vaikeudet ja vastuunkantajien vaihtuvuus, mitkä oli koettu haasteellisina järjestön tehtävän ja toiminnan jatkuvuuden kannalta (samoin Nylund 2000, 22, 37–38, ks. myös Lave & Wenger 1999, 24). OL:n kohdalla on havaittavissa samankaltaisuutta Yeungin tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan nuorilla osallistuminen on helposti projektiluontoista tai lyhytkestoista, mutta toisaalta opiskelijoiden elämäntilanne mahdollistaa joustavan ajankäytön ja runsaan osallistumisen (Yeung 2002, 25, 57).

OL:n arvomaailma voidaan tiivistää otsikon sanoihin: kokonaisvaltaisen ulkolähetystyön puolesta ekumeenisesti talkoomeiningillä. Siinä kiteytyy OL:n suuntautuminen ulkolähetystyöhön, jossa huomioidaan sekä evankeliumin julistaminen että diakoninen palvelu. OL:ssä on ollut luonteenomaista sitoutuminen kristilliseen uskoon, ja samalla on haluttu säilyttää avoimuus eri herätysliikkeitä, kirkkokuntia ja uskonto-kuntia kohtaan. Talkoomeiningin kautta OL on tarjonnut opiskelijoille mahdollisuuksia sitoutua ja toimia yhdessä toisten kanssa lähetystyön puolesta.

OL:n arvomaailma näyttää edustaneen postmodernia sekä -eetosta. OL:ssä erilaiset näkemykset ja niiden rinnakkaisuus on nähty arvokkaana ja merkittävänä asiana. Toisaalta keskittyminen yhdessä toimimiseen lähetystyön puolesta ja teologisten kysymysten jättäminen avoimiksi on OL:ssä mahdollistanut yhteistyön eritaustaisten ihmisten välillä (ks. Heinonen 1993, 484). OL:ää voidaan kuvata Salmen (2005, 263) esittämällä tavalla improvisoivana jazz-orkesterina, jossa yhteisen lähetystyöperusteeman ympärillä orkesterilla on vapaat kädet toteuttaa omaa taiteellisuuttaan.

7.2 OL:n kasvatustavoitteet

7.2.1 Pääkasvatustavoite

Taulukossa 24 on esitetty OL:n kasvatustavoitteisiin luokiteltujen alkuperäislausumien määrät kuten tämän luvun muissakin taulukoissa. Taulukosta 24 nähdään myös puhe- tavat, joista eniten käytettiin kasvatustavoitteiden yhteydessä intentio-tyyliä eli haasta- teltava ilmaisi esimerkiksi "minä pyrin" tai "me haluttiin, että OL:n tavoite on". Arvioita oli toiseksi eniten. Arvioilla tarkoitetaan, että haastateltava kertoi ja arvioi haastatteluti- lanteesta käsin, mitä OL:ssä tavoiteltiin ilman, että hän itse olisi siihen erityisesti pyrki- nyt. Kuvailevaa puhetyyliä ei tavoitteiden osalta juurikaan ole. Visioihin luokiteltiin ne kohdat, joissa informantti kertoi, mitä OL:ssä tulisi pitää tavoitteena.

Taulukko 24 OL:n kasvatustavoitteet ja puhetavat

OL:N KASVATUSTAVOITTEET	Kuvailu	Arvio	Intentio	Visio	Yht.
Lähetysharrastuksen synty ja syveneminen	5	30	59	19	113
Omaan yhteisöön sosiaalistuminen	2	23	24	12	61
Kristillisen spiritualiteetin kasvu		7	2	6	15
Toiseuden kohtaamisen oppiminen		5	5	4	14
Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen		5	6	1	12
Yhteensä	7	70	96	42	215

Lähetysharrastuksen synty ja syveneminen on ollut OL:n kasvatustoiminnan päätavoite, mikä ilmenee aineistossa sekä sisällöllisesti että alkuperäislausumien määrien kautta (N 113, kaikki kasvatustavoitteet yhteensä N 215). Seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon 25 on koottu kaikki lähetysharrastuksen synnyn ja syvenemisen -pätavoitteeseen liitty- vät alakategoriat, jotka ovat päätavoitteen eli yleistavoitteen osatavoitteita (ks. Kansan- en 2004, 26).

Lähetysharrastus kasvatustavoitteena sisältää kolme erilaista puolta: emo- tionaalinen lähetysharrastus eli lähetyskipinän syttyminen (N 19), kognitiivinen lähe- tysharrastus eli lähetystietoisuuden kehittyminen (N 78) ja pragmaattinen lähetysharras- tus eli lähetystyöstä vastuunkantaminen jo nyt (N 16) (vrt. Astley 2000b).

Emotionaalinen lähetysharrastus eli lähetyskipinän syttyminen (N 19) kasvatustavoitteena merkitsee, että tarkoituksena on saada OL:läiset *innostumaan lähe- tystyöstä* (N 14) ja *haluamaan osallistua lähetystyöhön* (N 5) kotimaassa tai ulkomailla. Lähetyskipinällä kuvataan siis tunteiden tasolla tapahtuvaa kiintymystä, kiinnostusta, innostusta, kutsumusta ja sitoutumista lähetystyöhön.

OL toivottavasti nyt sentään on ollu sytyttämässä lähetyskipinän. (H11)

[OL:n tehtävä on] tietysti innostuksen herättäminen lähetystyötä kohtaan (H19)

Innostukseen ja lähetyksnäyn jakamiseen...niin kyllä mä luulen, että se [OL:n tarkoitus ja tehtävä] siellä oli selkeesti (H13)

Mun mielestä se, että lähetyksintä voitais lisätä, että niin että jotkut lähtis ja jotkut muuten tukis. (H05)

Taulukko 25 OL:n pääkasvatustavoite

OL:N PÄÄKASVATUSTAVOITE yhteensä	113
LÄHETYSHARRASTUKSEN SYNTY JA SYVENEMINEN	113
EMOTIONAALINEN LÄHETYSHARRASTUS	19
Lähetysinnostus	14
Halu osallistua lähetystyöhön	5
KOGNITIIVINEN LÄHETYSHARRASTUS	78
Lähetystiedon jakaminen	24
Juurtuminen lähetystyöhön	29
<i>Asenteiden tasolla</i>	<i>14</i>
<i>Henkilökohtaisella tasolla oman paikan löytäminen</i>	<i>10</i>
<i>Tieto-tasolla</i>	<i>5</i>
Tulevaisuuden vastuunkantajaksi kasvaminen	25
<i>Lähetystyöhön lähtöön valmistautuminen</i>	<i>20</i>
<i>Tukijaksi kasvaminen</i>	<i>5</i>
PRAGMAATTINEN LÄHETYSHARRASTUS	16
Lähetystyön tukeminen jo nyt	8
Lähetyskasvatuksen toteuttaminen jo nyt	5
Lähetystyön tekeminen (evankeliointi) jo nyt	3

Lähetyskipinä kasvatustavoitteena on lähellä käsitteitä lähetyksutsumus tai -kutsu, missä "lähetystyö ei ole vastentahtoinen velvoite vaan mieleinen, ja siihen liitetään sanoja kuten antautuminen, viehtymys ja halu" (Löytty 2003, 8–9). Vastaavasti SLS:n julistustyötä kotimaan lomalla tekevät lähetystyöntekijät puhuivat lähetysvastuun herättelemisestä (Hintikka 1997, 59). Myös paikallisseurakuntien lähetyksaktiivien mukaan lähetystoiminnan päällimmäinen haaste on juuri nuorten saattaminen innostumaan lähetystyöstä (Ikonen 2002, 78).

Lähetyskipinän sytyttäminen kasvatustavoitteena voidaan rinnastaa sosio-kulttuurisen innostamisen teoriaan ja aatteeseen, missä "innostaminen on tapa elähdyttää ihmisen hermistymisen ja itsetoteutuksen prosessia", ja missä "ihmiset kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi yhteisöissään" (Kurki 2000, 19–21). Toisen näkökulman lähetyskipinän merkitykseen lähetysharrastuksen synnyssä saadaan, kun verrataan lähetysharrastusta yleisesti harrastuksen alkamiseen, mihin liittyy usein jokin voimakas tunnepitoinen kokemus, josta seuraa vahva mielenkiinto asiaa kohtaa, mikä taas johtaa omaehtoiseen asioista selville ottamiseen (Metsämuuronen 1997, 30, ks. myös Astley 1994, 91). Mielenkiinto opittavaa asiaa kohtaa toimii ikään kuin yksilön näkökulmasta oppimisen "polttoaineena" (Metsämuuronen 1997, 35).

Löytyn mukaan lähetyksutsumuksen terminologia on nykyaikana korvattu kristillisellä vakaumuksella tai lähetystyöhön motivoitumisella (Löytty 2002, 8). Tästä näkökulmasta katsottuna ei ole yllättävää, että lähetysharrastuksen emotionaaliseen puoleen viittaavia tavoitteita ei esiinny lähetysseurien työn eikä SLS:n esikoulutuskurssin tavoitteissa (ks. Rautanen 1995, 73; Jussi-Pekka 2000, 3-4). Myöskään peruskoulun ja lukion uskonnon oppikirjoissa ei puhuta lähetyksutsumasta tai henkilökohtaisesta vastuusta (Franzén 1989, 58).

Taustalla saattaa olla tarve poistaa lähetystyön ympäriltä ns. lähetysromanttisia lähtökohtia tai liiallinen innostuneisuus, missä ei huomioida lähetystyön todellisuutta ja ongelmia. Tämä tuli esille myös tämän tutkimuksen aineistossa kuten seuraavassa lainauksessa:

Pikemminkin piti toppuutella (H15)

Toisaalta tuotiin esille, että lähetyssinnostuksen sytyttäminen ei ole OL:n kasvatustavoite, koska OL:läiset ovat jo valmiiksi järjestöön liittyessään innostuneita lähetystyöstä ja sitoutuneita siihen.

Ne, jotka vakituisesti kävi, ne oli allekirjoittanu sellasen paperin, jossa kuitenkin lukis sillai, et olen valmis lähtemään, jos Jumala suo, niin se oli olemassa oleva asia. Ei sitten tarte toistakaan ihmistä, joka on jo allekirjoittanu samanlaisen paperin kauheesti innostaa. (H10)

Kognitiivinen lähetysharrastus eli lähetystietoisuuden kehittyminen (N 79) sisältää kolme osatavoitetta. *Lähetystiedon jakamisen (N 24)* mainitsi lähes jokainen haastateltava OL:n keskeisimpänä tehtävänä. Tämä on myös useimmin esiin tuotu yksittäinen tavoite. Haastateltavat käyttivät sanoja lähetystiedon jako tai lähetystyöstä kertominen. Osa korosti myös opiskelijoita ja nuoria aikuisia OL:n kohderyhmänä, joiden pariin toivotaan lähetyksien leviävän.

Tämmönen lähetystiedon jakohan oli se päämäärä. (H11)

OL:n tarkoitus ja tehtävä on ylläpitää lähetyksien tietämystä ja pohdintaa opiskelijalle hänen arjessaan helposti lähestyttävässä muodossa. (H09)

No viistoista vuotta sitten mä osasin hyvin sääntöjen perusteella sen [OL:n tehtävän ja tarkoituksen], mutta jos nyt ajattelen, niin välittää tietoa lähetystyöstä opiskelijoille. (H03)

Olsikohan se [OL:n tarkoitus] lisätä lähetyksen tunnettavuutta opiskelijoiden keskuudessa? (H25)

Lähetystiedon jakaminen on ollut myös keskeinen tavoite SLS:n julistustyöntekijöillä (Hintikka 1997, 58–59) ja SLS:n esikoulutuskurssilla (Jussi-Pekka 2000, 4). Rautasen (1995, 73) tutkimuksessa käytetään lähetystiedon jakamista synonyyminä lähetyksien kokonaisuudelle. Samoin peruskoulun ja lukion oppikirjoissa lähetyksistä käsitellään lähetystiedon näkökulmasta, ja esitellään lähetyksen raamatullista perustaa, historiaa ja nykypäivän työmuotoja (Franzén 1989, 28–35). Tämä ei ole yllättävää, sillä kognitiivisuuden painotus on ollut ylipäättään vahvassa osassa uskontokasvatuksessa (Astley 2000b).

Toinen kognitiivisen lähetysharrastuksen taso on *lähetystyöhön juurtuminen (N 29)*, mikä on astetta syvällisempi tavoite verrattuna tiedon jakamiseen. Lähetystyöhön juurtumisen toivottiin tapahtuvan tietoisesti oman lähetyksensä jäsentymisenä, asenteissa ja henkilökohtaisella tasolla niin, että OL:ään osallistuvat löytävät oman paikkansa lähetyksessä.

Et nähdä tavallaan lähetyksenä keskeisenä osana kristillisen seurakunnan toimintaa (H20)

OL:n tehtävä oli antaa enemmänkin syvää tuntuu ihmiselle, että täällä tää [lähetystyö] on tärkeä (H11)

Jospa siellä vois ihmiset kasvaa lähetystyöhön (H13)

[OL:n tehtävä on saada] oivaltamaan sen oman paikkansa (H08)

Myös SLS:n esikoulutuskurssilla on ollut alusta lähtien yleistavoitteena, että "nuoret aikuiset löytäisivät paikkansa Jumalan lähetyksessä SLS:n työyhteydessä", ja tärkeimpänä tavoitteena on ollut henkilökohtaisen suhteen syntyminen lähetystyötä kohtaan (Jussi-

Pekka 2000, 4). Uskonnon oppikirjoista sen sijaan on puuttunut tämä näkökulma, kun niissä painotetaan kokonaiskirkon roolia ja lähetystyö esitellään muiden asiana eikä esitellä mahdollisuutta omaan sitoutumiseen (Franzén 1989, 34, 52).

Kolmas kognitiivisen lähetysharrastuksen tavoite on *lähetystyön tulevaisuuden vastuunkantajaksi kasvaminen* (N 25) eli, että OL:läiset valmistautuisivat henkisesti ja hengellisesti tulevaisuudessa toimimaan lähetystyön hyväksi. Tämä ilmeni siinä, että OL:ssä oli pyritty saamaan uusia lähetystyöntekijöitä ja valmistamaan heitä lähetystyöhön lähtöön.

Siellä OL:ssä jos missä on mahdollista kaikkien näitten vaikutteitten alla sitten tehdä myönteinen päätös lähetystyöhön lähtemiseen (H01)

Kyllä mää itse omasta puolestani lähden siitä, että OL:n tarkoitus on pitkälti sama kuin se on ollu ihan alusta lähtien. Sitä olen omalta osaltani yrittänyt OL:ssä tuoda esille, ja ajattelen, että se on siellä vaivihkaa kokoajan toteutunuki eli [...] valmistaa kristittyjä nuoria lähtemään lähetystyöhön, mikäli Jumala suo. (H04)

Tässä tavoitteessa on kaikuja AVL:n ajoista, jolloin lähetystyöhön lähtöön lupautuneet valmistautuivat tulevaisuuteen AVL:ssä saatavan koulutuksen avulla. Tämä tavoite kuuluu myös luonnollisesti lähetystyöntekijäkoulutukseen.

OL:ssä lähetystyön tulevaisuuden vastuunkantamiseen kasvaminen merkitsee lähetystyöhön lähtemisen lisäksi sen tukijaksi kasvamista ja valmistumista.

Kyl OL:n tehtävä oli yleensä tätä lähetykannatusta myöskin lisätä (H11)

[OL:n tarkoitus ja tehtävä] on valmistaa heitä [OL:läisiä] ... lähettäjiksi (H23)

Näissä lainauksissa tulee esille se, että OL:n tavoite on laajempi kuin AVL:ssä, jolloin myös kotimaassa tapahtuvaan lähetystyön tukitoimintaan valmistaminen on tärkeää. Samoin SLS:n esikoulutuksessa tavoitteena on "visioida itseään mukana lähetystyössä joko lähettäjänä tai lähtijänä" (Jussi-Pekka 2000, 4).

Pragmaattisella lähetysharrastuksella kasvatustavoitteena tarkoitetaan, että OL:läisiä pyritään saamaan **kantamaan vastuuta lähetystyötä jo nyt** (N 16) eli toimimaan konkreettisesti lähetystyön hyväksi opiskelijana ja nuorena aikuisena eikä vasta myöhemmissä elämänvaiheissa. Vastuunkantaminen lähetystyöstä merkitsee *lähetystyön tukemista* (N 8) taloudellisesti rahankeräämisen ja lahjoittamisen muodossa, hengellisesti esirukouksin sekä henkisesti olemalla yhteyksissä nimikkolähettiläiden kanssa.

OL:n tarkoituksena on lisätä lähetysaktiiviteettia kotimaassa (H11)

Ja sitten toisaalta myös tää et miten toimia lähetystyön hyväksi Suomessa. (H08)

Ehkä siinäkin vois vielä korostaa, että meidän tehtävänä on myöskin pitää yhteyttä lähettiläisiin ja lähetystyöntekijöihin ja rukoilla heidän puolesta (H04)

Lähetystyön tukeminen on lähetysseurien työn ydinaluetta, mihin sihteeri kannustaa myös seurakuntalaisia mukaan kantamaan vastuuta (Rautanen 1995, 73). Tämä tavoite kattaa jossain määrin sen, mihin seurakuntalaisia on pyritty perinteisesti aktivoimaan (ks. esim. Ikonen 2002, 9-12; Olsbo 1995, 23-28). Peruskoulun ja lukion uskonnon oppikirjoissa lähetystyön tukemisen aihepiiri tuli esille lähinnä odotuksena, että yleisellä tasolla osallistutaan jumalanpalveluksiin ja lähetystilaisuuksiin sekä lähetystyön taloudelliseen tukemiseen (Franzén 1989, 30-40). Oppikirjoissa käsiteltiin vain harvoin esirukousta (Franzén 1989, 40).

OL:n kasvatustavoitteena mainittiin se, että OL:läiset oppisivat itse opettamaan ja kertomaan lähetystyöstä OL:n piirissä, eri opiskelijajärjestöissä, seurakunnissa tai kouluissa eli, että OL:läiset *tekisivät lähetyskasvatustyötä jo nyt (N5)*.

Nimenomaan haluttiin, että se OL keskittyis nimenomaan tähän lähetysasian esille tuomiseen, ja sitten se porukka jakaantuis ja hajaantuis sinne eri järjestöihin, ja olis siellä tuomassa asiaa esille. (H14)

Tässä tavoitteessa voidaan havaita pyrkimys kasvattaa OL:läisistä omiin taustaryhmiinsä lähetysasian esille tuojia. Tällöin on näkökulmana muistuttaa kristittyjä lähetystyön tarpeesta: On ihmisryhmiä, jotka eivät ole kuulleet ollenkaan evankeliumia. Lähetystyön eri alueet voivat olla muidenkin vastuulla kuin tehtävään erikseen asetetuilla työntekijöillä. (ks. Pihkala 1991, 135–137)

Lähetyskasvatustyöstä tuotiin esille myös se, että OL:läisten tulisi oppia rohkaisemaan lähetystyöntekijöitä kannustamaan kuulijoitaan lähetystyöhön lähtöön. OL:läisten tulisi siis lähetyskasvattaa tai -kouluttaa lähetyskasvatustyötä tekeviä lähetystyöntekijöitä.

[OL:läisten tulisi alkaa toimia niin, että] vierailijoiks tulevia lähetystyöntekijöitä rohkaistaisiin rohkaisemaan OL:ssä olijoita lähetystyöhön. (H04)

Taustalla tähän oli havainto siitä, että lähetystyöntekijät, jotka olivat vierailleet OL:ssä, eivät olleet juurikaan kannustaneet lähtemään lähetystyöhön.

Lähetystyöhön lähteminen tai tekeminen jo nyt (N 3) evankeliumin levittämisen muodossa toi kasvatustavoitteena esille vain kolme haastateltavaa.

Olin järjestämässä "lähetys alkaa kotiovelta" [-kampanjaa] me järjestettiin [...] et mitä me voisimme nyt tehdä just täällä eli [että] saataisiin ihmiset tavallaan tarttumaan nyt jo niihin mahdollisuuksiin, mitä on. (H20)

Kuten OL:n rajojen analysoinnin yhteydessä havaittiin, kotimaassa tehtävän evankelioimistyön asemesta OL:ssä on päädytty useimmiten painottamaan ulkolähetystyötä ja OL:n jälkeen tapahtuvaa lähetystyöhön lähtemistä.

Myös koulun uskonnon oppikirjoissa itse lähetystyöhön lähtemistä käsiteltiin hyvin vähän (Franzén 1989, 40). Sen sijaan evankelioivissa herätyskristillisissä liikkeissä kuten Kansan Raamattuseurassa, Suomen evankelis-luterilaisessa Kansanlähetyksessä ja Ylioppilaslähetyksessä eli nykyisessä OPKO:ssa, pidetään evankeliumin levittämistä osana kristittyinä elämistä yhtenä keskeisimmistä kasvatustavoitteista (ks. Silta 2000, 74–77, 130; Kauppinen 1990, 30; Nieminen 1993, 45). Tämä tulee ilmi esimerkiksi Kansanlähettyksen motosta: "Evankelioikaa kansa evankelioimaan kansoja", missä yhdistyvät sekä kotimaan evankelioinnin että lähetystyön ulottuvuudet (Kauppinen 1990, 30).

7.2.2 Sivukasvatustavoitteet

OL:n sivukasvatustavoitteet ja niiden alkuperäislausumien määrät on merkitty taulukoon 26, mistä näkyy, että **omaan yhteisöön sosiaalistuminen (N 61)** on selvästi määrällisesti suurin tavoitealue entisten puheenjohtajien haastatteluissa verrattuna muihin sivukasvatustavoitteisiin.

Taulukko 26 OL:n sivukasvatustavoitteet

OL:N SIVUKASVATUSTAVOITTEET yhteensä	102
OMAA YHTEISÖÖN SOSIAALISTUMINEN	61
YHTEISÖÖN SITOUTUMINEN	38
Yhteisön löytäminen	21
Yhteisöön osallistuminen	8
Yhteisöstä vastuunkantaminen	9
SOSIAALISEN PÄÄOMAN KARTTUMINEN	23
Sosiaalisen verkoston luominen	8
Yhteisön arvojen sisäistäminen	7
Järjestötoiminnan oppiminen	8
KRISTILLISEN SPIRITUALITEETIN KASVU	15
Ihmisenä kasvaminen	10
Kristillisessä uskossa kasvaminen	5
TOISEUDEN KOHTAAMISEEN KASVAMINEN	14
Uskontodialogin oppiminen	8
Ekumeenisuuteen kasvaminen	6
GLOBAALIIN MAAILMAAN SOSIAALISTUMINEN	12
Kansainvälisyyteen kasvaminen	10
Globaaliin vastuuseen kasvaminen	1
Valmentautuminen kansainvälisiin tehtäviin	1

Omaan yhteisöön sosiaalistumisella kasvatustavoitteena viitataan sosialisatioon, jossa "sukupolvien välisessä vuorovaikutusprosessissa uusi sukupolvi valmistautuu toimimaan yhteiskunnan eri tehtävissä ja kehittämään niitä edelleen, sekä tulee osalliseksi yhteisön kulttuurista ja kykeneväksi kehittämään sitä edelleen" (Takala 1974, 17). Yhteisöön sosiaalistumisen rinnalla tai tilalla voitaisiin käyttää myös yhteisöön kasvamisen käsitteistöä, sillä sosialisatation ja kasvatuksen määritelmät ovat lähellä toisiaan (Siljan-der 1997, 7). OL:n kohdalla kuitenkin osaksi yhteisöä tulemisen ja sosiaalisen pääoman saamisen kokonaisuutta havainnollistaa paremmin sosiaalistumisen käsite, missä on selkeämmin viittaus yhteisöön sosiaalisena organisaationa ja siellä tapahtuvaan sosiaalistumisprosessiin.

Omaan yhteisöön sosiaalistumisen osatavoitteiksi hahmottuivat yhteisöön sitoutuminen ja sosiaalisen pääoman karttuminen, jotka ovat sidoksissa ja vuorovaikutuksessa toisiinsa. Sosiaalistumisprosessia OL:ssä kuvaa se, että sitoutuminen yhteisöön voi vaikuttaa sosiaalisen pääoman karttumiseen ja vastaavasti sosiaalinen pääoma voi syventää yhteisöön sitoutumista.

Yhteisöön sitoutumisessa (N 38) ensimmäinen tavoite on, että uusi ihminen löytää yhteisön (N 21). Tämä alatavoite korostui määrällisesti eniten, mikä on ymmärrettävää, koska kyseessä on pieni yhdistys, jossa osallistuminen perustuu vapaaeh-

toisuuteen. OL:n kaltaisen yhteisön vapaaehtoistyössä ja omaehtoisessa oppimisessa "kasvatuksen kohteet" eli osallistujat ja tulevat vastuunkantajat oli ensin tavoitettava ja autettava heitä löytämään juuri tämä yhteisö.

Jos siellä on joku joka on lähetystyöstä kiinnostunut niin tulis välillä OL:äänki käymään. [...] Tehtiin tiedotusiskuja muihin oppilaitoksiin, jotta saadaan muitakin kuin akateemisia ihmisiä sinne. (H12)

Kun yhteisö oli löytynyt, seuraavana tavoitteena oli saada ihmiset viihtymään niin, että he tulevat uudelleen OL:n tilaisuuksiin eli *osallistuvat yhteisön toimintaan* (N 8).

Toivottiin, [että iltojen kiva tunnelma saa] ihmiset tulemaan uudestaan. (H24)

Pyrkimys oli se, että jokainen tajuais, että jos minä haluan, niin minä voin toimia. Jos minulla on ideoita, niin minä voin ne sanoa ja minua kuunnellaan. Ja jos muutamakin muu niistä ideoista innostuu, niin tämän yhteisön parissa nää ideat voi myös toteutua. Siihen pyrittiin. (H09)

Yhteisöön sitoutumisen kolmantena tavoitteena on saada OL:läiset *kantamaan vastuuta yhteisöstä* (N 9) eli mahdollistamaan tilaisuuksien ja koko järjestön olemassaolon.

Kävijöitä ei ollu kauheesti, että jokainen piti saada mukaan, jotta pulju pyörii myös seuraavanakin vuonna. (H04)

Tämän tavoitteen saavuttaminen koettiin myös vaikeaksi tehtäväksi.

Ainakin ajoittain se oli vähän sitä, mistä saadaan väkeä lisää. Kyllä se aina oli sitten vaikeaa, kun tuli se vaihe, et etsitään uusia, uutta sihteerii ja rahastonhoitajaa. Ketä tässä nyt vois pyytää. (H18)

Yhteisöön sitoutumiseen liittyvistä teemoista osallistuminen ja vastuunkantaminen ovat olleet Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyössä ja 2000-luvun alussa erityisesti nuorten aikuisten työssä keskeisellä paikalla (Luumi 1973, 12; Halme, Mikkola, Niemelä & Petterson 2006). Sama haaste on myös seurakuntien lähetystoiminnassa. Lähetyssehteerien työn yhtenä tärkeimpänä alueena onkin ollut vapaaehtoistyön organisointi, missä pyritään saamaan mukaan uusia vapaaehtoisia ja pitämään heistä huolta (Rautanen 1995, 73). Jäsenten rekrytointi on muillekin vapaaehtoiselle jäsenyydelle perustuvilla organisaatioilla tärkeää. Esimerkiksi se on ollut Suomen Punaisen Ristin paikallispiirien yksi päätavoite (Nylund 2000, 117). Yhteisöön sitoutuminen ei siis ole yllättävä tavoite OL:n kaltaisessa järjestössä. Se on pikemminkin elinehto sekä järjestön olemassaololle että järjestön varsinaisen tehtävän toteuttamiselle.

Sosiaalisen pääoman karttuminen (N 23) osatavoitteena sisältää ensinnäkin pyrkimyksen, että osallistujille *syntyy yhteisön kautta sosiaalinen verkosto* (N 8), millä tarkoitetaan ystävyyssuhteiden syntymistä ja kaveriporukkana asioiden pohtimista, kuten seuraavista lainauksista ilmenee.

[OL:n] kolmas aspekti, tehtävä, on tuoda ihmisiä, joilla on samanlaisia kysymyksiä ja jotain tämmöstä yhteen ja miettimään yhdessä, ja siis olla tavallaan omana seurakuntana tai tommosena kaveriporukkana. (H16)

Toivomus ja tarve oli näihin pienpiireihin, että tulis sillä tavalla erilaista, tämmöstä yhteyttä ja ystävyyttä. (H14)

Sosiaalisen verkoston syntyminen tavoitteena tuo esille OL:n luonnetta opiskelijajärjestönä, jossa on mahdollista tutustua ja toimia yhdessä samanikäisten kanssa.

Sosiaaliseen pääomaan lukeutuu myös *yhteisön arvojen sisäistäminen* (N 7), joka on tärkeää, jotta yhteisön tehtävä toteutuisi jatkossakin, mitä havainnollistaa seuraava haastattelukatkelma.

Kun suunniteltiin seuraavan syksyn ohjelmaa, niin joku kysyi, voisiko joku kertoa minulle: mikä OL on? (naurua) Niinpä sitten ohjelmatiimin kokoonkutsujana ja entisenä puheenjohtajana otin tehtävän vastaan. Ja kerroin sitten hänelle ja muutamille muille mukana olijoille, mikä OL on, kun ei ollut vielä ehtinyt muodostua käsitystä siitä, mikä tämä järjestö on. Tästä johtuen sitten myös ohjelmasta monesti muodostuu semmonen, että siinä ei OL:n perinteiset ja OL:n tarkoituksen mukaiset painotukset välttämättä näy eli lähetystyö jää sivurooliin. Tässä asiassa johtokunnalla ja puheenjohtajalla tietenkin on vastuu, että pitää huolta, että sinne ohjelmatiimiin menee ainakin pari, joku johtokunnasta, ja sitten muutenkin joku muu, joka on ollut OL:ssä toiminnassa mukana pitkään, että varmistetaan, että lähetystyön ja muiden keskeisten aiheiden, aihepiirien asiat sitten näkyis ohjelmassa riittävästi. (H04)

Yhteisön arvojen sisäistämiseen kuuluu läheisesti yhteisön historian oppiminen ja tunteminen.

Hiukan välillä jopa pelotti se kuva, mikä AVL:stä oli aikanaan tullut, että voiko niin tiukasti sitoutua juuri opiskelunsa alottanut ihminen lähetystyöhön lähtemisen puolesta [...] siitä huolimatta OL, ainakin itse halusin sitä, että myös OL:ssä nämä perinteet ja historia muistettaisiin. (H19)

Sosiaalisen pääoman karttumiseen liitetään kolmantena puolena *järjestötoiminnan oppimisen* (N 8) tavoite, millä tarkoitetaan yhdistyksen virallisen puolen hoitamisen tärkeyden ja merkityksen oivaltamista sekä kokoustaitojen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimintatapojen oppimista.

Sen huomasi, että tosiaan monille ihmisille näitä asiat [kokoukset ja yhdistyksen tulojen kirjaaminen] saattoi olla ei pelkästään vieraita vaan myös etäisiä ja jopa ei-toivotuksi koettuja. Just tämä lause, että emmekö me voisi vain toimia, että miksi pitää näitä kokouksia ja muodollisuuksia hoitaa? [...] että tajuaisi, että jonkun on luettava vähän yhdistyslakia. [...] Yhteiskunnan järjestöille tarjoamat resurssit jää käyttämättä tai ainakin niiden hyödyntäminen puutteelliseksi, jos OL:ssä ei oo tarpeeksi tajua, että OL on myös yhdistys. (H09)

Sosiaalisen pääoman elementeistä edellä käsitellyssä tavoitteessa korostuvat sosiaaliset verkostot sekä normit ja arvot, missä vastavuoroisuus ja luottamus tulivat esille ennen kaikkea ystävyys- ja sosiaalisen verkoston syntymisessä (Yeung 2003b). Sosiaalisen pääoman karttuminen sisältyy myös lähetystyöntekijöiden koulutukseen, missä tavoitteisiin kuuluu omaan lähettävään lähetysjärjestöön perehtyminen toimintayhteisönä ja -ympäristönä sekä käytännön taitojen kuten kokoustekniikan oppiminen (Franzén 1986, 248).

Kristillisen spiritualiteetin kasvu (N 15) OL:n kasvatustavoitteena viittaa kristillisen kasvatuksen ja evankeliumin julistuksen kokonaisuuteen, jonka tarkoituksena on luoda edellytyksiä, jotta Pyhä Henki voi herättää pelastavan uskon kolmiyhdisteeseen Jumalaan (Pihkala 1992, 233–234), ja jotta "yksilö voi asettaa kokemuksensa vuoropuheluun kristillisen sanoman kanssa" (Halme 2006, 349). OL:n kristillisen spiritualiteetin kasvun tavoitteeseen sisältyvät Bradfordin määrittelemät hartaudellinen ja inhimillinen spiritualiteetti sekä nämä yhdistävä käytännön spiritualiteetti (Tirrin 2003, 105; 2006, 297 mukaan). *Kristillisessä uskossa kasvamisen* (N 5) osatavoitteessa painotuu hartaudellisen spiritualiteetin puoli, kun siihen sisältyy kristillisten arvojen ja normien sisäistäminen ja niiden syvenevä tunteminen. *Ihmisenä kasvamisen* (N 10) osatavoitteessa tulee esille inhimillinen spiritualiteetti, johon sisältyy oman elämäntehtävän ja tarkoituksen selkiytyminen.

Se [OL] voi olla sil taval, et se jotenkin integroi ihmisen elämää, niit elämän eri osa-alueita. Sil taval, et ne ihmisen lähtökohdat loksahaa paikalleen ja löytää sanoisko eheän lähtökohdan opiskelujen jälkeiselle elämälle ja tietysti opiskelujen aikaselleki. (H20)

Se [OL] on paikka, jossa tietysä elämänvaiheessa, aika merkittävässä elämänvaiheessa olevat ihmiset voivat yhdessä kokoontua ja kysellä omaa paikkaansa tässä maailmassa. (H19)

Kuten lainauksista ilmenee, tämän osatavoitteen yhteydessä voitaisiin puhua spiritualiteetin eksistentiaalisen etsinnän ulottuvuudesta (Ubani 2007). Ihmisenä kasvamisen osatavoitteessa viitataan myös käytännön spiritualiteettiin, missä oman elämän kysymyksiä pohditaan peilaten niitä kristilliseen uskoon ja Kristuksen antamaan lähetystehtävään. Tavoitteina kristillisen spiritualiteetin kasvu ja lähetysharrastuksen synty ja syveneminen ovatkin siten sisäkkäisiä ja lähellä toisiaan.

OL:ssä kristillisen spiritualiteetin kasvuun luokiteltuja mainintoja oli kasvatustavoitteiden joukossa hyvin vähän, miksi onkin syytä viitata OL:n rajojen yhteydessä käsiteltyihin evankeliointiin ja hengellisen kodin teemaan. Sekä evankeliointi että hengellisenä kotina toimiminen rajattiin pääsääntöisesti OL:n tehtävän ulkopuolelle, jotta OL voisi keskittyä lähetystyöhön. Samalla kuitenkin evankeliumi ja hengelliset kysymykset ovat läsnä läpäisyperiaatteella kaikessa lähetystyöhön liittyvässä toiminnassa (ks. Seurakunnan lähetystyön mallijohtosääntö 1994) ja myös Tippetin työryhmän esityksessä, joka käsittelee lähetystyöntekijäkoulutuksen opetussuunnitelmaa (Tippett 1984b, 408).

Lähetystyöntekijäkoulutuksissa kristillisen spiritualiteetin kasvamisen painottaminen on vaihdellut riippuen koulutuksen luonteesta ja järjestävästä tahosta. Esimerkiksi Suomen evankelis-luterilaisen Kansanlähetyksen herätyskristillisessä ja raamattukoulutyypisessä lähettikoulutuksessa hengellisen aineksen osuus on ollut suuri (Franzén 1986, 419). Samankaltainen linjaveto on ollut lyhytaikaiseen lähetystyöhön valmistavassa, yhteiskristillisessä Lähetysnuorten opetuslapseuskoulutuksessa, missä tärkeimmät tavoitteet ovat olleet uskonelämän syventyminen ja käytännön evankelionnin oppiminen (Halme 1988, 25–26). Sen sijaan SLS:n kirkollisemmassa lähettikoulutuksessa hengellistä osuutta oli lisätty nuorten kirkkojen toiveesta (Franzén 1986, 201). Kokonaisuutena kuitenkin Pohjoismaisissa lähetystyöntekijäkoulutuksissa raamattutietoa, kristillistä dogmatiikkaa, homiletiikkaa ja sielunhoitoa käsiteltiin eniten verrattuna muihin aihekokonaisuuksiin (ks. Franzén 1986, 248).

Seuraavaksi käsitellään OL:n kasvatustavoitetta, joka nimettiin **uskonnollisen toiseuden kohtaamiseen kasvamiseksi (N 14)**. Tämä tavoite yhdessä kristillisen spiritualiteetin kasvu -tavoitteen kanssa muodostavat kokonaisuuden, jota voidaan kutsua uskonnollisen kompetenssin saavuttamiseksi. Uskonnolliseen kompetenssiin liittyy kaksi puolta: oman uskonnon tunteminen ja toisella tavalla uskovien kunnioittaminen (Heimbrock, Scheilke & Schreiner 2001, 9).

Uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppiminen OL:n kasvatustavoitteena on kaksiosainen, mihin liittyy sekä *ekumeenisuuteen kasvamisen (N 6)* että *uskonto-dialogin oppiminen (N 8)* (ks. Rajashekar 2001, 81; Forsberg 1993, 481). Edellisellä tarkoitetaan eri kirkkokuntien edustajien välisen yhteyden ja ykseyden ymmärtämistä ja kokemista, ja jälkimmäisellä viitataan muihin uskontoihin ja niiden edustajien kohtaamiseen. Näissä kummassakin osatavoitteessa on tarkoituksena oppia keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri tavalla uskovia kohtaan eli kehittyä asenteiden tasolla.

Se perusvire näissä dialogi-illoissa, se mikä niiden idea oli se, jotta keskinäinen ymmärrys voisi lisääntyä. Se oli aika ellei keskeisin, tai ainakin yks keskeisiä tavoitteita niissä illoissa. Toivon mukaan se myös sitten aina joskus onnistui. (H09)

Kyllä mun mielestä on ihan hyvä asia, että illoissa on käynyt katolisista tai muista, että me kasvettaisiin siihen, että toisilta voi oppia, vaikkei ne ajattelis ihan samalla tavalla kuin ite. (H05)

Tärkeänä pidettiin myös kokemusten karttumista sekä muista uskonnoista että kirkkokuntien välisestä ekumeniasta.

Olis voinu toimia vielä avoimempaan suuntaan, siinä että olis tietosesti kohdattu myöskin muiden uskontokuntien edustajia yhtä hyvin juutalaisia, muslimia, krishnoja. Ja sillä tavalla saatu ihan autenttista kokemusta siitä muiden uskontojen kohtaamisesta. (H03)

Jotain ekumeenisiä kokemuksia voisi varmaan lisätäkin. (H08)

OL:n kasvatustavoitteena uskonnollisen toiseuden kohtaamiseen kasvaminen sisältää Heimbrockin ja hänen kollegoidensa (2001, 9) kriteerit aktiiviselle suvaitsevaisuudelle, jossa ollaan valmiita dialogiin uskonnollisista asioista ja käsittelemään uskonnollista moninaisuutta. Ekumeenisuuteen kasvamisen osatavoite taas on lähellä Kirkkojen maailmanneuvoston ekumeniakasvatuksen pyrkimyksiä, joissa korostetaan ekumeenisten asenteiden ja käytäntöjen syntymistä eikä niinkään ekumeenisen liikkeen ja sen historian opiskelua (Oxley 2002, 9, 12–13).

Boschin (1984, xxxv) mukaan missiologia on lähempänä ekumeniaa kuin mitään muuta teologista oppiainetta, eikä niitä saa erottaa toisistaan, vaikka ne eivät myöskään ole identtisiä. Ekumenia ja lähetystyö kuuluvat yhteen myös lähetystyön käytännön tasolla. Lähetystyössä tarvitaan kykyä ekumeenisuuteen, jotta pystyy toimimaan yhteistyössä paikallisten kirkkojen ja eritaustaisten lähetystyöntekijöiden kanssa (Franzén 1989, 43–44; Neely 1993, 281).

OL:ssä uskontodialogin oppimisen tavoitteessa painottuu pyrkiminen keskusteluun, kunnioittamisen asenteeseen ja kohtaamiseen. Tavoitteena ei ole ollut oppia käännyttämään toista osapuolta (ks. Harjula 1998, 14) eikä uskontodialogilla ole OL:ssä tarkoitettu "aggressiivisen kristillisen taistelumielialan salaista asetta" (Forsberg 1993, 479). Toisaalta OL:n uskontodialogin oppimisen tavoitteissa ei tuoda esille uskontodialogin ja lähetystyön suhteen pohtimista tai todistamisen ulottuvuuden hahmottamista uskontodialogissa. Ei mainita myöskään sen tiedostamista, että dialogi on kaksisuuntainen ja siihen "sisältyy myös riski tulla vakuuttuneeksi ei-kristillisen osapuolen vakaumuksista" (Forsberg 1993, 481–482). Näistä uskontodialogin puolista OL:ssä keskusteltiin lähinnä OL:n rajoihin liittyen ilman, että niiden käsittelyä ja ymmärtämistä olisi asetettu oppimisen tavoitteiksi.

Viimeisenä sivukasvatustavoitteena on **globaaliin maailmaan sosiaalistuminen** (N 12). Globaaliin maailmaan sosiaalistumisen tavoitteen sisällöt ovat lähellä UNESCO:n asiakirjojen kansainvälisyyskasvatusta, millä tarkoitetaan ihmisoikeus-, rauhan-, kehitys-, ympäristö-, kulttuuri- ja mediakasvatuksen muodostamaa kokonaisuutta (Allahwerdi 2001, 30–40). Globaaliin maailmaan sosiaalistumisen tavoite voitaisiin myös muotoilla Suomen YK:n liiton esimerkin mukaan maailman kansalaiseksi kasvamiseksi (Allahwerdi 2001, 141).

Globaalilla maailmalla tarkoitetaan tässä tavoitteessa samaa kuin käsitteellä "global village", joka ilmaisee maailman yhteenkuuluvuutta, globaaleja muutoksia,

kansainvälisten kokemusten kasvua ja kansalaisten vastuun kasvua (Räsänen 2000, 115–116). Suomennosta maailman kylä ei kuitenkaan haluttu käyttää, koska siitä puuttuu globalisaatio-ilmion kasvottomuuden ja hallitsemattomuuden vivahteet (Eriksen 2000, 395).

Sosiaalistumisen käsite tuo esille, että globaalissa maailmassa tulisi toimia kuten yhteiskunnan tai pienempien yhteisöjen tasolla, missä "sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa tullaan kykeneviksi toimimaan yhteiskunnan eri tehtävissä, tullaan osalliseksi yhteisön kulttuurista ja kykeneviksi kehittämään niitä" (Takala 1974, 17).

Tässä aineistossa globaaliin maailmaan sosiaalistumisen yhtenä osatavoitteena oli *kansainvälisyyteen kasvaminen (N 10)*. Tämä sisältää sekä kansainvälisyydestä innostumisen että interkulttuurisen kompetenssin saavuttamisen, mikä käy ilmi seuraavissa lainauksissa.

[OL:n tehtävä] tämän vois sanoa kansainvälisyyden innostuksen herättäminen. (H19)

OL:n toiminta on pyrkinyt avaamaan silmiä siinä mielessä, että loppujen lopuksi...kaikki ihmiset on samanlaisia. Et ennakkoluulot ja vieraiden asioiden pelko, et ne voitais voittaa ja päästä tavallaan tästä vieraiden ihmisten ja kulttuurien ja uskontojen suhteen tämmösestä toiseuden kokemisesta samassa veneessä -olon kokemiseen, siihen yhteisen ihmisyyden näkemiseen ja siihen että olemme veljiä ja sisaria. (H9)

Jälkimmäisestä lainauksesta löytyy yhteys kulttuurisen herkkyyden käsitteeseen, mikä sisältää "oman kulttuurin, taustan ja ennakkoluulojen tiedostamisen ja samalla älyllisesti ja emotionaalisesti sitoutumisen kaikkien ihmisten ykseyteen" (Bennett 1995, 263).

Ennakkoluulojen työstäminen kuuluu myös olennaisesti lähetystyöntekijöiden valmistautumiseen ja elämään, sillä muuten tiedostamattomat ennakkoluulot estävät lähetystyöntekijää tulemasta aidosti osaksi uutta kulttuuria ja yhteisöä (Conn 1984, 251; Larson 1984, 301–303, 308). Lähetystyöntekijöiden tulisikin jo koulutuksensa aikana alkaa tämä prosessi kohti etnorelatiivisuutta (Reed 1985, 5, 22–23; ks. myös Bennett 1993, 23–26). Etnosentrisyydestä poisoppimiseen viitattiin myös OL:n tehtävänä.

Kyl mä sanoisin, että OL:n tehtävänä on muistuttaa siitä, että Eurooppa ei oo koko maailma. (H12)

Yksi haastateltava mainitsi, että hänen aikanaan oli pidetty swahilin alkeiskurssi, mikä oli innostanut ja toiminut "hengen kohottajana" (H02). Kuitenkaan OL:n kasvatustavoitteisiin ei sijoitettu kielten oppimista. Kielenopiskelu muodostaakin suurimman eron OL:n kasvatustoiminnan ja lähetystyöntekijäkoulutuksen välille. Kielen oppiminen on kuitenkin lähes tärkein väline lähetystyöntekijän sopeutumisessa uuteen kulttuuriin (Reed 1985, 59–78; Hubble 1984, 354–355). Kielikysymykset kuuluvat vahvasti myös sekä koulun kansainvälisyyskasvatukseen (Talvenmäki 2003) että monikulttuurisen identiteetin syntyyn (Mikkola 2001, 41; Paavola 2007, 32).

Toinen osatavoite *globaaliin vastuullisuuteen kasvaminen (N 1)* esiintyi kasvatustavoitteen muodossa vain yhdessä haastattelunkatkelmassa.

Kasvattaa opiskelijoita vastuuseen, ottamaan vastuuta, ei ainoastaan itsestään ja muista vaan tavallaan kantamaan huolta maailmasta. Ja tässä mä tarkoitan sitä, että kattomaan asioita globaalisti ja miettimään, mitä mä voin tehdä. (H6)

Maailmanlaajan yhteisvastuun puolesta toimimiseen kiteytyvät myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteet (ks. Kohti oikeudenmukaista maailmaa 1983, 5–6). Tämä alatavoite on merkittävä sosiaalistumisen näkökulmasta, mihin kuuluu kyky ja halu kantaa vastuuta yhteisöstä ja sen jatkumisesta.

Kolmantena osatavoitteena on vain kerran mainittu *valmistaminen yleisesti kansainvälisiin tehtäviin (N 1)*, jotta OL:läiset pohtisivat esimerkiksi ulkomaille töihin lähtöä muutenkin kuin pelkästään lähetystyöntekijäksi pyrkimistä.

7.2.3 Kasvatustavoitteiden hierarkkisuus ja yhteenkuuluvuus

Haastatellut entiset puheenjohtajat puhuivat OL:n kasvatustavoitteista kahdessa merkityksessä. Ensimmäistä merkitystä analysoitiin edellä pää- ja sivukasvatustavoitteiden yhteydessä. Seuraavaksi tarkastellaan toista merkitystä, jossa puheenjohtajat ilmaisivat yhden tavoitteen toimivan välineenä toisen tavoitteen saavuttamisessa. Näissä tavoitteissa ilmeni pää- ja sivutavoitteiden välinen hierarkkisuus, jolloin oman aihepiirin sisältävät sivutavoitteet saivat päätavoitteelle alisteisen osatavoitteen merkityksen (ks. Kansanen 2004, 26). Taulukosta 27 nähdään, mihin tavoitealueisiin välineelliset tavoitteet ja varsinaiset tavoitteet liittyvät. Yhteensä kasvatustavoitteiden hierarkkisuus tuli esille 64 tavoiteparia käsittelevässä alkuperäisilmaisussa.

Taulukko 27 Kasvatustavoitteiden hierarkkisuus

KASVATUSTAVOITTEIDEN HIERARKKISUUS	Välineellinen tavoite	Varsinainen tavoite
Lähetysharrastuksen synty ja syveneminen	13	41
Yhteisöön sosiaalistuminen	33	20
Kristillisen spiritualiteetin kasvu	4	2
Toiseuden kohtaamisen oppiminen	8	1
Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen	6	
Yhteensä	64	64

Lähetysharrastuksen synty ja syveneminen (N 41) oli informanteilla useimmin varsinaisen tavoitteen merkityksessä. Tämän päätavoitteen osatavoitteista korostui eniten lähetystyöhön lähtöön valmistautuminen, johon liittyi välitavoitteita kaikista eri tavoitealueista. Entiset puheenjohtajat pitivät lähetystyöhön valmistautumisessa tärkeänä ekumenisuuteen, uskontodialogiin ja kansainvälisyyteen kasvamista sekä kristillisen spiritualiteetin kasvua, kuten seuraavista lainauksista ilmenee.

Mun mielestä, mitä nyt ainakin myöhemmin oon nähnyt ja kokenut, että miten tärkeitä lähetystyössä on ihan kristillinen opetus. Pitää tuntea esimerkiksi Raamattu. Et tavallaan sehän nyt tukis hirveesti sitä OL:n tarkotusta, että OL:läiset tuntis Raamatun, koska se on kuitenkin perusedellytys, jos lähtee lähetystyöhön. (H05)

Jos nyt puhutaan lähetystyöstä niin kyllähän siellä näitä kysymykset ekumeniasta ja kysymykset uskontojen välisestä kohtaamisesta, uskontodialogista, ne on jokapäiväistä todellisuutta. Niin silloin on tärkeitä myös, että niitä käsitellään OL:ssä. (H19)

Lisäksi lähetystyöhön lähtöön valmistautumisessa välineellisinä tavoitteina olivat myös saman aiheen sisäiset osatavoitteet kuten emotionaalinen lähetysharrastus eli lähetyskipinän syttyminen ja kognitiivinen lähetysharrastus eli juurtuminen lähetystyöhön.

[Lähetys]innostus on tärkeä valmiustekijä ja sitä sai OL:stä. (H24)

Yhteisöön sosiaalistumisen sivutavoite toimi haastateltavilla useimmin välineellisenä tavoitteena. Esimerkiksi ensin pyrittiin saamaan ihmiset viihtymään ja osallistumaan

OL:n toimintaan, minkä kautta toivottiin, että ihmiset innostuisivat lähetystyöstäkin ja siitä tulisi heille tärkeä asia.

Yritettiin saada ihmiset innostumaan illoista ja tulemaan uudestaan ja sitä kautta sitten innostua lähetystyöstäkin, mut jos ne tulee kerran ja totee et tää on tylsää, niin ei ne tuu ikinä uudestaan [ja sitten estyy lähetystyöstäkin innostuminen]. (H18)

OL:n voima on ollu mun mielestä just siinä, että se on tämän yhteisöllisyyden, sosiaalisuuden, hyvän meiningin, jos nyt näin haluaa sanoa, niin on hyväksynyt ja pitänyt just samalla viivalla, et lähetysteologiasta ei tuu jotain hirvittävän kaukaista ja vaikeeta asiaa. Vaan et se istuu sinne illan teepöytään vähän niin kuin olkapäälle ja arkisten tee-keskusteluiden lomassa siä tämä sitten leijailee. (H9)

Näissä lainauksissa tulee esille ajatus siitä, kuinka ihmisen erilaisten identiteettien, ja tässä yhteydessä lähetysidentiteetin, kehittyminen on tiukasti yhteydessä yhteisöön sosiaalistumis -prosessin kanssa (ks. Kuusisto 2006, 135).

Yhteisöön sosiaalistumisen sivutavoite toimi myös välineellisenä tavoitteena uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppimiselle.

Semmosta suvaitsevaisuuden ja yhteyden opettamista myöski on OL:n toiminta pitkälti. Jos ku ajattelee, että sinne tulee ihmisiä erilaisista hengellisistä taustoista mut että kaikki tekee yhdessä työtä, niin se on must hienoa ja tärkeätä nimenomaan sitä ajattelee, että kyseessä on nuoria ihmisiä, joiden tää tällöinen maailmankuva tai käsitys uskosta ja kirkosta voi vielä muuttua. (H08)

Yhteisöön sosiaalistumisen sivutavoite ilmeni toiseksi eniten (N 20) myös varsinaisena tavoitteena. Nämä maininnat ilmaisivat useimmiten yhteisöön sitoutumisen ja sosiaalisen pääoman karttumisen osatavoitteiden välistä yhteenkuuluvuutta. Esimerkiksi sosiaaliseen pääomaan luokitelluilla OL:n virallisella jäsenyydellä tai yhdessä tekemisestä koetulla ilolla pyrittiin lisäämään osallistumista OL:n toimintaan.

Haastattelija: Millä tavoin sillon, kun sää olit johtokunnassa, te yrititte innostaa ihmisiä OL:ään?

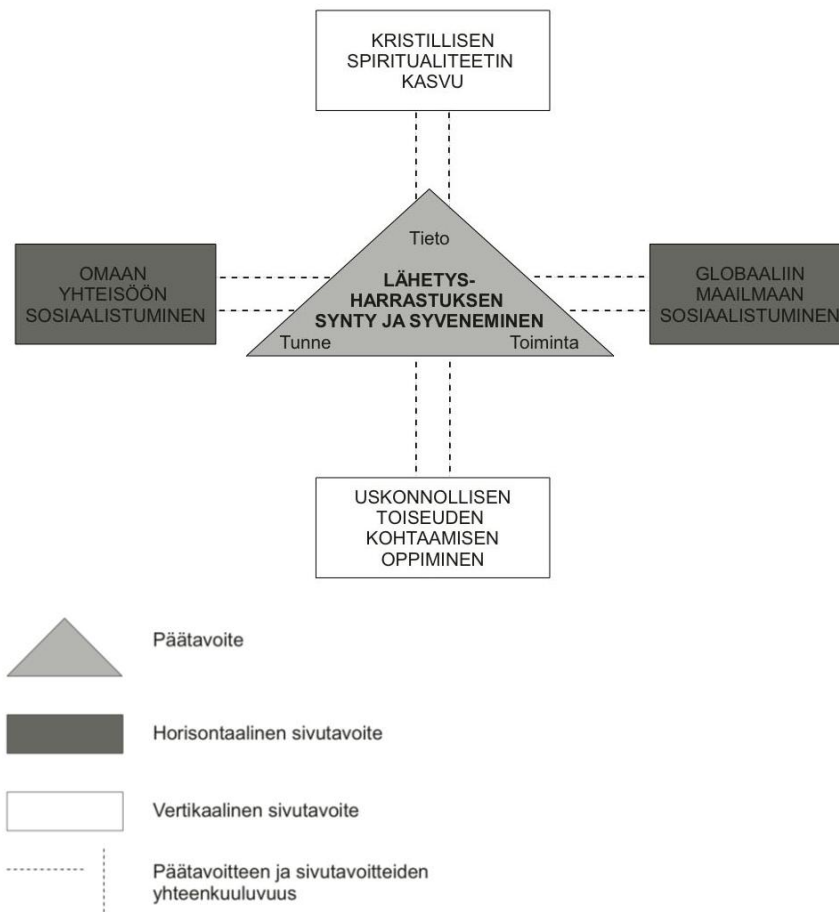
H04: [...] Se on tietenkin OL:ssä ehkä vähän joistakin muista järjestöistä poikkeavaa, että kun ihminen ensimmäisen kerran tulee OL:n iltaan niin, kun sen jälkeen kun sille on sanottu hei, niin sille saatetaan tarjota jäseneksi liittymiskaavaketta. Ei ole vain yksi tai kaksi ihmistä, jotka ovat liittyneet OL:n jäseniksi ensimmäisessä illassa, OL-illassa. Sitä kautta se ehkä sitten jollakin tavalla on sitonut ihmisiä mukaan. (H04)

Kun kokonaisuutena tarkastellaan OL:n kasvatustavoitteita, on huomioitava, että kaikki viisi kasvatustavoitetta ovat itsenäisiä tavoitteita. Samalla ne kuitenkin ovat sidoksissa toisiinsa. Erityisesti sivutavoitteissa on juuri niitä elementtejä, jotka antavat valmiuksia lähetystyön tekemiseen. Tämän tutkimuksen keskeisenä löytönä esitetään, että kaikki viisi itsenäistä tavoitealuetta ovat osa kokonaisuutta, jota tässä nimitetään lähetyskasvatukseksi.

Lähetyskasvatuksen tavoitteet ovat kahdentasoisia. Lähetyskasvatuksessa tähtäyspiste ja keskus on päätavoitteessa eli lähetysharrastuksen synnyssä ja syvenemisessä. Pää tavoite on esitetty kuviossa 7 kolmiona, joka ilmentää lähetysharrastuksen emotionaalista, kognitiivista ja praktista ulottuvuutta. Nämä on kuviossa 7 merkitty sanoilla tunne, tieto ja toiminta.

Kuviossa 7 on merkitty nelikulmioihin, joissa on valkoinen tausta, vertikaaliset eli uskonnolliset sivutavoitteet: kristillisen spiritualiteetin kasvu ja uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppiminen. Tumman harmaalla taustalla kuvataan horisontaalisia sivutavoitteita: yhteisöön sosiaalistuminen ja globaaliin maailmaan sosiaalistu-

minen. Kolmion ja nelikulmioiden väreillä ja niiden välisillä katkoviivoilla havainnollistetaan tavoitteiden itsenäistä luonnetta ja samalla niiden välistä yhteyttä ja suhdetta.

Kuvio 7 Lähetykasvatuksen tavoitteet ja niiden väliset suhteet

Mielenkiintoista on, että verrattaessa lähetykasvatuksen ja lähetystyöntekijäkoulutuksen tavoitteita ja aihealueita huomataan, että jälkimmäisessä korostuvat juuri lähetykasvatuksen sivutavoitteet: hengellinen kasvu, omaan lähettävään järjestöön tutustuminen ja globaaliin maailmaan sosiaalistuminen, missä erityinen rooli on kielten oppimisella ja kulttuuriantropologialla. Sen sijaan lähetystyöntekijäkoulutuksessa melko vähän. (ks. Franzén 1986, 248; Tippet 1984b, 408; Taber 1984, 321–329) Tavoitealueiden painottumisen päinvastaisuus on luonnollista siitä näkökulmasta, että lähetykasvatuksen tehtävä on jossain määrin täytetty aloitettaessa lähetystyöntekijäkoulutusta.

7.3 OL:n kasvatustavotteet

7.3.1 Mielekkään oppimisen kriteerien toteutuminen OL:ssä

Kasvatustavotteisiin sijoittuivat ne alkuperäisilmaukset, joissa haastateltavat viittasivat joko suoraan tai epäsuorasti jonkin kasvatustavoitteen toteuttamiseen. Yhteensä näitä oli 788. Yli puolet maininnoista luokiteltiin mielekkään oppimisen kriteerien kokonaisuuteen. Taulukosta 28 voi nähdä, miten mielekkään oppimisen kriteereistä korostuvat autenttisuus, transfer ja vuorovaikutus. Mielekkään oppimisen kriteereihin liittyvä puheta- pa oli useimmiten arvioivaa.

Taulukko 28 Mielekkään oppimisen kriteerit ja puhetavat

MIELEKKÄÄN OPPIMISEN KRITEERIT	Kuvailu	Arvio	Intentio	Visio	Yhteensä
Autenttisuus	5	130	13	8	156
Transfer	9	132		11	152
Vuorovaikutus	3	59	25	5	92
Aktiivisuus		19	7	3	29
Intentionaalisuus	2	22		2	26
Reflektiivisyys		19	2	3	24
Mallioppiminen	2	17	2	1	22
Konstruktivisuus		4		1	5
Yhteensä	21	402	49	34	506
	4 %	79 %	10 %	7 %	100 %

Autenttisuus (yht. N 156) oppimismenetelmien kriteerinä tarkoittaa, että oppiminen tapahtuu mahdollisimman autenttisuudessa ympäristössä.

Haastateltavat eivät käyttäneet eksplisiittisesti autenttisuus tai kontekstuaalisuus -käsitteitä. Sen sijaan he puhuivat konkreettisten ja oikeiden asioiden tekemisestä, joiden kautta oli mahdollista oppia. Taulukossa 29 ilmenee, millaisia olivat autenttiset tehtävät OL:ssä, ja mihin kasvatustavoitteisiin ne liittyivät.

Taulukko 29 Autenttisuus ja OL:n kasvatustavoitteet

AUTENTTISUUS	Lähetys- harrastus	Yhteisöön sosiaalistuminen	Kristillisen spirituaaliteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaaliin maa- ilmaan sosiaalistuminen	Yht
Lähetystyön hyväksi toimiminen	39	13	8			60
Yhteisössä toimiminen	27	17	5		3	52
Hartauden harjoitus	7	6	13	1		27
Toiseuden kohtaaminen	2	1	2	8	1	14
Muu yhteistyö		2			1	3
Yhteensä	75	39	28	9	5	156

Lähetystyön hyväksi toimiminen (yht. N 60) muodostaa keskeisimmän autenttisen elementin OL-oppimisympäristössä. Lähetystyön hyväksi toimimisen arvioitiin vaikuttavan lähetys-harrastuksen syntyyn ja syvenemiseen (N 39). Yleisesti nähtiin olevan kasvatustavoitetta, että OL on järjestönä sitoutunut tukemaan nimikkolähettejään ja -

kohteitaan vuosittain sekä taloudellisesti että muuten yhteydenpidon ja esirukouksen kautta.

Se oli mun mielestä myös ihan olennainen osa, että OL:llä oli kuitenkin myös omia tuki-kohteita, joille kerättiin rahaa. Että vaikka ne tavoitesummat oli tietysti asetettu aika alhaalle, että niihin tultiin ja päästiin [...]. Niin se oli osa sitä ikään kuin kasvatustehtävää, että näin se toimii, että vapaaehtoistyöllä kerätään pikkuhiljaa rahaa. (H12)

Kannatuskohteet tekivät lähetystyön tukemisesta aidon ja oikean haasteen, jonka kautta ajateltiin kasvettavan lähetystyön tukijoiksi. Lähetysmyyjäisten yhteydessä konkreettinen tekeminen, lähetystyölle työpanoksen antaminen ja rahan kerääminen mahdollistivat lähetystyöhön juurtumisen ja siitä vastuunkantamisen.

Mun mielestä myös se kasvatuksellinen merkitys, sillä tavalla on myyjäisissä, ettei se vaan oo sitä että saatat mahdollisimman paljon rahaa vaan, että opittais ite ottamaan vastuuta. (H05)

Myyjäisten kautta voitiin lisäksi oppia, kuinka jokainen voi toimia lähetystyön hyväksi jollain tavalla, ja että yhdessä toimien saavutetaan isoja tavoitteita.

Se [myyjäiset] on varmaan kans just tätä osallistumista, että jotain voidaan tehdä ja jotain voidaan tehdä sit aika pieninkin resurssein ja sil tavalla, et yhdessä lähdetään valmistelee noit asioit. [...] Itse asiassa kans myyjäisissä, et siel jokainen ihminen voi jotain antaa ja jollain tavalla osallistua. Ja se must on tärkeä. (H20)

Viimeistään myyjäisten yhteydessä kaikille niille, jotka jollain tavalla oli niiden toteuttamisessa osallisena, niin valkeni se jälleen taas se, että vain yhdessä voidaan jotakin asioita saada aikaan. (H09)

OL:n toimiminen SLS:n tiloissa ja läheinen yhteistyö SLS:n kanssa nostettiin tavaksi oppia tuntemaan SLS järjestönä. Ja kun näki läheltä, mitä SLS:ssa tehdään, saattoi myös innostua lähetystyöstä.

Tietenkin joku Lähetysseuran kupeessa oleminen, niin kyllä se must on ollu jo tavallaan. Nähdä, että tällöinen talo on olemassa ja toimii ja tekee näin hienoo työtä. Ja niin kyl mä luulen, että kaikki se on ollu siinä lisäämässä sitä semmosta, että tää on ihan oikeeta työtä ja hienoo työtä, jota jokasen kristityn tulis tehdä. (H13)

OL:n tilaisuuksissa lähetystyöstä kertomisen ja opettamisen eli lähetyskasvatuksen toteuttamisen arvioitiin ja toivottiin kasvattavan siihen, että myös OL:n jälkeen edistettäisiin lähetystyön asiaa.

Kun aattelee sitä, että silloin toimittiin aika paljon omassa piirissä niin olis voinu hyvinki yhdistää välillä jotain, että opiskel- OL:läiset oiski mennä jonneki, järjestäny vaikka seurakunnan lapsikerhoille tai jotain tällöistä käytännön harjoituksia. Että tehny jo sitä lähetyskasvatustyötä sit siinä puitteissa. (H11)

Vaikka evankeliointi kuitenkin pääasiassa rajattiin OL:n tehtävien ulkopuolelle, oli se silti ollut yksi autenttinen oppimismenetelmä. Evankelioimistyötä tekemällä oli informanttien mukaan pyritty siihen, että OL:läiset tekisivät jo kotimaassa lähetystyötä ja saisivat myös valmiuksia myöhemmin lähetystyössä toimimiseenkin. Evankelioiminen oli osalle entisistä puheenjohtajista mahdollisuus löytää sopivia tapoja viedä evankeliumia eteenpäin.

Toisaalta myös päästä kokeilemaan sitä [evankeliointityötä] sitten ja sitä kautta sitten voitelle selkeytyä se, että mikä se oma tapa tehdä tai tukea lähetystyötä [on]. (H15)

Lähetystyön hyväksi toimiminen toimi myös kanavana yhteisöön sosiaalistumisessa (N 13) ja kristillisen spiritualiteetin kasvussa (N 8). Myyjäisten merkitys yhteisöön sitou-

tumiseen nostettiin tärkeäksi. Niissä oli yhteisen tekemisen ohella helppoa tutustua toisiin OL:läisiin.

Niihin [myyjäisiin] sitten rekrytoidaan kaikki kynnelle kykenevät OL:läiset. Ja sitä kautta hyvin, hyvin monet ihmiset on sitoutuneet OL:n toimintaan, kun on ollut tarjota jotain, mitä voi tehdä, konkreettista tekemistä lähetystyön hyväksi. (H04)

Se [myyjäiset] on ylivoimaisesti paras tapa ihmisille tutustua toisiinsa. (H12)

Lähetyskasvatustilanteiden toteuttamisen kautta oli mahdollista saada sosiaalista pääoma myös esiintymistaitojen muodossa.

Nimikkokohteiden tukemisen nähtiin kasvattavan myös ihmisenä ja tuovan mielekkyyttä elämään, kun ei toimita vain omaksi hyväksi.

Siä [OL:ssä] ei tehdä asioita vaan minulle itelle vaan tähän joillekin muille. Se on vähän tai semmosta vapaaehtoistyötä. Siitä saa semmosta mielekkyyttä elämään, ettei oo vaan omaan napaan tuijotusta. (H15)

Yhteisössä toimiminen (yht. N 52) määriteltiin autenttiseksi mielekkään oppimisen kriteeriksi, kun oppimisen arvioitiin tapahtuvan yhteisöön osallistumisen ja siitä vastuunkantamisen kautta. OL-yhteisön kerrottiin tarjonneen monenlaisia vastuutehtäviä, joissa oli mahdollista tehdä oikeita asioita itselle, omille kyvyille ja innolle sopivalla tavalla. Laven ja Wengerin (1991) asteittain syvenevää osallistumista kuvattiin aineistossa ihmisen kokoisina tehtävinä, jolloin taitojen karttuessa saattoi ottaa vastuuta suuremmista ja vastuullisemmista tehtävistä. Ihmisen kokoiset tehtävät OL:ssä eivät välttämättä liittyneet suoraan lähetystyöhön vaan esimerkiksi OL:n käytännön töihin ja yhdistyksen ylläpitämiseen, kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee.

Et ihmisen kokoinen tehtävä voi olla se, että voisitko kaataa näille jonossa tuleville ihmisille teetä. Tai voisitko tulla keräämään OL:n järjestämään katukeräykseen lipaskeräystä. Tai että voisitko toimia tämän järjestön, josta tunnut olevan kiinnostunu, vaikkapa rahastonhoitajana. Tai että voisitko ottaa selvää, että kuka voisi tulla kertomaan ensi keväänä jonakin perjantai-iltana siitä, et miten vankilatyötä Venäjällä tehdään. Tällaiset on ihmisen kokoisia tehtäviä. Ja semmosia et ne ei vaadi mahdottomia. Ne on mahdollisia. Tavallaan pieninä paloina lähestytään pieniä asioita, jotka ovat tärkeitä. (H09)

Moninaisten ihmisen kokoisten tehtävien kautta arvioitiin tapahtuvan oppimista liittyen lähetysharrastuksen syntyyn ja syvenemiseen (N 27), yhteisöön sosiaalistumiseen (N 17), kristillisen spiritualiteetin kasvuun (N 5) ja globaaliin maailmaan sosiaalistumiseen (N 3).

Uudet ihmiset pyrittiin sitouttamaan pyytämällä heitä suunnittelemaan iltoja eli antamalla heille vastuuta yhdistyksestä.

Enempi se oli sitä, että tulkaa mukaan tekemään jotakin samantien, kun ihminen tulee sinne ja kattomaan, että mikä paikka tää on. (H17)

Myös Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategiassa on arvioitu, että sitoutuminen yhteisöön vahvistuu, kun yksilö pääsee vaikuttamaan yhteisön toiminnan sisältöön ja sen toteuttamiseen (Toivanen & Tukeva 2005, 362). Samoin Uusikylä (1981, 117–118) tuo esille yhteissuunnittelun merkityksen esimerkiksi opiskelumotivaation kasvun, työskentelyilmapiirin parantumisen, persoonallisuuden kehittymisen, demokratiaan kasvamisen ja suunnittelutaitojen oppimisen näkökulmista. Kansalais- ja yhdistystaitojen oppiminen liitettiin OL:ssä yhdistyksestä huolehtimiseen ja erityisesti johtokunnassa työskentelyyn.

Ihan käytännössä se yhdistys on organisoitu sillä tavalla, että siellä oppii vastuun kantamiseen sen toiminnan jatkumisesta. (H12)

Jos on sihteerinä, oppii sihteerin hommia. Ja tietysti kokouskäytäntöjä, jos on johtokunnassa ja muuta sellasta. Et semmosenakin se [OL] on hyvä harjoittelupaikka nuorelle ihmiselle. (H08)

Sosiaalinen toiminta kuten lystit ja leirit toimivat uusien jäsenten tavoittamisen ja yhteisöllisyyden hoitamisen välineinä.

Lystit oli siihen aikaan semmonen, että niillä, neidän oli just semmosia, mihin uusia ihmisiä haluttiin kutsua. Aina kun oli lysti, niin sitte otettiin asiaksi, että mietittiin, ketä on uusia. (H15)

Sitten on myös ollu jäsenistölle leirejä. [...] Ja on tietenkin mukavaa, että on sitä yhteisöllisyyttä, yhdessä olemista hoidettu myös. (H01)

OL:n johtokunnassa samalla, kun pohdittiin OL:n arvoja, tehtävää ja toimintaa, saattoi oppia kristillisistä suuntauksista ja perehtyä eri tahojen teologiaan.

Sillon oli paljon tämmösiä periaatteellisia kysymyksiä työn alla. Esimerkiks se, mikä on OL:n suhde SKY:hyn, WSCF:ään ja IFES:iin. Näihin kansainvälisiin opiskelijajärjestöihin ja näin edespäin. Siinä sitten väistämättä tuli tämmöset teologiset ja periaatteelliset kysymykset pinnalle ja niitä vatvottiin pitkään ja hartaasti. (H06)

Yksi yhteisössä toimimisen muodoista oli myös OL:n järjestämät ulkomaanmatkat, missä OL:laiset pääsivät yhdessä tutun ryhmän kanssa tutustumaan paikanpäälle OL:n nimikkolähettien työhön ja lähetyskannatuskohteisiin. Näiden matkojen kautta saattoi innostua lähetystyöstä, tulla lähetystyömyönteisemmäksi, päästä sisälle lähetystyön arkeen sekä oppia lähetystyöstä ja yleisesti kansainvälisyydestä.

Sitten jotkut matkat saatto olla semmosia, mikä sitten innosti. [...] Jotkut, jotka lähti sinne mukaan, vaikkei olis ollu välttämättä niin, voi sanoo ehkä ajatellu omalle kohalle lähetystyötä tai pitäny sitä semmosena itelle tärkeenä. Niin sitten sitä kautta on tullu jotenki. (H15)

Hartauden harjoittamisella (yht. N 27) kuten iltahartauksilla, ehtoollisen vietolla sekä raamattu- ja rukouspiireillä pyrittiin tukemaan OL:läisten kristillistä kasvua (N 13). Rukoileminen ja hengellinen musiikki arvioitiin tärkeiksi välineiksi myös lähetystyöstä innostumiseen ja lähetysidentiteetin vahvistumiseen (N 7).

Millä tavalla OL valmistaa lähetystyöhön? No sillä kun joka perjantai-ilta toistaa "hyvää yötä Jeesus myötä, äläkä unohda lähetystyötä". (H08)

Hengellisellä ohjelmalla pyrittiin myös vaikuttamaan ihmisten sitoutumiseen OL:ään eli sosiaalistumiseen yhteisöön (N 6). Rukouspiiri ja gospelmusiikki toimivat tässä tärkeinä elementteinä. OL:ään sitoutuminen ja hengellinen kasvu nivottiin yhteen kuten seuraavassa lainauksessa.

Se oli selvä juttu se, että siinä oli rukous, rukous tavallaan. Rukouspiiri liittyi siihen illan ohjelmaan jotenkin silleen, että pidettiin tärkeenä semmosta tapahtuu. Tuli semmosii jotka edesautto semmosessa hengellisessä kasvussa ja kristittynä kasvamisessa. [...] Musiikki pelkästään. Siitä lähetettiin. Otettiin ilosia ja innostavia lauluja ja laulettiin varmaan enemmän kuin aikasemmin. Se oli varmaan yks semmonen tärkeä osa siinä [OL:ään innostamisessa]. (H18)

Rukous oli lisäksi keino pyytää Jumalalta apua, jotta OL:n toimintaan tulisi lisää ihmisiä.

Iltahartauksissa koettujen erilaisten kristillisten perinteiden arvioitiin kasvattavan ekumeenisuuteen (N 1).

Saatto olla samankin lukukauden aikana erilaisia esimerkiksi iltahartauksia. Niin se kasvat-
taa just sellaseen avaraan kristilliseen näkemykseen. (H08)

Toiseuden kohtaamisella (yht. N 14) autenttisena kasvatustapahtumana viitataan uskontodialogi-iltoihin, moskeija- ja synagogavierailuihin sekä SEN:ssä OL:n edustajana toimimiseen ja muiden kirkkokuntien kirkkotiloihin tehtyihin vierailuihin. Näissä yhteyksissä oli tilaisuus oppia toisten uskontojen kohtaamista (N 2), kirkkokuntien välisen ekumenian toteutumista (N 8) ja kansainvälisyyttä (N 1). Toiseuden kohtaaminen jo Suomessa valmistaa myös lähetystyöhön lähtemiseen kuten seuraavissa lainauksissa tulee esille.

Hiljalleen mä lähin puhumaan ja hiljalleen kypsy sit semmonen ajatus, että osa vieraista voiski olla muiden uskontojen edustajia. [...] Mä ajattelin, että miks sit kauheesti tässä nyt valmistautuu menemään evankelioimaan johonkin niitä ei-kristittyjä, jos ei uskalla niitä kohdata täällä kotona. (H06)

Jos aattelee lähetystyöhön valmentautumista, niin vois yhtä hyvin olla tärkeitä OL:n tehdä vaikka retki katoliseen kirkkoon ihan vaan tutustumaan katolilaisuuteen vaikka sinänsä eikä katolilaiseen lähetystyöhön välttämättä. (H08)

SEN antoi OL:n edustajana toimineille foorumin luoda suhteita eri kirkollisiin tahoihin eli saada sosiaalista pääomaa (N 1).

Se [edustaminen] antaa semmosille OL:läisille ihmisille nähdä, miten esimerkiksi ekumeenisessa neuvostossa toimitaan. [...] Ne on semmosia tietynlaisia kasvunpaikkoja ihmisille ne semmosia oppimisen paikkoja, missä saa sitten tietysti ja tulee [...] ihmisille, jotka on siellä mukana niin saahan siellä luotua suhteita näihin eri kirkollisiin tahoihin. (H15)

Muilla autenttisuus-kriteeriin sijoitetuilla ilmauksilla (yht. N 3) tarkoitetaan eri yhteistyötahoja. Kehitysyhteistyöstä oppimisessa (N 1) toivottiin hyödynnettävän enemmän OL:n jäsenyyttä KEPA:ssa. Yhteistyö kristillisten opiskelijajärjestöjen kanssa nähtiin väylänä saada uusia ihmisiä tutustumaan OL:ään ja tätä kautta koetettiin tavoittaa ja sitouttaa lähetystyöstä kiinnostuneita osallistumaan OL:ään (N 2).

Transfer eli oppimisen siirtovaikutus (yht. N 152) on toiseksi suurin kokonaisuus. Se käsitellään omassa alaluvussa, koska se liittyy oppimisen seurauksiin.

Vuorovaikutuksella (yht. N 92) tarkoitetaan keskustelevuutta osana oppimisprosessia. Taulukosta 30 nähdään, kuinka yhteisöön sosiaalistumisessa (N 57) yhteisön jäsenten kanssa tapahtuva vuorovaikutus on ollut entisten puheenjohtajien mukaan tärkeässä osassa OL:ssä.

Taulukko 30 Vuorovaikutus ja OL:n kasvatustavoitteet

VUOROVAIKUTUS	Lähetys-harrastus	Yhteisöön sosiaalistuminen	Kristillisen spiritualiteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen	Yht.
OL:läisten kanssa	16	57				73
Vierailijoiden kanssa	12		1	5	1	19
Yhteensä	28	57	1	5	1	92

Informantit toivat esille, että OL:ssä oli pyritty saamaan uudet ihmiset kohtaamaan vanhaa OL:läisiä, jotta uudet löytäisivät OL:n ja osallistuisivat sen toimintaan. Uusien ihmisten tavoittamisessa arvioitiin tärkeimmäksi menetelmäksi "puskaradio" eli kontaktit niiden OL:läisten kanssa, jotka innostivat uusia ihmisiä mukaan OL:ään.

Suusta suuhun menetelmä oli tehokas [OL:ään innostamisessa]. (H23)

Paljolti se varmaan meni puskaradion kautta ne tiedot. Et joku oli tykänny ja oli käyny ja oli ehkä tullu hyvin kohdelluksi ja kohdatuksi siellä. Niin mä luulen, että se oli se semmonen suuri juttu. Viesti meni sitä kautta. (H13)

Kun ihmiset olivat löytäneet OL:n, oli heidän sitouttamisessaan keskeistä vuorovaikutus.

Sillon kun se [OL] kasvo, silloin kun toi Halmeen Riikka, se oli puheenjohtajana mun mielestä sinä vuonna. Silloin Riikka oli hirveen hyvä, oli hirveen taitava semmosessa, et sai ihmiset tuntemaan kotosaks ja ehkä sitä kautta ihmisiä paljon jäikin siihen. (H17)

Oli ajatuksena, jos sinne tuli joku uus niin sitä ei jätetä yksin vaan murjottamaan johonkin nurkkaan vaan otetaan keskusteluun mukaan ja huomioidaan. (H06)

Vuorovaikutus oli myös vastuutehtäviin rekrytoinnissa tärkeää. Suora pyyntö onkin todettu tärkeimmäksi vapaaehtoistyön rekrytointikeinoksi (Grönlund 2006, 132). Erityisesti nuoret ja opiskelijat halusivat osallistua, kunhan vain pyydetäisiin mukaan (Yeung 2002, 58). Ystävien merkitys on ollut tärkeä vapaaehtoistoimintaan osallistuttaessa (Yeung 2002, 57). Isokoulutuksen suosioon on arvioitu vaikuttaneen se, että vanhat isokset rekrytoivat uusia isosia (Porkka 2004, 100), ja OL:ssä uusien tavoittaminen on ollut samankaltaista, jolloin vertaisryhmäläiset, eli OL:n tilanteessa, opiskelijat sitouttavat opiskelijoita.

Sosiaalista vuorovaikutusta tapahtui OL-illoissa vapaamuotoisissa keskusteluissa. Ystävystymistä olisi toivottu silti edistettävän pienpiireillä, joissa olisi ollut paremmat mahdollisuudet syvällisiin keskusteluihin kuin suuressa ihmisjoukossa.

Nous enempi esille se toivomus ja tarve, että sieltä, just näihin pienpiireihin tai siihen, että tulis sillä tavalla erilaista yhteyttä tai ystävyyttä. (H14)

Keskustelut vanhojen OL:läisten kanssa olivat merkittävässä osassa, kun OL:ssä opittiin yhdistyksen arvoista ja historiasta sekä rekisteröidyn yhdistyksen käytänteistä.

Just tämmösten keskusteluiden kautta. [...] OL:ssähän se vaihtuvuus on jatkuvaa, että sitten on kuitenkin aina joistakin ihmisistä OL:n lähihistoriassa aina muodostuu semmonen jana tai kanava, jota kautta tieto toiminnasta muutaman vuoden takaa kulkeutuu tähän päivään. (H09)

Sen sijaan vuorovaikutus OL:läisten kesken ei tullut esille sisällöllisesti eikä määrällisesti lähetysharrastuksen syntyyn ja syvenemiseen (N 16) tähtäävässä oppimisessa. Keskusteleavuuden suhteen entiset puheenjohtajat olivat pikemminkin havainneet puutteita, ja siksi toivoivat, että OL:läisiä ohjattaisiin enemmän keskustelemaan. Näin lähetystyön prosessointi tapahtuisi paremmin ja tiedostetummin.

Heikkoutena tuli mieleen nyt tää keskustelu, ettei hirveesti keskustella. [...] Miksei OL:n iltata voisi enemmän olla sillai, et joku alustaa jotain aihetta ja sen jälkeen [...] sitten ryhmissä keskusteltais asiasta ja oikeesti jotain oikeeta ongelmaa. Kyl mä tiedän, että keskustelemalla ei paranneta maailmaa mut se saa ihmiset itensä prosessoimaan asiaa. Sit kootaan, mitä me saatiin tästä ja tälle. (H16)

OL:ssä oli yritetty aktivoida OL:läisiä keskustelemaan ja ilmaisemaan näkemyksiään ja kokemuksiaan, mutta siinä ei ollut koettu onnistuneen kovin hyvin. Pääasiassa keskusteleavuus lähetystyön oppimisessa on ollut esimerkiksi epävirallista kavereiden kesken tehetken lomassa tapahtuvaa.

Mutta kyllähän taas kaveriporukoissa siitä [lähetystyöstä henkilökohtaisella tasolla] tietysti sitte on keskusteltu ja mielipiteitä vaihdettu. (H05)

Puutteista huolimatta informantit arvioivat, että lähetystyöstä innostumiseen ja siihen juurtumiseen vaikutettiin OL:läisten keskinäisellä vuorovaikutuksella. Lähetyslapsiin tutustumisen kautta sai perheen ja lapsen näkökulman lähetystyössä toimimiseen. Myös lähetyskohteissa vierailneiden OL:läisten kanssa keskustellessa opittiin uutta lähetystyöstä.

Niidenkin OL:läisten kannalta, jotka ei sinne matkaan oo lähteny, niin heillekin se on tuonu jotain lisää, että sitten toiset OL:läiset just siitä minun vierestäni ovat käyneet jossakin. Ja minä voin sitten heidän kanssa keskustella. Ja heidän kanssa katsoa niitä kuvia sieltä paikan päältä ja kuunnella niitä tunnelmia ja ajatuksia, mitä sitten heillä on heränny. (H09)

Lähetystyön tukijaksi kasvamisessa arvioitiin tärkeäksi, että on OL:ssä ystävystynyt ihmisen kanssa, joka lähtee lähetystyöhön.

Varmaan sitä kautta myöskin tulee lähettäjäksi, että sitten saattaa olla että joku ihminen joka samaan aikaan, kun sää oot ollu OL:ssä niin se lähtee ja sit sä jotenkin haluat ruveta tukemaan hänen työtään. (H15)

OL:n illoissa pääsi keskustelemaan henkilökohtaisesti vierailleiden (N 12) asiantuntijoiden kuten lähetystyöntekijöiden kanssa. Tämä oli puheenjohtajien mukaan tärkeää erityisesti lähetystyöhön valmistautumisen kannalta.

OL:ssä pääsee kosketuksiin semmosten ihmisten kanssa, just ja aika usein kuitenkin juuri näiden alustajien kanssa pääsee kosketuksiin, jotka on lähteny ja jotka on myös tullu ehjänä takaisin. Et syntyy kontakti semmisiin ihmisiin, joilla se miettimisvaihe, se prosessi [...] on käytyä ja ratkaistuna. [...] Et tämmösten kontaktifoorumien tarjoaminen semmisiin ihmisiin, jolla on jo se kokemus. (H09)

Samoin informantit arvioivat, että ulkomaalaisten tapaaminen OL:ssä ja keskustelut heidän kanssaan olivat lähetystyöhön lähtöön valmistavia.

Tietenkin noitten vierailujen kautta, jos siellä oli jotakin, sai ikään kuin myöskin näitä internatsuun kontaktejaki jonkun verran. Lähetysseuran kupeessa tietenkin paljoki. Mut joo ihan vaikka aattelee, et olis tullu ihan pelkkään iltaan ja siellä oli joku ulkomaalainen vierailija niin kyllä se kontakteja anto. (H13)

Ulkomaalaisten vierailijoiden kanssa tapahtunut vuorovaikutus opetti yleisesti kansainvälisyyttä (N 1). Myös ihmisenä kasvamista (N 1) arvioitiin tapahtuvan, kun OL:ssä pääsi jakamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan eri alojen edustajien kanssa.

Uskonnollisen toiseuden kohtaamista (N 5) opittiin, kun OL:n uskontodialogi-illoissa oli mahdollista kohdata ja keskustella toisen uskontokunnan edustajien kanssa, ja kun valmisteltaessa dialogi-iltoja saatiin apua asiantuntijoilta.

Puhuttiin asiantuntijoiden kanssa tavoista, et millä tavalla uskontodialogia käydään. [...] Sillonen lähetysteologi Juhani Forsberg Lähetysseuran lähetysteologi oli isona apuna tässä tilaisuuden valmistelussa. Ja hän jaksoi kannustaa meitä ja tukee. (H19)

Taulukosta 32 voi nähdä, mitä mielekkään oppimisen kriteereitä käsiteltiin melko vähän, ja mihin kasvatustavoitteisiin ne liittyvät.

Taulukko 31 Muut mielekkään oppimisen kriteerit ja OL:n kasvatustavoitteet

MUUT MIELEKKÄÄN OPPIMISEN KRITEERIT	Lähetys-harrastus	Yhteisöön sosi-aalistuminen	Kristillisen spiritualiteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaaliin maailmaan sosiaalis-tuminen	Yht.
Aktiivisuus	21	8				29
Intentionaalisuus	17	8		1		26
Reflektiivisyys	23	1				24
Mallioppiminen	10	7	1	2	2	22
Konstruktivisuus	5					5
Yhteensä	76	24	1	3	2	106

Aktiivisuudella (yht. N 29) tarkoitetaan vapautta ajatella ja pohtia itse ilman painostusta, sekä tilan ja mahdollisuuksien tarjoamista, jolloin kukin on itse vastuussa oppimisestaan. Aktiivisuus liitettiin lähetysharrastuksen synnyn ja syvenemisen (N 21) sekä yhteisöön sosiaalistumisen (N 8) tavoitteisiin.

Lähetysidentiteetin kehittämisessä ja lähetystyöhön innostamisessa oli pyritty siihen, että OL olisi foorumi tiedon saamiselle lähetystyöstä ja sen pohdinnalle. Tärkeänä pidettiin, että jokainen saa tehdä itse ratkaisunsa suhteessa lähetystyöhön.

Mun mielestä sitä ennemminkin joillekin uusille ihmisille ja sitten ulospäin haluttiin viestiä siitä, että me ei olla täällä, tää ei oo mikään lähetyskurssi vaan että kerrotaan ja pidetään näitä asioita esille. Ja sit se on jokasen oma asia, että mitä sitten tekee oman uravalintojensa suhteen. (H17)

Tilan antaminen omalle pohdinnalle arvioitiin tärkeäksi myös mahdolliseen lähetystyöhön lähtemiseen valmistautumisessa.

Mä kokisin, että se oli semmonen [lähtemisen] pohdinnan paikka, semmonen paikka, jossa oli tilaa pohdinnalle. (H06)

Yhteisöön sosiaalistumiseen liittyen arvioitiin, että tekemisen tarjoaminen ja luottaminen ihmisten omaan haluun ottaa vastuuta innostavat osallistumaan ja sitoutumaan.

Innostus nousee aika paljon siitä, että on tilaa ja mahdollisuuksia. (H20)

Intentionaalisuus (yht. N 26) tarkoittaa, että oppijat tiedostavat ja asettavat oppimiselle tavoitteita. Opiskelu on siten päämäärätietoista, ja opiskelija voi itse arvioida kehittymistään. Intentionaalisuuden käsitettä ei aineistossa käytetty eksplisiittisesti, mutta oppimisen tavoitteiden tiedostamisen tärkeys ja erityisesti sen puutteellisuus OL:ssä tuli esille.

Lähetysharrastuksen synnyn ja syvenemisen (N 17) eli päätavoitteen yhteydessä intentionaalisuus liittyi informanteilla lähetystyöstä innostumisen ja lähetystyöhön lähtemisen osatavoitteisiin. Oppimisen ja opettamisen miellettiin tapahtuvan OL:ssä epäsuorasti ikään kuin taustalla vaikuttavana piilo-opetussuunnitelmana (ks. Astley 2000b, 60), millä entiset puheenjohtajat viittasivat OL:n arvoihin ja ilmapiiriin.

[Lähetystyöhön innostaminen] se on semmonen ton sen toiminnan synnyttämä tai sisältämä tällainen piilo-opetussuunnitelma. (H17)

Lähetystyö on tavallaan siellä vaivihkaa taustalla. Ja sitä ei edes sanota ääneen. [...] Kaikki keskitty niihin OL:n toimintoihin, puuhiin ja tehtäviin ja kuvioihin, mitä OL:ssä oli, innolla ja korkealla motivaatiolla. Mutta siitä ei puhuttu yhtään mitään, että tällä on jotain tekemistä lähetystyön kanssa. Mutta kuitenkin se sanoisko salakavalasti siellä vaanii taustalla ja vaikuttaa vaivihkaa epäilemättä ihmisten ajatteluun ja suhtautumiseen lähetystyöhön. Ja tekee niitä, jotka ei ole lähetystyömyönteisiä, niin vaivihkaa lähetystyölle myönteisimmiksi. Ja niille, joille lähetystyö on valmiiksi tärkeä asia tai uus asia niin, niille se tulee vielä arvokkaammaksi ja tärkeemmäksi. (H04)

Tämä vaivihkaisuus oli koettu OL:ssä siinä mielessä myönteisenä, että sen kautta OL:ssä oli vältetty lähetystyöhön painostaminen ja lähetystyöhön on voinut kasvaa rauhassa, kukin yksilöllisellä tavallaan. Astley (2000, 60) tuokin esille, että monet syvimät asenteet ja arvot muotoutuvat piilo-opetussuunnitelman kautta. Huomioitava on kuitenkin, että indoktrinaation vaara on juuri silloin, jos uskonnollisia tai maailmankatsomuksellisia kysymyksiä ei käsitellä avoimesti ja tiedostaen, tai jos ne sivuutetaan kokonaan (Puolimatka 1997, 171, ks. myös Astley 2000b).

Metsämuurosen (1997, 31) mukaan suhtautuminen päämääriin paljastaa oppimisen vakavuusasteen, onko se "viihteellistä" vai intentionaalista. OL:n edeltäjän AVL:n aikana lähetystyöhön lähteminen otettiin vakavasti elämän päämääräksi. OL:ssä taas ei ole vaadittu samalla tavalla sitoutumista. Kuitenkin osa haastateltavista kaipasi lähetystyöhön lähtemisen tietoista pohdintaa OL:ään, ja tähän opastavan ohjauksen merkitys ja tärkeys tuotiin esille. Esimerkiksi OL:n illoissa puhuneet lähetystyöntekijät eivät olleet välttämättä pyrkineet saamaan OL:läisiä pohtimaan lähetystyöhön lähtemistä henkilökohtaisella tasolla.

Hyvin harvat lähetystyöntekijät henkilökohtaisesti ottaa esille käydessään OL:ssä kysymyksen lähetystyöhön lähtemisestä taikka rohkaisee lähetystyöhön lähtemään. Taikka kysyy, että olisitko sinä valmis lähtemään lähetystyöhön. Että sen kutsumuksen herättäminen ja nostattaminen, niin se tulee sitten sieltä jotakin vaivihkaa rivien välistä. Sitä rekrytointia ja siihen kasvattamista tuskin kukaan tekee kovin avoimesti. Puhun nyt kaikkien lähetysjärjestöjen työntekijöistä ja läheteistä, jota OL:ssä käy. (H04)

Lähetystyötä [puhuttiin] yleisesti, mutta ei noin henkilötasolla. Niin ei kyllä kauheesti, että en mää ainakaan muista, että multa olis kukaan tullu ehkä ikinä sillai mitenkään vakavaan sävyyn. (H05)

Informantit esittivätkin, että OL:n opettajina toimivien vierailevien puhujien tulisi ohjata OL:läisiä pohtimaan lähetystyöhön lähtemistä. Samoin uskontodialogin tavoitteiden ja luonteen ymmärtämisessä (N 1) arvioitiin tarvittavan ohjausta. Ongelmia oli havaittu ohjauksessa myös yhteisöön sosiaalistumisessa (N 8) eli OL:n arvojen ja tavoitteiden oppimisessa ja välittämässä uusille OL-sukupolville.

Johtokunta, joka on OL:n hallitus, niin käytännössä välillä ohjaa varsinkin, varsin löysällä kädessä OL:n toimintaa eikä kontrolloi eikä vahdi eikä seuraa edes kovin tarkkaan, mitä ohjelmatiimi tekee. Eli se taho, joka suunnittelee seuraavien syksyjen ja kevään perjantai-iltojen ohjelman. Ohjelmatiimeillä on monesti täysin vapaat kädet. (H04)

OL:ssä ei ollut keskitytty kasvatustavoitteiden ja strategioiden pohtimiseen. Sen sijaan esimerkiksi iltojen ohjelmaa suunniteltaessa huomio kiinnittyi siihen, mikä sen hetkisiä OL:läisiä kiinnosti, ja keitä oli vaivatonta saada puhujaksi iltoihin.

Me kerättiin ensimmäisiin kausiohjelmiin vaan mielenkiintosa, ajankohtasia aiheita. Tai jos tiedettiin joku hyvä tyyppi, joka sattuu oleen kotimaassa tai muuten saatavilla, niin saatettiin pyytää niitä vaan. Ilman, että oltas haluttu tehdä joku laaja kaari siitä tai et oltas tarkkaan mietitty, että minkälainen tavote kunkin illan kohdalla on. Kerättiin vain mielestämme mielenkiintosa aiheita ja monipuolisia juttuja. Eniten vaivaa aiheutti sitten se, että kun haluttiin otsikoida illat jotenkin yhteen sopivasti tai hauskasti. (H12)

Edellä olevista lainauksista tulee esille, että opetustilanteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa OL:ssä ei ole aina tiedostettu toiminnan kasvatuksellisia tavoitteita. Samoin lainauksista ilmenee, että niiltä, jotka vastaavat OL:n kasvatustoiminnan toteuttamisesta eli iltojen asiantuntijoilta ja OL:n vastuunkantajilta toivottiin OL:läisten ohjaamista intentionaalisuuteen. Näiden molempien, lähetystyön ja OL:n eksperttien, tulisi siis hahmottaa, tiedostaa ja keskenään jakaa OL:n kasvatukselliset tavoitteet (vrt. Lave & Wenger 1991). Samalla tulisi ottaa huomioon OL:n tilaisuuksien osallistujien, tulokkaiden ja noviisien, lähtökohdat ja yhteistyössä heidän kanssaan asettaa yhteisiä tavoitteita (ks. Tirri, Sorri & Pruuki 2006, 232). Tämä prosessi on haastava ja siinä tarvitaan ohjausta ja opettajia, jotta opetus ja oppiminen olisivat tavoitteiden suuntaista (Pruuki & Tirri 2004, 40). Tässä suhteessa OL on samankaltaisessa asemassa kuin kirkon kasvatustyö, missä "konstruktivismi ei saa syödä teologiaa eikä realismi etsimisen iloa" (Pruuki & Tirri 2004, 38).

Vaikka entiset puheenjohtajat arvioivat intentionaalisuuden olleen OL:ssä pääasiassa epäsuoraa tai puutteellista, kuitenkin he olivat myös sitä mieltä, että OL:n toiminnan konkreettiset päämäärät, kuten rahan kerääminen lähetystyölle, edistivät lähetystyöhön juurtumista.

Sen kautta, että ihmiset yhdessä tekee asioita ja tekeminen on mukavaa ja sillä nähdään olevan selkeä päämäärä, että vaikkapa kerätään rahaa lähetystyölle. Sen kautta sitoutumalla mun mielestä ihmiset sitte juurtuivat. (H03)

Reflektiivisyys (yht. N 24) liittyi OL:ssä haastateltavien mukaan ennen kaikkea oman paikan pohdintaan lähetystyössä ja lähetystyöhön valmistautumiseen (N 23). Oman lähetystyösuhteen pohdintaa oli pyritty lisäämään provosoimalla OL:läisiä ajattelemaan. Lisäksi arvioitiin, että kun kuulee kertomuksia lähetystyöstä, väistämättä itsekkin pohtii omaa suhtautumistaan lähetystyöhön.

Puhutaan aika usein lähtemisen mahdollisuudesta tai ylipäänsä lähetystyöhön lähtemisestä. Niin ihmiset väistämättä miettii, että olisiko mustakin tohon tollaseen hommaan, mitä toi ihminen tekee tai mikä olis mun oma paikkani ja tieni tässä jutussa, että lähtisinkö johonkin. (H03)

Kuitenkin lähetystyöhön lähtemisen reflektoinnin oli koettu toteutuvan paremmin ja tiedostetummin SLS:n esikoulutuksessa kuin OL:ssä.

Ratkaseva ero oli nimenomaan siinä, että esikoulutuksessa kysyttiin, että lähtisitkö sinä lähetystyöhön. Sen kysymyksen omasta lähetystyöhön lähtemisestä joutui siellä kohtaamaan. OL:ssä on mahdollista olla ilman, että joutuu sitä kysymystä kohtaamaan käytännössä. Mielestäni OL:n pitäis olla enemmän niin kuin esikoulutus tässä suhteessa. (H04)

Esikoulutuskurssilla, siellä oli enemmän, siis Lähetysseuran esikoulutuskurssi, niin tota, siellä oli enemmän niitten viikonloppujen aikana aktiivisesti ajatteli itteensä ja omaa suhdettaan lähetystyöhön. [...] Uskoisin, et se enemmän sais ihmisten omaa lähetystyöntekijäidentiteettiä käyntiin, jos niitä prosessoitais. (H16)

Kuten vuorovaikutuksen ja intentionaalisuudenkin kohdalla entiset puheenjohtajat toivoivat myös reflektiivisyyttä OL:ään enemmän. Näin lähetystyöhön lähtemistä pohdittaisiin OL:ssä enemmän ja lähetysidentiteetti kehittyisi. Reflektiivisyyden merkitys on siten lähetyskasvatuksen onnistumisessa olennainen, mitä myös Fernickin (2007) malli korostaa.

Reflektoinnin liittyminen yhteisöön sosiaalistumiseen (N 1) mainittiin keran OL:n arvojen ja olemuksen pohtimisena.

Koko ajan kai mietittiin, et mikä tää OL on. Se ehkä liitty vähän semmoseenki teologiseenki reflektointiin. (H20)

Kollaboratiivisuus ilmeni aineistossa **mallioppimisena (yht. N 22)**. Mallioppiminen liittyi kaikkien tavoitealueiden toteuttamiseen: lähetys-harrastuksen synty ja syveneminen (N 10), yhteisöön sosiaalistuminen (N7), kristillisen spiritualiteetin kasvu (N 1), toiseuden kohtaamisen oppiminen (N 2) ja globaaliin maailmaan sosiaalistuminen (N 2).

Mallioppimisen kohteina ovat olleet ensinnäkin *toiset OL:läiset*. Lähetystyöhön lähtöön arvioitiin innostavan, kun joku OL:läisistä lähti.

Aina jos OL:n joukosta joku lähti lähetystyöhön, niin sit suitsutettiin kyllä semmosena rohkaisevana esimerkkinä. (H08)

Samoin innostuksen tarttuminen toisista jäsenistä nähtiin vaikuttavan OL:ään osallistumiseen.

[Johtokuntalaiset] sitten oli innostamassa toivon mukaan omalla esimerkillään semmosia jäseniä toimimaan, jotka eivät olleet johtokunnassa. (H09)

Innostamisen tarttumisessa toisiinkin onkin olennaista, että innostaja on itse innostunut (Kurki 2000, 80).

Vastuutehtäviin kasvettiin seuraamalla, miten vanhat OL:läiset toimivat.

Mä luulen, että siinä kumminkin jotkut oli jo kasvamassa. Pystymetästä sinne ei varmaan paljo tullu johtokuntaankaan väkeä. Vaan et ne oli kasvanu ja katellu sitä touhua ja ehkä siten olleet isäntinä tai emäntinä tai ollu varapuheenjohtajana ennen kuin tuli puheenjohtajaks. Ja siinä suunnilleen tiedettiin, missä mennään. Ja mitä hän ajattelee ja mihin tässä pitäis mennä. (H13)

Tästä syystä esimerkiksi ohjelmatiimiin haluttiin valita vanhoja OL:läisiä opettamaan esimerkillään OL:n arvoja.

Yritettiin valita erilaisia ihmisiä semmosia, jotka on ollu suunnittelemassa aikasemmin ohjelmia ja sitte semmosia, jotka on ihan aika uusia ihmisiä OL:ssä. Yritettiin aina löytää silleen semmonen sekalainen joukko, joilla on useampia OL kokemusta ja osa, joilla ei oo oikeestaan. (H15)

Myös uskontodialogin luonteen oppimisessa OL:n edustajat uskontodialogin toisena osapuolena toimivat malleina muille OL:läisille.

Toisen mallioppimisen kohteen muodostivat *vierailijat*, jotka toimivat samaistumisen kohteina lähetystyöhön lähdöstä innostumisessa ja siihen valmistautumisessa, kansainvälisen asenteen omaksumisessa ja oman elämän merkityksen oivaltamisessa.

Mä uskon, että semmosella samaistumisella on keskeinen rooli [lähetystyöhön lähtöön valmistautumisessa], että kun näkee lähetystyöntekijöitä. (H03)

Jos mä aattelen Päivö Parviaista. [...] Kyllähän tavallaan kun hänet näkee niin koko se elämäntarina ja kertomus näkyy jo melkein niin siis kasvois. Ja tavallaan hän ottaa siihen tarinaan tai kertomukseen ihmiset mukaan. Ehkä sitä me kaivattais, sitä semmosta osallistumista, et silloin siitä tulee semmonen, mis mäkin voin osallistua ja mun elämästä voi kasvaa tämmönen tarina. Ei välttämättä menestystarina, mut kuitenkin semmonen tarina, jol on sisältöä ja syvyyttä ja semmosta elämän makua. (H20)

Kollaboratiivisessa oppimisessa toteutuu Laven ja Wengerin mestari-kisälli -malli (Lave & Wenger 1999). OL:n kohdalla erityisesti yhdistyksen pyörittämisen oppimisessa vanhat OL:läiset toimivat mestareina, joiden kanssa yhdessä toimiessa noviisit asteittain syvenevästi osallistumalla oppivat yhteisön toimintatavat ja arvot. Samoin isosten kohdalla vastaava toimintamalli on todettu hyväksi (Porkka 2004, 115).

Sen sijaan lähetystyön oppimiseen liittyen OL:ssä Laven ja Wengerin (1991) oppipoika-mestari -malli ei ole yhtä ilmeinen. OL:ssä lähetystyöntekijöiden eli mestareiden kanssa pääsee kyllä kosketuksiin, ja he toimivat mallioppimisen kohteina. Kuitenkaan lähetystyöhön liittyviä asioita ei tehdä kollaboratiivisesti yhdessä työskentelemällä.

Ihmisten lisäksi entiset puheenjohtajat arvioivat, että opettavina esimerkeinä ovat toimineet myös *järjestöt* esimerkiksi suhtautumisessa kehitysyhteistyöhön.

Sanoin siinä muutaman faktan muun muassa, että Suomen Lähetysseura on Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen jäsen ja Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys on Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen jäsen. Näin muistaakseni oli silloin ja on edelleen. Ja silloin OL:n silmät aukenivat, että ahaa vakavasti kristittynä itsensä pitävä ihminen ja järjestö voi siis myös ajaa tällaista asiaa kuten kehitysyhteistyötä ja liittyä tuollaisen järjestön jäseneksi. Näköjään siellä on muitakin vakavasti otettuja kristittyjä. Kai mekin voidaan mennä sinne. (H04)

SLS:n arvioitiin näyttäneen mallia OL:läisille kristittyjen välisestä yhteydestä, ja lisäksi OL itse järjestönä konkretisoi, millainen on uskollinen lähetystyön tukija.

Konstruktiiisuus (yht. N 5) liittyy läheisesti kaikkiin mielekkään oppimisen kriteereihin. Kun muut kriteerit toteutuvat, oppiminen on väistämättä myös konstruktiiivista. Varsinaisesti tähän kategoriaan luokiteltiin tässä aineistossa vain viisi mainintaa.

Lähetysidentiteetin kehittämisessä arvioitiin tärkeäksi, että OL:ssä on tarjottu erilaisia ja keskenään ristiriitaisiakin näkökulmia lähetystyöhön. Tämän ajateltiin auttavan muodostamaan lähetystyöstä monipuolinen ja laaja-alainen käsitys.

Tietysti tuli asioita vastaan, josta ei välttämättä ollu alustajien kanssa samaa mieltä, mutta et sekin kuuluu siihen pakettiin, että lusikalla ei tungeta suuhun jotain valmiiksi pureskeltua kauravelliä vaan, että siellä oman nupin sisällä sitten tapahtuu sitä tuumimista. (H09)

Lähetystyöhön lähtemisestäkin oli OL:ssä tuotu esille erilaisia näkökulmia, kuten seuraavassa lainauksessa tulee esille.

Joskus oli semmonen joka, että joka sitten suurin piirtein oli, että nyt varmasti Jumala kutsuu teitä lähetystyöhön. Ja sitten taas saatto olla joku, joka sano, että kyllä se nyt kannattaa miettiä viä tarkkaan, että kannattaako lähtee. Et [naurua] et tavallaan molempiin suuntiin sit tuli tavallaan semmonen näkökulma. Että selvä, tässä näitäkin asioita voi lähestyä monista eri näkökulmista. (H06)

Puolimatkan mukaan monipuolisen opetuksen ja eri suuntauksia edustavien opettajien kautta indoktrinaation mahdollisuus vähenee ja sen tunnistaminen helpottuu, kun eri vaihtoehdot todennäköisesti indoktrinoivat eri suuntiin (Puolimatka 1997, 171, 347). Puolimatka (1997, 343–344) pitää tärkeänä ihmisen eheän identiteetin syntymisen kannalta, että opetus on monipuolista ja vaihtoehtoisia näkemyksiä sisältävää, jossa oppilasta ei kohdella kohteena vaan yksilönä. Tätä ajatusta voitaneen soveltaa myös lähetysidentiteettiin. Lähetystyöhön liittyen erilaisten suhtautumistapojen ja lähestymistapojen tarjoaminen on myös Franzénin (1989, 43, 46) mukaan tärkeää, jotta voi syntyä lähetystyön realiteetit ja historiallista todellisuutta vastaava lähetystyökäsitys, mikä ei ollut toteutunut Franzénin tutkimissa oppikirjoissa.

OL:ssä tulee esille konstruktiiisuus-kriteerin yhteydessä oppijoiden oma aktiivisuus eri näkökulmien työstämisessä ja omien näkemysten muodostamisessa. Tirri, Sorri ja Pruuki (2006, 232) korostavat kaikkien mielekkään oppimisen kriteerien toteuttamisessa, myös konstruktiiisuus-kriteerin kohdalla, opettajan roolia. Puolimatkakkin esittää, että samalla kun opiskelijalle tarjotaan monipuolisia ja vaihtoehtoisia näkemyksiä, tulisi opetuksen kuitenkin myös auttaa niiden jäsentämisessä ja jopa arvottamisessa, koska "opetuksen tarkoitus on kehittää oppilaan valmiuksia arvioida itsenäisesti käsitteitä ja muodostaa oma perusteltu kantansa" (Puolimatka 1997, 343). Tämän suuntaisesti myös informantit esittivät toiveita, että OL:läisiä ohjattaisiin ja laitettaisiin tietoisemmin ajattelemaan ja prosessoimaan lähetystyötä.

7.3.2 OL:n muut menetelmät

Muiksi OL:n menetelmiksi luokiteltiin yhteisön olemassaolo, frontaaliopetus, kirjallinen materiaali ja yhteiset metodit. Taulukosta 32 huomataan, että arviointi oli yleisin puhetapa muiden menetelmien kohdalla. Kuitenkin niihin liittyi huomattavasti enemmän intentioita ja kuvausta verrattuna mielekkään oppimisen kriteereihin.

Taulukko 32 Muut metodit ja puhettavat

MUUT METODIT	Kuvailu	Arvio	Intentio	Visio	Yht.
Yhteisön olemassaolo	1	87	26	6	120
Frontaaliopetus	6	52	15	4	77
Kirjallinen materiaali	23	12	13	1	49
Yhteiset metodit	17	18	1		36
Yhteensä	47	169	55	11	282
	17 %	60 %	20 %	4 %	100 %

OL:n muut kasvatustavoitteet ja niiden liittyminen eri kasvatustavoitteisiin on esitetty taulukossa 33.

Taulukko 33 Muut metodit ja OL:n kasvatustavoitteet

MUUT METODIT	Lähetys-harrastus	Yhteisöön sosiaalistuminen	Kristillisen spiritualiteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaalin maailman sosiaalistuminen	Yht.
Yhteisön olemassaolo	28	92				120
Frontaaliopetus	53	5	2	12	5	77
Kirjallinen materiaali	5	43			1	49
Yhteiset metodit						36
Yhteensä	86	140	2	12	6	282

Yhteisön olemassaololla (yht. N 120) tarkoitetaan OL:n järjestämiä tilaisuuksia, ilma-
piiriä, arvoja ja kokonaisuutta. Yhteisön olemassaolo kasvatustavoitteidenä liittyi luon-
nollisesti eniten yhteisöön sosiaalistumiseen (N 92) ja toiseksi lähetys-harrastuksen syn-
tyyn ja syvenemiseen (N 28).

Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen, erityisesti OL:n viikottaiset opiskelijat ja alaosastojen perustaminen olivat olennaisia OL:n olemassa-
olon kannalta, ja niiden kautta uudet osallistujat olivat voineet tulla mukaan toimintaan ja OL-yhteisöön.

Ne perjantai-illat, se on se tapa miten sinne tullaan mukaan. (H16)

Yhteisön olemassaoloon liittyi melko paljon intentioita. OL:ään osallistumista pyrittiin edistämään panostamalla tilaisuuksien tunnelmaan, päivän valinnalla, musiikilla, ohjel-
malla, tarjoilulla ja havainnollistamisvälineiden käytöllä.

Me ihan tietosella tehtiin niin, että meidän ilta oli perjantaina, koska Kräsän ilta oli lauan-
taina, koska se olis ollu riski olla samana iltana. Perjantai-ilta oli hyvä sitten. (H18)

Yritettiin luoda perjantai-illoista, jotka on sen toiminnan keskeinen muoto sellaisia kodik-
kaita, lämminhenkisiä tilaisuuksia, joissa ihmisten oli mukava olla ja johon he mielellään
tulisivat sitten uudestaan. (H19)

Myös yhteisön avoimuudella oli nähty tärkeä rooli uusien ihmisten vastaanottamisessa ja sitouttamisessa OL:ään.

Se oli vakio keskustelun aihe johtokunnassa, että miten huolehditaan siitä, että kynnys on riittävän matalalla. Että vältetään se, että mikä näytti tapahtuvan monessa muussa vastaavassa järjestössä, että syntyy semmoinen sisäpiiri, johon muut ei pääse mukaan. Ja mä luulen, et siinä onnistuttiin aika hyvin. (H12)

Jos näihin jäseniltoihin tulee, se on tavallaan semmoinen hurskauden seuraava taso. Ja sitten niin me sit romutettiin myös tää ajatus. Eli sit me muutettiin niitten, nimi oli tosiaan OL:n jäsenilta, niin me muutettiin silloin lysteiks. Sitä mää ehkä pidän yksittäisenä puheenjohtajakauden suurimpana saavutuksena, [et] me saatiin nää lystit. Ja sehän oli joku lähetystävien sosiaalinen tutustumisilta tai joku tämmönen. Mut siis just haluttiin puhua, et tää on avointa tää juttu ja meill voi olla eri tyyppisiä toimintoja, mut silti kaikki on avoimia. (H20)

OL:n ilmapiirin avoimuuteen oli pyritty ja toivottiin tulevaisuudessakin keskittyttävän, jotta erilaisten ihmisten on mahdollista osallistua ja sitoutua OL:ään.

Yhteisön olemassaolo menetelmänä ilmentää vapaaehtoisen kasvatustoiminnan omaleimaista puolta: ei ole itsestään selvää, että juuri tätä kasvatustyötä tehdään, ja että saadaan oppijat koolle. Toisaalta taas omaehtoinen oppiminen ja OL harrastuksenomaisena ympäristönä myös kokoaa aiheesta motivoituneita ihmisiä (ks. Metsämuuronen 1997, 28, 30). OL:n arvoista lähetystyön ymmärtäminen laajasti, avara hengellisyys, toiminnallisuus, kansainvälisyys ja sosiaalisuus nähtiin sellaisina seikkoina, jotka vetävät ihmisiä mukaan OL:n toimintaan.

OL:n arvomaailmaan ja historiaan liittyvät seikat kuten lähetystyökeskeisyyden, lähetystyöhön lupautumisen historian, läheisen yhteistyön SLS:n kanssa ja vapaaehtoistyöhön kuuluvan vastuutehtäviin rekrytoinnin arvioitiin toimivan rajoittavana tai estävänä tekijänä joidenkin ihmisten osallistumisessa OL:n toimintaan. Yhteisöstä muodostuneiden negatiivisten mielikuvien on myös esimerkiksi kirkon kohdalla sekä Suomessa että Ruotsissa todettu vaikeuttaneen tai estäneen ihmisten sitoutumista ja osallistumista (Grönlund 2006, 131; Rubin 2000, 195).

OL:n lähetysmyönteisen ilmapiirin ja järjestön kokonaisuudessaan arvioitiin innostavan lähetystyöhön, mahdollistavan lähetysajatteluun kasvamisen sekä edistävän lähetystyön tukemista ja oman lähtemisen pohdintaa.

Kyllähän semmoinen yleishenki on sillai, että se asia on positiivinen ja esimerkiks mun mielestä on kiva tapa se hyvän yön toivottaminen "hyvää yötä, Jeesus myötä, muista aina lähetystyötä". Että se on jotenkin semmoinen, mikä tavallaan kaikessa vaikuttaa. (H05)

Mun mielestä se [OL] on kokonaisuudessaan kasvatusta, asennekasvatusta. (H11)

Ilmapiirin merkitystä ei Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteereissä tuoda esille. OL:ssä myönteisen ilmapiirin arvioitiin olleen vahva osa oppimisprosessia sekä yhteisöön sitoutumisessa että lähetysidentiteetin vahvistumisessa. Samoilla linjoilla ovat Tirri, Sorri ja Pruuki (2006, 231), kun he huomioivat ilmapiirin merkityksen teologisten oppiaineiden opetuksessa, missä eri teologisten näkemysten edustajien yhteistyö oli havaittu haasteelliseksi.

Frontaaliopetuksella (yht. N 77) tarkoitetaan opettajajohtoista opetusta ja luennointia, jotka ovat perinteisiä ja jopa vanhanaikaisia menetelmiä konstruktivistisen oppimiskäsityksen näkökulmasta (Pruuki & Tirri 2004, 40). Frontaaliopetus on pääasiassa OL:ssä liittynyt opiskelijailtoihin, joissa OL:n ulkopuoliset asiantuntijat ovat luennoineet ja alustaneet aiheestaan. Jonkin verran tuotiin esille, että OL:n omat jäsenet ovat myös vastanneet frontaaliopetuksesta. Frontaaliopetus on ollut OL:n keskeinen menetelmä nimenomaan lähetystyön opetuksessa (N 53).

Lukuisten eri puhujien kautta saatavan informaation arvioitiin antavan kattavan ja realistisen kuvan lähetystyön kokonaisuudesta ja sen monista puolistä.

[OL:n iltojen] sitä kautta saa voisko sanoa suoraan ensimmäi- ensikäden tietoa sitten lähetystyöstä. Ja kun siellä sitten kahdesta useampaan vuoteen käy näissä illoissa kuulemassa lähetystyöstä lähetystyöntekijöiden kertomana ja sitten tietenkin monien muiden ihmisten kertomana, jotka lähempänä tai etäämpänä lähetystyöhön liittyvistä tehtävistä toimii ja vaikuttaa. Niin kyllähän se antaa varmasti realistisen käsityksen siitä, mitä lähetystyö voi olla tai realistisemman. (H04)

Tietopuolisen opetuksen lisäksi puhujilla katsottiin olevan olennainen rooli lähetystyöhön innostamisessa.

Ja mä mielummin otan semmosen, jolla on vähemmän tietoa, mutta joka saa innostumaan. Sanotaan vaikka joku lähetystyöntekijä, jonka mä tiedän kuin semmosen, joka tietää kaiken, mutta joka ei saa ihmisiä innostumaan. Niin mun valintani oli selvä sitten kumpi pyydetään. (H18)

Edellä olevasta lainauksesta tulee esille, että innostaminen on vaativa tehtävä. Kurki (2001, 80) onkin todennut, että kaikki eivät sovi innostajiksi.

OL:ssä puhujat vaihtuivat viikottain ja he edustivat lähetystyön eri painoituksia ja suuntauksia. Samalla tavalla eritaustaisia ja erilaisia lähetystyön asiantuntijoita on käytetty opettajina esimerkiksi SLS:n esikoulutuksessa ja lähetyskurssilla sekä Lähetysnuorten opetuslapseuskoulussa (Jussi-Pekka 2000, 3–4; Halme 1988, 45). Paikallis-seurakunnissakin on lähetyskasvatusta toteutettu samankaltaisesti, kun vierailevat lähetystyöntekijät kertovat lähetystyöstä (Hintikka 1997; 10). Samoin muussa seurakunnan kasvatustoiminnassa kuten isokoulutuksessa tulisi Porkan mukaan olla opettajia laajasti eri työntekijäryhmistä, jotta tulevat isokset saisivat "enemmän välineitä oman maailman kuvansa ja persoonansa kanssa työskentelyyn" (Porkka 2004, 121).

Monipuolisen tiedon saamisen lähetystyöstä arvioitiin sekä innostavan ja haastavan OL:läisiä lähetystyöhön että antavan valmiuksia pohtia omaa lähetystyöhön lähtemistä.

Niitten seminaarien kautta voi tutkailla käytännön mahdollisuuksia [lähetystyöhön lähtöön liittyen] tai tavallaan niitten faktojen kautta. (H20)

Yhteisöön sosiaalistumiseen (N 5) pyrittiin vaikuttamaan myös valitsemalla julkisuuden henkilöitä puhujiksi, jotta saataisiin houkuteltua uusia ihmisiä OL:ään.

Se et joku tommonen ns. kirkon julkkis vieraana tai joku tämmönen harava nyt kerää vähän enemmänkin väkeä. (H12)

Yleistä kristinuskon opetusta (N 2) OL:ään toivat vierailijat, jotka esimerkiksi opettivat Raamattua. Toiseuden kohtaaminen (N 12) tuli esille, kun osa puhujista oli toisten kirkko- ja uskontokuntien edustajia. Uskontodialogin ja ekumenian opettamisessa hyödynnettiin myös OL:läisten kokemuksia ja taitoja.

Jotkut näistä, jotka OL:n edustajina oli niissä [SEN:n jaostoissa], niin ne osas niistä hirveen hyvin kertoa mullekin sitten, että mitä siellä on tehty ja mitä siellä on tapahtunu. (H15)

Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen (N 5) mahdollistui, kun vierailijoiden kautta saatiin tietoa eri maista, kulttuureista ja kehitysyhteistyöstä.

Kirjallisella materiaalilla (yht. N 49) tarkoitetaan OL:n omia mainoksia, esitteitä, jäsenkirjeitä, jäsenlehteä ja kokouspöytäkirjoja sekä muiden tahojen julkaisuja kuten Ylioppilaslehteä. Eniten kirjallista materiaalia on OL:ssä käytetty yhteisöön sosiaalistamisessa (N 43), ja niiden tavoitteena on ollut edistää OL:n löytymistä eli mainos-

taa OL:ää ja sen tilaisuuksia. Lisäksi ne ovat olleet välineitä yhteydenpidossa jäsenistöön. Kirjallinen materiaali auttoi myös OL:n arvojen ja toiminnan hahmottamisessa.

[OL:n ohjelmaa suunniteltaessa] otettiin esille niitä vanhoja ohjelmia. Niistä sitten katottiin, että mitä siellä on ollut ja sieltä sitte vähän. Tietysti jollakinlailla uudistettuina tai joku ehkä uus ihminen tai sit ihan niitä samoja tyyppejä. (H15)

Lähetys-harrastuksen syntyyn ja syvenemiseen (N 5) liittyen OL:n jäsenlehdellä Bulletinilla nähtiin lähetyskasvatuksellinen tehtävä lähetystyöhön innostajana ja juurruttajana. Kerran mainittiin, että OL:n järjestämälle lähetystyöstä kiinnostuneiden leirille oli ennakkolukemisena lähetystyöstä kertova oppikirja. KEPAn lehteä toivottiin käytettävän kehitysyhteistyöstä (N 1) tiedottamisessa.

Yhteisillä metodeilla (yht. N 36) tarkoitetaan, että haastateltavat puhuivat yleisellä tasolla OL:n opetusmenetelmistä, mutta eivät viitanneet mihinkään erityiseen tavoitteeseen, johon sillä menetelmällä olisi pyritty. Näitä yleisiä menetelmiä ovat OL:ssä olleet viikoittaiset opiskelijaillat (N 13), vierailevat puhujat (N 7), lähetystyöntekijät puhujina (N 10) ja diakuvat (N 2). Luentomaisuutta OL:n opetustapana kritisoi-tiin yleisellä tasolla (N 3). Yleisiin menetelmiin liitettiin myös maininta siitä, että OL:n kasvatustapa-
menetelmät ovat samanlaisia sekä lähetystyöhön lähtemiseen että tukemiseen kasvattamisessa (N 1).

7.3.3 OL:ssä opitun siirtovaikutus

Transferiin eli opitun siirtovaikutukseen (yht. N 152) luokiteltiin tässä tutkimuksessa ne kohdat, joissa ilmeni, miten OL:ssä opittuja asioita on sovellettu ja hyödynnetty OL:n jälkeen. Suurin osa (N 107, 70 %) transfer-maininnoista liittyi haastateltavien oman elämän kokemuksiin. Lopuissa (N 45, 30 %) arvioitiin, kuinka muut OL:läiset ovat voineet soveltaa OL:ssä opittua. Transferin toteutuminen sekä haastateltavilla itsellään että muilla oli samankaltaista, ja siksi molemmat näkökulmat on merkitty yhteen yhteiseen taulukkoon 34.

Taulukko 34 Transfer ja OL:n kasvatustavoitteet

TRANSFER	Lähetys-harrastus	Yhteisöön sosiaalistuminen	Kristillisen spiritualiteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen	Yht.
Yleisesti elämä	26	63	1	1	5	97
Työelämä	22	14	6	3	1	45
Yllätykset	6					6
Pulmat	4					4
Yhteensä	58	77	7	4	6	152

Eniten transferia oli koettu *yhteisöön sosiaalistumiseen* (yht. N 77) liittyen. Eli OL:n kautta saatu sosiaalinen pääoma oli ollut runsaasti "käytössä" ja sovellettavana OL:n jälkeen. Yleisesti elämän kannalta merkittävimpänä asiana haastateltavat olivat kokeneet OL:ssä solmittujen ystävyys-suhteiden säilymisen.

Se oli sillä tavalla merkittävä yhteisö, että aika monista sen ajan, monia sen ajan OL:läisiin on [...] yhteys säilynyt vuosien aikana, että kun tapaa jossakin niin tuntee toisensa. (H02)

Siellä on syntynyt paljon hyviä ystävyys-suhteita, jotka, joista monet ovat kantaneet ihan näihin päiviin saakka. (H19)

Se on jännä, et siitä porukasta [OL:n matkalla] on mun ihan parhaimmat ystävät sitte jäänyt. Se oli niin mukava matka. (H08)

Sosiaalisten suhteiden merkitys ja pysyvyys OL:n jälkeen ei ole yllättävää, sillä opiskelijoiden elämäntilanteessa luodaan pitkäaikaisia ihmissuhteita. Tässä tulee esille OL:n toiminnan sosiaalisuuden, vapaaehtoistyön ja yhdessä tekemisen ulottuvuus ja tärkeys nuorille aikuisille, mikä on vähäisempää esimerkiksi SLS:n esikoulutuskurssilta. Esikoulutuskurssilaisille ihmissuhteiden merkitys ja säilyvyys eivät näytä olleen yhtä keskeinen asia kuin OL:n vastuunkantajille (vrt. Jussi-Pekka 2000, 67). OL:ssä syntyneistä ihmissuhteista arvioitiin muodostuvan tärkeä tukiverkosto myös niille OL:läisille, jotka lähtivät lähetystyöhön.

Ja sitten on aikamoinen tuki se, että on niitä. Siis tossa vaiheessa nuoruuttahan luodaan aika paljon semmosia pysyviäkin ystävyys-suhteita. [...] Ja sitten lähetystyössäkin tulee niitä alakulovaiheita, masennusaikoja niin sehän on hirveen tärkeää, että ois semmosia ystäviä, joiden kanssa voi kirjeenvaihdossa olla tai nykyisin varmaan jotain e-maileja. Että tietää, että voi pyytää rukousapua tai muuta. Et se tuo semmosen elinikäisen verkoston. (H11)

Mä luulen, että tällainen verkottuminen edesauttaa sitte varmaan just, et teologeja hyvin paljon heidän työssään, mut miksei ketä tahansa kristittyä. (H08)

OL:ssä luodut sosiaaliset kontaktit ja taidot kuten sovittelu- ja järjestelytaidot koettiin olleen tai arvioitiin olevan tarpeellisia työelämässä.

En mä varmaan koskaan siihen työhön olisi tullut kutsutuksikaan, jollen olisi OL:ssä jo vaikuttanut ja tullut myös Lähetysseurassa sitä kautta tunnetuksi. (H07)

Opettajanakin tosi tärkeitä [...] on se, että mä oon saanu tommosen kokemuksen. Yrittäny koordinoida ja toimia ihmisten kanssa, jotka on hyvin erilaisia. Ja erilaisia näkemyksiä ja yrittää siinä löytää semmosia yhdistäviä asioita ja jollain lailla olla sovittelemassa tietyllä lailla ja innostamassa tai ihan käytännön asioita hoitaa. Tosi, varmasti useamman opinto- viikon arvostaa asioita. (H15)

Edellä oleva lainaus ilmentää vapaaehtoistyötä johtajuuteen kasvattajana (ks. Kurki 2001, 82). OL:ssä oli ollut mahdollista opetella yhdistystoimintaa pienessä mittakaavassa (ks. Lave & Wenger 1991), mikä antoi edellytyksiä toimia luottamushenkilönä laajemminkin yhteisöissä.

OL:n toiminnassa nimenomaan johtokunnassa ja puheenjohtajana ollessa on varmaan mataltunu kynnyksensä yleensäkin osallistua yhteiskunnalliseen ja sitten kirkon, seurakunnan luottamustoimintaan, et on tullu tutuiksi semmoset kokouskäytännöt. Ja se on ollut pienissä puitteissa. Se on aina helpompi sitten lupautua vähän isompiinkin ympyröihin. (H11)

OL:ään sosiaalistuminen ilmeni myös siten, että kaikilla vanhoilla puheenjohtajilla on säilynyt lämpimät ajatukset OL:ää kohtaan.

Ja jos sitä [OL:ää] joku rupee morkkaamaan tai teilaamaan, niin varmasti olen barrikaadeilla ja puolustan henkeen ja vereen ja sillälailla, että on se semmonen ikuisesti varmasti semmonen heikko kohta. [naurua] (H15)

Useat haastateltavat halusivat edelleen seurata OL:n kuulumisia ja toivoivat OL:n toiminnan jatkuvan.

Se [OL] on sellanen, että mielellään seuraa sitä, että se on vielä elossa. Että se tekee sen tehtävän, mikä sille on uskottu. (H07)

Toivottavasti se voi tällä tavoin [kuten minun kohdalla] palvella tuleviakin sukupolvia. (H22)

OL:ssä tapahtunut *lähetys*harrastuksen synty ja syveneminen (yht. N 58) oli vaikuttanut melko voimakkaasti haastateltavien elämään sekä ajattelun että elämän käytännön ratkaisujen ja valintojen tasoilla.

Lähetysajattelun arvioitiin laajentuneen siten, että oli alettu nähdä lähetystyö avarasti, kriittisesti ja kokonaisvaltaisesti. OL:ssä toimiessa monien suhde lähetystyöhön oli syventynyt, ja juuri lähetystyön prosessointi OL:ssä oli koettu erittäin hyödyllisenä.

Jälkikäteen ajateltuna semmonen tietty itsenäinen ajatusten pohtiminen. [...] Niin jälkikäteen ajateltuna varmaan se, että pysty prosessoimaan ja porukallakin tämmösiä lähetystyön, kansainvälisen vastuun, oman roolin ja kaikkiin tämmösiin liittyviä kysymyksiä tietyllä tavalla kriittisesti. Mä luulen, että ehkä se on kuitenkin se, mitä eniten jäi sitten, mistä jäi eniten evästä. (H06)

Samankaltaisia vaikutuksia tuli esille Jussi-Pekan tutkimuksessa SLS:n esikoulutukseen osallistujista, joilla kurssi oli vaikuttanut ennen kaikkea ajatusten tasolla (Jussi Pekka 2000, 79). OL:ssä koetun ja opitun käsittely sekä sen suhteuttaminen omaan elämään ja suhteeseen lähetystyöhön oli osalla haastatteluhenkilöillä edelleen käynnissä.

Ehkä tässä tavallaan on vähän semmonen OL:n jälkeisten hengähdysvuosien aika vielä menossa. Että kuitenkin sitä useita vuosia elämästään siinä mielessä, että elämässä olevasta vapaa-ajasta joinakin aikoina siitä hyvin suuren osan käytti OL:n piirissä. Et sen aika oli

sillon ja se loi ehkä jonkun tietyn pohjan ja nyt tällä hetkellä on aika tavallaan säilyttää sitä tietoa ja tunnetta, mikä niiden vuosien aikana on kertynyt ja sitten katsoa, että onko sille jotain käyttöä sitte myöhemmässä elämässä. (H09)

Sama tuli esille esikoulutuskurssilaisilla, sillä "vaikuttavuuden ketju ei katkennut heti koulutuksen jälkeen" (Jussi-Pekka 2000, 78).

Jussi-Pekan tutkimuksessa todettiin, että lähetystyöhön liittyvien käytännön ratkaisujen kannalta oli esikoulutusta merkittävämpää, että oli aktiivisesti toimittu lähetystyön hyväksi kotimaassa ja eri lähetysjärjestöjen parissa (Jussi-Pekka 2000, 65). OL oli toiminut juuri tällaisena paikkana, josta oli saatu innostusta, vaikutteita ja ideoita lähetystyön tukemiseen kotimaassa. OL:ssä saatua kokemusta lähetystyön hyväksi tapahtuvasta toiminnasta oli voitu tai haluttiin tulevaisuudessa hyödyntää työskenneltäessä paikallisseurakunnissa.

[OL:ssä ymmärsin, että] lähetysmyyjäiset voi olla myös nuorten juttu, ja kun aikanaan paikallisseurakunnassa sitten tulee lähetysmyyjäisten järjestäminen, niin olen vakuuttunu siitä, että siihen voi myös nuoria, varhaisnuoria ja lapsia rekrytoida mukaan, koska se toimii nuorten aikuisten ja opiskelijoiden parissa. (H04)

Osaa haastateltavista OL oli innostanut jatkamaan lähetystyöhön perehtymistä SLS:n esikoulutuskurssilla tai tekemällä yliopisto-opintoja missiologiasta.

OL:n toiminnan kautta sitten lähdin myös Lähetysseuran esikoulutukseen. Luonteva lisä OL-aktiviteetille oli sitten mennä sinne hankkimaan lisää tietoa lähetystyöstä. [...] Tämä OL-opiskelu sitten rohkas myös suorittamaan sen yhden missiologian opintokokonaisuudenkin yliopistossa, viis opintoviikkoa. (H04)

Haastatteluissa tuli esille, että SLS:n esikoulutuksella on ollut OL:n piirissä jatkokoulutuksen merkitys.

OL:n ja SLS:n välisen tiiviin yhteistyön kautta oli koettu identifioitumista SLS:ään, mikä ilmeni esimerkiksi SLS:n kesäjuhille osallistumisena ja SLS:n kotimaan- ja ulkomaantyöhön hakeutumisena.

Se [OL] sai mut lähtemään töihin Lähetysseuran palvelukseen vuodeks aikoinaan. (H17)

Lähetystyöhön lähteneille ja SLS:n esikoulutuksen työharjoitteluun osallistuneille oli ollut työssään hyötyä OL:ssä tapahtuneesta lähetystyön käsittelystä. Erityisesti pidettiin tärkeänä realistisen tiedon saamista lähetystyön ongelmista.

Se [OL] oli parasta valmennusta, mitä silloin yleensä oli saatavilla. Ensinnäkin se tietopuolisen pohjan jakaminen, joka siinä syntyi ja vahvistui siinä vuosien aikana. Ja sitten toinen lähetystyön konkretian, jota tuli nimenomaan henkilöyhteyksien kautta. Että sitä kautta osasi kuvitella paremmin käytäntöön sitä, että mitä se homma sitten varsinaisesti on. (H02)

Vaikka OL:ssä lähetystyön ongelmien tiedostaminen oli auttanut sopeutumisessa, toisaalta OL:ssä opitut asiat eivät olleet vastanneet täysin todellisuutta eli oli tullut yllätyksiä.

Välittömästi, kun lentokoneesta astu ulos niin sitten tuli kaikki ne jutut, mitkä oli mielellään halunnut kuulla jo ennen kuin menee sinne lentokoneeseen. [naurua] Eli toisin sanoen siinä näki, että niin paljon jäi vielä kuulematta. Mut silti oli ehkä helpompi sitten ottaa vastaan, kun oli jo OL:ssä jonkun verran kuullu vähän varjosampaakin puolta. (H06)

OL:n jälkeen informantit olivat kokeneet pulmalliseksi lähetystyön hyväksi toimimisen paikallisseurakunnissa seurakuntalaisen roolissa. Lähetystyön tukeminen yhdessä tekemällä oli toteutunut luontevasti OL:ssä, mutta seurakunnissa ei ollut koettu olevan siihen mahdollisuuksia.

Mut et siin on sit just ongelma, jos se ei voi jatkua OL:n jälkeen, koska mein tää seurakuntamalli on edelleen tämmönen kuluttaja-tuottaja -jakonen. (H20)

Sama nuorten aikuisten lähetystyöhön liittyvien osallistumiskanavien ongelma tuli esille esikoulutuskurssin käyneillä (Jussi-Pekka 2000, 79–80).

Ihmisenä kasvaminen ja hengellinen kasvu eli *kristillisen spiritualiteetin kasvu* (yht. N 7) OL:ssä oli antanut valmiuksia myöhempään elämään. Lähetystyössä olevien ja lähetystyöhön lähtevien arvioitiin hyötyvän siitä, että OL:ssä oli tullut työskenneltä itsensä kanssa jo etukäteen.

Tältäkin kannalta se oli merkittävä seikka, että se oli semmosta oman itensä kanssa työskentelyä. Siitä on oma seurannaisvaikutuksensa sitten myöskin siihen työhön, että vaikka sitä ei täsmälleen ei sitä ossaa kuvitella eikä muissakaan koulutuksissa, mutta se, mikä oli tehtävissä oli kuitenkin tehty. (H02)

Lähetti joutuu aikalailla olemaan esillä. Nimikkolähetettä kutsutaan aina puhumaan ja esiintymään. Ja se voi olla yks semmonen, että OL:n piirissä, niin siinä toiminnassa saa semmosta itsevarmuutta ja rohkeutta. (H11)

Oman kristillisen identiteetin selkeyden vahvistuminen OL:n kautta oli auttanut kohtaamaan eri tavalla ajattelevia eri työtehtävissä.

Se on semmonen ominaisuus, mikä jos sitten on kirkon työssä missä päin maailmaan hyvänsä. [...] Että itsellä on selvä identiteetti ja sitten voi kestää erilaisuutta ja tavallaan kuitenkin pitää kiinni siitä, mitä itse on. [...] Siitä opista on monessa muussakin asiassa, yhteydessä ollu elämässä myöhemmin hyötyä erilaisissa asioissa. Myöskin silloin kun mä olin ulkosuomalaisyössä. (H10)

Yleisesti elämään oli vaikuttanut, kun OL:n vaikeina aikoina oli opittu luottamusta Jumalaan.

Toiseuden kohtaamisesta (yht. N 4) saadut kokemukset OL:n dialogi-illoissa ovat niin ikään auttaneet myöhemmin elämässä.

Se [kokemukset OL:ssä uskontodialogista] on yks semmonen, joka on kantanu eteenpäin, koska tähän kysymykseen oon jatkossa törmännyt, ja se on tässä monikulttuuristuvassa Suomessa ja maailmassa [...] yhä tärkeämpää. (H19)

Ekumenian oppimisessa transfer ja autenttisuus liitettiin yhteen: OL:ssä pienessä mittakaavassa koettu erilaisten kristittyjen kanssa toimiminen helpottaa lähetystyössä erilaisuuden kohtaamista.

Suomessahan kyllähän siis herätysliikkeitten erot on aika suuret, mutta kuitenkin kaikki on luterilaisia. No ei kaikki, mut suurin osa. Enimmäkseen pyöritään kuitenkin samanlailla ajattelevien kanssa. Nyt sitten mun ymmärtääkseni lähetystyössä jossain muissa maissa tai ylipäättään muualla maailmassa ei oo niin homogeenistä se kristillisyyys, että pakosti joutuu tekemisiin erilailla ajattelevien kristittyjen kanssa. Jos sitä on saanu harjotella jo nuoruudessaan, ja on siitä semmosia hyviä yksittäisiä kokemuksia. Niin mä uskon, että se helpottaa, et vaikka se, jos ne erot ei olis samassa mittakaavassa. OL:ssä sitten kuitenkin on vähempi kuin sitten jossakin, missä on täysin eri kirkkokuntia ja uskontoja, mutta on se hyvä alottaa semmosesta vähän erilaisesta. (H08)

OL:ssä opitut asiat kehityksmaista olivat muokanneet maailmankuvaa ja yhtenä konkreettisenä seurauksena OL:ssä tapahtuneesta *globaaliin maailmaan sosiaalistumisesta* (yht. N 6) pidettiin ulkomaille lähtemistä muutenkin kuin lähetystyöhön. OL:n arvioitiin vaikuttaneen myös siihen, että on haluttu toimia kehitysmaiden hyväksi OL:n jälkeenkin.

On varmaan OL:n vaikutusta hyvin pitkälle, että mä oon aina ollu kehitysyhteistyössä siitä lähtien hyvin innokas koulutuksen ja nimenomaan naisten koulutuksen puolestaapuhuja. (H12)

7.3.4 Kasvatusmenetelmien kokoava tarkastelu

Taulukkoon 35 on koottu alkuperäisilmaisujen määrät liittyen OL:n kasvatusmenetelmiin. OL:n entisten puheenjohtajien puhetapa oli menetelmien kohdalla pääasiassa arvioivaa. Intentioita oli eniten muiden metodien yhteydessä. Visioita liittyi suurimmaksi osaksi mielekkään oppimisen kriteereihin luokitelluihin mainintoihin.

Taulukko 35 OL:n kasvatusmenetelmät ja puhetavat

OL:N KASVATUSMENETELMÄT	Kuvailu	Arvio	Intentio	Visio	Yhteensä	%
Mielekkään oppimisen kriteerit	21	402	49	34	506	64
Muut metodit	46	170	55	11	282	36
Yhteensä	67	572	104	45	788	100

Taulukosta 36 voi nähdä menetelmien yhteyden OL:n kasvatustavoitteisiin. Taulukkoon 36 on merkitty lihavoituja ne mielekkään oppimisen kriteerit ja muut menetelmät, joihin liittyi määrällisesti eniten mainintoja: autenttisuus (N 156), transfer (N 152) ja vuorovaikutus (N 92) sekä yhteisön olemassaolo (N 120), ja frontaaliopetus (N 77). Menetelmiin liittyneistä kasvatustavoitteista korostuivat selkeästi lähetysharrastuksen synty ja syveneminen (N 343) sekä yhteisöön sosiaalistuminen (N 337). Muita tavoitteita käsiteltiin huomattavasti vähemmän.

Taulukko 36 OL:n kasvatusmenetelmät ja -tavoitteet

OL:N KASVATUSMENETELMÄT	Lähetysharrastus	Yhteisöön sosiaalistuminen	Kristillisen spiritualiteetin kasvu	Toiseuden kohtaamisen oppiminen	Globaaliin maailmaan sosiaalistuminen	Yht.
MIELEKKÄÄN OPPIMISEN KRITEERIT						
Autenttisuus	75	39	28	9	5	156
Vuorovaikutus	28	57	1	5	1	92
Aktiivisuus	21	8				29
Intentionaalisuus	17	8		1		26
Reflektiivisyys	23	1				24
Mallioppiminen	10	7	1	2	2	22
Konstruktivisuus	5					5
Transfer	58	77	7	4	6	152
MUUT METODIT						
Yhteisön olemassaolo	28	92				120
Frontaaliopetus	53	5	2	12	5	77
Kirjallinen materiaali	5	43			1	49
Yhteiset metodit						36
Kaikki yhteensä	343	337	39	33	20	788

Lähetysharrastuksen syntyyn ja syvenemiseen (yht. 343) arvioitiin vaikuttaneen eniten OL:ssä lähetystyön hyväksi tapahtuva konkreettinen tekeminen eli mielekkään oppimisen kriteereistä autenttisuus. Lähetystietoisuuden arvioitiin kehittyvän oikeiden ja aitojen asioiden tekemisen kautta, kun OL:läinen saa kokemuksen siitä, että voi itse käytännössä toimia lähetystyön hyväksi yhdessä toisten kanssa.

Autenttisuus ei ole OL:ssä liittynyt kuitenkaan juuri ollenkaan lähetystyön tekemisen oppimiseen esimerkiksi evankelointityön muodossa, lähetystyöntekijöiden rinnalla toimimisena tai lähetystyön tekemisenä eri kulttuurikontekstissa. Sen sijaan lähetystyössä tarvittavia taitoja kuten järjestön toiminnasta vastaamista ja erilaisten ihmisten kanssa yhteistyössä toimimista arvioitiin opittavan autenttisesti. Laven ja Wenglerin (1999, 27–31) asteittain syvenevä osallistuminen on siten ollut OL:ssä monitasoista. Ensinnäkin OL:n sisällä voi asteittain syventää osallistumistaan ja sitoutumistaan lähetystyöhön, kun itselleen sopivaan tahtiin kasvaa vastuuseen OL:stä ja sen tehtävän toteuttamisesta. Toiseksi OL on ollut pienenä järjestönä Suomen Lähetysseuran, kirkon, yhteiskunnan ja globaalin maailman suhteen legitiimillä raja-alueella, ja muodostaa näin harjoitteluympäristön kansalaisyhteiskunnassa, työelämässä ja lähetystyöntekijänä toimimiselle. OL:n muodostamassa pienessä yhteisössä on voinut turvallisesti harjoitella oikeita asioita kuten lähetystyön tukemista, yhdistyksestä huolehtimista ja erilaisten ihmisten kohtaamista ilman, että epäonnistumisella on vakavia seurauksia, ja näin voi siirtyä asteittain suurempiin vastuutehtäviin sekä OL:ssä että laajemminkin.

Lähetystyön arjen ja toteuttamisen oppimisessa on OL:ssä ollut frontaaliopetuksella keskeinen sija. Tämä on pääasiassa tapahtunut OL:n illoissa, joissa on ollut ulkopuolinen asiantuntija, useimmiten lähetystyöntekijä, kertomassa omasta työstään tai alastaan. Näissä opetustilanteissa havaittiin puutteita mielekkään oppimisen kriteerien toteuttamisessa. Frontaaliopetuksen yhteyteen ja/tai tilalle entiset puheenjohtajat kaipaivat enemmän vuorovaikutuksellisuutta, intentionaalisuutta, reflektointisuutta ja konstruktivisuutta, jotta lähetysidentiteetti syvenisi siten, että tapahtuisi valmistautumista lähetystyöntekijänä toimimiseen (samoin Fernick 2007). Tähän liittyen esitettiin, että OL:ssä tarvittaisiin napakampaa opettajien ohjausta. Tulos on samansuuntainen kuin Tirrin, Sorrin ja Pruukin (2006, 232) tutkimuksessa, joka toteutettiin käytännöllisen teologian kontekstissa.

Toisaalta OL:lle tyypillisenä menetelmänä oli koettu ulkopuolisen ohjauksen väljyys, joka mahdollisti OL:läisten oman aktiivisuuden, jolla tarkoitettiin itsenäisesti ja omaan tahtiin oppimista ja vastuunottamista ajattelun kehittymisestä. Lähetystyön monenlaisten puolien ja ristiriitaistenkin näkemysten esittelyn ja käsittelyn kautta on ollut mahdollista välttää opetuksen indoktrinoivuutta. Erityisen haasteen OL:n lähetyskasvatukselle on kuitenkin muodostanut OL-yhteisön ja OL:n vastuukantajien, OL:ssä vierailevien opettajien sekä tilaisuuksiin osallistujien välinen vuorovaikutus lähetyskasvatustilanteiden tavoitteiden asettamisessa, tiedostamisessa ja toteuttamisessa.

Informantit antoivat vieraileville asiantuntijoille lähetystyöhön innostajan roolin. Tämä on lähellä Kurjen jaottelua, jossa erotetaan ammatillisten innostajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden tehtävät. Ammatillisten innostajien tehtävänä on luoda liikettä, tukea aloitteellisuutta, itsenäistä toimintaa ja vastuunottoa, kun taas vapaaehtoistyöntekijöiden rooliin kuuluu yksilöiden ja ryhmien vahvistaminen ja koordinoiminen (Kurki 2000, 23).

Lähetyskäsityksen syntyyn ja syvenemiseen liittyvä oppimisen siirtovaikutus oli tässä tutkimuksessa melko samansuuntaista Jussi-Pekan (2000) tutkimuksessa, jossa hän tarkasteli SLS:n esikoulutuskurssin vaikuttavuutta. OL:n arvioitiin vaikuttaneen innostavasti ja lähetyskäsitystä avartavasti. Samalla OL:ssä toimiminen oli antanut ideoita ja tapoja lähetystyön hyväksi toimimiseen omassa elämässä ja työelämässä, mil-

laisia vaikutuksia ei ollut havaittu pelkällä SLS:n esikoulutuskurssilla (Jussi-Pekka 2000, 65).

Yhteisöön sosiaalistumisessa korostui eniten yhteisön olemassaolon merkitys, joka menetelmänä tuo esille vapaaehtoisen kasvatustyön erityisluonteen siinä, että oppijoiden/kasvatettavien on itse löydettävä yhteisöön tai yhteisön on houkuteltava heidät osallistumaan. Tällöin yhteisön ilmapiiri, arvot ja kokonaisuus ovat merkittäviä, jotta ihmiset sitoutuvat ja sosiaalistuvat yhteisön vastuunkantajiksi. Erityisesti ilmapiirin vastaanottavaisuuden ja avoimuuden arvioitiin olevan tärkeää uusien ihmisten sitouttamisessa OL:ään. Ei ole siten yllättävää, että yhteisöön sosiaalistumisessa toiseksi eniten mainintoja liittyi vuorovaikutteisuuteen OL:n jäsenten kanssa. Myöskään se ei ole yllättävää, että OL:n löytämisessä ja toimintaan osallistumisessa "puskaradio" eli ystävältä ystävälle menevä viesti katsottiin toimivimmaksi rekrytointimenetelmäksi. Lisäksi kirjallisilla mainoksilla oli pyritty tiedottamaan OL:n tilaisuuksista. Autenttisuus eli aitojen ja oikeiden asioiden tekeminen yhdessä koettiin yhteisöön sosiaalistavina ja sitä kautta saatiin sosiaalista pääomaa ystävien sekä kansalaistaitojen muodoissa.

Yhteisöön sosiaalistumiseen liittyviä asioita mainittiin frontaaliopetuksen ja useimpien mielekkään oppimisen kriteereiden kohdalla erittäin vähän, mistä voitaneen päätellä, että yhteisöön sosiaalistumista ei mielletty samalla tavalla "oppiaineeksi" kuin esimerkiksi lähetystyötä. Toisaalta OL:n arvojen sisäistäminen nähtiin olennaiseksi osaksi OL:n lähetyskasvatustehtävän onnistumista, sillä, jos ei ymmärrä OL:n tehtävää, on sitä vaikea toteuttaakaan. Tämän tähden OL:n vastuunkantajien toivottiin ohjaavan uusia OL:läisiä entistä tiedostavammin.

Transfer ilmeni eniten yhteisöön sosiaalistumisessa. OL:n kautta saatu sosiaalinen pääoma eli ystävyysuhteet oli koettu merkittävimmäksi asiaksi, mitä OL:stä poisjäännin jälkeen oli jäänyt jäljelle. OL:stä saatuja sosiaalisia verkostoja ja kansalaistaitoja oli voitu hyödyntää OL:n jälkeen. Tämä tutkimus on siten samansuuntainen sen kanssa, mitä esimerkiksi Yeung (2003b) on todennut vapaaehtoistyön myönteisestä merkityksestä sosiaalisen pääoman rakentumisessa.

Muita kasvatustavoitteita käsiteltiin menetelmiin liittyen vähän. Kristillisen spiritualiteetin kasvussa autenttisuus eli hartauden harjoittaminen oli OL:n keskeinen menetelmä. Myös Tirrin, Sorrin ja Pruukin (2006, 233) aineistossa kontekstuaalisuus liitettiin useimmiten homiletiikan ja liturgiikan oppimiseen. Toiseuden kohtaamisen oppimisessa ja globaaliin maailmaan sosiaalistumisessa menetelmät olivat samankaltaisia kuten lähetystyön kohdalla eli frontaaliopetus ja autenttisuus.

Kokonaisuudessaan voidaan OL:n kasvatusten menetelmien rungoksi havaita oikeiden asioiden tekeminen itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa, vuorovaikutus sekä vierailevien asiantuntijoiden kuunteleminen ja heidän kohtaamisensa.

7.4 Lähetyskasvatuksen malli

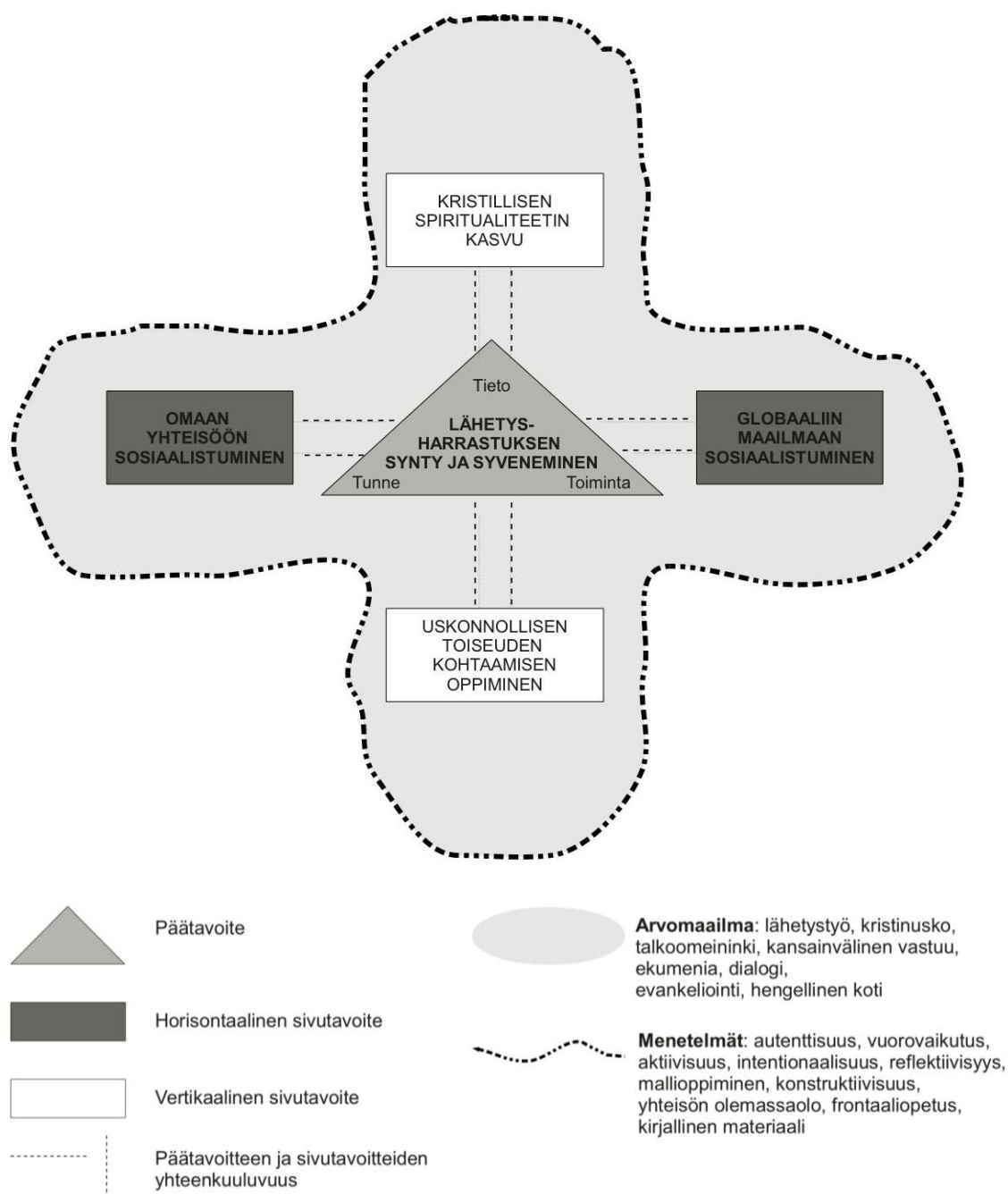
Kuviossa 8 havainnollistetaan OL:n kasvatustoiminnan kokonaisuutta, jota kutsutaan lähetyskasvatuksen malliksi. Vaaleimman harmaalla merkitty alue kuvaa OL:n arvomaailmaa, johon vaikuttavat OL:ssä toimivat ihmiset, OL:n historia ja ympäröivä yhteiskunta. OL:n arvoiksi nimettiin lähetystyö, yhdessä tekeminen, kristillisyys, globaali vastuu, avoimuus ja ihmisarvo. Lähetystyö, avoimuus ja ihmisarvo ovat olleet OL:ssä läpäiseviä arvoja eli niiden vaikutus ulottuu tai niiden haluttiin ulottuvan kaikkeen OL:n tekemiseen ja toimintaan. Rajanvetoa OL:ssä oli käyty erityisesti suhteessa evankeliointiin ja hengellisenä kotina toimimiseen. Kuitenkin myös näitä olivat aiheesta kiinnostuneet toteuttaneet OL:ssä.

Kuvion 8 joustavalla viivalla kuvataan kasvatusmenetelmiä, jotka ovat toimineet OL:ssä vuorovaikutuspintana OL:n arvomaailman ja ympäröivän yhteiskunnan välillä. Lisäksi ne ovat toimineet OL:n kasvatustavoitteita yhdistävänä tekijänä, sillä samoja menetelmiä on käytetty eri asioiden opettamisessa ja oppimisessa. Joustavalla viivalla havainnollistetaan myös sitä, että sivutavoitteiden rooli ja painotus on vaihdellut OL:ssä eri aikoina riippuen jäsenistöstä ja eri vuosina ilmenneistä ajankohtaisista kysymyksistä. Omaan yhteisöön sosiaalistuminen on kuitenkin OL:ssä painottunut huomattavasti enemmän verrattuna muihin sivutavoitteisiin, mikä tuli esille selkeämmin menetelmien kohdalla.

OL:n kasvatustavoitteet nousevat OL:n arvomaailmasta. Keskeisimmällä paikalla kuvassa on kolmio, joka symboloi OL:n päätavoitetta, joka on lähetysharrastuksen synty ja syveneminen. Tämä päätavoite sisältää emotionaalisen, kognitiivisen ja pragmaattisen ulottuvuuden eli lähetyskipinän syttymisen, lähetystietoisuuden kehittymisen ja lähetystyöstä vastuunkantamisen.

OL:n lähetyskasvatuksen malliin sisältyvät sekä horisontaalis-vertikaalisesti että sisäänpäin-ulospäin suuntautuvat ulottuvuudet, joita kutsutaan tässä *lähetyskasvatuksen metataseiksi*. Päätavoitteen vasemmalle ja oikealle puolelle on asetettu horisontaaliset, sosiaalis-yhteiskunnalliset tavoitteet: omaan yhteisöön ja globaaliin maailmaan sosiaalistuminen. Ylä- ja alapuolella ovat vertikaaliset, uskonnolliset kasvatustavoitteet: kristillisen spiritualiteetin kehittyminen ja toiseuden kohtaamisen oppiminen. Sivutavoitteista omaan yhteisöön sosiaalistuminen ja kristillisen spiritualiteetin kehittyminen suuntautuvat sisäänpäin ja globaaliin maailmaan sosiaalistuminen ja toiseuden kohtaamisen oppiminen ulospäin.

On huomioitava, että sivutavoitteet ovat itsenäisiä tavoitteita. OL:ssä niiden tähtäyspisteenä on kuitenkin ollut tukea päätavoitteen toteutumisesta eli lähetysharrastuksen syntyä ja syvenemistä. Sivutavoitteet ovat edistäneet ennen kaikkea lähetystyöhön valmistautumista, sillä sivutavoitteiden toteutumisen kautta on ollut mahdollisuus saada valmiuksia, joita tarvitaan lähetystyössä. OL:ssä painottui mallin keskellä oleva lähetyskasvatuksen ydinalue. Sen sijaan lähetystyöntekijöiden lähetyskursseilla ovat korostuneet asiat, jotka ovat lähetyskasvatuksen mallissa sivutavoitteina (vrt. Franzén 1986, 248; Tippet 1984b, 408).

Kuvio 8 Lähetyskasvatuksen malli

Tämän tutkimuksen yhtenä päälöytönä esitetäänkin, että lähetyskasvatuksen luonteen ja sisällön ymmärtämisen kannalta on olennaista hahmottaa lähetyskasvatustavoitteiden hierarkia eli jako pää- ja sivukasvatustavoitteisiin ja samalla niiden yhteenkuuluvuus. Lähetyskasvatus heijastaa siten taustatieteenään olevan missiologian oppiainestruktuurin monipuolisuutta, moniulotteisuutta ja poikkitieteellisyttä (ks. Bosch 1991, 369–510; Vasko 1999, 554–556). Mallin aihealueet edustavat ainakin seuraavia tieteenaloja: teologia, uskontotiede, kasvatustiede, sosiologia, antropologia, kielitieteet ja maantiede, jotka sisältyvät myös missiologiaan (ks. Bosch 1984, xx; Reed 1985, 7; Tippet 1984a, 346).

OL:n lähetyskasvatuksen malli auttaa ymmärtämään missionaarisen dimension ja intention (Ott 2001; Bosch 1984, xxix; Newbigin 1958; Gensichen 1971) käsitteitä kristillisen kasvatuksen kontekstissa. Lähetysharrastuksen synty ja syveneminen lähetyskasvatuksen päätavoitteena konkretisoi kasvatuksellista missionaarista intentiona. Sen sijaan sivutavoitteet saavat missionaarisen dimension päätavoitetta tukevan roolin kautta. Erityisesti lähetystyöhön valmistautuminen näytti tämän tutkimuksen mukaan antavan hyvin erilaisille uskonnollisille ja yhteiskunnallisille tavoitteille missionaarisen dimension. Missionaarinen dimensio ei siten näytä rajoittuvan vain uskonnollisiin aihepiireihin.

Tutkimuksessa luotu malli nostaa esille myös uskonnollisen kompetenssin käsitteen laajentamistarpeen. Heimbrock kumppaneineen (2001, 9) sijoittaa käsitteeseen oman uskonnon tuntemisen ja toisella tavalla uskovien kunnioittamisen. OL:n lähetyskasvatuksen mallissa vertikaaliselle, uskonnolliselle ulottuvuudelle sijoittuu myös lähetysharrastuksen synnyn ja syvenemisen tavoite, joka on merkitty mallissa omaan uskuntoon kasvamisen eli kristillisen spiritualiteetin kasvun ja uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppimisen tavoitteiden välille. Mallin valossa esitetään, että uskonnollisen kompetenssin käsitettä tulee laajentaa missionaarisella ulottuvuudella. Missionaarinen ulottuvuus tuo uskonnollisen kompetenssin määritelmään mukaan pohdinnat uskontojen missionaarisesta luonteesta. Tällöin uskonnolliseen kompetenssiin sisältyy esimerkiksi Kuokkasen (2010) käsite tasapainotetusta inklusivismista, jossa lähimmäisen rakkauden periaatteeseen yhdistetään uskonnollisen eksklusivistisuuden tiedostaminen ja myöntäminen.

8 ENTISTEN PUHEENJOHTAJIEN LÄHETYSHARRASTUS OL:SSÄ

8.1 OL:ään osallistuminen ja poisjäänti

8.1.1 Mukaanmeno

OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyitä tarkastellaan käyttäen vapaaehtoismotivaation kahdeksankulmiomallia, jota kutsutaan tässä tutkimuksessa *Yeungin malliksi* (Yeung 2004a). Motiiviteemojen suomennot ovat Yeungilta (Yeung 2006, 104–125) ja ne on merkitty kursiivilla. Suluissa on lisäksi mainittu motiiviteemojen numerot ja niihin liitettyjen alkuperäislausumien määrät. Yeungin mallin motivaatioteemat sekä osallistumis- ja poisjääntisyiden määrät on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 2.

Mukaanmenosyillä tarkoitetaan asioita, jotka liittyvät OL:ään päätymiseen, OL:n valintaan ja sitoutumisen alkuvaiheeseen.

Saaminen–antaminen

OL:ään mukaanmenoon oli vaikuttanut, että siellä koettiin mahdolliseksi *itsensä toteuttaminen* (T1: N 1). Erityisesti *emotionaalisten palkintojen* (T4: N 26) saaminen oli merkittävää.

Heti opiskelujen alkuvaiheessa sain opiskelijaseurakuntien esitteet käsiini, ja OL:n esitteessä pisti silmään, että siellä on tanssiville miehille Koreografiapojat, ja sen nähdessäni ajattelin, että tämä on minun paikkani.[...] Kaikki meni nappiin minun osalta. Siellä oli mukava lähteä toimintaan mukaan. (H04)

Edellä olevassa lainauksessa informatti oli kokenut jo OL:n esitteen kautta, että hän oli löytänyt itselleen sopivan paikan. Samoin myönteiset kokemukset ensimmäisestä OL-illasta vaikuttivat vahvasti OL:n valintaan. OL:ään innosti, kun sai kokea itsensä tarpeelliseksi, koska jo melko pian OL:ään tutustumisen jälkeen annettiin vastuutehtäviä.

Antaminen-pooli ei korostunut OL:ään mukaanmenossa. *Halu auttaa* (T8: N 2) tuli esille haluna parantaa maailmaa ja haluna kantaa OL:stä vastuuta.

Myös opiskelujen kautta [...] hain sieltäkin [ja OL:stä] semmosia konkreettisia tapoja maailman parantamiseen idealistina. (H12)

Mutta niistä [muista opiskelijajärjestöistä] ei tullu semmosia et niis oi sitten tullu vastuunkantajaks, että OL tuntu semmoselta paikalta missä halus olla vastuussa. (H15)

Antaminen liittyi OL:n *erityistarpeisiin* (T7: N 2), sillä OL:ssä ajoittain oli vaivannut pula osallistujista ja vapaaehtoistyöntekijöistä.

Ja samana iltana [ensimmäisenä OL-iltana] oli vaalikokous [naurua] ja kaikki muut paikat täyty ihana hyvin, oli äänestyksiä ja kaikkee, mutta emännäksi ei kukaan halunnut. No sitten mä ilmottauduin emännäksi. [naurua] (H08)

Haastateltavat kertoivat myös velvollisuuden tunteen, *altruistisen luonteen* (T9: N 6) vaikuttaneen OL:ään osallistumiseen alkuvaiheessa.

Emmä ollu hinkuen menossa sinne [OL:n toimintaan], et se oli silleen vahinko. Ja todennäköisesti olisin itsekkin ollu semmonen, että joskus aina käyn, enkä olis lähteny sitoutumaan. Mut sit se oli aika määrätietosesti kai totesivat vaan, et hei nyt täytyy tehdä jotain, uusia ihmisiä [...] toi on tarpeeksi kiltti, kun sille pistää ton kaavakkeen niin ei se sano ei:tä (naurua). (H18)

Kaksi OL:ään 1970-luvulla liittynyttä haastateltavaa valittiin kysymättä johtokunnan vastuutehtäviin jäsenanomuksen hyväksymisen yhteydessä ja he ottivat tehtävät vastaan ja hoitivat ne. Nämä maininnat tulkittiin niin ikään altruistisen luonteen teemaan kuuluviksi.

Saaminen–antaminen -dimension välille luokiteltavia osallistumissyitä ei ollut mukaanmenon yhteydessä.

Jatkuvuus–uuden etsintä

OL:ään menoon vaikutti joillakin *aiheen tuttuus* (T17: N 6), millä viitattiin AVL:n tai OL:n tuntemiseen etukäteen, lähetystyökiinnostukseen ja mielenkiintoon yhdistyksen hallinnollisia asioita kohtaan. Aikaisemmat *positiiviset kokemukset* (T18: N 4) vapaaehtoistyöstä lähetystyön parissa, mitä oli saatu SLS:ssä ja Wycliffe Raamatunkääntäjien -keskuksessa Englannissa, innoittivat toimimaan OL:ssä. OL:ään mukaanmeno liittyi myös *elämänkulkuun* (T19: N 2) siten, että OL:ään kuuluminen oli yhdelle haastateltavalle perheen perinne. Hänen vanhempansa ja sisaruksensa olivat kaikki olleet AVL:n tai OL:n jäseniä. Toiselle haastateltavalle vuosi vaihto-oppilaana oli vaikuttanut siihen, että kansainväliset asiat kiinnostivat ja niitä saattoi käsitellä OL:ssä. *Identiteettiin* (T20: N 7) kuuluviksi tekijöiksi luokiteltiin se, että osa haastateltavista oli tuntenut jo pienestä pitäen kaukokaipuuta ja lähetyskiinnostusta, sekä yhden toteamus, että teologian opiskelijana OL:ään meno oli luonnollista. Motiiviteema *T21 jatke palkkatyölle* muutettiin tässä tutkimuksessa *jatkeeksi seurakuntanuorijalle* (T21: N 12). OL:ään liittyessään kaikki haastateltavat olivat ennen OL:ää toimineet joko paikallisseurakunnan tai herätysliikkeen rippikoulun jälkeisessä nuorisotoiminnassa. Opiskelujen ja mahdollisen pääkaupunkiseudulle muuton myötä oli tullut tarve seurakuntanuorten tapaiseen toimintaan muiden samanikäisten opiskelijoiden ja nuorten aikuisten kanssa.

KRS:n nuorten toiminta tuntu olevan jotenkin liian tai [tunsin] kasvaneen siitä ulos. Niin sitten piti etsiä jotakin muuta vaihtoehtosta paikkaa toimia. KRS:n opiskelijat oli luontevin vaihtoehto, mutta se oli kuitenkin sen tyyppistä toimintaa, et se ei sit taas kolahtanu, niin sitten tuli OL sitten semmosena vaihtoehtona ja sinne tuli jämähdeettyä. (H17)

Uuden etsintä -pooli ei korostunut mukaanmenosyissä. Yksi haastateltava kaipasi *vastapainoksi* (T24: N 1) toisenlaista kristillistä toimintaa, sillä seurakuntanuorissa oli pääasiassa kuunneltu raamattutunteja.

Mää oon silloin nuorena [seurakuntanuorissa] kuunnellu varmaan sadoittain raamattutunteja, niin mää en sitä enää kaivannu siinä vaiheessa, että mä en hakeutunut sit ollenkaan semmisiin porukoihin missä oli odotettavissa jotain raamattutunteja. (H14)

Yksi kertoi halunneensa mennä OL:n iltaan, koska illan *teema oli kiinnostanut* (T26: N 1), kun puhujana oli ollut julkisuuden henkilö.

Jatkuvuus–uuden etsintä -akselin välillä ei Yeungin mallissa ollut motiivitekijöitä. Tämän tähden luotiin uusi teema, joka nimettiin *haluksi oppia lisää tutusta aiheesta* (N 4).

Se siinä ihan ylioppilaaks tullessa selkiyty, [että] tuo on semmonen alue, johon haluan perehtyä paremmin. Ja silloin kun tulin Helsinkiin teologiaa opiskelemaan, kuulin AVL:stä silloin aikalailla saman tien. [...] Niin se oli silloin aika luontevaa, että mä silloin liityin siihen. Elikä toisin sanoen mä näin, että se on paikka jossa asiaan voi ruveta perehtymään tarkemminkin, että mistä kirkon lähetystyössä on kysymys, mitä se sisältää. (H02)

AVL/OL nähtiin paikkana, jossa saattoi tutustua laajasti ja syvästi lähetystyöhön.

Etäisyys-läheisyys

OL:ssä oli viehättänyt *epäbyrokraattisuus* (T29: N2), johon oli vaikuttanut se, että siellä ei ollut palkattua työntekijää, joka olisi toiminut auktoriteettina ja määritellyt toimintaa. Tästä johtuen toiminta ei ollut myöskään niin suunniteltua, että se olisi sitonut uusiakin jäseniä vanhoihin kaavoihin.

Ei ollu semmosta johtajakeskeisyyttä. Eikä myöskään semmosii valmisteltuja juttuja [...] vaan se oli vähän semmosta rososempaa. (H20)

OL oli ollut opiskelijoiden ja nuorten aikuisten järjestö ja useimmat haastateltavista menivät OL:n toimintaan mukaan opintojen alkuvaiheessa eli uudessa elämänvaiheessa. Ei siis ole yllättävää, että läheisyys-pooli oli määrällisesti suurin mukaanmenoon vaikuttanut tekijä. Haastateltavat olivat halunneet *kuulua ryhmään* (T31: N 6) ja *tavata uusia ihmisiä* (T32: N 9). *Ryhmähengen* (T33: N 12) ja yhteenkuuluvuuden kokeminen eli se, että OL:ssä otettiin ilolla vastaan ja sai kokea hyväksyntää sekä innostavan ilmapiirin, vaikuttivat OL:n valintaan. *Sanallinen vuorovaikutus* (T34: N 10) eli mukaan pyytämisen ja SLS:n Lähetystalolla asumisen kautta tulleet kontaktit toimivat tärkeänä väylänä OL:n löytämisessä.

OL oikeestaan se sinne Lähetysseuraan muutto [...] niin mä jotenkin nivosin ne yhteen. Mä en heti menny OL:ään mukaan, mut kyllä se suht koht alkuvaiheessa tais olla, kun sitten jotkut rupes kyselemään. (H13)

Kahdelle haastateltavalle oli mukaanmenossa merkittävää yhdessä tekeminen eli *toiminnan sosiaalisuus* (T35: N 2).

Yeungin mallista poiketen aineistosta löytyi myös etäisyys-läheisyys -poolien väliin kuuluvia osallistumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Näistä muodostettiin uusi teema: *halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa* (N 6).

Mä tykkäsin sitten hakeutua enemmän semmisiin, missä [...] erilaiset ajatukset on sallittuja. (H14)

Siin kohtas erilaisia ihmisiä ja eri tavalla ajattelevia ihmisiä. Se oli yks asia mikä mua viehätti siinä. Se ei ollu yhteisö, jossa pitää ajatella samalla tavalla niikuin aika monessa opiskelijayhteisössä ainakin siihen aikaan oli. (H10)

Haastateltaville oli merkittävää, että OL muodosti ryhmän, missä ei tarvinnut ryhmään kuuluakseen ajatella jollain tietyllä tavalla tai olla jonkin tietyn herätysliikkeen jäsen.

Pohdinta-toiminta

Kokonaisuutena vähiten mukaanmenoon liittyviä mainintoja oli pohdinta-toiminta -akselilla. *Arvoista* (T37: N 3) lähetystyö vaikutti mukaanmenopäätöstä tukevasti.

Mutta tavallaan ilman sitä lähetystyön ääneen lausumista taikka sen tiedostamista olisin ehkä silti lähtenyt mukaan ja toiminu siellä [OL:ssä], vaikka en ehkä ihan niin motivoituneena kyllä ilman lähetystyötä. (H04)

AVL:n värikkäät ihmiset olivat toimineet *roolimallina* (T38: N 1) ja innoittajana yhdistykseen liittymisessä. Toisaalta OL oli viehättänyt, kun siellä oli voinut suhtautua asioihin analyttisesti ja keskittyä *omaan henkiseen kasvuun* (T39: N 1).

Toiminta-poolille luokiteltiin osallistumissytyt, joissa ilmaistiin, että OL tarjosi *vapaa-ajan täyttäminen* (T41: N 2). Tärkeäksi oli myös koettu, että OL:ssä pääsi

tekemään itse asioita. Toisin sanoen mahdollisuus *toiminnallisuuteen* (T42: N 9) kiinnosti.

Mä kaipasin sitä toimintaa. (H14)

Se toinen [opiskelijajärjestö] oli enemmän semmonen tavallinen opiskelijaseurakunta, missä on hirveen isot massat ja sitten kahvitellaan ja rukoillaan ja siinä on sit kaikki mitä tehdään. Mut tuolla oli enemmän semmosta, tuli yhtäkkiä [...] aktiviteettejä, et haluuks sä tulla mukaan tekeen tämmöstä. (H16)

Kahdella haastateltavalla oli ollut ratkaisevaa se, että AVL/OL:ssä oli mahdollista toimia opiskeluaikana lähetystyön hyväksi eli laittaa *arvot toimintaan* (T44: N 2).

Niin ajattelin, että jos mää jonkun näistä järjestöistä valitsisin, mihin mä voisin jäseneksi liittyä ja toimiakin siinä. Niin kyllä se on tää AVL. Eli ajattelin, että lähetystyö on kuitenkin kristityn elämässä, sen täytyy olla jollain lailla ensi sijalla, ei sitä saa itsellensä jättää näin valtavaa sanomaa, vaan sitä on vietävä eteenpäin. Evankeliumi on ilonen uutinen kelle tahansa. Sitä varten mä sitten liityin AVL:ään. (H07)

Muita pohdinta-toiminta -akselin motiiviteemoihin liittyviä mainintoja ei löytynyt mukaanmenosyissä.

Poolien välinen interaktio mukaanmenossa

Kokonaisuudessaan mukaanmenosyitä oli tässä aineistossa 164, joista 15 prosenttia (N 25) sijoittui eri dimensioiden ääripäiden välille. Yeungin mallissa tähän kuului kolmasosa motivaatiotekijöistä, mikä on enemmän kuin tässä aineistossa. Taulukossa 37 valkoiselle taustalle on merkitty eri dimensioiden ääripäiden välinen interaktio, ja taulukon alareunassa on jokaisen poolin interaktion kokonaismäärä.

Taulukko 37 Mukaanmenoon vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio

MUKAANMENO	Saaminen	Antaminen	Jatkuvuus	Uutuus	Etäisyys	Läheisyys	Pohdinta	Toiminta
Saaminen						1		
Antaminen			1					
Jatkuvuus		1				19		
Uutuus								
Etäisyys							1	2
Läheisyys	1		19					1
Pohdinta					1			
Toiminta					2	1		
Interaktio	1	1	20		3	21	1	3

Eniten interaktiota mukaanmenon yhteydessä liittyi läheisyys- ja jatkuvuus-ääripäihin. Lisäksi on huomioitava, että suurin osa tästä on ollut näiden kahden poolin välistä interaktiota (N 19), mikä tuo esille, että ennen OL:ää alkaneet sosiaaliset suhteet kuten vanhat ystävät, ystäväpiiri ja sisarukset olivat olleet tärkeitä OL:ään mukaan menossa.

Sitten kun tulin opiskelemaan niin osittain ystäväpiiri veti OL:ään ja OL:stä tuli sitten tämmönen luonteva järjestö, jonka toiminnassa olin mukana opiskeluaikojen alkuvuosina. (H19)

Muiden poolien väliin sijoittuvia mainintoja oli vähän.

8.1.2 Aktiiviaika

Aktiiviajalla tarkoitetaan mukaanmenovaiheen ja poisjäännin välistä ajanjaksoa, jolloin haastateltavat olivat sitoutuneet OL:ään ja olivat sekä osallistujia että vastuunkantajia.

Saaminen–antaminen

OL:ään sitouduttiin, koska siellä saattoi *toteuttaa itseään* (T1: N 9) kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee.

OL oli paikka, jossa saattoi toteuttaa itseään. Just siellä saattoi tehdä joitakin sellaisia asioita, saattoi koetella rajojaan ja saattoi käyttää semmosta osaamista ehkä nyt sitten lahjojaan, joita itse kullakin on. (H09)

OL:n edeltäjään AVL:ään liittymisen yhteydessä tehty lähetystyöhön lähtemiseen lupaus vahvasti elämän päämäärää, mikä lisäsi *henkilökohtaista hyvinvointia* (T2: N 1).

Sillä [lupauksella] on semmonen oma tukea antava vaikutuksensa, että mää selkeesti ja dokumentoin se, että tässä on mun päämäärä. Ja asetan samalla itteni tavallaan alttiiksi, että jos mä nyt tästä luiskahdankin kokonaan, niin on monta ihmettelevää ihmistä, että kuinka siinä noin kävi. Mut en mää kokenut sitä ahdistavana vaan pikemminkin semmosena tukena. (H02)

Ennen kaikkea OL:n *toimintamuodot koettiin palkitsevina* (T3: N 57). OL:n illat olivat olleet tunnelmaltaan, puhujiltaan ja aiheiltaan mieleenpainuvia ja hyviä kokonaisuuksia.

Jollakin lailla semmonen sydämen syke oli nää perjantai-illat aina. Minne mentäisiin perjantaina kello seitsemän? Se oli semmonen mast. (H18)

Ainaki must se oli hyvä systeemi se, että oli tätä asiaa ja keskustelua näissä perjantai-iltojen alustuksissa ja hauskaa. Ja sitten oli hartaus aina, joka nyt oli varmasti hengellistä. Hyvin useinhan kyllä ne perjantai-illan alustuksetki oli sellasia, mistä varmaan sai jotain hengellistäkin antia. Ja sitten oli teejatkot. Siellä tuli sitten se sosiaalinen kanssakäyminen. Et must ne, hyvin kaikki, ne kaikki nivoutu yhteen, et kaikkea oli mun mielestä riittävästi. (H08)

Matkat, retket ja OL:n edustaminen SEN:ssä koettiin innostavina. Myös OL:n tekemät tempaukset kuten autopyhäkoulun pito Itä-Helsingissä koettiin tarpeellisena.

Muistan, äitienpäivänäkin oltiin. Ja aloitettiin keskustelu vähän sil taval niin kuin pyhäkoulussa pitää, että oletteko jo tänään käyneet onnittelemassa äitiä ja sit niinku vuoteeseen. Niin lapset vaan sano, et no äiti on dokannu koko eilisen yön, et se nukkuu vielä. Et se kyl se kaiken kaikkiaan se maailma oli hyvin erilainen ja se näky aika semmosella suoral tavalla. Ja sit jokainen tajus myös, et tämmöstä juttuu tarvitaan. Et ei tää nyt oo vaan semmonen, mikä nyt sitten voi olla tai olematta. (H20)

Haastateltavat olivat saaneet OL:n kautta paljon *emotionaalisia palkintoja* (T4: N 69). Onnistumista oli koettu, kun oli saatu kerättyä lähetystyölle paljon rahaa, tai kun oli saatu uusia ihmisiä innostettua osallistumaan runsain määrin OL:n toimintaan. Moni oli ollut ylpeä siitä, mitä OL:ssä on tehty.

OL:ssä on uskallettu, vaikka on vaan kyse kourallisesta opiskelijoita yhdessä. Niin on uskallettu tarttua tämmösiin aika haastaviin ja vaikeisiin ja mielenkiintoisiin asioihin [esimerkiksi dialogi-illat]. (H09)

OL se on aina ollut moneks. Se on ollu erittäin pätevää asiaohjelmaa omasta porukasta ja erittäin hauskaa huumoriohjelmaa omasta porukasta. (H12)

OL:ssä oli koettu vastuutehtävien kautta saatavan arvostusta, kunnioitusta ja tarpeellisuuden tunnetta.

Siinä [puheenjohtajan tehtävässä] kuitenkin on mukana, oli sitte semmonen tietynlainen, ei valta-asema, mut kuitenkin ehkä semmosen lopullisen vastuun tuoma semmonen asema, että siinä sitten ihmiset kysy neuvoa ja tulivat puheenjohtajan luokse kysymään apua ongelmiinsa tai suhteessa OL:ään tietenkin. (H01)

OL:ssä toimiminen oli antanut kanavan kokeilla ja saada ideoita, millaista työtä haluaisi tulevaisuudessa tehdä. OL oli toiminut ikään kuin työharjoitteluna ja siellä oli tilaisuus saada *työkokemusta* (T6: N 2).

Antaminen-pooli ei painottunut aktiiviaikana, vaikka OL:n vaikeat ajat eli *erityistarpeet* (T7: N 15) herättivätkin halua toimia OL:n hyväksi.

Jotenkin mä itse siinä mielessäni tein ja varmaan muistaakseni puhuttiin siinä, että hei nyt tälle täytyy tehdä jotain. Ei tässä oo mitään järkeä, että tommosta puolikuollutta raahataan perässä. Että joko me tehdään semmonen kunnioittava lopetus tälle. Onhan sillä vanha historia, jota mä tosin en oikein hirveen tarkasti silloin tuntenu. Tiesin, et siel on kaukana juuret. Annetaan semmonen kunnioittava lähtö tai sitten ruvetaan tekeen jotain. Pannaan uusiks koko homma. Me ruvettiin ihan määrätietosesti nyt nostaan tätä. Kokeillaan. (H18)

Kuitenkaan OL:ään osallistumisen yhteydessä ei käytetty *halu auttaa* (T8) -sanoja.

Altruistiseen luonteeseen (T9: N 7) luokiteltiin OL:ssä toimimiseen vaikuttaneet päättäväisyys, rohkeus, velvollisuudentunto ja kiltteys.

Mä oon ollu ilmeisen rohkea tämmösiin luottamustehtäviin. (H11)

Että hoida homma. Sain tavallaan tehtävän ja velvollisuudentuntoisena ja kilttinä ihmisenä sitten vein asian johtokuntaan. (H04)

Toive auttamishalun leviämisestä (T10: N 17) koettiin motivoivana ja tärkeänä asiana, mikä tässä aineistossa tuli esille lähetyksien edistämisenä OL:ssä ja OL:n kautta laajemminkin yhteiskunnassa.

OL:ssäkin niin mä en ollu se, joka oli lähtemässä. Mä olin se, joka oli mahdollistamassa muitten lähdön ja etsimässä niitä, joilla oli lahjoja mennä. Että mä olin se, joka vaan kerroin, että miten mä saan teidät [lähteen lähetystyöhön]. (H07)

Saaminen–antaminen -ääripää tuli esille, kun OL:ssä toimimisen kautta sai apua vaikeassa elämäntilanteessa, mikä luokiteltiin *keskinäinen apu -teemaan* (T13: N 1).

Se [OL:stä vastuunkantaminen] on itse asiassa ollu todella merkityksellinen. Siinä elämäntilanteessa mulla oli jonkun verran [...] alakautta, miten se nyt sanotaan laaksovaihetta jonkinlaista elämässä ollu. Niin se toi, jos nyt näin voi sanoa, vähän nostetta siihen. Niin kuin autto mua sitten vaikeimmasta kaudesta yli, kun oli muuta ajateltavaa ja paljon tehtävää, mielekästä tehtävää. (H01)

OL:n tehtävien kautta moni koki saaneensa paljon eli oli *antamisen kautta saanut* (T15: N 21).

Tää kalenteriprojekti oli sillä tavalla mieluinen ja tyydytystä antava, että siinä saatto hyvän asian puolesta ja hyvän asian yhteydessä saada jotain myös itselleen, sillä tavalla, että saatto todella käyttää luovuutta ja kaikkee sellasta. (H09)

Jonakin iltana sit kävi yht äkkiä niin, että iltahartauden pitäjä ei ollutkaan paikalla tai jotenkin se oli mennyt myttyyn se homma. Ja sit mä päätin, että hyvä on: mä pidän semmosen ex tempore -hartauden. Ja siinä ehti jonkin aikaa miettimään sitä. [...] Muistan, kun mä kävelin sitä keskikäytävää ja lauloin yhtä [...] laulua, aika vaikuttava laulu [naurua] on jäänyt itselleni mieleen. [...] Mä henkilökohtaisesti tykkään, jos on joku semmonen hätätilanne, että miten tämä järjestetään. Mä tykkään kauheesti sellasesta ja sitä sai OL:ssä tehdä [naurua]. (H08)

OL:stä vastuunkantaminen kasvatti ihmisenä ja tapahtui *henkilökohtaista kasvua* (T16: N 11). OL:ssä toimimisen kautta itsetunto kohosi ja oppi sitoutumista, vastuunkantamista, asioihin vaikuttamista ja uskallusta.

Se oli kuitenkin ensimmäinen ehkä semmonen paikka, mis sai aika merkittävää vastakaikua kuitenkin sit ideoille. (H20)

Siinä [Koreografiapojissa] on jokin tämmöstä pinnalliselta vaikuttavaa hölmöilyä syvempi merkitys. [...] Siihen liittyy tämmöstä uskaltamista tehdä jotain sellasta, jossa ei ole kovin hyvä, mut kuitenkin tehdä ja asettua näkyville sen kanssa. Että me teemme tätä ja uskalamme tehdä tätä, vaikka emme ole kovin hyviä, mutta me nautimme tästä. Jotain tämmösiä ehkä siitä nyt vois jotain tämmösiä ihmisenä kasvamisen ja taas yhdessä tekemisen ja uskaltamisen aspekteja kaivaa. (H09)

Jatkuvuus–uuden etsintä

OL:n tarjosi areenan, jossa pystyi hyödyntämään aikaisempia kokemuksiaan, esimerkiksi uskontodialogista saatuja *positiivisia kokemuksia* (T18: N 1). Sitoutuminen OL:ään liittyi vahvasti *elämänkulkuun* (T19: N 8), kun lähetystyö oli ollut tiiviisti osa elämää jo ennen opintoja, niin OL:n mahdollisti tämän opiskeluaikana.

Se [lähetystyö] on ollu aina osa elämää ja yhä edelleen. Ehkä se [OL] sitä, se vaan piti sen tiiviimmin ja sen takia OL tuntu myös omalta paikalta, koska siellä se oli mahdollista. Se oli niin koko ajan läsnä ja semmonen tärkeä osa. (H15)

OL sopi myös siihen, mistä oli itse kiinnostunut eli OL:ssä toimiminen liittyi omaan *identiteettiin* (T20: N 4).

Se [OL] sopi siihen samaan kuvaan, mikä mulla oli muuten maailmasta ja siitä mikä mua kiinnosti. (H10)

Uuden etsintä -poolille sijoittuivat maininnat siitä, että OL:ssä käsiteltävät *uudet aiheet kiinnostivat* (T23: N 4). OL toimi opiskelijaelämälle *vastapainona* (T23: N 3), kun siellä sai levähtää ja latautua.

On ollu itellä joitakin semmosia vähän vaikeempia aikoja jostain syystä tai jotenkin vähän murheellisempia aikoja. Niin muistaa, et siellä on ollu semmonen levähdyspaikka. (H15)

Ja semmonen paikka myös latautua ja toisaalta kokoontua viikon päätteeks tai siis sen työviikon, opiskeluviikon päätteks. (H20)

OL *laajensi elämänpiiriä* (T25: N 18), ja OL oli koettu merkittävänä näkökulman avaajana lähetystyöhön, kehitysmaihin, ekumeniaan ja eri uskontojen kohtaamiseen.

Ne dialogi-illat oli kauheen mielenkiintoisia. Ei semmosta ollu päässy omassa elämässään näkemään. (H08)

Elämänpiiriä pääsi laajentamaan myös OL:n matkoilla lähetyskohteisiin. OL:n kautta pääsi katsomaan SLS:ää ja SEN:iä ikään kuin sisältä käsin, kun OL teki näiden tahojen kanssa yhteistyötä.

Ja kyllähän mää nyt olin sitten Lähetysseuranki kanssa paljon enemmän tekemisissä ja tutustuin lähetteihin. (H16)

Sen [OL:n edustajana SEN:issä toimimisen] kautta ainakin itse pääsin tämmösiin kansainvälisiin ekumeenisiin ja myöskin kotimaisiin ekumeenisiin kuvioihin. (H03)

Osallistumista OL:ään innoitti se, että siellä *oppi uutta* (T26: N 61) varsinkin lähetystyöstä ja siihen liittyvistä asioista.

Mut tietenkin sitten se, parhaita hetkiä oli se, että kun oli joku lähetystyöntekijä tai ulkolainen vieras, joka tuuletti ja anto tulla avoimesti sellasia asioita, joita ei yleensä sunnuntaijulen-

kisivun puolelta kuule. Niin ne tietenkin oli semmosta, että tää on tärkeä asiaa. [...] Sieltä kävi jotain tansanialaisia opiskelijoita, jotka anto tulla hyvin avoimesti, ja kerto turhaumistaan, ja siitä kuinka vaikeaa on elää eurooppalaisten kanssa yhdessä Tansaniassa ja kuinka lähetystyöntekijät on rasisteja ja itsekkäitä ja näin edespäin. Se oli mulle hyvä kokemus. Joku uskaltaa sanoa suoraan negatiivisiakin asioita. (H06)

Siinä [OL:n järjestämällä kielikurssilla] sai pikkusen semmosta erityistietoa, jota meikäläinen ei mistään muualta saanut, että mitä on bantukielet ja minkälainen niitten rakenne on. (H02)

Myös tietojen oppiminen uskontodialogista, ekumeniasta, kehitysmaista ja yhdistystoiminnasta koettiin myönteisenä. Lisäksi OL:ssä oppi uusia käytännöntaitoja.

Oppi leipomahan, paistamaan vohveleita ja tekemään jotakin tällaista, mitä ei sitä aina niin vaan aina kotona oo oppinu. Kaikkea sellasta tekemään. Osti niitä jauhoja ja teki ja leipo ja pakkas ja vei ja hinnotteli ja oli tiskin takana. (H07)

Maailmankuvan laajeneminen, lyhytaikaiseen lähetystyöhön lähtemiseen rohkaistuminen ja rennomman elämänasenteen omaksuminen ilmentävät, että OL:n kautta haastattelutavat kokivat henkilökohtaisen, *oman muutoksen* (T27: N 6).

Hän [OL-illan vierailija] puhu hyvin tämmösistä tärkeistä asioista siitä, että kuinka kristityn tehtävä on elää hyvin arjessa ruohojuuritasolla ihmisten keskuudessa. Ja hän, en muista sanoja, mutta et semmonen olo on jäänyt, et se asia, mitä hän halus välittää niin oli just semmosta pienellä paikalla elämistä ja tarttumista semmoseen asioihin, joita ihminen näkee omassa ympäristössään, lähellä. Niin arjessa ja sen kokoisia asioita, et hän voi niihin tarttua ja vaikuttaa. [...] Sen illan alustus oli mun mielestä aika vahva puheenvuoro just sen kanssa, että tehdään, mitä voidaan. [...] Niin tämä, ehkä äskeinen oli, kuuluu siihen sitten niiden vahvimpien tavallaan juttujen joukkoon, jotka muistaa vielä vanhanakin. (H09)

Kuten menosyidenkin kohdalla aineistosta löytyi osallistumissyitä, jotka sijoittuivat jatkuvuus–uuden etsintä –ääripäiden välille toisin kuin Yeungin (2004a) tutkimuksessa. *Halu oppia lisää tutusta aiheesta* (N 12) lisäsi sitoutumista OL:ään.

Ainakin se porukka, joka oli OL:ssä siihen aikaan, nimenomaan kaipas sitä, että kerrotaan, miten asiat on tai negatiivisetki puolet, koska me haluttiin tietää. Ja se tosiaan oli mun mielestä se hyvä puoli. Monessa muussa paikkaa se oli sitten jäänyt ehkä kiiltokuvatasolle ja pelkästään semmosen lähetysromantiikan tasolle. (H06)

Toiseksi uudeksi teemaksi nimettiin omien *näkemysten syveneminen ja laajeneminen* (N 36). Aikaisempi lähetyskäsitys muuttui OL:ssä avarammaksi, kiinnostus lähetystyöhön vahvistui ja se syveni uudelle tasolle.

Se [OL] ehkä se toi enemmän sitä vastuumme maailmasta -mentaleettia. Et voi olla, et ilman OL:ää mun lähetystyön kuva olis ollut enemmän, jäädä semmoseksi, että lähetystyö on julistamista. [...] Musta on ehkä tullu enemmän kokonaisvaltaisen lähetystyön ja enemmän niin tommosen kannattaja OL:n aikaan. (H16)

Näkemysten syveneminen ilmeni myös siinä, että kiinnostus ulkomaita kohtaan laajeni koskemaan kehitysmaita ja oma suhde kristinuskoon vahvistui.

Etäisyys-läheisyys

Joustavuus (T28: N 7) eli se, että pystyi itse asettamaan rajoja toimintaan osallistumiselle oli merkittävää OL:ssä. Samoin OL:n *epäbyrokraattisuus* (T29: N 3), millä tarkoitetaan, että OL:ssä toiminta ei ollut strategioihin sidottua vaan aidon innostunutta, lisäsi halua osallistua.

Sillon vaan tehtiin ilman, et mietittiin, et onko se jonkun strategian mukasta tai että mihin me sillä pyritään. Et niin se oli aika usein et se oli semmosta vilpittömän innostunutta. Että jos joku asia kiinnosti niin sitä tehtiin. (H12)

Riittävä etäisyys (T30: N 3) motivoivana seikkana merkitsi tässä aineistossa vapautta auktoriteeteista ja vapautta toimia itsenäisesti.

Se on tavallaan se juttu, mikä silloin jo aikanaan teki OL:stä viehättävän, että ei oo sitä pääsihteeriä, joka olis jollakin tavalla ollu auktoriteettiasemassa muihin. (H12)

Myös järjestötasolla kaivattiin vapautta ulkopuolisista tahoista, jotta OL:ssä voidaan tehdä OL:läisiä kiinnostavia asioita.

Sillä [OL:llä] ei ollu mitään muuta toimitilaa tai resursseja kuin Lähetysseuralta saadut. Et oltiin heidän armoillaan. Yleensä se toimi aina hirveen hyvin, mutta sitten joskus tuli tämmösiä pieniä, jos nyt ei ihan konflikteja, mutta ainakin viivytyksiä kun kaikkeen tarvitaan sitten Lähetysseuran hyväksyntä. (H12)

Läheisyys-poolille sijoittuvaan *ryhmään kuulumiseen (T31: N 17)* sisältyi yhteisöllisyyden korostus, ja OL toimi ikään kuin vertaisryhmänä, jossa saattoi jakaa samassa elämäntilanteessa olevien kanssa kokemuksiaan. Osalle OL oli opiskeluvuosien aikana se lähipiiri, jonka kanssa vietettiin yhdessä aikaa.

Suurin osa ystäväpiiristäni muodostui OL:n kautta tai kytkeytyi jotenkin muuten OL:ään tai siellä toimineiden ihmisten ystäviin. (H22)

Koreografiapojat mainittiin miehille tärkeänä pienryhmänä. *Uusien ihmisten tapaaminen (T32: N 28)* sitoutti OL:ään, kun sieltä löytyi samanhenkisiä ihmisiä. Osallistumista innoitti tutustuminen ja ystävystyminen OL:läisten kanssa sekä seurustelukumppanin etsintä ja löytäminen.

[OL:n merkittävyyteen liittyen] Jo pelkästään se, että puoliso löytyi heprean luennolta, mutta kuitenkin me oltiin molemmat käyty jo OL:ssä toisistamme tietämättä. Niin tavallaan se, et ku siihen sitten alko nivoutuun elämänkumppanin kanssa suhde ja ystäviä paljon ja kaikkee muuta. (H06)

OL:ssä oli mahdollista kohdata henkilökohtaisesti lähetystyöntekijöitä ja eri maista tulevia ihmisiä.

Mutta tässä oli mahdollisuus semmoseen ihan henkilökohtaisen yhteyksien syntymiseen [lähetystyöntekijöihin]. (H02)

Esille tuli myös, että oli kaivattu syvempää ihmisiin tutustumista, mikä jäi puutteelliseksi, koska OL:ssä keskityttiin vain toimimaan lähetystyön puolesta.

Kun se perustuu se toiminta nimenomaan toiminnalle jonkun asian puolesta, niin siinä saatetaan jäädä myös aika yksin. Miten mä sen sanon tai sillä tavalla irralliseksi sinne. Ja sillai, että et välttämättä siinä ei välttämättä sillä tavalla ystävystyt, kun se toiminta on se pääasia. (H14)

Ryhmähenki (T33: N 41) ja innostunut ilmapiiri OL:läisten kesken sitoutti. Ilmapiirin rentous ja huumorintäyteisyys tuli esille esimerkiksi Koreografiapoika-ryhmän (KGP) kautta.

Jollakin tavalla sitten KGP:stä kun oli jonkunnäköinen instituutio jo siihen mennessä kehittynyt. Ja jollakin kummallisella tavalla niin mä koen, että KGP on OL:ssä toiminut tämmösenä tietynlaisen hengen luojana. Että semmonen ilmiö, et lähetyshenkiset miehet tanssivat kömpelöitä diskokoreografioita, niin se kuulostaa ajatuksena niin älyttömältä, mutta siinä mukana olleena niin sitä on vähän vaikeaa jotenkin sanoiksi pukea. (H09)

Huumorin lisäksi arvostettiin sitä, että OL:ssä oli ekumeeninen ja kansainvälinen ilmapiiri, missä oli koettu kristittyjen välistä yhteyttä.

[...] kansainvälinen ja avaran rento tunnelma kosketti. (H24)

[Merkittävintä oli] must tuntuu, että sen globaali maailma, siis tämä kristittyjen yhteys. Et se on ollu sillon todella, kun ne on ollu eri kentiltä olevia eri asiantuntijoita. Kaikki ne seminaaritki. Niin semmonen tuntuma. (H11)

Yhdelle haastateltavalle oli ollut myös erittäin merkittävää yhteyden kokeminen uskontodialogissa juutalaisuuden edustajan kanssa.

Helsingin juutalaisen seurakunnan esimies Sholomon Bolotovski oli siellä puhumassa. Ja siihen iltaan löi leimansa sydämellinen ja lämmin yhteys tuon juutalaisen, syvästi juutalaisen, oman seurakunnan aktiivin ja meidän kristittyjen välillä. Missään muussa dialogi-illassa toisten uskontojen edustajien kanssa en ole tuntenut semmosta lämpöä ja sydämellisyyttä, kokonaisvaltaista yhteyttä kuin tuossa illassa sillon tunsin. Ja ajattelin, että kyllä nämä juutalaiset ovat niin lähellä meitä kristittyjä, samaan Jumalaan uskotaan. (H04)

Yhteyden kokeminen liitettiin myös järjestötasolla tapahtuvaksi. Varsinkin SLS koettiin tärkeäksi tueksi.

Tietenkin vahvana juttuna oli se, et tavallaan selkeesti, et me ei oltu yksin vaan Lähetysseura oli meitä ottanu suojiinsa. (H18)

Sanallinen vuorovaikutus (T34: N 15) eli keskustelut OL:n illoissa ja johtokunnassa olivat olleet niin ikään innostavia. Osa oli kokenut, että OL:ssä sai myös keskustella rajusti ja "tuulettaa".

Siellä oli paikka myöskin ihan semmoselle reippaalle ja asioihin asioita tuntevalle tuuletukselle ja kädenväännölle. Ja semmosia paikkoja ei ole kauhian monta. (H02)

OL:n kohdalla kuitenkin ehkä antoisinta, hyvin antosia osuuksia ne oli semmoset keskustelut, kun johtokunta omissa kokouksissaan antautu just pohtimaan järjestön toimintaa ja sen luonnetta. (H09)

Toisaalta osa olisi kaivannut enemmänkin avointa ja syvällistä keskustelua lähetystyöstä.

Olisin kaivannu sinne OL:n iltaan, [...] et alustukset olis lyhyempiä siällä ja enemmän olis semmosta, no okei mä oon ehkä vähän konstruktivinen, mutta siis semmosia, että tehdään ryhmissä, koska siellä ei loppujen lopuksi hirveesti keskusteltu lähetystyön asioista. Siä enemmän tehtiin, mikä oli mun mielestä hyvä et tehtiin, mut et oltas keskusteltu jostain ongelmateemasta ryhmissä tai käyty läpi jotain ongelmaa. (H16)

Myyjäiset, tapahtumat, leirit, lystit, matkat ja retket oli koettu yhdessä tekemisen eli *toiminnan sosiaalisuuden (T35: N 33)* vuoksi keskeisiksi ja jopa kaikkein mukavimmiksi seikoiksi OL:ssä, mikä tulee esille seuraavista lainauksista.

Nimenomaan semmosen yhteisen tekemisen, ihan yhteisen konkreettisen tekemisen tuntu niin on ollu kaikkein hienoin siinä. (H01)

Se vohvelitaikinan teko kuumassa keittiössä. Sitä meni samaan tahtiin, kun sitä ehti tehdä. Ja jotkut kevätretket Suomenlinnaan ja millon lennätettiin leijaa, millon etsittiin aarteita. Ja kaikki semmonen touhotus just jossain Reactionissa, ständien laittaminen sinne ja hervoton järjestely. Aina kauheesti kaikkea. Mut siis semmonen mikä siinä oli kauheen hienoo oli se, et sitä tehtiin aina yhdessä. (H08)

Sosiaalisen vuorovaikutuksen edistäminen (T36: N 28) näkyi haluna lisätä vuorovaikutusta oman yhteisön sisällä, erilaisten kristittyjen ja eri uskontojen välillä sekä eri järjestöjen kanssa ja globaalistikin.

Sitten koki, että ei pysty tarpeeksi hyvin niissä asioissa, mitä se on, ottaan huomioon niitten ihmisten välisiä ristiriitoja tai olemaan siinä sitten jotenkin lieventämässä tai näyttämässä, että ehkä asiassa voidaan kuitenkin ottaa molemmat näkemykset huomioon tai jotain semmosta. (H15)

Itse ainakin halusin sitä edistää, että OL on mukana tän tyyppisissä riennoissa ja toimintamuodoissa [kuten Akateeminen Warti], ettei OL:stä, en halunnut, että OL on mikään oma

saarekkeensa Tähtitorninmäellä vaan että on mukana siellä myös siellä missä on muita opiskelijajärjestöjä. (H19)

Etäisyys–läheisyys -poolien välille sijoittui kaksi uutta teemaa, joita ei Yeungin mallissa ollut. Jo mukaanmenon yhteydessä tuli esille *halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa* (N 22). Tämä teema ilmeni aktiiviaikana ilona siitä, että OL:ssä oli mahdollista olla yhdessä, vaikka tultiin erilaisista taustoista, sekä haluna keskustella vaikeista kysymyksistä.

Mää sillen aattelin, et se [OL] on erilainen. Kun mennään EYL:n tilaisuuksiin niin siellä on selvä profiili tai Opiskelijälähteyksen siellä on tiukkaan napitettu profiili ja sä tiedät, mitä sä ajattelet kun sä sinne menet. Niin se [OL] oli erilainen. Ja siinä vaiheessa se oli mulle tärkeä, et se ei ollu sellanen ikään kuin siinä mielessä tämmönen hengellinen koti tai hengellinen yhteisö, et se tavallaan kokoaa yhdellä tavalla ajattelevia ihmisiä. (H10)

Mulla on semmonen olo, että meidän ajan OL löysi tietyllä tavalla semmosen Salomonin linjan, että niin kauan kuin pystyttiin niin ei tämmösiin kiistakysymyksiin tartuttu kiinni. Keskusteltiin. Ne ei ollu siis mitään tabuja, mutta niihin ei otettu sit virallista kantaa, että näin jonkun pitää ajatella. Mun mielestä se oli hyvä juttu. Se jätti niin kuin kentän avoimeks. (H06)

OL:ssä nähtiin arvokkaana se, että siellä saattoi käydä, vaikka oma varsinainen hengellinen koti oli muualla.

Toinen uusi etäisyys–läheisyys -poolien välillä oleva teema on *yhdessä ja vapaina* (N 3), millä tarkoitetaan vapautta ulkoisista ja yhteisön sisäisistä auktoriteeteista sekä samalla tasa-arvoista ja turvallista ryhmää, jossa jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa tekemiseen ja saada ideansa kuulluksi ja vastaanotetuksi.

Me tehtiin mökkiretkiä semmosia yhden yön jonnekin partiomajalle. Ne oli OL:n juttuja. Niitä mainostettiin OL:n illoissa. Eihän sinne kauheen kovin moni voinu lähteä, mutta niin moni kuin kyytiin mahtu. Ja tota ne oli sellasia, et siellä ei ollu varsinaista ohjelmaa ollenkaan. Että se kehittyi siinä itsestään. Oli aina sen verran pieni porukka kuitenkin, että pystyttiin siinä, vaikka siinä pöydän ääressä istuessa niin sit joku keksi, et hei tehdääs näin. Ja leikittiin lipunryöstöä ja luettiin Raamattua ja paistettiin makkarointa ja sukkia. [naurua] (H08)

Myös hiljentyminen yksin ja yhdessä toisten kanssa oli tärkeää.

Siellä [OL:n hartauksissa] on ollu sitten oma rauhansa semmoselle hiljentymiselle yhdessä mutta kuitenkin sitten yksin omien asioiden kanssa. (H09)

Pohdinta-toiminta

OL:n arvomaailmassa oli koettu olevan samoja asioita kuin mitkä olivat haastateltaville itselleen olleet tärkeitä *arvoja* (T37: N 14) kuten lähetystyö, kulttuurien kunnioitus lähetystyössä, kansainvälisyys, kansainvälinen vastuu ja yhteiskunnallisuus.

[Merkittävintä OL:ssä] Jumalan antama tehtävä otettiin tosissaan. (H23)

Toisista opiskelijajärjestöistä puuttu aika paljon tämmönen kansainvälisen vastuun tematiikka, joka mulle oli olennaisen tärkeä. (H06)

Sitten ittee kiinnosti tämmöset yhteiskunnalliset kysymykset. (H10)

OL:ssä oli mahdollisuus tavata viikoittain lähetystyöntekijöitä, jotka toimivat samaisutumiskohteina ja *roolimalleina* (T38: N 17) lähetystyöhön liittyen ja muutenkin, esimerkiksi isähahmona.

Meikä on avioerolapsi ja sillai, että ehkä sitten aina helposti takertuu johonki ikään kuin vanhempiin miehiin, joilla kokee, että on paljon elämän viisautta. Niin jotenkin tuntuu, joil-

la on ollu kertomisen lahja tai muu. Jotenkin tuntuu, että semmosen kanssa on mahtava istua ja viettää aikaa. Kyl must tuntuu, et nää jotkut tämmöset Päivö Parviaiset ja muut nää jotkut todella veteraanit, jotka osas innostuneesti puhua ja ottaa kuulijakunnan haltuun. Niin kyl must tuntuu, että ne on ollu semmosia kultahetkiä. (H13)

Lisäksi OL järjestönä ja OL:n jäsenet oli koettu koskettaviksi ja hyviksi malleiksi alttuismista lähetystyön tukemisessa.

Sitten se, että itsestään antaminen ihan täysin pyyteettömästi. Muistan monessa tilanteessa kun oon esimerkiks ollu myyjäisissä vohveleita paistamassa. Niin sitten jos vohveleita on jääny yli niin aina [...] tai monessa tilanteessa tai jos on halunnu vohvelin, niin ei oookkaan vaan ottanut sitä, kun mää oon täällä töissä niin mulle kuuluu luontaisetuna. Vaan se on maksettu se todella, että vaikka itse on ollu niitä tekemässä niin sitten maksetaan siitä, koska se menee suoraan lyhentämättömänä lähetystyölle. Eli ihan tämmösiin asti se ajatus ja se aate kantaa niin pitkälle todella ollaan valmiit loppuun asti ikään kuin olemaan pihtaamatta ikään kuin omasta itsestään. Oli se sitten rahoja tai jotain muuta. (H01)

OL:ssä toimiminen oli ennen kaikkea hengellisen ja *oman henkisen kasvun* (T39: N 51) aikaa. Kasvua tapahtui suhtautumisessa lähetystyöhön.

Kyllä ehkä semmonen yks tärkeä tai suuri löytö on ollu se, että lähetystyöntekijät on ihan tavallisia ihmisiä ja ihan tavallisista porukoista nousevia ja lähteviä. Ja jotenkin kun se Mari-Sisko lähti. [...] niin jotenkin semmosen oivaltaminen ja ymmärtäminen, että ihan tavallisia keskeneräisiä ihmisiä on, joita Jumala kutsuu sitte vaan toiseen maahan töihin. (H05)

Joskus meikäkin ajatteli, että lähetyspiirissä kudottiin sukkaa, ja ne on jossakin siellä hirveen kaukana. Ja ne oli tosi jalustalla. Ne ei oo oikein ihmisiäkään enää ne, jotka on lähetejä. Vaan ne on must tuntuu et se [OL] toi sen hyvin tohon lähelle et se on luuta ja lihaa ja verta, jota ne on ja ne ei oo täydellisiä ollenkaan ja omine vajavuuksineen ne on kumminkin Jumalan käytössä. (H13)

OL:stä sai aineksia myös kriittiseen ajatteluun lähetystyötä kohtaan.

OL opetti minulle aikoinaan aika kriittisen ajattelun lähetystyötä ja sen motiiveja kohtaan (vai syntyikö se vain ylimitoitetusta lähetyspaatoksesta). (H22)

Lähetystyön rinnalle OL:n aikana tärkeiksi asioiksi nousivat kehitysyhteistyön ja kansainvälisen vastuun kysymykset.

Kyllä se tavallaan tiettyssä vaiheessa elämää antoi innostusta ja potkua näitten kansainvälisten kysymysten miettimiseen. (H19)

Olen vaivihkaa sitten alkanut nähdä, että kehitysyhteistyö itsessään on jo semmonen arvokas asia, johon lähetystyöteki-, lähetystyöhön suuntautuneitten ihmisten ja lähetystyöhön suuntautuneen järjestön on hyvä myös suhtautua vakavasti. (H04)

Henkistä kypsymistä tapahtui myös siten, että opittiin muiden uskontojen edustajien kunnioittamista ja tekemään yhteistyötä erilaisten kristittyjen kanssa.

Erilaisuus on sellanen jota pelätään tai sitten pelätään semmosia asioita, jotka oon vieraita, joita ei tunneta ja joista ei oo itsellä aiempaa kokemusta. Niin dialogi-illat just tämmösten asioiden painiskeluun anto eväitä. (H09)

Tämä edustaminen Suomen Ekumeenisessa Neuvostossa, joka on vaikuttanu mun ajatteluun ja suhtautumiseen ekumeniaan ja erilaisuuteen yleensä valtavan paljon. On avartanu mielestäni mun ajattelua kovasti. [...] Sitä kautta kun olen [...] OL:ää voinu edustaa ekumeenisilla kentillä niin minussa on tapahtunut ekumeeninen herääminen. (H04)

OL:n toiminnassa oli myös tilaa työstää ja *läpikäydä omia asioita* (T40: N 4).

Usein ne on ollu henkilökohtaisia ne asiat, mitä siinä sitten hartauspenkissä on miettiny. (H09)

Se [OL:n matka] oli hirveen hyvä paikka sitte miettiä omaa elämäänsä ja kurkistaa sinne tansanialaiseen todellisuuteen. (H08)

Toiminta-ääripää tuli aineistossa esille siinä, että OL oli ollut harrastus ja tapa *täyttää vapaa-aikaa* (T41: N 7). OL:ssä oli ollut mahdollisuus tehdä konkreettisesti asioita ja *toiminnallisuus* (T42: N 23) kiinnosti.

No se tarjos semmoseen siihen tämmöseen opiskelijaelämän tilanteeseen sopivan kanavan toimia. (H17)

OL-illoissakin oli koettu kiinnostavana, kun välillä oli luentojen rinnalla toiminnallisia iltoja, kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee.

Mut tää oli tällanen toisenlainen niin siin oli aiheena vissiin bibliodraama [...] se oli jotenk sillai niin futum, erilainen, styts. Mentiinkin itekin toimimaan. (H16)

OL:n *organisointitapa* (T43: N 13) toi OL:ään omatoimisuuden ja itse tekemisen ulottuvuuden, mikä innosti osallistumaan.

Musta OL:ssä on tärkeä, että se on ihan opiskelijoiden pyörittämä juttu ja [...] se sillailailla meidän juttu. (H15)

OL:ssä pääsee enemmän tekemään ja osallistumaan ja ite vaikuttamaan. Ja se, että ei oo palkattuja työntekijöitä niin se antaa mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa sitä ihan eri tavalla, kun taas järjestöissä, joissa on palkattuja työntekijöitä. (H05)

Pohdinta-toiminta -poolien välille sijoitettiin syyt, joissa ilmaistiin, että OL:ssä sai laittaa *arvot toimintaan* (T44: N 33) ja toimia itselle tärkeiden asioiden, erityisesti lähetystyön, hyväksi.

Olla kantamassa vastuuta tämän lähetys, lähetysyhdistyksen toiminnasta ja sillä tavalla tiesi, että oli ihan täysillä mukana tukemassa lähetystyötä. (H01)

Mun mielestä OL:ssä on enemmän toimintaa siis enemmän käytännön kristityn vastuuta tai siis sellasta et tehään oikeesti lähetystyön hyväks niitä pullia. (H16)

Osalle haastateltavista OL oli tai he olisivat toivoneet, että OL olisi toiminut *evankelioimisen kanavana* (T45: N 12).

Sitten on ollu joitakin aktioita. Nekin on tietenkin ollu upeita, vaikka ne ei sitte ole niin suurta kannatusta OL:ssä perusjäsenistön piirissä saaneetkaan. [...] Tämmönen aktiupuoli, evankeliointipuoli sitä mää olen ehkä aina kaivannu OL:ssä. [...] Nään [...] tän todistamisen työn siihen [lähetystyöhön] oleellisesti liittyvänä. Niin siihen ei kyllä OL:stä valitettavasti oo paljon tukea tullut. (H01)

Evankelointi-sana herätti monissa haastatelluissa vastenmielisyyttä, ja yksi sanoi, että se olisi ollut jopa este OL:ään kuulumiselle. Yksi haastateltava taas ei halunnut evankeloida mutta koki puutteena, ettei OL:ssä kohdattu ei-kristittyjä millään tavalla, ja tämä johti OL:n dialogi-iltojen aloittamiseen.

Mä koin, että oli tietynlainen semmonen hurja puute OL:ssä ja se oli se, että OL:ssä me ei koskaan ens alkuun kohdattu ketään vier- ei-kristittyjä. Ei ikinä paitsi mentiinköhän me joskus, ei me edes taidettu moskeijassa vierailla. (H06)

OL:n vaikeina aikoina päätöksenteossa oli koettu Jumalan johdatusta ja apua, mikä luokiteltiin *hengellisenä välikappaleena* (T46: N 1) toimimisen teemaan.

Sitoutumisen kannalta oli OL:ssä olennaista *toiminnan hengellisyys* (T47: N 40). OL:n avara ja ekumeeninen hengellisyys innosti. OL:ssä oli kiinnostavaa kokea eri kristillisten suuntausten tapoja ilmaista uskoa.

Välillä oli tämmöstä karismaattisempaa meininkiä ja välillä jotain muuta. Parasta mun mielestä oli se, että saatto olla samankin lukukauden aikana erilaisia esimerkiksi iltahartauksia. (H08)

Hengellisen musiikin osuus ja varsinkin Pekka Simojoen musiikki koettiin innostavana ja merkittävänä OL:ssä.

[Merkittävintä OL:ssä] [...] Iltahartaudet ja Pekka Simojoen musiikki. (H23)

Tietenkin se musiikin osuus kyl se must oli aika vahvaa. Et sit välillä siellä oli meikäki toi rummut mukaan ja kongoja [...] Ja sitten siinä vaiheessa kun se Pekan mukana rooli ja mukana olo kasvo, niin sitten tietenki hän toi omia biisejä paljo mukaan. Taitettiin uusia lauluviikkoja. Ja se oli myöskin, musiikki oli musta hyvin kantavana voimana. (H13)

Iltahartaudet Lähetyskirkossa ja rukouspiiri vaikuttivat myönteisesti osallistumiseen.

Toi oli tärkeä homma esimerkiksi toi, että siellä [OL:ssä] tajuttiin, et tässä ollaan: me tehdään vaan se mikä on mahdollista ja Jumala tekee sen mahdottoman. Ja tää oli ihan, se oli selvä juttu se, että siinä oli rukous, rukous tavallaan, rukouspiiri liittyi siihen illan ohjelmaan, jotenkin silleen että pidettiin tärkeänä semmosta tapahtua. (H18)

Osa koki OL:n hengelliseksi kodikseen. Osa taas olisi kaivannut lisää Raamattuopetusta ja hengellisyyttä.

Mää olisin ehkä kaivannu enemmän, että OL olis siihenkin [hengelliseen kasvuun] tarpeeseen tavallaan vastannu. Että OL enemmänkin keskittyy nimenomaan lähetystyöhön ja siihen kristittyinä elämiseen enemmän sillä rintamalla. Että mää ainakin niin en jotenkin omaan hengelliseen elämään sillä tavalla suoranaisesti kauheesti OL:stä saanu. Että mää olisin kyllä tykänny, että illoissa olis vähän enemmän ihan raamattuopetusta tai sellasta. (H05)

Kun OL erosi SKY:n jäsenyydestä, yksi perustelu oli toiminnan hengellisyyden puute. SKY oli havaittu liian yhteiskunnalliseksi ja poliittiseksi, jotta siihen olisi haluttu kuulua.

Poolien välinen interaktio aktiiviajan osallistumisissa

Kokonaisuudessaan aktiiviaikaan luokiteltuja mainintoja oli 864, joista eri poolien väliin interaktioon sijoittui kymmenesosa maininnoista eli yhteensä 86, joiden sijoittuminen on merkitty taulukkoon 38 valkoiselle taustalle. Taulukon alareunaan on merkitty eri poolien välisen interaktion osallistumistekijöiden määrä jokaisen poolin kohdalla.

Eniten poolien välistä vuorovaikutusta oli suhteessa läheisyys (N 44) ja pohdinta (N 42) -ääripäihin. Yhteisöllisyyden ja lähetystyön pohdinnan koettiin linkittyvän OL:ssä tiiviisti yhteen, kuten seuraavasta lainauksesta tulee esille.

Se [yhteisöllisyys] on hyvin merkittävä asia OL:n toiminnassa ja sitä ei sovi kiistää. Tietysti, jos idealistisesti ajattelee niin tuota jonkun mielestä ehkä pitäis paheksua sitä, että ihmiset ja sosiaalisuus ja tämmönen esimerkiksi viihtyminen, että ne eivät saa nousta asian edelle. Mutta et mun mielestä ne on semmoset, jotka OL:ssä kuuluu yhteen ja välillä asia, lähetysasia on painotetumpi ja välillä sitten tämä yhteisö. Mutta ne kuuluu sinne molemmat. (H09)

Taulukko 38 Aktiiviaikana vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio

AKTIIVI AIKA	Saaminen	Antaminen	Jatkuvuus	Uutuus	Etäisyys	Läheisyys	Pohdinta	Toiminta
Saaminen				1		11	2	14
Antaminen						4		
Jatkuvuus								
Uutuus	1					12	2	1
Etäisyys							22	
Läheisyys	11	4		12			16	1
Pohdinta	2			2	22	16		
Toiminta	14			1		1		
Interaktio	28	4	0	16	22	44	42	16

Pohdinta-poolissa on huomioitava, että siinä korostui myös yhteys etäisyys-ääripäähän (N 22). Avoimuus asioiden käsittelyssä ja se, että lähetystyösuhdetta sai pohtia rauhassa ilman ulkopuolista painostusta, oli koettu tärkeiksi OL:ssä.

Mulle se oli ainakin kauheen hyvä, että oli sellanen paikka, missä ei ollu niin tai jossa oli enemmän tavallaan tilaa myös jotenkin työstää niitä omia näkemyksiä. (H05)

OL:ssä voi roikkuu monta vuotta ja märehtiä asioita omaan tahtiinsa. Toisaalta tietenkin lähetyskurssi on intensiivisempi mutta siinä on sillon myös mahdollisuus tietynlaiseen tai semmonen mitä intensiivisempi mikä tahansa juttu on niin sitä suurempi vaara siinä on manipulaatioon, ettei voi vetäytyä syrjään ja tavallaan märehtiä omia ajatuksia ja tulla taas viikon päästä takasi. Ja jos ei oo nopee vaikka sanomaan jotain, niin voi laukasta seuraavassa perjantai-illassa, että eihän se näin oo. (H06)

Interaktion kautta tulee esille myös toiminta-ääripään merkitys ja sen yhteys saaminen-pooliin, mikä kertoo toimimisen kokemisesta palkitsevana.

8.1.3 Poisjääminen

Poisjääntisyillä tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka vaikuttivat OL:stä luopumiseen ja aktiivisen toiminnan päättymiseen OL:ssä.

Saaminen–antaminen

Aktiivinen toimiminen OL:ssä alkoi jossain vaiheessa haitata opintoja ja muuta elämää. Tästä johtuen haluttiin lopettaa OL:ssä toimiminen, jotta saataisiin *ryhtiä ajankäyttöön* (T5: N 2).

Antaminen ei tullut esille poisjäännin yhteydessä. Saaminen–antaminen -poolien välille ei myöskään sijoittunut montaa mainintaa, mutta koska vapaaehtoistyö OL:ssä oli vienyt paljon aikaa ja energiaa, seurasi siitä väsymistä eikä toimimisesta tullut enää *hyvä mieli* (T14: N 1). Kaksi haastateltavaa koki myös, että oma osuus oli OL:ssä tehty eikä OL:ää koettu enää *antamisen ja saamisen* (T15: N 2) paikkana, ja siksi oli aika jättää järjestö.

Sen jälkeen kun olin ollu johtokunnassa ja puheenjohtajana niin varmaan koin, että tavaltaan aktiivisemmän osani oon tehny. (H03)

Jatkuvuus–uuden etsintä

Jatkuvuus ilmeni OL:ään osallistumisen jatkamisena oman varsinaisen aktiiviuran, kuten johtokunnassa työskentelyn, jälkeen. Osalle OL:stä saadut kokemukset olivat olleet niin myönteisiä, että haastattelun tekohetkellä he kokivat vaikeaksi jäädä pois tai pohtivat OL:n toimintaan osallistumista edelleen, eli *positiiviset kokemukset* (T18: N 5) OL:stä innostavat jatkamaan.

En voi kuitenkaan mennä pyörittämään sitä järjestöä enää niin kuin minä tahtoisin, koska siellä on uudet ihmiset. Pitää tietoisesti päättää, että en puutu, enkä koske asioihin siellä, vaikka tietenkin mieli tekisi. (H04)

Yksi haastateltava kertoi, että siirryttyään SLS:n työntekijäksi hän jatkoi OL:n työtä konkreettisesti ottamalla osan OL:n tehtävistä omaan työnkuvaansa. Eli OL:stä poisjääminen johti saman työn *jatkamiseen palkkatyönä* (T21: N 2). Samanlaista vapaaehtoistyön kautta työllistymistä on tapahtunut esimerkiksi työttömien ryhmissä (ks. Nylund 2000, 109). Sen sijaan Yeungin (2004a, 35) tutkimuksessa vapaaehtoistyö oli ollut jatkoa palkkatyölle esimerkiksi eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Poisjäännissä oli ehdottomasti tärkein uuden etsintä -pooli (N 52), johon luokiteltiin lähes puolet kaikista poisjäännin syistä. Elämäntilanteen muuttuminen eli *elämänpiirin laajentuminen* (T25: N 26), kuten muutto toiselle paikkakunnalle, valmistuminen, työelämään siirtyminen ja armeija toimivat suurimpina syinä OL:stä poisjäämiseen. Moni koki myös, että elämässä on aika siirtyä jonkin muun mielenkiintoisen, eli *uuden kiinnostavan teeman* (T23: N 17), pariin. Osalla osallistumista vähensi saturaatiokokemus, että OL:ssä ei enää *opi uutta* (T26: N 9).

Varsinkin kun ne perjantai [illat] alko oleen jo kolmen vuoden päästä, silleen tökkiin silleen et ei niissä oo mitään uutta. [...] Koska ainakin kolmessa vuodessa siihen kyllästy ihan täpöllä, koska alko ain tietää, et mitä ne [vierailijat] puhu. (H16)

Sitten tietysti loppuvaiheessa ei jaksanu oikein enää, ku tuntu, että aina samat jutut sit kuitenkin aina lopulta toistu. Kun on kymmenen vuotta ollu niin sitte ehkä ne alkaakin toistua. [naurua] Seppo Kalliokoski ehti käydä monta kertaa. Se oli kyllä aina kiva. (H08)

Monelle poisjääminen oli tapahtunut vähitellen. OL:n toiminnassa mukana ollessa oli samalla alkanut kiinnostua muista asioista, mikä sijoitettiin jatkuvuus–uuden etsintä - ääripäiden välille. Uusi teema nimettiin *vähitellen uuteen suuntautumiseksi* (N 17).

Että ei se ollu niin kuin mikään nyt sen aika on ohi ja piste. Vaan se vähitellen loppu. On kasvanut siitä ehkä vähän erilleen siitä ympäristöstä. (H01)

Mä luulen, että se on ollu semmonen pikkuhiljaa feidaantuminen. [...] Naimisissa oloaikana toimittiin siellä kumminkin sitten. (H13)

Vähitellen uuteen suuntautuminen ilmeni myös siinä muodossa, että vaikka OL:ää ei enää koettu oman lähetys-harrastuksen toteuttamis-ympäristöksi niin samanlaista toimintaa lähetystyöhön liittyen haluttiin jatkaa uudessa kontekstissa.

Läheisyys

Halu kuulua ryhmään (T31: N 7) -teemaan liitettiin poisjääntisyys, joissa mainittiin, että ihmisten vaihtuessa uudet OL:läiset eivät olleet tuntuneet tutulta joukolta.

Ja sitten kun sinne [OL:ään] tulee nuorempaa väkeä niin kyllä sitten vaan suuntautu sit muualle. (H14)

Sit siellä oli niin paljon vaihtunut jo niin paljon ihmiset, ettei enää tuntenu ja ne omat tutut sitten oli ehkä vanhempia työelämässä, eivätkä enää illoissa. (H15)

Uusien ihmisten tapaamiseen (T32: N 3) liittyvät kysymykset vaikuttivat niin ikään. Kun oli oltu OL:ssä pitkään, ei enää jaksettu kohdata uusia ihmisiä. Myös seurustelun aloittaminen tai se, että OL:stä ei ollut löytynyt kumppania, vaikuttivat poisjäämiseen.

Etäisyys-poolille ja pohdinta-toiminta -akselille ei sijoittunut yhtään poisjäämiseen vaikuttanutta syytä.

Poolien välinen interaktio poisjäämisessä

Kokonaisuudessaan poisjäämiseen liittyviä syitä oli 107, joista poolien väliseen interaktion sijoittui 16 mainintaa (15 %), jotka on merkitty taulukkoon 39 valkoiselle taustalle.

Taulukko 39 Poisjääntiin vaikuttaneiden tekijöiden välinen interaktio

POISJÄÄNTI	Saaminen	Antaminen	Jatkuvuus	Uutuus	Etäisyys	Läheisyys	Pohdinta	Toiminta
Saaminen								
Antaminen			1			1		
Jatkuvuus		1						7
Uutuus						2		5
Etäisyys								
Läheisyys		1		2				
Pohdinta								
Toiminta			7	5				
Interaktio		2	8	7		3		12

Eniten interaktiota oli toiminta, jatkuvuus ja uuden etsintä -pooleilla ja näiden kesken. Vaikka informantti oli jäänyt pois OL:n toiminnasta, he olivat edelleen valmiita mene-

mään mukaan joihinkin OL:n projekteihin. Poisjääminen tapahtui myös, kun oli hakeuduttu toisten järjestöjen toimintaan mukaan.

8.1.4 OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden painottuminen

OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyitä tarkastellaan seuraavaksi Yeungin mallin poolien painottumisen näkökulmasta. Taulukkoon 40 on koottu Yeungin mallin ääripäille sijoituneiden mainintojen määrät osallistumisen eri vaiheissa. Yhteensä osallistumiseen ja poisjääntiin liittyviä mainintoja oli tässä aineistossa 1135.

Taulukko 40 OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden painottuminen

POOLIT	Mukaanmeno		Aktiiviaika		Poisjäänti	
Saaminen	27	16 %	138	16 %	2	2 %
Antaminen	10	6 %	39	5 %		
Saaminen–antaminen		0 %	33	4 %	3	3 %
Jatkuvuus	31	19 %	13	2 %	7	7 %
Uutuus	2	1 %	92	11 %	52	49 %
Jatkuvuus–uutuus	4	2 %	48	6 %	17	16 %
Etäisyys	2	1 %	13	2 %		
Läheisyys	39	24 %	162	19 %	10	9 %
Etäisyys–läheisyys	6	4 %	25	3 %		
Pohdinta	5	3 %	86	10 %		
Toiminta	11	7 %	43	5 %		
Pohdinta–toiminta	2	1 %	86	10 %		
Yhteensä	139	85 %	778	90 %	91	85 %
Interaktio	25	15 %	86	10 %	16	15 %
Kaikki yhteensä	164	100 %	864	100 %	107	100 %

Määrällisesti suurin yksittäinen ääripää tässä aineistossa oli läheisyys, johon myös Yeungin tutkimuksessa liittyi eniten motivoivia tekijöitä (Yeung 2004a, 35). Läheisyyteen liittyvät tekijät vaikuttivat kaikilla haastateltavilla OL:ään mukaanmenoon ja aktiiviaikana osallistumiseen. Suurimpana yksittäisenä väylänä OL:ään päätymisessä olivat ennen OL:ää muodostuneet ystävyys-suhteet ja sosiaaliset verkostot. Ystävien ja tuttavien vaikutus sekä suoran pyynnön merkitys on todettu myös muissa tutkimuksissa nuorille ja opiskelijoille tärkeimmäksi rekrytointikanavaksi (esim. Ala-Viikari 1998, 36–38; Anttila 1993, 124; Heikkinen 1970, 61; Helander 1986, 146; Jattu 2005, 35; Järvi 1993, 32; Karttunen 1973, 42; Kuusinen 1999, 29; Mäkelä 1999, 91; Närhi 2003, 45; Yeung 2002, 57–58).

Haastateltaville oli ollut OL:ssä tärkeää, että sai kokea itsensä tervetulleeksi, vastaanotetuksi ja hyväksytyksi, mikä ei ole yllättävää, sillä nuorille vapaaehtoistyössä merkittävintä on juuri "yhteenkuuluvuus, me-henki, sosiaalisuus ja yhdessä tekeminen" (Yeung 2002, 58). Vaikka Yeungin mukaan nuoria innostaa vapaaehtoistyössä erityisesti ennestään tuttujen ja ystävien kanssa toimiminen (Yeung 2002, 34), tässä aineistossa aktiiviaikana uusien ihmisten tapaaminen ja uusien ihmissuhteiden syntyminen innosti osallistumaan OL:ään. Sen sijaan poisjäännin yhteydessä tuli esille, että enää ei jaksettu samalla tavalla kohdata ja tutustua uusiin ihmisiin. Poisjääntiin vaikuttivat myös esimerkiksi seurustelun aloittaminen tai se, että seurustelukumppania ei ollut

löytynyt OL:stä. Nämä voidaan nähdä kehityopsykologian näkökulmasta luonnollisina vaiheina (ks. Berger 2001, 40–41, 514), sillä haastateltavat olivat olleet OL:ään mennessä noin 20-vuotiaita ja aktiiviaika päättyi heillä noin 25-vuotiaina.

Yhdessä tekemisen, olemisen ja viihtymisen liittäminen tiiviisti yhteen "asian" kanssa oli ollut innostavaa (samoin Lähteenmaa 1997, 173, 182, 183). Lähetystyön ja sosiaalisuuden rinnakkaisuus ja sisäkkäisyys oli tuonut lähetystyön lähelle ja siten kiinnostavaksi, ihmisen kokoiseksi, mikä tuli esille myös OL:n menetelmien yhteydessä. OL:ssä voidaan sanoa koetun "sosiaalisuuden pyhyttä" kuten Walkers-yökahvilassa (Lähteenmaa 1998, 152). Sosiaalisen toiminnan merkityksestä lähetystoimintaan sitoutumisessa antavat viitteitä Malmin seurakunnan iäkkäät lähetyspiiriläiset, joista myös lähetystyöhön sitoutumattomiksi havaitut olivat hyvin aktiivisia ja sitoutuneita piirin toimintaan (Olsbo 1995, 36–37, 40, 81).

OL:ssä oli ollut hienoa se, että läheisyyttä ja yhteenkuuluvuutta oli voitu kokea, vaikka hengelliset ja teologiset näkemykset saattoivat olla eri ihmisillä hyvinkin erilaisia. Eritaustaisten kristittyjen yhteistoiminnan ja keskinäisen kunnioittamisen kokemusta ei ollut OL:ssä pidetty itsestäänselvyytenä (ks. Tirri, Sorri & Pruuki 2006, 277, 231). Tähän liittyen muodostettiin tässä tutkimuksessa kaksi uutta teemaa, jotka sijoituivat etäisyys–läheisyys -akselin välille: *halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa* sekä *yhdessä ja vapaina* -teemat. Uusissa teemoissa ilmenee vapaaehtoistoiminnassa todettu post-modernin ajan tyypillinen piirre, missä yksilöllisyys ja yhteisöllisyys yhdistyvät (Nylund 2000, 135; Yeung 2004b, 133).

Yhdessä ja vapaina -teemaan liittyi myös vapaus ulkopuolisista auktoriteeteista ja samalla mahdollisuus saada toiveensa kuulluksi ja toteutetuksi omassa OL-ryhmässä. Toiminnan lähteminen itsestä ja itse johtaminen ovatkin olleet vapaaehtoisuudessa nuoria aikuisia motivoivia seikkoja (Grönlund 2006, 119). Tämä tuli esille myös etäisyys-ääripäähän liittyen, kun aikuisten ja työntekijöiden puuttuminen oli tehnyt OL:stä viehättävän.

Mukaanmenossa korostui jatkuvuus-ääripää. OL nähtiin paikkana, missä saattoi jatkaa vastaavanlaista toimintaa kuin mihin oli osallistuttu seurakunnan tai herätysliikkeen nuorten toiminnassa, josta oli opiskelupaikkakunnalle muuton vuoksi jääty pois tai muuten kasvettu ulos. Useat haastateltavista olivat kierrelleet kristillisiä opiskelijajärjestöjä ja etsineet itselleen sopivaa paikkaa. Elämäntilanne siis vaikutti OL:ään hakeutumiseen. Ennen OL:ää herännyt lähetyskiinnostus tuki niin ikään OL:n valintaa. Osalle lähetystyö oli mukaanmenoa vahvistava tekijä, vaikka muut seikat olivat olleet ratkaisevammassa osassa. Ja osalle lähetystyö oli ollut keskeisin kriteeri, sillä heille oli lähetystyö ollut ennen OL:ään liittymistä kiinteä osa kristittynä nuorena elämistä ja tulevaisuuden urasuunnitelmia. Niemelä onkin todennut, että lähetystyöntekijän ammatti on ollut keskimäärin kiinnostavin työ tutkijan tehtävän ohella teologian opiskelijoiksi pyrkivillä (Niemelä 1999, 177).

Aktiiviaikana painottui sen sijaan uuden etsintä -pooli. OL:n kautta haluttiin saada ja myös opittiin uutta tietoa ja iloittiin elämänpiirin laajentumisesta. Osa oli kokenut jopa persoonallisesti merkittäviä oppimiskokemuksia (Silkelä 1999, 177), jotka muuttivat omaa asennoitumista ja suhtautumista elämään. OL tarjosi foorumin myös ensikäden ja käytännönläheisen tiedon saamiselle lähetystyöstä, yleisesti kehitysmaista ja kansainvälisyydestä. Aikaisemman kiinnostuksen ja tietopohjan syventäminen tulee ilmi jatkuvuus–uuden etsintä -ääripäiden välille luoduista kahdesta uudesta teemasta: *ha-*

lu oppia uutta tutusta aiheesta sekä näkemysten syveneminen ja laajeneminen. Oppiminen vapaaehtoistyöhön liittyvänä motiivina onkin liitetty juuri alle 25-vuotiaisiin ja opiskelijoihin (Nylund 2000, 125; Yeung 2002, 34). SLS:n esikoulutukseen hakeutujilla tärkein osallistumisssyy on ollut tiedon saaminen lähetystyöstä ja asiantuntijuuden kasvattaminen (Jussi-Pekka 2000, 78; Rautio 1994, 77).

Poisjäämisessä korostui eniten uuden etsintä -pooli. Elämäntilanteen muuttuminen kuten valmistuminen tai muutto olivat opiskelijan elämäntilanteessa luonnollisia ja samalla melko ulkoisia syitä poisjäännille. Niille haastateltaville, joilla näitä luonnollisia tai ulkoisia syitä ei ollut, OL:stä pois siirtymiseen vaikutti saturaatio eli OL:n toiminnan kautta ei enää koettu saatavan tiedollisesti tai sosiaalisesti uutta. Osalle heistä poisjääminen oli ollut jopa vaikeaa. Jatkuvuus–uuden etsintä -poolien välille luotiinkin uusi teema, *vähitellen uuteen suuntautuminen*. Vapaaehtoistyön merkitys yksilön elämään voi olla suuri, jolloin siitä luopuminen tapahtuu hitaasti (Koskiahio 2001, 37). OL:ssä toimiminen olikin koettu hyvin kokonaisvaltaisena ja lähes elämäntapana, josta oli vaikeaa jäädä pois, mutta opiskelija-identiteetin muuttuessa se oli ollut väistämätöntä.

Saaminen-pooli painottui tässä aineistossa sekä mukaan menossa että aktiiviaikana, mikä on tyypillistä vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatiossa (Yeung 2004a, 14). Emotionaaliset palkinnot, kuten tarpeellisuuden, menestymisen ja onnistumiset kokemukset, olivat vaikuttaneet osallistumiseen sekä alkuvaiheessa että myöhemmin aktiiviaikana. Nylund on todennut näiden seikkojen olevan erityisesti nuorille tärkeää vapaaehtoistyössä (Nylund 2000, 153–154). Konkreettinen tekeminen, itselle sopivien tehtävien löytäminen ja isojenkin projektien läpivieminen oli ollut motivoivaa. Näiden kautta kasvoi myös ilo ja ylpeyden tunne OL:ään kuulumisesta. Aktiiviaikaa OL:ssä leimasi myös tyytyväisyys OL:n toimintamuotoihin, joiden kautta saattoi toteuttaa itseään ja kokea yhdessä uskaltamista. Toimintamodoista tärkeimmäksi nimettiin OL:n opiskelijaillat, joissa yhdistyivät sosiaalisuus, oppiminen, hartauden harjoitus, lähetystyön tukeminen ja itse tekeminen.

Saaminen-poolille sijoittunut *ryhtiä ajankäyttöön* -teema tuli tässä aineistossa poisjäännin yhteydessä esille vastakkaisella tavalla verrattuna Yeungin tutkimukseen (vrt. Yeung 2004a, 34). OL:ssä toimiminen oli vienyt runsaasti aikaa ja jopa haitannut opintojen etenemistä, siksi ei enää ollut mahdollista toimia yhtä aktiivisesti kuin aikaisemmin. Ajanpuute onkin 25–34-vuotiaiden elämäntilanteessa yleinen syy siihen, miksi he ovat ikäryhmistä vähiten aktiivisia vapaaehtoistoiminnassa (Yeung 2002, 45).

Antaminen sen sijaan ei määrällisesti korostunut tässä aineistossa mukaanmenossa eikä aktiiviaikanakaan. Yeungin aineistossa se oli määrällisesti toiseksi suurin pooli (Yeung 2004a, 18). Auttamisenhalu on todettu yhdeksi tärkeimmistä motiiveista vapaaehtoistyössä myös nuorilla (Yeung 2002, 62; Nylund 2000, 168). Toisaalta on myös havaittu, että nuorilla ja nuorilla aikuisilla auttamishalu on ollut vähäistä vapaaehtoistyöhön osallistumisessa (Lähteenmaa 1997, 203; Jattu 2005, 31). Tässä aineistossa auttamisenhalu tuli kyllä esille siten, että haluttiin pitää OL pystyssä vaikeina aikoina, kun ajoittain OL:n toiminta oli lähes hiipumassa ja vastuunkantajia oli vaikea löytää.

Auttamishalun ja lähetystyön yhteys sen sijaan ei tullut esille eksplisiittisesti. Tähän on saattanut vaikuttaa se, että tutkimuksessa ei kysytty, miksi haastateltavat pitivät lähetystyötä tärkeänä, mikäli lähetystyö oli ollut OL:n valinnassa ja OL:ään sitoutumisessa merkittävää. Auttamishalu olisi saattanut tulla siis kysymysten suuntaami-

sen kautta esille vahvemmin (ks. Lähteenmaa 1997, 179; 1998, 149), sillä esim. Ikosen (2002, 66) pro gradu -työn mukaan osalle lähetysaktiiveista auttaminen oli olennaisin asia heidän lähetyskäsitteissään. Toisaalta on myös pohdittava, voisiko auttamishalun esiintymisen vähyden taustalla olla haastateltavien missiologiset näkemykset siitä, että lähetystyön tulisi olla vastavuoroista kristittyjen tai kirkkojen välistä yhteistyötä, lähetysyhteistyötä, missä kumpikin osapuoli on antamassa ja saamassa, ja missä ei tulisi olla eriarvoistavaa auttaja–autettava -asetelmaa (ks. Ahonen 2002, 25; Helander 1996, 34–35, 73–76; 2001, 72–73; Ikonen 2002, 46–47). Mielenkiintoista on myös se, että lähetysseurien tärkeimmät motiivit tehtävänsä olivat Vermasvuoren (1979, 14–15) tutkimuksessa halu olla mukana lähetystyössä ja kutsumuksen kokeminen. Lähetysseurien motiiveissa ei siis tullut esille auttaminen suoraan. Kuitenkin Niemelän mukaan sekin maallinen että hengellinen kutsumus sisältää auttamisen ulottuvuuden (Niemelä 1999, 124). Tässä tutkimuksessa kutsumuksesta tai lähetyskutsusta puhuttiin lähinnä kasvatustalouden yhteydessä. AVL:ään liittymisen yhteydessä tapahtunut lähetystyöhön lähtöön lupautuminen tuli esille elämää tukevana asiana, minkä tulkittiin vahvistaneen AVL/OL:ään osallistumista. Kuitenkin OL:ään osallistumisen kannalta oli haastateltaville ollut merkittävää, että sai OL:ssä perehtyä lähetystyöhön ja tukea sitä, ja näin osallistua lähetystyöhön, mutta nämä maininnat luokiteltiin joko jatkuvuus–uuden etsintä tai pohdinta–toiminta -akseleille. Tukeminen olisi kuitenkin voitu luokitella lähes synonyymiksi auttamiselle, kuten Jatun (2005, 31–32) tutkimuksessa, missä auttamishalun sijaan Virtaa välillämme -kurssin vetäjät olivat puhuneet parisuhteen tukemisesta motiivina tekijänä.

On myös huomioitava antaminen-pooliin liittyen, että OL:ään lähdettiin mukaan velvollisuudentunteesta, kun ei siis osattu, pystytty tai haluttu kieltäytyä suostuttelusta (ks. Grönlund 2003, 78, 80). Aineistossa tuli esille, että OL:ssä oli 1970-luvulla valittu jäseniä johtokuntaan etukäteen kysymättä. Tällainen käytäntö on ollut myös pyhäkoulun opettajien rekrytoinnissa 1960–1970-luvuilla, kun heitä valittiin kinkereillä vastuutehtäviin (Heikkinen 1970, 61; Karttunen 1973, 42). Vapaaehtoistyö ei olekaan aina välttämättä vapaa ja oma tietoinen valinta, vaan taustalla voi olla esimerkiksi sosiaalinen pakko (Nylund 2000, 129). Toisaalta on huomioitava Salmivallin (2004, 352) toteamus:

Usein puhutaan ryhmäpaineesta, mutta tosiasiaa nuoria ei useinkaan kaveriporukassa pakoteta tai edes painosteta toimimaan tai ajattelemaan tietyllä tavalla. Sen sijaan nuori kokee kaverien mielipiteet tärkeiksi, hän arvostaa kavereita, haluaa toimia kuten nämä ja mukauttaa siksi omaa toimintaansa ryhmän arvostusten ja normien mukaiseksi.

Aktiiviaikana velvollisuudentunnolla ja tunnollisuudella oli vaikutusta sitoutumiseen, mikä on tullut esille vahvasti esille myös vapaaehtoisilla lähetysseureilla tehtävien hoidossa (Rautanen 1995, 66–67).

Antaminen–saaminen -ääripäiden välillä olevia mainintoja oli vähän, mutta yksittäiset haastateltavat kertoivat OL:ssä toimimisen kautta saaneensa apua vaikeaan elämäntilanteeseen ja itsetuntonsa vahvistuneen OL:stä vastuunkantamisen kautta. Toisaalta taas poisjäämiseen vaikutti se, että tasapaino antamisen ja saamisen välillä ei enää toteutunut vaan OL vei enemmän kuin antoi, mikä johti väsymiseen. Tämä kertonee siitä, että vahvan sitoutumisen ja panostuksen antamisen lomassa on vapaaehtoistyössä omien rajojen laittaminen ja voimavarojen pohdinta tärkeää.

Mukaanmenossa pohdinta-toiminta -akseli oli määrällisesti pieni, vaikka osalle lähetystyön puolesta toimimisen mahdollisuus oli juuri se ratkaisevin seikka OL:n valinnassa. Poisjääntisyyttä ei sijoittunut ollenkaan tälle dimensiolle.

Aktiiviajan osallistumisista pohdinta-toiminta -dimensiolle sijoittui melko tasaisesti molemmille ääripäille ja niiden väliin, minkä vuoksi se on määrällisesti suurin dimensio. OL:ään osallistumiseen vaikutti innostavasti erityisesti mahdollisuus henkiseen ja hengelliseen kasvuun, itselle tärkeiden arvojen eli lähetystyön ja kehitysmaiden puolesta toimiminen sekä toiminnan hengellisyys. Näiden kautta voidaan havaita, että OL:stä oli haettu ja saatu hengellisen elämän rakennusaineita, mikä mukaanmenosyiden kohdalla tuli esille seurakuntanuorten toiminnalle jatkon etsimisenä. Samoin Jakaranda-kuorossa kristillisyyden ja laulujen hengellinen sanoma havaittiin yhdeksi tärkeimmistä syistä osallistumisessa (Järvi 1993, 32–33, 36–37).

Vaikka OL:ään osallistumista ja lähetysharrastusta ei voida samaistaa täysin yksi yhteen, liittyvät ne kuitenkin OL:n toiminnan lähetystyökeskeisyyden pohjalta tiiviisti yhteen. Mitä siis OL:n toimintaan osallistumiseen ja poisjääntiin liittyvät tekijät kertovat lähetysharrastuksesta ja motivoitumisesta lähetystyöhön liittyvään vapaaehtoistyöhön?

OL:ään osallistumisista kautta voidaan todeta, että lähetysharrastuksen toteuttamiseen liittyy samalla tavalla moninainen ja laaja kirjo motivoivia tekijöitä kuten muissakin vapaaehtoistyön muodoissa (ks. Nylund 2000, 39; Yeung 2004a; Rubin 2000, 200, 267). Tämä tulee esille myös siinä, että Yeungin moniulotteinen malli soveltuu hyvin tämän aineiston analyysirungoksi. Vain kolmea mallin motiiviteemaa ei löydetty aineistosta (ks. liite 2). Lisäksi Yeungin mallin motiiviteemoja täydennettiin luomalla viisi uutta teemaa: *halu oppia lisää tutusta aiheesta, näkemysten syveneminen ja laajentuminen, vähitellen uuteen suuntautuminen, halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa sekä yhdessä ja vapaina*.

Lähetysharrastuksen omaleimaisuus tulee esille lähinnä lähetystyöhön ja kansainväliseen vastuuseen liittyvän uskonnollisuuden ja arvojen kautta, mistä kertoo pohdinta-toiminta dimension painottuminen suurimmaksi dimensioksi. Lähetysharrastuksen luonnetta kuvaa Yeungin (2004b, 102) hahmottelema altruistinen uskonnollisuuden -käsitepari, jossa uskonnollisuus ja arvot ovat keskiössä ja auttaminen on niihin sidoksissa.

Määrällisen sisällönanalyysin kautta havaittiin, että OL:ään osallistumisessa painoutuivat sosiaaliset syyt, lähetystyöstä oppiminen ja itsensä kehittäminen sekä kokemus tarpeellisuudesta, mikä saatiin ennen kaikkea konkreettisen ja palkitsevan tekemisen kautta. Nämä on todettu nuorille tyypillisesti tärkeiksi asioiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisessa.

8.2 Lähetysharrastuksen orientaatiot

8.2.1 Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatio

Lähetysharrastuksen orientaatioilla tarkoitetaan haastateltavien osallistumissyiden ja kasvatustilanteiden muodostamaa kokonaisuutta. Orientaatio ilmentää OL:ään liittyneen lähetysharrastuksen ydinainesta, joka haastateltavilla korostuu ja leimaa heidän osallistumistaan ja OL:n kasvatustoiminnasta puhumista. Jokaisen orientaation käsittelyn yhteydessä on taulukko, johon on merkitty määrällisesti mukaanmenossa ja aktiiviaikana vaikuttaneet tekijät Yeungin mallin ulottuvuuksilla. Taulukoissa on esitetty samoin määrällisesti koko kasvatustilanteen sisältämät aihepiirit lähetysharrastusmallin mukaisesti ja intentionaalisuuden osuus kasvatustilanteesta. Aihepiirien painottuminen oli haastateltavilla samansuuntainen sekä koko kasvatustilanteessa että intentionaalisuuden suhteen.

Kuudella haastateltavalla (H03, H11, H21, H23, H24, H25) lähetysharrastuksen orientaationa on ollut oman spiritualiteetin kehittäminen. Taulukosta 41 nähdään, että eniten osallistumissyitä sijoittuu jatkuvuus–uuden etsintä -dimensiolle.

Taulukko 41 Spiritualiteetin kehittämisen orientaatio

SPIRITUALITEETIN KEHITTÄMISEN ORIENTAATIO					
OSALLISTUMISEN ULOTTUVUUDET	Sisäänpäin	Ulospäin	Välissä	Yhteensä	
Saaminen–antaminen	13	4	1	18	17 %
Jatkuvuus–uuden etsintä	13	13	4	30	29 %
Etäisyys–läheisyys		16	2	18	17 %
Pohdinta–toiminta	16	2	10	28	27 %
Poolien välinen interaktio			11	11	10 %
Yhteensä	42	35	28	105	
	40 %	33 %	27 %		100 %
KASVATUSTILANTEEN AIHEPIIRIT	Arvot, tavoitteet, metodit			Rajat	
Lähetystyö	126		43 %	20	67 %
Yhteisö	85		28 %	4	13 %
Spiritualiteetti	31		10 %	2	7 %
Toiseus	16		5 %	2	7 %
Globaali maailma	31		10 %	2	7 %
Muut	10		3 %		
Yhteensä	299		100 %	30	100 %
Intentionaalisuus	46		17 %	7	23 %

Tässä orientaatioissa oli tärkeää uusien asioiden oppiminen sekä lähetystyön ja kansainvälisten kysymysten pohdinta. Lisäksi orientaatiota edustaville informanteille oli OL:ssä ollut keskeistä toiminnan hengellisyys, ekumeenisuus ja hengellinen musiikki.

Kasvatustilanteissa oli oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatioissa intentionaalisuus vähäisintä verrattuna muihin orientaatioihin. Aihepiireistä heillä korostui sekä intentionaalisuudessa että koko kasvatustilanteessa lähetystyö. Rajoja tässä suhteessa vedettiin erityisesti evankelioimistyön tekemistä kohtaan.

Tässä orientaatioissa OL merkitsi muista orientaatioista poiketen hengellistä kotia. Tämä ilmeni myös siinä, että oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatioissa

tuotiin rajoista puhuttaessa esille kaikkein vähiten hengellisen kodin teemaa. Orisntaati-
ossa OL:ssä toimiminen oli merkinnyt kristittynä kasvamista ja oman elämän rakenta-
mista.

Kahdella orientaatioon sijoitetulle oli ollut vahvasti yhteyksiä lähetystyö-
hön ennen OL:ää ja heille lähetystyö oli ratkaisevana tekijänä OL:ään mukaanmenossa.
Muilla mukaanmenoon vaikutti OL:n ohjelman kiinnostavuus ja seurakuntayhteyden et-
sintä. OL:stä poisjääminen tapahtui yhtä lukuun ottamatta tässä orientaatioissa selkeästi
valmistumisen tai muuton myötä.

Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatioissa OL merkitsi innostumis-
ta lähetystyöstä, mikä vaikutti lähetystyöhön hakeutumiseen, missiologian tutkimiseen
ja lähetystyön tukemiseen kotimaassa OL:n jälkeen. Vain yhdellä ei ollut haastattelu-
hetkellä ollenkaan yhteyksiä lähetystyöhön, mutta tälläkin haastateltavalla oli kansain-
välisiä kokemuksia runsaasti ja kiinnostus kehitysmaita kohtaan edelleen olemassa.

Sosiaalisten suhteiden merkitys oli tärkeää kuten kaikissa muissakin orien-
taatioissa, mutta tässä orientaatioissa se on vähemmän keskeisellä sijalla verrattuna mui-
hin. Taulukosta 41 voidaan havaita myös, että Yeungin mallin metataseista korostuu
tässä orientaatioissa sisäänpäinkääntyneisyys.

Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatioissa naisia oli kaksi ja miehiä
neljä. Heistä neljä oli teologeja.

Orientaatioissa tulee selkeimmin esille OL:n merkitys uskonto- ja lähetys-
kasvattajana. Oman spiritualiteetin kehittäjille OL:ään osallistuminen on merkinnyt ku-
ten SLS:n esikoulutuksessa olleille lähetystyön oppimista (Jussi-Pekka 2000, 78). Tämä
orientaatio on myös lähellä Sorrin tutkimuksen kehityskeskisiä (Sorri 1998, 86) ja Ny-
lundin kehittäjiä (Nylund 2000, 134), joille vapaaehtoistyö on väylä oman persoonalli-
suuden kehittymiselle ja ammatilliselle kasvulle.

8.2.2 Yhdessä tekemisen orientaatio

Kuuden haastateltavan (H05, H08, H13, H14, H16, H22) lähetys-harrastuksen orientaatiota leimasi yhdessä tekeminen, jossa yhdistyvät sosiaalisuus ja toiminnallisuus. Nämä korostuivat sekä mukaanmenosyissä että aktiiviaikana.

Kasvatuspuheessa heillä oli kohtalaisesti tai vähän intentioita. Suurin osa näistä intentioista liittyi lähetystyöhön ja muista orientaatioista poiketen melko paljon eli 12 prosenttia intentioista liittyi lähetyskipinän sytyttämiseen.

Taulukko 42 Yhdessä tekemisen orientaatio

YHDESSÄ TEKEMISEN ORIENTAATIO					
OSALLISTUMISEN ULOTTUVUUDET	Sisäänpäin	Ulospäin	Välissä	Yhteensä	
Saaminen-antaminen	41	4	12	57	20 %
Jatkuvuus-uuden etsintä	6	32	9	47	16 %
Etäisyys-läheisyys	6	62	11	79	27 %
Pohdinta-toiminta	21	24	26	71	25 %
Poolien välinen interaktio			35	35	12 %
Yhteensä	74 25 %	122 42 %	93 32 %	289	100 %
KASVATUSPUHEEN AIHEPIIRIT	Arvot, tavoitteet, metodit			Rajat	
Lähetystyö	179	43 %		39	63 %
Yhteisö	132	31 %		2	3 %
Spiritualiteetti	37	9 %		14	23 %
Toiseus	31	7 %		5	8 %
Globaali maailma	24	6 %		2	3 %
Muut	17	4 %			
Yhteensä	420	100 %		62	100 %
Intentiot ja visiot	70	17 %		20	32 %

Taulukosta 42 ilmenee, kuinka sosiaalisuus on ollut orientaatioissa tärkein tekijä osallistumisessa. Yhdessä tekeminen oli tälle ryhmälle tärkeä tapa tutustua uusiin ihmisiin ja sitoutua OL:ään. He arvostivat myös sitä, että OL:ssä saattoivat eri herätysliiketaustoista tulevat opiskelijat toimia yhdessä. Heille oli merkittävää tehdä itse, toimia ja kantaa vastuuta, ja näin kokea itsensä tarpeelliseksi. Lähetystyö tarjosi konkreettisen aiheen, jonka puolesta toimia yhdessä toisten kanssa. Puolet heistä oli kaivannut tällaista toiminnallisuutta ollessaan seurakuntanuorissa tai muissa kristillisissä opiskelijajärjestöissä. OL:ään menossa merkittävää tässä orientaatioissa oli ystävien vaikutus ja OL:n illassa koettu lämmin vastaanotto. Lähetystyö ei ollut pääsyy osallistua OL:ään tässä orientaatioissa, vaikka neljälle heistä lähetystyö oli ollut tärkeää jo ennen OL:ää. Lähetystyö toimi heille ikään kuin lisäinnoittajana.

OL oli tätä orientaatiota edustaville tärkeä myös hengellisenä yhteisönä, ja siinä he olivat arvostaneet OL:n ekumeenista ja avaraa kristillisyyttä. Neljä heistä kyllä korosti, että OL:n tehtävä ei ole toimia hengellisenä kotina, ja OL merkitsi heille seurakuntayhteyden täydennystä lähetystyön, toiminnallisuuden ja samanikäisten ihmisten suuntaan. Osa heistä olisi toivonut OL:ään enemmänkin hengellistä opetusta, ja sen puuttuessa he hakivat sen muualta.

Neljällä heistä oli ollut OL:ään tullessa herätyskristillinen tausta, ja OL:ssä toimiminen oli avartanut esim. heidän lähetyskäsitystään kohti kokonaisvaltaisempaa

näkemyistä. Kehenkään tähän orientaatioon kuuluneen mielestä evankeliointi ei ole OL:n tapa toimia, koska OL:n tehtävä on keskittyä ulkolähetystyöhön.

Yhdessä tekemisen orientaatioissa yhdistyvät Yeungin tutkimuksessa havaitut tekemisen ja ryhmän kaipuun orientaatiot (Yeung 1999). Varsinkin nuorien kohdalla ovat tärkeitä ryhmään kuulumisen, konkreettinen tekeminen ja näin itsensä tärkeäksi ja tarpeelliseksi kokeminen (Yeung 2002, 58; Nylund 2000, 39). Varkin (2002, 40) työssä tilkuntekijät ovat verrannollinen ryhmä, samoin Anttilan (1993, 120) isostyyppistä hauskanpitäjät, joille kummallekin oli tärkeää sosiaalinen kanssakäyminen ja toiminnallisuus.

Yhdessä tekemisen orientaatioissa voidaan nähdä jopa viittaus Lähteenmaan konstruoimaan hedonistiseen altruismiin (Lähteenmaa 1997, 183–184), jossa ryhmässä viihtyminen ja vapaaehtoistyön tekeminen muodostavat tiiviin kokonaisuuden.

Yhdessä tekemisen orientaatioissa OL:stä poisjäämistä kuvasi se, että yhtä henkilöä lukuun ottamatta se oli tapahtunut vähitellen irtautuen. Yhteyksiä OL:ään jatkettiin siis varsinaisen aktiiviajan jälkeen, koska OL:n toimintamuodot kuten myyjäiset, leirit ja juhlat koettiin mielekkäinä, tai koska ystäväpiiri oli edelleen OL:ssä. Usean OL-vuoden jälkeen OL:n illat eivät enää kuitenkaan kiinnostaneet ja ihmisten vaihtuminen vaikutti siihen, että OL:stä etäännyttiin. Orientaatioissa sosiaalisten tekijöiden merkitys tulee esille myös siinä, että, kun seurustelukumppania ei ollut löytynyt OL:stä, haluttiin siirtyä muualle.

OL:ssä toimimisen jälkeen lähetystyö oli säilynyt osana kaikkien tähän orientaatioon kuuluvien elämää.⁸³ Kolme heistä oli käynyt SLS:n esikoulutuskurssin. Moni heistä piti edelleen lähetystyössä oleviin ystäviinsä yhteyttä. Eikä ole yllättävää, että tässä orientaatioissa olivat myös ne, jotka eniten korostivat OL:ssä syntyneiden ystävyyssuhteiden pysyvyyttä, niiden säilymistä ja merkitystä heidän elämässään OL:n jälkeen. Heissä oli viisi naista ja yksi mies, joista neljä oli teologeja.

⁸³ Yksi haastateltavista lähti lähetystyöntekijäksi haastattelujen teon jälkeen.

8.2.3 Yhteisön kehittämisen orientaatio

Viiden haastateltavan (H09, H12, H15, H17, H19) OL:ään liittyvän lähetysarrastuksen ytimenä oli yhteisön kehittäminen. Osallistumistekijöissä heille olivat tärkeimpiä läheisyys ja saaminen, mikä näkyy taulukosta 43. OL toimi heille yhteisönä, sosiaalisena ryhmänä sekä oman panoksen antamisen, vastuunkantamisen ja ideoimisen kenttänä.

Kasvatuspuheessa oli paljon intentioita kaikilla tässä ryhmässä. He erotuivat muista orientaatioista myös siinä, että he puhuivat sekä intentioiden yhteydessä että koko kasvatuspuheessa enemmän yhteisöön liittyvistä seikoista kuin lähetystyöstä. Tässä orientaatiossa yhteisö näyttäytyi siis yhtä tärkeänä tai jopa tärkeämpänä asiana kuin lähetystyö. Lähetystyö oli kyllä heille merkittävä asia, ja kuten yhdessä tekemisen orientaatiossa, sillä lähetystyö toi lisäarvoa OL:lle. Kuitenkin OL sosiaalisena yhteisönä ja sen kehittäminen olivat heille keskeistä ja osallistumista motivoivaa.

Taulukko 43 Yhteisön kehittämisen orientaatio

YHTEISÖN KEHITTÄMISEN ORIENTAATIO					
OSALLISTUMISEN ULOTTUVUUDET	Sisäänpäin	Ulospäin	Välissä	Yhteensä	
Saaminen-antaminen	52	6	6	64	23 %
Jatkuvuus-uuden etsintä	7	30	11	48	17 %
Etäisyys-läheisyys	6	59	10	75	27 %
Pohdinta-toiminta	27	14	12	53	19 %
Poolien välinen interaktio			35	35	13 %
Yhteensä	92	109	74	275	
	33 %	40 %	27 %		100 %
KASVATUSPUHEEN AIHEPIIRIT	Arvot, tavoitteet, metodit			Rajat	
Lähetystyö	147	30 %		29	39 %
Yhteisö	211	42 %		4	5 %
Spiritualiteetti	40	8 %		27	36 %
Toiseus	42	8 %		12	16 %
Globaali maailma	39	8 %		2	3 %
Muut	25	5 %			
Yhteensä	504	100 %		74	100 %
Intentiot ja visiot	156	31 %		24	32 %

Tässä orientaatiossa oli kaikilla ennen OL:ää solmitut ystävyssuhteet tai sisarusten vaikutus ratkaisevin tekijä OL:ään menossa. Lisäksi OL tarjosi hyvin nopealla tahdilla vastuutehtäviä, mikä innosti ja sitoutti. Kahdella oli ennen OL:ää tiiviit yhteydet lähetystyöhön ja muilla kolmella oli ollut yhteyksiä jonkin verran lähetystyöhön, mutta se ei ollut merkittävä asia mukaan menossa.

Yhteisön kehittämisen orientaatiossa vahva piirre oli myös se, että sosiaalisilla syillä perusteltiin, miksi OL:n ei pitä olla hengellinen koti, tai miksi OL:ssä tulee olla ekumeeninen ja avara kristillinen ilmapiiri. Teologisten tai hengellisten näkemysten ei haluttu estävän kenenkään osallistumista OL:ään. Evankeliointia he eivät pitäneet OL:n tehtävänä, mutta halusivat kuitenkin, että OL:ssä on tilaa myös niille, jotka haluavat evankelioida.

Tämä orientaatio on sosiaalisuuden ja toiminnallisuuden kautta lähellä yhdessä tekemisen orientaatiota. Tärkein ero on siinä, että yhteisön kehittämisen orientaation ryhmällä oli OL:ssä toimiessaan ollut halu vaikuttaa OL:n toiminta- ja kasvatuspe-

riaatteisiin. Erityisesti nämä pyrkimykset olivat liittyneet uusien jäsenten tavoittamiseen, sitouttamiseen ja sosiaalistamiseen. Orientaatioon kuuluvat halusivat myös, että OL tekisi yhteistyötä OL:n ulkopuolisten tahojen kanssa.

Orientaation edustajat muistuttavat kirkon nuorisotyöntekijätutkimuksessa havaittua huolehtijat-tyyppiä, joille on kuvaavaa sosiaalinen vastuullisuus, joustavuus ja suvaitsevaisuus (Niemelä 2005, 245). Yhteistyön tekeminen, yhteenkuuluvuuden ja kodikkaan tunnelman luominen ja yhdistäviin asioihin keskittyminen olivat tärkeitä tässä orientaatioissa. Isostyypeistä yhteisön kehittämisen orientaatio on lähellä Anttilan (1993, 122) nimeämää johtajatyyppeä, jotka olivat olleet rippikoulussa toimintakeskeisiä johtohahmoja.

Poisjääminen OL:stä tapahtui yhteisön kehittämisen orientaatioissa samantapaisesti kuin yhdessä tekemisen orientaatioissa eli vähitellen. Sitoutuminen oli siis heillä ollut vahvaa. Vastuutehtävien vähennyttyä ja loputtua sekä ihmisten vaihduttua oli ollut luontevaa jäädä OL:stä lopulta kokonaan pois.

OL:n jälkeen kaikki yhteisön kehittämisen orientaatioon sijoitetut ovat olleet tavalla tai toisella tekemisissä lähetystyön kanssa, sekä tekemässä tai tukemassa kehitysyhteistyötä ja kansainvälistä diakoniaa. Heillä ovat OL:n jälkeisessä elämässä olleet esillä yhteiskunnalliset kysymykset enemmän kuin muissa orientaatioissa. Tässä orientaatioissa oli muista orientaatioista poiketen teologeja vain kaksi ja muiden alojen edustajia kolme. Miehiä heistä oli neljä ja yksi oli nainen.

8.2.4 Lähetysprofession orientaatio

Lähetysprofession orientaatioon kuului yhteensä kahdeksan haastateltavaa (H01, H02, H04, H06, H07, H10, H18, H20). Tähän orientaatioon kuuluville oli yhteistä ja keskeistä se, että OL oli toiminut heille lähetystehtävän tai -kutsumuksen toteuttamisareenana. Taulukossa 44 tämä painotus tulee esille siinä, että saaminen–antaminen -dimensio korostuu enemmän kuin muissa orientaatioissa. Juuri lähetystehtävän toteuttaminen konkreettisesti OL:ssä oli koettu antoisana ja palkitsevana.

Lähetysprofession orientaatioissa oli eniten antaminen-poolille sijoitettuja mainintoja. Yksittäisistä pooleista suurin oli kuitenkin läheisyys, mikä ilmaisee ihmissuhteiden merkitystä myös tässä orientaatioissa. Kasvatuspuheen intentionaalisuudessa oli orientaation sisällä suuria eroja.

Taulukko 44 Lähetysprofession orientaatio

LÄHETYSPROFESSION ORIENTAATIO					
OSALLISTUMISEN ULOTTUVUUDET	Sisäänpäin	Ulospäin	Välissä	Yhteensä	
Saaminen-antaminen	59	35	14	108	30 %
Jatkuvuus-uuden etsintä	18	19	28	65	18 %
Etäisyys-läheisyys	3	64	8	75	21 %
Pohdinta-toiminta	27	14	40	81	23 %
Poolien välinen interaktio			30	30	8 %
Yhteensä	107 30 %	132 37 %	120 33 %	359	100 %
KASVATUSPUHEEN AIHEPIIRIT		Arvot, tavoitteet, metodit		Rajat	
Lähetystyö	248	44 %		42	41 %
Yhteisö	180	31 %		12	12 %
Spirituaaliteetti	41	7 %		26	25 %
Toiseus	39	7 %		11	11 %
Globaali maailma	30	5 %		11	11 %
Muut	32	6 %			
Yhteensä	570	100 %		102	100 %
Intentiot ja visiot	130	23 %		18	18 %

Lähetysprofession orientaatioissa kaikille oli yhteistä läheiset suhteet lähetystyöhön ennen OL:ää, mikä vaikutti OL:ään menoon neljällä pääsyynä ja neljällä osallistumista tukevana elementtinä.

Tähän orientaatioon kuuluvat toivat eniten esille ongelmia tai pettymyksiä, joita OL:ssä oli joutunut kohtaamaan. Nämä eivät kuitenkaan olleet aiheuttaneet OL:stä poisjääntiä, mitä voidaan selittää juuri orientaatiolla. OL:ään osallistumista oli vahvistanut lähetystyöhön sitoutuminen, eivätkä yksittäiset vaikeudet olleet rikkoneet yhteyttä OL:ään ja lähetystehtävän toteuttamista OL:ssä. Esimerkiksi yksi haastateltava ei ollut aluksi kokenut OL:ää järjestönä houkuttelevana, mutta motivaatio sitoutumiseen kasvoi ja nousi uudelle tasolle, kun OL osoittautuikin sopivaksi ympäristöksi lähetysasian edistämiseen.

Lähetysprofession orientaatio sisältää kolme erilaista lähetysprofession puolta. Haastateltavista kolmella (H02, H06, H10) lähetysprofession ilmeni suuntautumisena tulevaisuuteen. Heille OL oli paikka perehtyä ja opiskella lähetystyötä, ja näin valmistautua lähetystyöhön. Heille päätös lähetystyön valinnasta elämäntehtäväksi oli

tehty jo ennen OL:ää, ja OL toimi siten opiskeluaikana oman elämänprojektin toteuttamisessa apuna. Heillä korostui sekä jatkuvuus että uuden etsintä -poolit, ja näiden poolien välillä olevat teemat. Tämä lähetysprofession suuntaus on lähellä oman spiritualiteetin kehittämisorientaatiota, mutta poikkeaa siitä päämäärätietoisuuden osalta. Tämä ilmeni mukaanmenon syissä, joissa ratkaisevin tekijä oli ollut OL:n lähetystyökeskeisyys. Kasvatuspuheessa heillä oli vähän intentionaalisuutta kuten oman spiritualiteetin kehittäjillä.

Toisaalta lähetysprofession orientaatioon kuuluu kolme haastateltavaa (H04, H18, H20), jotka ovat lähellä yhteisön kehittämisen orientaatiota. Heillä oli runsaasti intentionaalisuutta kasvatuspuheessa. Yhteisön kehittämisen orientaatiosta he kuitenkin eroavat siinä, että he olivat halunneet kehittää OL:ää nimenomaan lähetyskasvattajana. He toivoivat ja olivat pyrkineet siihen, että OL:ssä innostuttaisiin lähetystyöstä, ja että OL:läiset tekisivät lähetystyötä konkreettisesti evankelioimalla. OL toimi heille välineenä edistää lähetystyötä ja jakaa evankeliumia.

Kaksi haastateltavaa (H01, H07) tuo lähetysprofession kolmannen näkökulman. Heille OL:ssä oli merkittävintä, että he saivat antaa oman panoksensa lähetystyön hyväksi. Saaminen, antaminen ja pohdinta-toiminta -poolit korostuivat kummallakin. Heille oli syntynyt jo ennen OL:ää syvä vakaumus ja halu olla mukana lähetystyössä. Toinen heistä olisi halunnut myös evankelioida OL:n kautta ja toinen tehdä lähetyskasvatustyötä laajemminkin kuin OL:n piirissä. Tämä lähetysprofession puoli on lähellä yhdessä toimimisen orientaatiota myös siksi, että intentionaalisuus ei korostu heillä kasvatuspuheessa.

Lähetysprofessio sisältää siis kolme melko erilaista puolta, jotka olisivat jossain määrin voineet sisältyä muihin orientaatioihin. Erillinen orientaatio oli kuitenkin tarpeen, koska nämä kahdeksan haastateltavaa poikkesivat muista selkeästi suhtautumisessa lähetystyöhön. Heille OL:ssä toimiminen oli lähetystyön toteuttamista, ja tämä vaikutti osaltaan siihen, että OL:stä tuli heille hyvin tärkeä ja merkittävä yhteisö.

Tätä orientaatiota leimaa lähetystyöhön liittyvä ammatillisuus, joka suuntautui joko tulevaisuuteen eli lähetystyöhön lähtöön valmistautumiseen tai nykyisyyteen eli OL:n kautta lähetystehtävän toteuttamiseen. Orientaatio on lähellä Yeungin (1999, 78) tutkimuksen auttamisorientaatiota siitä näkökulmasta, että arvot ja sisäiset motiivit vaikuttivat voimakkaasti vapaaehtoistyön tekemiseen. Lähetysprofessio muistuttaa myös Varkin (2002, 40) tutkimuksen aatteen vaalijoita ja hengellisesti orientoituneita. Isostyypeistä orientaatiota lähellä ovat jo tyypin nimen perusteella Anttilan (1993, 123) tutkimuksen lähetystyöntekijät, missä ilmeni itsenäisyyttä uskonnollisuudessa ja isosen tehtävän uskontokasvatuksellisen puolen huomioimisessa. Kirkon nuorisotyöntekijöiden tyypittelystä lähetysprofession orientaatio muistuttaa polunnäyttäjiä, jotka ovat vastuuntuntoisia, innovatiivisia ja vahvan eettisen järjestelmän omaavia (Niemelä 2005, 245).

Poisjäänti OL:stä tapahtui tässä orientaatioissa vain kahdella muuton vuoksi. Muille on kuvaavaa, että OL:stä poisjääminen on tapahtunut vähittäisesti. Kaikilla tässä orientaatioissa on OL:n jälkeen säilynyt tiiviit yhteydet lähetystyöhön: he ovat itse lähteneet lähetystyöhön tai lähetysjärjestöjen palvelukseen, he ovat tehneet kristillistä työtä ulkomailla tai tukeneet lähetystyötä kotimaassa vapaa-ajalla tai työelämässä. Lähetysprofession orientaatioissa miehiä oli kuusi ja naisia kaksi, ja vain yksi heistä ei ollut teologi.

8.2.5 Lähetysharrastuksen orientaatioiden välinen vuorovaikutus

Lähetysharrastuksen orientaatioita tarkastellaan seuraavaksi lähetysharrastuksen mallin metatasojen kautta. Taulukkoon 45 on sijoitettu orientaatiot suhteessa vertikaalisuuteen ja horisontaalisuuteen sekä sisäänpäin ja ulospäin kääntyneisyyteen.

Taulukko 45 Lähetysharrastuksen orientaatioiden metatasot

	Horisontaalinen	Vertikaalinen
Sisäänpäin	YHDESSÄ TEKEMINEN oma kokemus yhteisössä olemisesta	SPIRITUALITEETIN KEHITTÄMINEN oma kokemus lähetystyön oppimisesta
Ulospäin	YHTEISÖN KEHITTÄMINEN muiden tavoittaminen OL:n hyväksi	LÄHETYSPROFESSIO muiden tavoittaminen evankeliumilla ja/tai lähetysharrastuksella

Lähetysharrastuksen orientaatioista yhdessä tekemisen ja yhteisön kehittämisen orientaatioissa korostuu lähetysharrastuksen sosiaalinen puoli eli horisontaalisuus. Yhdessä tekemisen orientaatioissa sosiaalisuus suuntautuu yhteisöön, sisäänpäin, ja siinä painottuvat yhteisössä olemisen, eläminen, kokeminen ja yhdessä hyvän puolesta toimiminen. Yhteisön kehittäminen taas sisältää edellisen lisäksi uusien jäsenten tavoittamisen ja yhteisöön sosiaalistamisen eli tässä orientaatioissa korostuu suuntautuminen myös yhteisön ulkopuolelle yhteisön hyväksi ja parhaaksi.

Uskonnollisuus, hengellisyys ja Jumala-usko korostuvat lähetysharrastuksen vertikaalisesti painottuneissa orientaatioissa. Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatio on yksilöön päin suuntautunut eli näkökulmana ovat yksilön mahdollisuudet perehtyä lähetystyöhön ja sitä lähellä oleviin aihepiireihin. Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatio on siis sisäänpäin suuntautunutta. Lähetysprofession orientaatioissa taas vertikaalisuus suuntautuu ulospäin eli uusien ihmisten tavoittamiseen evankeliumilla tai lähetysharrastuksella nyt tai tulevaisuudessa.

Taulukko 46 Lähetysprofession ja muiden lähetysharrastuksen orientaatioiden välinen vuorovaikutus

	Horisontaalinen	Vertikaalinen
Sisäänpäin	YHDESSÄ TEKEMINEN	SPIRITUALITEETIN KEHITTÄMINEN
Ulospäin	YHTEISÖN KEHITTÄMINEN	LÄHETYSPROFESSIO

Taulukossa 46 havainnollistetaan orientaatioiden keskinäistä suhdetta. Lähetystehtävän toteuttamisen tapahtuu lähetysprofession orientaation näkökulmasta yhdessä tekemisen, yhteisön kehittämisen ja yksilön spiritualiteetin kehittämisen kautta. Samoin muut

orientaatiot ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa lähetysprofession orientaation kanssa, sillä lähetystyö antaa lähetysharrastuksen kontekstissa yksilön spiritualiteetin kehittämiseksi, yhdessä tekemiselle sekä yhteisön kehittämiseksi sisällön, suunnan ja tarkoituksen. Tämä selittää myös sitä, että kaikista lähetysharrastuksen orientaatioista on hakeuduttu lähetystyöhön tai kansainvälisiin tehtäviin ja ylläpidetty kotimaassa tapahtuvaa lähetysharrastusta.

9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

9.1 Tutkimustulokset kootusti

Tutkimustehtävänä oli analysoida, miten lähetyskasvatus ja lähetysharrastus toteutuivat Opiskelijain Lähetysliitossa (OL) vuosina 1972–2000. Tutkimusaineistona olivat tutkimusvuosia koskeva OL:n arkistomateriaali ja haastattelut, joihin osallistuivat kaikki 25 tutkimusvuosina toiminutta OL:n entisten puheenjohtajaa. Aineistot analysoitiin laadullisella ja määrällisellä sisällönanalyysillä osin aineistolähtöisesti ja osin teorialähtöisesti. Seuraavaksi kootaan tutkimuksen päätulokset vastaamalla tutkimustehtävää konkretisoiviin tutkimuskysymyksiin.

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli: *Millainen järjestö OL on ollut?* Vastauksia kysymykseen etsittiin vuosien 1972–2000 toimintakertomuksien ja jäsenanomusten (N 629) kautta.

Jäsenanomuksista tyypilliseksi OL:ään liittyjäksi hahmottui 22-vuotias teologian opiskelija nainen. OL:n toimintamuodot kiteytyvät yhdistystoimintaan, kokoavaan viikkotoimintaan, ulospäin suuntautuvaan, sosiaaliseen ja tukevaan toimintaan. Toimintamuotojen analyysin tulosta havainnollistettiin talo-vertauskuvalla.

Tutkimuksessa ilmeni, että OL on vastannut kooltaan, eli osallistujien ja jäsenmäärien osalta, ja toimintamuodoiltaan paikallisseurakuntien lähetystoimintaa. Kiinnostavana erona oli se, että OL:ssä ikärakenne on ollut hyvin erilainen verrattaessa paikallisseurakuntien vastaavaan toimintaan. OL:n toimintaan osallistujat ja siitä vapaaehtoistyönä vastaavat ovat olleet opiskelevia nuoria aikuisia.

Toisessa tutkimuskysymyksessä kysyttiin, *millaista on ollut OL:n antama lähetyskasvatus?* Kysymykseen vastattiin analysoimalla haastattelumateriaali, josta OL:n kasvatustoimintaa tarkasteltiin tilannesidonnaisen oppimiskäsityksen (Lave & Wenger 1991, 1999) mukaisesti kokonaisvaltaisena tapahtumana. Oppimisympäristön elementeiksi hahmottuivat arvomaailma, kasvatustavoitteet ja kasvatusmenetelmät. Kaikissa näissä yhteyksissä informantit puhuivat samoista asioista: lähetystyöstä, omasta yhteisöstä, kristillisestä spiritualiteetista, uskonnollisesta toiseudesta tai globaalista maailmasta. Lisäksi huomattiin, että samoista oppimisympäristön elementeistä ja aihepiireistä puhuttiin joko kuvaavasti, arvioivasti tai normatiivisemmin (ks. Kansanen et al. 2000). Normatiivisuus ilmeni intentioiden ja pyrkimysten eksplisiittisena ilmaisuna, joissa haastateltavat pääasiassa käyttivät imperfektiä tai tulevaisuuteen suuntautunutta konditionaalia.

Analyysin perusteella muodostettiin *lähetyskasvatuksen malli*, jota voidaan pitää tämän tutkimuksen keskeisimpänä antina. Malli rakentuu OL:n oppimisympäristön elementtien arvojen, tavoitteiden ja menetelmien sekä käsiteltyjen aihepiirien kokonaisuudesta.

OL:n arvoiksi muotoutuivat lähetystyö, yhdessä tekeminen, kristillinen spiritualiteetti, globaali vastuu, avoimuus ja ihmisarvo. Avoimuus, ihmisarvo ja lähetystyö olivat arvoista erityisasemassa. Ne sisältyivät läpäisyperiaatteella kaikkiin muihin arvoihin. Rajankäyntiä oli OL:ssä ollut lähinnä evankelioinnin ja hengellisenä kotina

toimimisen suhteen, sillä OL:n tehtävänä nähtiin keskittyminen ulkolähetystyön esillä pitämiseen ja tukemiseen, mitä kautta OL samaistettiin lähetysjärjestöihin ja erityisesti Suomen Lähetysseuraan. OL:n arvomaailmaa havaittiin leimaavan post-moderni sekä -eetos, mikä ilmeni avoimena ekumeenisuutena, yhteistyöhön pyrkivänä ja samalla sitoutuneena kristillisyytenä sekä kokonaisvaltaisena lähetyskäsityksenä, johon liitettiin sekä sanallinen julistus että diakoninen auttaminen.

Lähetyskasvatuksen mallin ytimenä ovat kasvatustavoitteet. Pääkasvatustavoitteena OL:ssä on ollut *lähetys-harrastuksen synty ja syveneminen*, jonka osatavoitteita ovat *lähetyskipinän syttyminen*, *lähetystietoisuuden kehittyminen* ja *lähetystyöstä vastuun kantaminen jo nyt*. Osatavoitteiden kautta tulee esille lähetys-harrastuksen emotionaalinen, kognitiivinen ja pragmaattinen ulottuvuus. Lähetystietoisuuden kehittymisen sisälsi määrällisesti suurimman yksittäisen osatavoitteen, joka oli lähetystiedon jakaminen.

Sivutavoitteista *omaan yhteisöön sosiaalistuminen* ja *globaaliin maailmaan sosiaalistuminen* ovat horisontaalisia tavoitteita; *kristillisen spiritualiteetin kasvu* sekä *uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppiminen* ovat sen sijaan vertikaalisia tavoitteita.

OL:n kasvatustavoitteiden sisältöjen ja niiden välisen vuorovaikutuksen kautta löydettiin niiden hierarkkisuus ja samalla yhteenkuuluvuus. Vaikka sivutavoitteet olivat itsenäisiä tavoitteita, niiden rooli oli myös tukea päätavoitteen toteutumista. Analysoinnin yhteydessä ja peilattaessa tavoitteita muihin tutkimuksiin huomattiin, että OL:n kasvatustavoitteet muodostavat kokonaisuuden, jonka esitetään ilmentävän yleisemminkin lähetyskasvatuksen tavoitteita.

Mallissa sivutavoitteet ilmentävät lähetyskasvatuksen uskonnollisia ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Ne osoittavat myös, että lähetyskasvatuksen kokonaisuuteen sisältyy sisäänpäin suuntautuneisuutta yksilön oman uskonnollisuuden ja oman yhteisön tasoilla sekä ulospäin suuntautuneisuutta uskonnollisen toiseuden ja yhteiskunnallisesti globaalin maailman suuntaan. Vertikaalinen ja horisontaalinen eli uskonnollinen ja yhteiskunnallinen ulottuvuus sekä sisäänpäin kääntyneisyys ja ulospäin kääntyneisyys kuvaavat *lähetyskasvatuksen metatasoja*. Mallissa lähetyskasvatuksen päätavoite on näiden metatasojen risteyksessä.

Tutkimuksen keskeinen kontribuutio kansainväliseen keskusteluun sisältyy lähetyskasvatuksen mallin tavoitteisiin. Ensinnäkin lähetyskasvatuksen päätavoite ilmentää kristillisen kasvatuksen missionaarista intentiota (vrt. Ott 2001; Bosch 1984; Gensichen 1971; Newbiggin 1958). Sivutavoitteet taas saivat missionaarisen dimension erityisesti lähetystyöhön valmistautumisen kautta. Tutkimus esittää, että hyvin monenlainen yhteiskunnallinen tai uskonnollinen kasvatus ja opetus voivat saada missionaarisen dimension, kun niiden merkitys ymmärretään ja tiedostetaan lähetystyöhön valmistautumisena.

Toiseksi tutkimuksen pohjalta ehdotetaan, että uskonnollisen kompetenssin määritelmään (Heimbrock et al. 2001) lisätään missionaarinen ulottuvuus. Lähetyskasvatuksen mallissa esitelty vertikaalinen eli uskonnollinen ulottuvuus sisälsi kolme tavoitetta: kristillisen spiritualiteetin kasvun ja uskonnollisen toiseuden kohtaamisen oppimisen sivutavoitteet ja niiden väliin sijoittuneen lähetys-harrastuksen synnyn ja syvenemisen päätavoiteen. Missionaarisuuden lisääminen määritelmään on tarpeen, jotta

uskonnollisena kompetenssina ymmärretään myös uskontojen missionaarisen luonteen ymmärtäminen (ks. Kuokkanen 2010).

Lopuksi tutkimuksessa luodun mallin tavoitteet havainnollistavat lähetyskasvatuksen yhteyttä taustatieteenä olevaan missiologiaan, sillä missiologian poikkitieteinen oppiainestruktuuri tulee ilmi tavoitteiden kokonaisuudesta. Verrattaessa OL:n lähetyskasvatuksen ja lähetystyöntekijäkoulutuksen tavoitteita havaittiin niiden olevan hyvin samankaltaisia, mutta ero löytyy painotuksesta. Lähetyskasvatuksessa painottuu lähetysharrastuksen synnyn ja syvenemisen päätavoite, ja sivutavoitteet tukevat tämän toteutumista. Lähetystyöntekijäkoulutuksessa sen sijaan korostuvat lähetyskasvatuksen mallin sivutavoitteet.

OL:n kasvatuserämenetelmiä tarkasteltiin Jonassenin (1995) mielekkään oppimisen kriteerien kautta. Osa menetelmistä jäi kriteerien ulkopuolelle, ja näistä muodostettiin erillisiä kategorioita. Mielekkään oppimisen kriteereistä korostuivat autenttisuus, vuorovaikutus ja transfer. Muista menetelmistä erottuivat yhteisön olemassaolo ja frontaaliopetus.

Lähetysharrastuksen syntyyn ja syvenemiseen oli OL:ssä pyritty autenttilla tehtävillä ja asiantuntijaluennoilla. Autenttisuus liittyi lähinnä lähetystyön tukemiseen OL:n käytännön tehtäviä toteuttamalla, ja sitä kautta toivottiin ja pyrittiin saamaan aikaan innostusta ja juurtumista lähetystyöhön. Toisaalta tuotiin esille, että OL:ssä saatu sosiaalinen pääoma ja erilaiset taidot valmistivat myös lähetystyöhön lähtemiseen. Tästä huolimatta ulkolähetystyön toteuttamisesta, eli lähetystyöntekijöiden arjesta ja siitä kuinka kohdata ja kertoa kristinuskon sanomasta kulttuurisesti ja uskonnollisesti erilaisissa ympäristöissä, kuultiin pääasiassa asiantuntijaluentoja. Luentoja innostavuudesta ja rikkaudesta huolimatta niissä oli kuitenkin havaittu puutteita lähetystyöntekijäksi valmistautumisen ja lähetystyöntekijän identiteetin kehittymisen saavuttamisessa.

Omaan yhteisöön sosiaalistumisen tavoitteen toteutumisessa keskeisimmät menetelmät olivat yhteisön olemassaolo ja vuorovaikutus. Yhteisön olemassaolo menetelmänä tuo esille vapaaehtoisen kasvatustoiminnan erityisluonteen, jossa täytyy löytää ensinnä vastuunkantajat, jotta kasvatustoimintaa voidaan ylläpitää, ja toiseksi osallistujat.

Tutkimuksessa tuli esille, että entiset puheenjohtajat olivat kaivanneet OL:ään tiedostetumpaa oppimiseen ohjausta. Näin mielekkään oppimisen kriteerit, erityisesti intentionaalisuus ja reflektiivisyys, toteutuisivat paremmin. Toisaalta OL:ssä oli annettu tilaa yksilöiden omalle pohdinnalle ja aktiivisuudelle. OL:n kasvatustoiminnan haasteita kuvaakin jännite tavoitteisiin ohjaamisen ja oppimisen omaehtoisuuden välillä. Tutkimuksessa havaittiin, että OL:n kasvatustavoitteiden tiedostaminen ja hahmottaminen vaatii OL:ssä ponnisteluja, jotta OL:n vastuunkantajat, vaihtuvat luennoitsijat ja osallistujat tiedostavat ja yhdessä voivat rakentaa merkityksellisiä oppimiskokemuksia. Samalla tutkimuksessa tuli esille ilmapiiriin keskeinen merkitys oppimisprosessissa, jonka osalta tutkimuksessa esitetään mielekkään oppimisen kriteereiden tarkennustarve.

Laven ja Wengerin (1999) asteittain syvenevän osallistumisen kautta tapahtuvaa oppimista kuvattiin tutkimuksessa sanonnalla *ihmisen kokoinen tehtävä*, millä viitattiin siihen, että OL:ssä saattoi vähitellen taitojen ja motivaation karttuessa ottaa enemmän vastuuta yhteisöstä ja sitä kautta myös lähetystyöstä. Juuri ihmisen kokoiset tehtävät saattoivat osaltaan vaikuttaneet myös siihen, että mielekkään oppimisen kriteereistä transfer korostui määrällisesti lähes yhtä paljon kuin autenttisuus. Transfer ilmeni

eniten sosiaalisena pääomana kuten pitkään jatkuneina ystävyysuhteina ja sosiaalisina verkostoina, joita oli solmittu OL:ssä toimiessa. Toiseksi OL:ssä oli vahvistunut lähetys-harrastus, mikä oli vaikuttanut informanttien ajatteluun ja elämän käytännön ratkaisuihin.

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä kysyttiin: *Miksi OL:n entiset puheenjohtajat ovat osallistuneet OL:ään?* Vastausta haettiin haastatteluista, jotka analysoitiin käyttämällä Yeungin (2004a) vapaaehtoistyöntekijöiden motivaation kahdeksankulmiomallia luokittelurunkona. Haastatteluissa osallistuminen jaettiin mukaanmeno- ja aktiivivaiheisiin. Lisäksi selvitettiin OL:stä poisjäännin syitä.

Haastattelujen perusteella selvisi, että lähetystyöhön liittyvä vapaaehtoistyö ei näytä poikkeavan muista vapaaehtoistyön muodoista osallistumista innoittaneiden ja siihen vaikuttaneiden seikkojen osalta. OL:ään osallistumisessa ja poisjäämisessä tuli esille syiden moninaisuus, monipuolisuus ja rikkaus kuten aikaisemmissakin vapaaehtoistyön tutkimuksissa.

Määrällisen sisällönanalyysin kautta havaittiin, että Yeungin mallin pooleista painottuivat juuri nuorille ja opiskelijoille tyypilliset piirteet. Mukaanmenossa merkittävimmissä roolissa olivat olleet ennen OL:ää syntyneet sosiaaliset suhteet ja henkilökohtainen pyyntö. Jatkuvuuden kaipuu tuli esille myös siinä, että useimmilla haastateltavilla oli OL:ään mennessä halu osallistua kristilliseen nuorten aikuisten toimintaan, kun oli kasvettu ulos seurakuntanuorten ryhmästä tai muutettu uudelle paikkakunnalle. Lämmin vastaanotto OL:n puolelta lisäsi osallistumishalua. Lähetystyöhön ja kansainvälisyyteen liittyvien arvojen vaikutus oli useimmiten osallistumista tukeva, mutta harvemmin ne olivat olleet OL:ään hakeutumisen pääsyitä. Kuitenkin lähes kaikille haastateltaville lähetystyö oli ollut jo ennen OL:ää ainakin jossain määrin läheinen asia.

Aktiiviaikana painottui eniten Yeungin mallin pohdinta-toiminta - ulottuvuus, mikä kertoo hengellisten kysymysten, arvojen puolesta toimimisen ja henkisesti kasvamisen merkityksestä OL:ssä. Lähetys-harrastuksen erityispiirre saattaa nousta tästä ja sen voidaan nähdä edustavan Yeungin hahmottelemaa uskonnollista altruismia (Yeung 2004b, 102). Auttaminen ei kuitenkaan korostunut tässä aineistossa.

Tutkimuksessa täydennettiin Yeungin mallia. Tässä aineistossa oli osallistumistekijöitä, jotka sijoittuivat etäisyys-läheisyys ja jatkuvuus-uuden etsintä -poolien väliin (ks. liite 2). Mielenkiintoista on, että näiden ääripäiden välille ei Yeungin (2004a) tutkimuksessa ollut sijoittunut ollenkaan motiiviteemoja. Jatkuvuus-uuden etsintä -poolien väliin sijoittuvat uudet teemat olivat: *halu oppia uutta tutusta aiheesta, näkemysten syveneminen ja laajentuminen* sekä *vähitellen uuteen suuntautuminen*. Etäisyys-läheisyys -ääripäiden välille sijoittuvat teemat: *halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa* sekä *yhdessä ja vapaina*. OL:ssä haluttiin toimia yhdessä toisten kanssa säilyttäen oma identiteetti ja itsenäisyys. OL:ssä osallistumista oli innoittanut se, että siellä oli mahdollista perehtyä syvemmin lähetystyöhön ja oppia siitä uusia asioita. Poisjääntisyys liittyivät lähinnä elämäntilanteen muuttumiseen, mikä tuo esille sen, että lähetys-harrastuksen toteuttaminen OL:ssä liittyi läheisesti opiskelijan elämänvaiheeseen. Mutta OL:n kokeminen tärkeäksi yhteisöksi sekä uskonnollisesti että sosiaalisesti vaikutti siihen, että osalle informanteista poisjääminen oli tapahtunut hitaasti ja vähitellen.

OL:ään liittyvät lähetysharrastuksen orientaatiot muodostettiin sen mukaan, mitkä aihepiirit olivat haastateltavilla painottuneet Yeungin ja lähetyskasvatuksen malleissa. Orientaatiot kuvaavat OL:ään liittyvän lähetysharrastuksen ydinainesta.

Tyypittelyn tuloksena löydettiin neljä erilaista lähetysharrastuksen orientaatiota, jotka ovat oman spiritualiteetin kehittäminen, yhdessä tekeminen, yhteisön kehittäminen ja lähetysprofession orientaatio. Orientaatioissa ilmenevät lähetysharrastuksen horisontaalinen, vertikaalinen, sisäänpäin suuntautunut ja ulospäin suuntautunut ulottuvuus eli *lähetyskasvatuksen metatasot*. Oman spiritualiteetin kehittämisen orientaatioissa keskiössä oli oma oppiminen. Yhdessä tekemisen orientaatioissa suuntauduttiin samalla tavalla sisäänpäin, mutta painotus oli yhteisöllisemmällä tasolla. Yhteisön kehittämisen orientaatioissa painottuivat sosiaaliset tekijät, mutta yhtä aikaa siinä oli suuntautumista ulospäin, kun korostettiin yhteiskunnallisuutta yhteisön näkökulmasta. Lähetysprofession poikkesi muista orientaatioista. Se sisälsi piirteitä kolmesta muusta orientaatiosta, mutta erosi niistä siinä, että lähetystyö oli lähetysprofession orientaatioissa ammatillisesti ja elämäntehtävän toteuttamiseen suuntautunutta. OL oli ollut hyvä kanava lähetysharrastuksen ilmaisemiselle opiskeluaikana.

Orientaatioiden avulla vastataan myös neljänteen tutkimuskysymykseen, joka on: *Miten tavoitteisuus ja intentionaalisuus on ilmennyt OL:n entisillä puheenjohtajilla?* Kaikissa orientaatioissa oltiin yksimielisiä, että OL:n tehtävä on liittynyt ulkolähetystyön esillä pitämiseen ja sen tukemiseen. Kaikissa orientaatioissa oli siis selvää, mihin OL:ssä pyritään, ja mitä OL:ssä tulee käsitellä. Näkemykset olivat samassa linjassa OL:n sääntöjen tarkoitukspykälän kanssa.

Eroavaisuuksia tuli esille vain vähän siinä, mitä lähetystyöllä on OL:ssä eri aikoina tarkoitettu, ja miten lähetystyötä on tuotu tai haluttu tuoda esille OL:n toiminnan kautta. Lähetysprofession orientaatio poikkesi kuitenkin muista orientaatioista. Siihen lukeutui eniten niitä, joiden mukaan OL:n tehtävään kuului lisäksi evankeliointi kotimaassa ja/tai lähetyskasvatuksen toteuttaminen myös OL:n ulkopuolella. Nämä nähtiin toisaalta valmistautumisena lähetystyöhön lähtöön ja toisaalta osaksi lähetystehtävän toteuttamista opiskelijan elämäntilanteeseen sopivalla tavalla.

Osa puheenjohtajista ilmaisi enemmän intentioitaan kuin toiset, mikä kertonee siitä, että OL:ssä on vastuunkantajilla ollut erilaisia rooleja ja vapaaehtoistoimintaa voidaan johtaa erilaisilla tavoilla ja tyyleillä. Osalla kasvatukselliset päämäärät ovat olleet vahvemmin esillä, kun taas osalla painopiste on ollut enemmän omassa osallistumisessa.

Eniten intentioita oli yhteisön kehittämisen orientaatioissa. Siinä OL:n tehtävä haluttiin ymmärtää mahdollisimman laajasti ja avarasti, jotta monenlaisista kristillisistä taustoista tulevat ja erilaiset lähetyskäsitykset omaavat ihmiset voivat olla yhdessä OL:ssä. Tässä orientaatioissa voidaan nähdä jonkin verran kallistumista lähetystyön tulkinnassa yhteiskunnallisten asioiden suuntaan. Oman spiritualiteetin kehittämisen ja yhdessä toimimisen orientaatioissa oli ylipäättään melko niukasti intentionaalisuutta, mikä kertonee siitä, että heille OL on merkinnyt enemmän oppimisen ja yhdessä toimimisen areenaa.

Kootusti voidaan todeta, että kaikki OL:n entiset puheenjohtajat olivat tavoitteellisia Kansasen ja hänen kolleegoidensa määrittelemässä mielessä (Kansanen et al. 2000; ks. myös Kansanen 1981; 2004). Intentionaalisuuden suhteen informantit poikkesivat toisistaan. Osalla ilmeni hyvin vähän intentioita. Intentionaalisuuden vähäi-

syys saattaa kertoa kvasi-deontologisesta tavoitteisuudesta (Kansanen et al. 2000), jolloin jossain määrin toteutetaan käytäntöyhteisössä omaksuttuja toimintatapoja ja toimitaan ”niin kuin aina ennenkin”. Osalla sen sijaan oli runsaasti intentionaalisuutta puheessaan, josta välittyi henkilökohtaisen panoksen antaminen tavoitteiden toteuttamisessa ja myös toiminnan tuloksellisuuden pohdinta. Tämä lienee lähellä Kansanen ja hänen kollegoidensa (2000) käsitystä deontologisen ja teleologisen tavoitteisuuden yhdistämisestä.

9.2 Tutkimustulosten luotettavuus ja jatkotutkimusaiheet

Graneheimin ja Lundmanin (2003, 109–110) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereinä ovat uskottavuus, johdonmukaisuus ja siirrettävyys. Nämä ovat ikäänkuin vastineet kvantitatiivisen perinteen validiteetille, reliabiliteetille ja yleistettävyydelle.

Uskottavuuden kriteerin toteutumista varten tässä tutkimusraportissa on käytetty paljon lainauksia haastatteluaineistoista. Näin lukija voi arvioida muodostettuja kategorioita sen suhteen edustavatko ne relevantisti aineistoa (Graneheim & Lundman, 110). Sen sijaan arkistoaineistosta ei samassa määrin kerätty suoria lainauksia. Tämä johtui siitä, että sekä toimintakertomuksien että jäsenanomuksien sisällöt olivat jo valmiiksi tiiviissä muodossa. Luokittelun yhteydessä ei siten tarvinnut tehdä pelkistämistä samassa määrin kuin haastatteluaineiston kohdalla vaan voitiin käyttää suurelta osin lähes suoria lainauksia arkistoaineistosta.

Toimintakertomusten luotettavuus historiallisena aineistona on riippuvainen siitä, miten ne ovat aikoinaan käyneet läpi yhdistyksen kokoukset ja pöytäkirjan tarkistukset. Käytetyn historiallisen aineiston voidaan todeta kuvanneen melko luotettavasti OL:n mennyttä toimintaa, mutta samalla on huomioitava, että toimintakertomusten luonteesta johtuen esimerkiksi monenlaiset pohdinnat, keskustelut ja rukoulu ovat jääneet kirjaamatta.

Tutkimustulosten uskottavuuden kannalta voidaan pitää suurimpana puutteena, että aineistojen luokittelussa ei käytetty rinnakkaisluokittelijaa (Kyngäs & Vanhanen 1999, 11). Jos olisi ollut mahdollista saada toinen henkilö luokittelemaan, olisi voitu laskea yksimielisyyskerroin, ja näin vahvistaa analysoinnin ja sitä kautta tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuksessa pyrittiin takaamaan analysoinnin tarkkuus ja läpinäkyvyys käyttämällä sekä arkisto- että haastatteluaineistossa Atlas.ti -tietokoneohjelmaa, missä oli mahdollista palata alkuperäiseen kokonaisuuteen ja tarvittaessa tarkentaa tai muuttaa kategorioita. Lisäksi aineistoihin perehtyminen tapahtui perusteellisesti, ja erityisesti haastatteluaineiston analysoinnissa hyödynnettiin teoreettisia lähtökohtia. Tästä huolimatta on mahdollista, että satunnaisia virheitä on tapahtunut alkuperäisilmaisujen luokittelussa, mikä on jossain määrin saattanut vaikuttaa määrälliseen sisällönanalyysiin. Kuitenkin tutkimuksen keskeisenä antina voidaan pitää laadullisen analyysin kautta muodostettuja kategorioita. Määrällisen sisällönanalyysin merkitys on ollut lähinnä korostusten ja painotusten havainnoinnissa.

Johdonmukaisuuden vaatimus liittyy aineiston keräämiseen ja aineiston sisäiseen yhtenäisyyteen (Graneheim & Lundman, 110). Yksi esimerkki aineiston sisäisestä yhtenäisyydestä tulee ilmi siinä, että sekä arkisto- että haastatteluaineistossa OL:ää kuvattiin samankaltaisesti ja samansuuntaisesti. Haastatteluaineiston erityinen anti liittyi henkilökohtaisiin kokemuksiin ja merkityksiin, joita ei sisältynyt lähinnä kuluneen vuoden tapahtumia esitelleisiin toimintakertomuksiin. Vaikka tutkimuksen ote on ollut empiirinen, arkistoaineisto ja sen käsittely toivat tutkimukseen historian tutkimuksen näkökulmaa. Tutkimuksessa on siten aineistotriangulaatiota, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta ja totuudenmukaisuutta (Tuomi & Sarajärvi 2002, 136, 142).

Tutkimustulosten siirrettävyyden tarkastelussa on erityisen kiinnostavaa se, että OL:n toimintamuodot ovat olleet hyvin samankaltaisia kuin paikallisseurakuntien lähetystoiminnassa, ja että OL:n vapaaehtoisten tehtävät ovat lähellä lähetysseurakuntien toimenkuvaa. Tämä antaisi olettaa, että OL-kontekstissa tehdyt löydöt olisivat sovellettavissa ainakin paikallisseurakunnissa. Lisäksi OL:n ikärakenteen ja tulosten perusteella voidaan esittää, että tutkimuksen tuloksia voitaisiin hyödyntää muussakin samalle ikäryhmälle suunnatussa toiminnassa.

Retrospektiivisen haastatteluaineiston luotettavuutta lisää se, että esimerkiksi osallistumisissa tuli eniten esille muissa vapaaehtoistyön tutkimuksissa nuoriin ja nuoriin aikuisiin liitettyjä tekijöitä. Siten tutkimuksessa näyttäisi toteutuvan Tuomen ja Sarajärven (2002, 137) mainitsema vahvistavuuden kriteeri, jolla tarkoitetaan, että tutkimustulokset ovat yhteneviä muiden tutkimusten kanssa. Sama tuli esille myös lähetyskasvatuksen osalta. Tutkimuksen valossa lähetysharrastukseen sisältyvä lähetyskasvatus on lähellä lähetystyöntekijäkoulutusta, mutta eroaa siitä ennen kaikkea painotuksiltaan.

Jatkotutkimusta tarvitaan kuitenkin tutkimuksessa luodun lähetyskasvatuksen mallin soveltamisesta muissa konteksteissa, jolloin voidaan testata sen toimivuutta ja tehdä siihen tarkennuksia. Jatkotutkimuksissa tulisi myös laajemmin peilata mallia ja muita tutkimuksen tuloksia kansainväliseen kirjallisuuteen, sillä tässä tutkimuksessa käytetty kirjallisuus on suurelta osin suomalaista. Näin tarkentuisi vielä paremmin mallin osuvuus lähetyskasvatuksen teoreettisoinnissa osana kristillisen kasvatuksen teorian muodostusta.

Mallia voitaisiin soveltaa myös kvantitatiiviseen kyselytutkimukseen, minkä avulla kartoitettaisiin esimerkiksi kirkon lähetysseurakuntien, lähetysteologioiden, maahanmuuttajatyöntekijöiden ja/tai lähetysjärjestöjen työntekijöiden käsityksiä ja ymmärrystä lähetyskasvatuksesta. Mallia voitaisiin hyödyntää niin ikään analyttisenä välineenä, mikäli täydennettäisiin Franzénin (1986; 1989) ansiokkaita lähetyskoulutus- ja oppikirja-analyyssejä tuoreella aineistolla.

Lähetysharrastukseen osallistumista ja sitoutumista tulisi kartoittaa tarkemmin jatkotutkimuksissa, jolloin voitaisiin selvittää auttamisen merkityksiä lähetys-harrastuksen toteuttamisessa. Siten voitaisiin osallistua laajempaan keskusteluun vapaaehtoistyön ja auttamisen välisestä yhteydestä. Tutkimuksessa tehtyä havaintoa lähetys-harrastuksesta uskonnollisena altruismina tulisi niin ikään tutkia.

Retrospektiivisuus ja keskittyminen OL:ssä toimimiseen opiskelijana ja nuorena aikuisena oli tässä tutkimuksessa keskeinen näkökulma. Jatkotutkimuksissa voisikin tarkastella toisenlaisilla tutkimusasetelmilla nuorten aikuisten lähetys-harrastusta ja toisaalta verrata sitä muihin ikäryhmiin. Lisäksi tulisi pohtia, onko lähetys-harrastuksessa ikäkausiin sidottuja piirteitä. Lähetys-harrastuksen syntyyn liittyviä tekijöitä tulisi myös selvittää, sillä tutkimuksessa tuli esille lapsuuden ja nuoruuden merkitys lähetys-harrastuksen toteutumiseen nuorena aikuisena. Tutkimuksen teon aikana heräsi myös kysymyksiä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet lähetysjärjestöjen ulkomaan työntekijäksi lähtemiseen ja mitkä tekijät lähetystyöstä kiinnostuneella ovat estäneet sen.

Tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että vahvasti sitoutuneet vapaaehtoistyöntekijät ovat selvillä järjestävän tahon kasvatustoiminnan keskeisistä tavoitteista. Jatkotutkimuksissa vapaaehtoistyöntekijöiden pedagogista ajattelua tulisi kuitenkin tutkia esimerkiksi eri tavoilla sitoutuneiden vapaaehtoisten kohdalla sekä koulutuksen roo-

lia vapaaehtoistyöntekijöiden tavoitteellisuuden kehittämisessä ja intentionaalisuuden ilmenemisessä. Lisäksi taustatekijöiden vaikutuksia vapaaehtoistyöntekijöiden tavoitteellisuudessa yleisesti ja lähetyskasvatuksen tavoitteiden osalta tulisi tarkastella kvantitatiivisilla menetelmillä, sillä laadullisen tutkimusotteen perusteella ei voida tehdä yleisiä päätelmiä korrelatiivisista suhteista.

9.3 Tutkimuksen käytännölliset kontribuutiot

Tutkimuksen käytännöllisenä kontribuutiona ehdotetaan, että työssä luotua lähetyskasvatuksen mallia käytettäisiin suunniteltaessa ja arvioitaessa lähetyskasvatusta sekä koulutettaessa lähetyskasvatuksen toteuttajia ja vastuunkantajia. Mallin hyödyntämismahdollisuuksia tulee pohtia myös laajemmin kristillisessä kasvatuksessa, jotta kristillisen kirkon ydintehtävä, lähetystyö voisi toteutua syvemmin ja aidommin kirkon ja kristittyjen arjessa.

Tutkimuksesta toivotaan olevan konkreettista hyötyä niin OL:n kuin muun lähetystoiminnan kehittämisessä, kun pohditaan toiminnan tavoitteita ja kasvatustoiminnan toteuttamista. Tutkimus haastaa lähetyskasvatuksen toteuttajia kuten OL:ssä vastuunkantajia ja vierailevia asiantuntijoita pohtimaan lähetyskasvatuksellisia tavoitteita ensin keskenään ja sitten yhdessä tilaisuuksiin osallistujien kanssa. Paikallisseurakunnissa tämä saattaisi käytännössä merkitä esimerkiksi lähetyssehteerien ja lähetysteologioiden yhteistyötä nuorisotyön ja isokoulutuksen toteuttamisessa kuten Porkkakin ehdottaa (2004, 121). Tutkimuksen valossa OL antaa jopa rohkaisevan esimerkin paikallisseurakuntien lähetystoiminnalle sekä lähetystyöhön liittyvälle muulle vapaaehtoistoiminnalle nuorten ja nuorten aikuisten tavoittamisesta ja osallistumisesta.

Tutkimuksen pohjalta suositellaan, että lähetyskasvatuksessa hyödynnettäisiin esimerkiksi simuloituja lähetystyötilanteita, joissa oppijat pääsisivät asteittain syvenevästi osallistumaan Laven ja Wengerin (1991) tarkoittamalla tavalla siihen, kuinka kokenut ammatinharjoittaja, lähetystyöntekijä, toimii lähetystyön eri tilanteissa. Toiseksi lähetyskasvatuksessa tulisi kiinnittää ohjata omien ennakkoluulojen työstämiseen ja syvempään kulttuuriantropologiseen ymmärtämiseen (ks. Tippet 1984a, 334; Reed 1985, 21–24; Conn 1984, 251).

Vuonna 1999 Suomen Lähetysseuran lähetyskurssilaiset kokosivat ajatuksiaan lähetystyöstä kirjaan nimeltä *Ihmistä isompi tehtävä - kaksitoista tietä lähetystyöhön* (Pörsti 1999). Tässä tutkimuksessa havaittiin, että ihmistä isompi tehtävä voi alkaa lähellä yksittäistä ihmistä, ja siitä voi tulla ihmisen kokoinen tehtävä. Näin yksilö voi rohkaistua ja innostua toimimaan konkreettisesti lähetystyön hyväksi omassa arjessa kuten lähetyskäskeyssäkin edellytetään. Tutkimuksen pohjalta kysytään: Voisiko OL:stä ottaa oppia ja mallia lähetyskasvatuksen toteuttamisessa ja uusien sukupolvien tavoittamisessa lähetysharrastuksen pariin? Voisiko lähetystyöstä tulla myös laajemmin kirkossa ihmisen kokoinen tehtävä, jotta kristityt rohkaistuisivat elämään uskoaan todeksi avoimesti ja sitoutuneesti globalisoituvassa Suomessa ja maailmassa?

LYHENTEET

AFMF	Akademiske Frivilliges Missionsförbund
AMK	ammattikorkeakoulu
AVL	Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto
AVLA	Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliiton arkisto, joka sisältää myös OL:n arkistomateriaalin
Diss.	väitöskirja
ent.	entinen
ev.lut.	evankelis-luterilainen
EYL	Evankelinen Ylioppilasliitto
H01	ensimmäiseksi tehty haastattelu
HYKTK	Helsingin yliopiston keskustakampuksen kirjasto käyttäytymistieteet
HYTTK	Helsingin yliopiston keskustakampuksen kirjasto teologia
IFA	Israel - Formosa - Afrikka -lehti
IFES	International Fellowship of Evangelical Students
KEPA	Kehitysyhteistyön Palvelukeskus
KGP	Koreografiapojat
KOK	kokoava viikkotoiminta
KRS	Kansan Raamattuseura
ks.	katso
Lis.	lensiaattitutkielma
lysti	lähetytyön ystävien sosiaalinen tutustumisilta
N	mainintojen, henkilöiden tai vuosien lukumäärä
NNKY	Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys
nyk.	nykyisin
OL	Opiskelijain Lähetysliitto
OPKO	Suomen ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys
o.s.	omaa sukua
pj	puheenjohtaja
PRHYA	Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysasioiden arkisto
ptk	pöytäkirja
SEN	Suomen Ekumeeninen Neuvosto
SKSK	Suomen Kirkon Seurakuntatoiminnan Keskusliitto
SKY	Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto
SLA	Suomen Lähetysseuran arkisto
SLEY	Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
SLS	Suomen Lähetysseura
SOS	sosiaalinen toiminta
SVM	Student Volunteer Movement for Foreign Missions
T1	Yeungin mallin motiiviteema numero 1
TA	Teologinen Aikakauskirja
tk	toimintakertomus
toim.	toimittaja, toimittajat
TUK	tukevatoiminta
ULOS	ulospäin suuntautuva toiminta
virt.	vertaa
WSCF	World Student Christian Federation
YHD	yhdistystoiminta
yht.	yhteensä

LÄHTEET

Julkaisemattomat lähteet

Suomen Lähetyssseuran arkisto, Helsinki	SLA
Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliiton arkisto	AVLA
AVL:n jäsenluettelot 1899-1969	1a
AVL:n ja OL:n muut asiakirjat 1907-1981	3
AVL:n ja OL:n pöytäkirjat 1964-1982	8
AVL:n ja OL:n jäsenanomukset ja sääntömuutokset 1968-1974	11
OL:n jäsenanomukset 1976-2000	18
AVL:n ja OL:n sääntöjä 1970-2002	27
OL:n yhdistyksen kokousten pöytäkirjat ja toimintakertomukset 1974-2000	31
OL:n johtokunnan kokousten pöytäkirjat 1971–2000	32
OL:n kokouspöytäkirjat 2001-	33
 Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysasioiden arkisto, Helsinki	 PRHYA
AVL:n ja OL:n rekisteriasiakirjat 1949–2002	
 Tekijän hallussa, Helsinki	
Excel-ohjelmaan kootut havaintomatriisit tulostettuina	
Haastattelut, 25 kpl (H01–H25)	
Tutkimuspäiväkirja 2002–2008	

Julkaistut lähteet

- Aaltonen, R. (toim.) 1992. Missionaarinen seurakunta. Helsinki: SKSK-kustannus.
- Abu-Nimer, M. 2001. Conflict Resolution, Culture, and Religion: Toward a Training Model of Interreligious Peacebuilding. *Journal of Peace Research* 38 (6), 685–704.
- Ahonen, R. 1981. Pappisviran teologisia perusteita. Teoksessa R. Ahonen, J. Pulkkanen & J. Jaatinen (toim.) Pappina kirkossa. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos, 9–56.
- Ahonen, R. 1983. Kristillisen lähetystyön ja amerikkalaisen imperialismien dilemma John R. Mottin ajattelussa. Diss. Helsinki: Missiologian ja ekumeniikan seura.
- Ahonen, R. A. 1992. Evankelioiminen kirkon perustehtävänä: evankelioimisen teologiset perusteet. Helsinki: SKSK-kustannus.
- Ahonen, R. A. 1995. Kirkon identiteetti ja lähetys. *TA* 100, 24–31.
- Ahonen, R. A. 2000. Lähetys uudella vuosituhannella. Helsinki: SLS.
- Ahonen, R. A. 2002. Lähetystyön murrosvaihe ja kumppanuuden ajatus kansainvälisenä haasteena. Teoksessa M. Pöntinen (toim.) Kohtaamisen haaste. Helsinki: SLS, 16–30.
- Ahonen, R. A. 2003. Lähetys rajojen ylittäjänä. Kokonaisvaltaisen lähetyskäsitteksen vaikutus lähetystyön rakenteeseen. Jyväskylä: Kirkon tutkimuskeskus.
- Ahonen, R. A. 2010. Käännyttämistä vai kääntymystä? Vallankäytön ja kristillisen todistuksen suhde. Helsinki: SLS.
- Ala-Viikari, S. 1998. Tyttökerhonohjaajien käsitykset työstään: tutkimus Hämeenlinnan seurakunnan tyttökerhonohjaajista keväällä 1997. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Allahwerdi, H. 2001. Kansainvälisyyskasvatuksen suosituksista maailmankansalaisen kypsyyskokeeseen. Suomen YK-liitto kansainvälisyyskasvattajana 1970–2000. Diss. Helsingin opettajankoulutuslaitoksen julkaisu 230. Helsinki: Hakapaino.
- Anttila, H. 1993. Rippikoulun ryhmänjohtajien uskonnollisuus ja ryhmänjohtajana toimimisen vaikutus uskonnollisuuteen. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Aro-Heinilä, I. & Junkkaala, E. (toim.) 2008. Tehtävä vastaanotettu: lähetystyön lyhyt mutta hauska oppimäärä. Helsinki: SLS.
- Arokari, S.-S. 1998. "Ei se tuu mistään kirjasta lukemalla": partiojohtajien näkemyksiä kansainvälisyyskasvatuksen toteutumisesta suomalaisessa partiotoiminnassa. Opettajankoulutuslaitoksen pro gradu -työ. HYKTK.
- Asheim, I. & Mogstad, S. D. 1987. Religionspedagogikk. Oslo: Universitetsforlaget.
- Astley, J. 1994. The Place of Understanding in Christian Education and Education about Christianity. *British Journal of Religious Education*. 16 (2), 90–101.
- Astley, J. 2000a. Aims and Approaches in Christian Education. Teoksessa J. Astley (toim.) Learning in the Way. Research and Reflection on Adult Christian Education. Herefordshire: Gracewing, 1–32.

- Astley, J. 2000b. Dimensions of Christian Education. Teoksessa J. Astley (toim.) *Learning in the Way. Research and Reflection on Adult Christian Education*. Herefordshire: Gracewing, 33–71.
- Attfield, D.G. 1996. Learning from Religion. *British Journal of Religious Education* 18 (2), 78–84.
- Attfield, D.G. 1997. A Response to Robert Ellis. *British Journal of Religious Education* 19 (3), 133.
- Ausubel, D. P., Novak, J. D. & Hanesian, H. 1978. *Educational Psychology. A Cognitive View*. 2. painos. USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Bennett, C. I. 1995. Preparing Teachers for Cultural Diversity and National Standards of Academic Excellence. *Journal of Teacher Education* 46 (4), 259–265.
- Bennett, M. J. 1993. Towards Ethnorelativism: a Developmental Model of Intercultural Sensitivity. Teoksessa R. M. Paige (toim.) *Educating for the intercultural experience*. Yarmouth: Intercultural Press, 27–69.
- Berger, K. S. 2001. *The Developing Person Through the Life Span*. 5. painos. New York: Worth Publishers.
- Bexar, A. 2004. Alpo Hukka Suomen Lähetyseuran lähetysohjohtajana vuosina 1967–1981. *Kirkkohistorian pro gradu -työ*. HYTTK.
- Billett, S. 2007. Including the Missing Subject: Placing the Personal with the Community. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) *Communities of practice critical perspectives*. London: Routledge, 55–67.
- Bosch, D. J. 1984. Mission in Theological Education. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Education in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, xiv–xli.
- Bosch, D. J. 1991. Transforming Mission. *Paradigm Shifts in Theology of Mission*. American Society of Missiology Series, No 16. New York, Maryknoll: Orbis Books.
- Carlsson, L.-G. 1997. Perspektiv på barnuppfostran. En studie av föräldraskap i kristen miljö. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Clark, C. M. & Peterson, P. L. 1986. Teachers' Thought Processes. Teoksessa M. C. Wittrock (toim.) *Handbook of Research on Teaching*. 3. painos. New York: Macmillan Publishing Company, 255–239.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J. & Miene, P. 1998. Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology* 74 (6), 1516–1530.
- Collins, A., Brown, J. S. & Newton, S. E. 1989. Cognitive Apprenticeship: Teaching the Crafts of Reading, Writing, and Mathematics. Teoksessa L. B. Resnick (toim.) *Knowing, Learning, and Instruction. Essays in honor of Robert Glaser*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 453–494.
- Conn, H. M. 1984. Teaching Missions in the Third World: the Cultural Problems. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Education in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 249–279.

- Conrad, R. L. 1988. If You Really Love Us, Then Show Us. A Lutheran Perspective. Teoksessa M. Mayr. (toim.) Does the Church Really Want Religious Education? USA: Religious Education Press, 82–101.
- Eerola, L. 1970. Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto AVL Suomessa vuosina 1899–1940. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- Ellis, R. 1997a. Revelation, Wisdom, and Learning from Religion: A Response to D G Attfield. *British Journal of Religious Education* 19 (2), 95–103.
- Ellis, R. 1997b. A Response to David Attfield. *British Journal of Religious Education* 20 (1), 5–6.
- Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The Qualitative Content Analysis Process. *Journal of Advanced Nursing* 62 (1), 107–115.
- Elämä – usko – rukous. 2001. Rippikoulusuunnitelma 2001. 2. painos. Porvoo: Kirkkohallitus, Kirkon kasvatusasiain keskus.
- Engeström, Y. 2007. From Communities of Practice to Mycorrhizae. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) *Communities of Practice Critical Perspectives*. London: Routledge, 41–54.
- Engeström, Y. 2009. Expansive Learning. Toward an Activity-theoretical Reconceptualization. Teoksessa Ed. K. Illeris (toim.) *Contemporary Theories of Learning. Learning Theorists in their Own Words*. London: Routledge, 53–73.
- Engeström, Y. & Miettinen, R. 1999. Introduction. In Y. Engeström & R. Miettinen & R-L. Punamäki. (toim.) *Perspectives on Activity Theory*. USA: Cambridge University Press, 1–16.
- Engeström, Y. & Sannino, A. 2010. Studies of Expansive Learning: Foundations, Findings and Future Challenges. *Educational Research Review* 5 (1), 1–24.
- Eriksen, T. H. 2000. Toista maata? Suomennos M. Forde & A.- M. Tapaninen. Helsinki: Gaudeamus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Tampere: Vastapaino.
- Fenrick, D. E. 2007. Missional Experiential Education for Developing Christian Global Citizens. Diss. USA: Asbury Theological Seminary.
- Forsberg, J. 1993. Dialogi ja lähetys. *TA* 98, 476–483.
- Franzén, A. 1986. Missionärsutbildning i Norden sedd i relation till missionssituation och organisationsidentitet. Diss. Helsingfors: Missiologian ja ekumeniikan seura.
- Franzén, A. 1989. Missionsinslaget i finländska religionsläroböcker. Helsingfors: Institutionen för praktisk teologi vid Helsingfors universitet.
- Franzén, R. 1976. Finland kristliga studentrörelse i internationellt korsdrag 1939–1964. Lis. HYTTK.
- Franzén, R. 1987. Studentekumenik och väckelse: Finlands kristliga studentförbund i internationell brytning 1924–1950. Helsingfors: Finska kyrkohistoriska samfundet.
- Franzén, R. 2008. Ruth Rouse Among Students. *Global, Missiological and Ecumenical Perspectives*. Uppsala: Studia Missionalia Svecana CV.
- Fuller, A. 2007. Critiquing Theories of Learning and Communities of Practice. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) *Communities of Practice Critical Perspectives*. London: Routledge, 17–29.

- Gensichen, H.-W. 1971. Glaube für die Welt. Theologische Aspekte der Mission. Germany: Gütersloch.
- Gjerstad, E. 2009. Valta kotikasvatuksessa. Diss. Helsingin yliopisto: Kasvatustieteen laitos.
- Goodwin, J. 2007. The Transition to Work and Adulthood: Becoming Adults via Communities of Practice. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) *Communities of Practice Critical Perspectives*. London: Routledge, 96–108.
- Gothóni, R. 1997. Eläytyminen ja etääntyminen kenttätutkimuksessa. Teoksessa A. M. Viljanen & M. Lahti (toim.) *Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätutkimuksesta*. Vammala: Suomen antropologinen seura, 136–148.
- Graneheim, U.H. & Lundman, B. 2004. Qualitative Content Analysis in Nursing Research: Concepts, Procedures and Measures to Achieve Trustworthiness. *Nurse Education Today*. 24, 105–112.
- Grimmitt, M. 1981. When is "Commitment" a Problem in Religious Education? *British Journal of Educational Studies* 29 (1), 42–53.
- Groome, T. H. 2003. Total Catechesis/Religious Education: A Vision for Now and Always. Teoksessa T. H. Groome & H. D. Horell (toim.) *Horizons & Hopes. The Future of Religious Education*. USA: Paulist Press, 1–29.
- Grönlund, H. 2003. Yhteisvastuukerääjät jälkitraditionaalisessa yhteiskunnassa: tutkimus vapaaehtoisten arvoista, uskonnollisuudesta ja vapaaehtoisuuden syistä. *Kirkkososiologian pro gradu -työ*. HYTTK.
- Grönlund, H. 2006. Nuoret aikuiset kirkon vapaaehtoistoiminnassa - Arvostukset, asenteet ja aktivointi. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) *Urbaani usko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96*. Jyväskylä: Gummerus, 118–133.
- Halme, E. 1988. Suomen Lähetysnuorten opetuslapseuskoulu. *Uskonnonpedagogiikan sivulaudaturtyö*. HYTTK.
- Halme, L. 2006. Nuorten aikuisten haaste kirkolle - Johtopäätöksiä nuorten aikuisten projektista. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) *Urbaani usko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96*. Jyväskylä: Gummerus, 342–356.
- Halme, L., Mikkola, T., Niemelä, K. & Petterson, J. 2006. Johdanto. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) *Urbaani usko – Nuoret aikuiset, usko ja kirkko*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 6–11.
- Halmesmaa, R. & Väänänen, E. 1985. *Lähetettynä maailmaan*. SLS.
- Hakkarainen, K. 2000. Oppiminen osallistumisen prosessina. *Aikuiskasvatus* 20 (2), 84–98.
- Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. *Tutkiva oppiminen*. 6. uudistettu painos. Porvoo: WSOY.
- Hanhimäki, E. 2008. A Case of a Deacon in Challenging Urban School. Teoksessa K. Tirri (toim.) *Educating Moral Sensibilities in Urban Schools*. Rotterdam: Sense Publications, 51–60.
- Harjula, R. 1981. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyö. Teoksessa S. Lindström (toim.) *Kaukaisen lähimmäisen hyväksi*. Helsinki: Kirjaneliö, 12–18.
- Harjula, R. 1998. Onko lähetystyö oikeutettua? *Kristillinen kasvatus* 65 (6), 13–14.

- Heikkilä, M. 1979. Kirkollisen yhdistysaktiivisuuden leviäminen Suomessa: virallisen jäsenorganisaation kehitys 1900-luvun alusta toiseen maailmansotaan. Diss. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura.
- Heikkinen, H. 1970. Pyhäkoulun opettajat ja opetusaines Helsingin hiippakunnassa vuonna 1969. Käytännöllisen teologian tutkielma. HYTTK.
- Heikkinen, H. 1976. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisoryhmien ohjaajien käsitys työnsä tavoitteista keväällä 1972. Lis. HYTTK.
- Heikkinen, H. L. T., Huttunen, R., Niglas, K. & Tynjälä, Päivi. 2005. Kartta kasvatus-tieteen maastosta. Kasvatus 5, 340–353.
- Heikurinen, S. 2001. Pyhäkoulun opettajien käsitykset pyhäkoulutyössä toimimisesta. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Heimbrock, H.-G., Scheilke, C. Th. & Schreiner, P. 2001. Introduction. Teoksessa H.-G. Heimbrock, C. Th. Scheilke & P. Schreiner (toim.) Towards Religious Competence. Diversity as a Challenge for Education in Europe. Munster: LIT, 9–20.
- Heino, H. 1991. Kehitysyhteistyön moraali ja motivaatio. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heino, H. 1992. Kenet kirkko kohtaa. Helsinki: SKSK-kustannus.
- Heino, H. 1994. Miltä Suomen Lähetyseura näyttää ja mitä siltä odotetaan? : seurakuntien luottamushenkilöiden ja työntekijöiden sekä tavallisten suomalaisten näkemyksiä Lähetyseurasta ja sen työn painopisteistä. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heino, H., Kauppinen, J. & Ahonen, R. 1989. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1984–1987. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heino, H., Kauppinen, J. & Ahonen, R. A. 1993. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1988–1991. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heino, H., Kurten, T. & Kauppinen, J. 1985. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1980–1983. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heino, H., Salonen, K., Rusama, J. & Ahonen, R. 1997. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Heinonen, R. 1993. Globaalin etiikan julistus. Käännö dialogista diaktoon, yhteistoi-mintaan? TA 98 (6), 483-487.
- Helander, E. 1986. To Change and to Preserve: A Study of the Religiosity of Evangelical University Student and Graduates in Trinidad. Diss. Helsinki: Missiologian ja ekumeniikan seura.
- Helander, E. 1996. A Sociological Approach to Partnership Relations within the Context of Missions. Teoksessa E. Helander & W. B. Niwajila Partnership and Power: A Quest for Reconstruction in Mission. Enlagen: Verlag der Ev. Luth. Mission, 16–76.
- Helander, E. 2001. Kutsumus kantaa. Naislähetit Suomen Lähetyseuran työssä toisen maailman sodan jälkeen. Helsinki: SLS.
- Hella, E. & Wright, A. 2009. Learning ‘about’ and ‘from’ Religion: Phenomenography, the Variation Theory of Learning and Religious Education in Finland and the UK. British Journal of Religious Education 31 (1), 53-64.

- Hietanen, T. 2000. Elias J. Pentti Ambomaan lähettinä 1946–1959. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Hintikka, M.-H. 1997. Suomen Lähetysseuran lähetystyöntekijöiden työ Helsingin ja Lapuan hiippakunnissa vuonna 1995. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, H. & Vasko, T. (toim.) 2008. Hyvä tietää islamista. Kirkko ja islam -julkaisuja 1. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Hogg, W. R. 1971. Student Volunteer Movement. Teoksessa S. Neill, G. H. Anderson & J. Goodwin (Ed.) Concise Dictionary of the Christian World Mission. London: United Society for Christian Literature, Lutterworth Press, 571–572.
- Holm, K., Nokelainen, P. & Tirri, K. 2009. Relationship of Gender and Academic Achievement to Finnish Students' Intercultural Sensitivity. High Ability Studies 20 (2), 187–200.
- Hubble, G. 1984. Language Study and Orientation. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) Missions & Theological Education in World Perspective. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 350–368.
- Hughes, J. 2007. Lost in Translation: Communities of Practice – Journey from Academic Model to Practitioner Tool. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) Communities of Practice Critical Perspectives. London: Routledge, 30–40.
- Hughes, J., Jewson, N. & Unwin, L. 2007. Introduction: Communities of Practice: a Contested Concept in Flux. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) Communities of Practice Critical Perspectives. London: Routledge, 1–16.
- Hull, J. M. 2004. Practical Theology and Religious Education in a Pluralist Europe. British Journal of Religious Education 26 (1), 7–19.
- Hynninen, T. 2002. Liina Lindström opettajana Ambomaalla 1931–1963. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Häkkinen, A.-L. 2008. Siikasalon ja Vuosaaren seurakuntien työntekijöiden näkemyksiä lähetystyöstä. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Hämäläinen, P. 2006. "Koska meidät on luotu liikkuviksi": Tutkimus Kuopion seurakuntayhtymän varhaisnuorisotyön liikuntatoiminnasta. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Ikonen, T. 2002. Kahdeksan katsetta kohti lähetystä: riitimäkeläisten lähetysaktiivien näkemykset lähetystyöstä. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Innanen, T. 2003. Teologiksi nuorena tasavallassa. Diss. Helsinki: Suomenkirkkohistoriallinen seura.
- Innanen, T. 2005. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö uskonnonopetuksessa yhteisöllisen oppimisen näkökulmasta. Teoksessa A. Virta, K. Merenluoto & P. Pöyhönen (toim.) Ainedidaktiikan ja oppimistutkimuksen haasteet opettajakoulutukselle. Turku: Turun opettajankoulutuslaitos, 277–285.

- Innanen, T., Niemelä, K. & Porkka, J.. 2010. Confirmation Work in Finland. Teoksessa F. Schweitzer, W. Ilg & H. Simojoki (toim.) Confirmation Work in Europe. Empirical results, Experiences and Challenges. A Comparative Study in Seven Countries. Günter: Güntersloher Verlagshaus, 139–161.
- Isotalo-Teittinen, A. 1997. Ympäristökasvatus ja suomalainen partioliike: pääkaupunki-seutulaisten partionjohtajien käsityksiä ympäristökasvatuksesta ja toiminnasta luonnossa. Opettajankoulutuslaitoksen pro gradu -työ. HYKTK.
- Jattu, S. 2005. Vapaaehtoisena kirkon parisuhdetoiminnassa: Virtaa välillämme - suhdekurssien isäntäparien vapaaehtoisuus ja näkemykset uskonnollisuuden yhteydestä parisuhteeseen. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Jewson, N. 2007. Cultivating Network Analysis: Rethinking the Concept of “Community” within “Communities of Practices”. Teoksessa J. Hughes, N. Jewson & L. Unwin (toim.) Communities of Practice Critical Perspectives. London: Routledge, 68–82.
- Jokela, M. 2007. On the Environmental Genetics of Depressive Symptoms: Focus on Two Serotonergic Genes. Diss. University of Helsinki: Department of Psychology.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. 1993. Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino.
- Jolkkonen, J. 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim). Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 9–33.
- Jonassen, D. 1995. Supporting Communities of Learners with Technology: A Vision for Integrating Technology with Learning in Schools. Educational Technology 35 (4), 60–63.
- Jonassen, D. H., Howland, J., Moore, J. & Marra R. M. 2003. Learning to Solve Problems with Technology. A Constructivist Perspective. 2. painos Columbus, OH: Merrill/Prentice Hall.
- Jongeneel, J. A. B. 1995. Philosophy, Science, and Theology of Mission in the 19th and 20th Centuries. A Missiological Encyclopedia. Part I: The Philosophy and Science of Mission. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Jongeneel, J. A. B. 1997. Philosophy, Science, and Theology of Mission in the 19th and 20th Centuries. A Missiological Encyclopedia. Part II: The Philosophy and Science of Mission. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Junkkaala, T. 1983. Hannulan herätys: Frans Hannulan vaikutus ja Turun lähetisyhdistyksen alkuvaiheet vuosina 1894–1908. Lis. HYTTK.
- Junkkaala, T. 1986. Hannulan herätys: tutkimus Lounais-Suomen lähetysherätyksestä 1984–1914. Diss. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura.
- Junnila, S. 2002. Auttamisen motiivit vapaaehtoistyössä. Vertaileva tutkimus uskonnollisen ja ei-uskonnollisen vapaaehtoisjärjestön työntekijöiden motiiveista vapaaehtoistyössä. Uskontotieteen pro gradu -työ. Turun yliopisto.
- Juntunen, E., Laiho, M. & Pessi, A. B. 2010. Uskonnolliset yhteisöt ja maahanmuuttajien hyvinvointi. Arvojen ja akkulturaation näkökulma. TA 115 (1), 3–22.
- Jussila, J. 1992. Kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta koskeva kiista ja kasvatustieteen kriisi. Kasvatus 23 (3), 247–255.

- Jussi-Pekka, M. 2000. Ajatuksissa lähetystyö: kyselytutkimus Suomen Lähetysseuran esikoulutuksen koetusta vaikuttavuudesta. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Järvi, P. 1993. Jakaranda. Kuvaileva tutkimus kuorosta vuosina 1985–1993. Musiikkikasvatuksen tutkielma. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kaitainen, T. 1979. Sakari Collan lähetysmiehenä 1900-luvulla. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Kallioniemi, A. 2004. Uskonnonpedagogiikka lapsityön taustalla. Teoksessa L. Heinonen, J. Luodeslampi, L. Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 49–60.
- Kanerva, E. 1964. Aili Havaksen käsitys juutalaislähetyksestä. Dogmatiikan laudaturtyö. HYTTK.
- Kansanen, P. 1981. Tavoitteisuus. Teoksessa P. Kansanen & K. Uusikylä Opetuksen tavoitteisuus ja yhteissuunnittelu. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus, 9–90.
- Kansanen, P. 2004. Opetuksen käsitemaailma. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kansanen, P., Tirri, K., Meri, M., Klokfors, L., Husu, J. & Jyrhämä, R. 2000. Teachers' Pedagogical Thinking. Theoretical Landscapes, Practical Challenges. New York: Peter Lang Publishing.
- Karttunen, P. 1973. Pyhäkoulunopettajan virikekenttä ja sen yhteys hänen pyhäkouluikäytäntöönsä. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Kari, J. & Huttunen, J. 1981. Johdatus kasvatuksen ongelmien tutkimiseen. Helsinki: Otava.
- Karvonen, H. 1996. Päivö Parviainen SLS:n lähetystyöntekijänä Kiinassa vuosina 1946–1953. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Karvonen, K. 1987. Aili Havas Suomen Lähetysseuran juutalaislähettinä Jerusalemissa vuoteen 1938. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Kauppinen, J. 1973. Selvitys seurakuntien lähetyssteereistä, heidän työstään ja toimintamahdollisuuksistaan. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos.
- Kauppinen, J. 1990. Kansanlähetysten alueellinen leviäminen: tutkimus uskonnollisen innovaation hierarkkisesta diffuusiosta Suomessa vuosina 1967–1983. Diss. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Kemppainen, Kaisa. 1998. Pyhäkoulunopettajien käsityksiä sairaalapyhäkoulusta. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Kemppainen, Kati. 1995. Lähetystyötä koskevat opinnäytteet Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Teoksessa Suomen kirkkohistoriallisen seuran vuosikirja 84–85/1994–1995. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura, 233–241.
- Kena, K. 1975. Lähetystieto. 2. korjattu painos. Helsinki: SLS.
- Kerokoski, M. 2008. Muutoksen tekijät. Tutkimus Changemaker-verkostossa toimimisen syistä. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Keskitalo, J. 1992. Kirkko ja missio. Kirkko ja sen lähetystehtävä Lesslie Newbiginin teologiassa 1937–1979. Ekumeniikan liseniaattityö. HYTTK.
- Kirkko 2000. 1986. Kirkon toiminnan pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma. Kirkko 2000 -toimikunta. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kirkon lähetystehtävä. 2002. Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan väliraportti. Helsinki: Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto.

- Kirkon lähetystyön kehittäminen. 1974. Vuoden 1971 ylimääräisen kirkolliskokouksen asettaman komitean mietintö. Pieksämäki: Suomen Sisälähetysseuran Raamattutalon kirjapaino.
- Kirkon lähetysstrategia. 2008. Kirkon lähetystyön toimikunnan esitys. Tulostettu 28.9.2010.
<http://www.ev1.fi/kkh/kuo/klk/Kirkonlahetysstrategiaesityskokonaan.pdf>
- Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan mietintö. 2004. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kohonen, V. 1993. Partiotoininnan kasvatustavoitteet vartionjohtajien arvioimina. Syventävien opintojen tutkielma. HYKTK.
- Kohti oikeudenmukaista maailmaa. 1983. Näkökohtia kirkon kansainvälisyyskasvatukseen. Helsinki: SKSK-kustannus.
- Koko kirkon missio. 1998. Kirkon lähetystyön kehittämistoimikunnan mietintö. Helsinki: Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto.
- Komulainen, J. & Vähäkangas, M. 2009. Luterilaisen Suomen loppu? Kirkko ja monet uskonnot. Helsinki: Edita.
- Korhonen, H. 1999. Seurakunta ja kristilliset opiskelijajärjestöt yhteistyössä - rikkaus ja mahdollisuus. Teoksessa Oppi ja ikä kaikki - kirkon oppilaitostyö opin tiellä. Helsinki: Kirkkohallitus, 289–291.
- Koskiahho, B. 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa A. Eskola & L. Kurki (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 15–40.
- Kouvo, M.-T. 1999. Lähetystoiminta kasvuna ja kasvatuksena kansainvälisyyteen. Lappeenrannan seurakunnan nuorten lähetyspiirin vaikutus 1950- ja 1960-luvuilla lähetystyöhön lähtemiseen. Ammattikasvatuksen pro gradu -työ. Tampereen yliopisto.
- Kristus auttaa. 1985. Suomen Lähetysseuran vuosikirja 1985. Kertomus vuoden 1984 toiminnasta. Helsinki: SLS.
- Kuisma, S. 1999. Tuure Vapaavuori lähetysjohtajana 1945–1955. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Kujanpää, A. 2001. Lähetys - kovien jätkien laji? Teoksessa J. Auvinen & H. Salomäki (toim.) Jaetaan ilo! Kirkon missio 2000-luvulla. Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kongressin raportti. Helsinki: Kirkkohallitus, 74–76.
- Kuokkanen, A. 2010. Constructing Ethical Patterns in Times of Globalization: Hans Kung's Global Ethic Project and Beyond. Diss. Helsingin yliopisto.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kurki, L. 2001. Kasvaminen palvelutehtävään. Sosiaalipedagoginen katse vapaaehtoistyöhön. Teoksessa A. Eskola & L. Kurki (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 67-92.
- Kuusinen, A. 1999. Ryhmänjohtajan rooli ja tehtävät rippikoulussa. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Kuusisto, A. 2006. Young People's Religious Minority Identity and Commitment. Case Study Among Adventist Youth in Finland. Teoksessa K. Tirri (toim.) Nordic Perspectives on Religion, Spirituality and Identity. Helsinki: Helsingin yliopisto, Käytännöllisen teologian laitos, 131–145.

- Kuusisto, A. 2010. Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia. Helsinki: Helsingin kaupunki, sosiaalivirasto.
- Kuusisto, E. 2008. Ihmisen kokoinen tehtävä – tutkimus lähetys-harrastuksesta ja lähetykskasvatuksesta Opiskelijain Lähetysliitossa (OL). Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe200810222022>
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11, 3-12.
- Kääriäinen, K., Hytönen, M., Niemelä, K. & Salonen, K. 2004. Kirkko muutosten keskellä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Laiho, M. 2010. Ketkä pääsevät taivaaseen? Kirkon maahanmuuttaja-työntekijöiden uskontoteologia pelastuksen näkökulmasta. *Kirkkososiologian pro gradu -työ*. HYTTK.
- Laine, A. & Torppa, M. 2010. Ekumeeninen kasvatus. Teoksessa A. Laine & M. Torppa (toim.) *Ekumeeninen kasvatus: Mitä opimme toisiltamme?* Helsinki: Suomen Lähetysseura, 39–54.
- Larson, D. N. 1984. *Missionary Preparation: Confronting the Presuppositional Barrier*. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Education in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 298–309.
- Launonen, P. 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillisen lapsi- ja nuorisotyön historian murrosvaiheita. Teoksessa J. Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: LK-kirjat, 221–234.
- Lave, J. & Wenger, E. 1991. *Situated Learning. Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge University Press.
- Lave, J. & Wenger, E. 1999. Legitimate Peripheral Participation in Communities of Practice. Teoksessa R. McCormick & C. Paechter (toim.) *Learning and Knowledge*. London: Paul Chapman Publishing with the Open University, 21–35.
- Lehtipuu, P.-M. 2001. Muuttuva missio paikallisseurakunnassa. Teoksessa J. Auvinen & H. Salomäki (toim.) *Jaetaan ilo! Kirkon missio 2000-luvulla. Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kongressin raportti*. Helsinki: Kirkkohallitus, 72–73.
- Lehtonen, R. 1998. *Story of a Storm. The Ecumenical Student Movement in the Turmoil of Revolution, 1968 to 1973*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Leinonen, I. 1979. Lahden partio-ohjaajien uskonnollisuus, partiotavoitteet ja heidän antamansa uskonnollinen kasvatus. *Uskonnonpedagogiikan laudaturtutkielma*. HYTTK.
- Leppisaari, I. 2000. Aikuisen kasvu ja oppiminen kirkossa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon käsitys aikuiskasvatuksesta, aikuisen oppimisesta ja opettamisesta vuosina 1958–1990 käydyn asiantuntija keskustelun pohjalta. Diss. Oulu: Oulu University Press.
- Leskinen, T. 1996. Alttiutta varojen mukaan: seurakuntien luottamushenkilöiden käsitykset lähetystyön ja kansainvälisen diakonian talousarvioletusta vuosina 1984–1987. Lis. HYTTK.

- Leskinen, T. 2003. Globaalin auttajan arvot ja moraali: tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoiseen kehitysyhteistyöhön. Diss. Helsinki: Kirkkopalvelut.
- Lindqist, M., Sihvo, J., Isotalo, M. & Mäkeläinen, H. 1977. Suomen evankelisluterilainen kirkko vuosina 1972–1975. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos.
- Lindström, S. (toim.) 1981. Kaukaisen lähimmäisen hyväksi. Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian esittelyä. Helsinki: SLS, Kirkon ulkomaanapu.
- Luumi, P. 1973. Kirkko ja nuorisotyö. Teoksessa P. Luumi (toim.) Kirkon nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirkon nuorisotyön keskus. Kirjapaja, 7–14.
- Luumi, P. 1997. Kasteen kautta seurakuntaan. Teoksessa L. Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus, 79–86.
- Lähetetty Jumalan kansa. 1993. Kirkon lähetystyön kehittämissuunnitelma. Helsinki: Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, Kirkon lähetystyön keskus.
- Lähetys kontekstissa: Muutos, Sovinto, Voimaantuminen. 2005. Suomennos Tiina Ahonen. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Lähetystyön kannatus- ja toimintatilasto 1994. 1995. Helsinki: Kirkon lähetystyön keskus.
- Lähteenmaa, J. 1997. Nuoret vapaaehtoistyöntekijät: motiiveja ja moraali-pohdintoja. Tapaustutkimus pääkaupunkiseudulta. Teoksessa H. Helve et al. Nuorten elämänpolkuja lama-Suomessa. Nuorisotutkimusseuran tutkimuksia 3/1997. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 162–209.
- Lähteenmaa, J. 1998. Nuoret vapaaehtoistyön tekijät ja hedonistinen altruismi. Teoksessa K. Ilmonen (toim.) Moderniteetti ja moraali. Saarijärvi: Gaudeamus 162–209.
- Lähtenmäki, M. 2008. Valtakunnassa kaikki hyvin? Ajan henki, ihmiskuva ja hengellinen sisältö Simojoen gospelsanoituksissa. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Löytty, O. 2003. Puhuttelevat lähetyskirjat: kirjallisuus lähetysharrastuksen virittäjänä. Sosiologian laudatur-työ. Turun yliopisto.
- Majamäki, H. 1999. Kirkon työ yliopistoissa. Teoksessa Oppi ja ikä kaikki - Kirkon opilaitostyö opin tiellä. Helsinki: Kirkkohallitus, 236–244.
- Makkonen, E. 1989. Jumala sen tekee! Kalevi Lehtisen pelastuskäsitys. Dogmatiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Mannermaa, T. 1980. Kontrapunkteja. Teologisia tutkimuksia ajankohtaisista teemoista. Helsinki: Suomalaisen teologisen kirjallisuuden seura.
- Mattila, R. 1965. Suomen kristillinen ylioppilasliike vuosina 1897–1920. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- MacNeela, P. 2008. The Give and Take of Volunteering: Motives, Beliefs, and Personal Connections Among Irish Volunteers. *Voluntas* 19, 125–139.
- Marshall, H. 2007. The Global Education Terminology Debate: Exploring Some of The Issues. Teoksessa M. Hayden, J. Levy & J. Thompson (toim.) *The SAGE Handbook of Research in International Education*. London: SAGE Publications, 38–50.
- McGrath, A. E. 1996. Kristillisen uskon perusteet. Suomennos S. Norja. Helsinki: Kirjapaja.

- McCrae, R. R. & Costa, P. T. 2003. *Personality in Adulthood: A Five-factor Theory Perspective*. New York: Guilford Press.
- Metsämuuronen, J. 1995. *Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen: sitoutuminen, motivaatio ja coping: teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen*. Diss. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Metsämuuronen, J. 1997. *Omaehtoinen oppiminen ja motiivistruktuurit*. Helsinki: Opetushallitus.
- Miettinen, R. 1984. *Kognitiivisen oppimisen näkemyksen tausta*. Helsinki: Valtion koulutuskeskus.
- Mikkola, P. 2001. *Kahden kulttuurin taitajiksi. Maahanmuuttaja-oppilaan monikulttuurinen identiteetti, tavoitteet ja toiminta*. Diss. Turun yliopiston julkaisu C 171. Turku: Painosalama.
- Mission in Context. 2004. *Transformation, Reconciliation, Empowerment; An LWF Contribution to the Understanding and Practice of Mission*. Geneva: Lutheran World Federation.
- Muhonen, M. & Tirri, K. 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa J. Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: LK-kirjat, 63–82.
- Mäkelä, M. 1999. *Helsingin hiippakunnan varhaisnuorten kerhonohjaajat: tutkimus kerhonohjaajien motiiveista, vaikeuksista ja koulutuksesta*. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Mäkeläinen, H., Heino, H. & Bäckman, E. 1981. *Suomen evankelisluterilainen kirkko vuosina 1976–1979*. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos.
- Neely, A. 1993. *The Teaching of Missions*. Teoksessa J. M. Phillips & R. T. Coote (toim.) *Toward the Twenty-first Century in Christian Mission*. Michigan, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 269–283.
- Nevgi, A. & Tirri, K. 2003. Hyvää verkko-opetusta etsimässä: oppimista edistävät ja estävät tekijät verkko-oppimisympäristöissä: opiskelijoiden kokemukset ja opettajien arviot. *Kasvatusalan tutkimuksia 15*. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Newbigin, L. 1958. *One Body, One Gospel, One World. The Christian Mission Today*. London: International Missionary Council.
- Newbigin, L. 1984. *Theological Education in a World Perspective*. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Education in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 3–18.
- Niemelä, K. 1999. *Teologiksi?: teologiseen tiedekuntaan pyrkivien uravalintamotiivit ja ammatillinen suuntautuminen*. Diss. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, K. 2005. Myytti hyvästä nuorisotyöntekijätyypistä. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 243–255.
- Nieminen, I. 1993. *Kristillisen opiskelijatyön murroskausi - Suomen evankelisluterilainen Ylioppilaslähetys 1964–1969*. Suomen ja Skandinavian kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Niiniluoto, I. 1990. *Maailma, minä ja kulttuuri. Emergentin materialismin näkökulma*. Helsinki: Otava.
- Novak, J. D. 1998. *Learning, Creating, and Using Knowledge. Concept Maps TM as Facilitative Tools in Schools and Corporations*. London: Lawrence Associates.

- Nylund, M. 2000. Varieties of Mutual Support and Voluntary Action: a Study of Finnish Self-help Groups and Volunteers. Diss. Helsinki: The Finnish Federation for Social Welfare and Health.
- Närhi, P. 2003. Seurakunta olohuoneessa: tutkimus Kotiryhmäverkosto ry:n toimintaan osallistumisesta. Kirkkososiologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Ojala, E. 1990. Selma Rainio (1873–1939) Afrikan lääkilähetystyksen perustajana ja vaikuttajana Ambomaalla. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Olsbo, V. 1995. Lähetystyöskäytännön ja lähetysjärjestöt: tutkimus Malmin seurakunnan lähetystoiminnassa mukana olevien lähetystyöskäytännöistä ja lähetysjärjestöihin suhtautumisesta. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Oravasaari, T. 2008. Työtä riittää kaikille – Tutkimus vapaaehtoistoiminnan tulevaisuuden kuvista Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Ott, B. 2001. Mission and Theological Education. Transformation 18 (2), 87–98.
- Owen-Pugh, V. Theorizing Sport as a Community of Practice: the Coach-Athlete Relationship in British Professional Basketball. Teoksessa J. Huges, N. Jewson & L. Unwin (toim.) Communities of Practice Critical Perspectives. London: Routledge, 83–95.
- Oxley, S. 2002. Creative Ecumenical Education. Learning from One Another. Risk Book Series 98. Geneva: WWC Publication.
- Paavola, H. 2007. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Diss. Helsingin yliopiston tutkimuksia 283. Helsinki: Yliopistopaino.
- Parker, M. 1998. The Kingdom of Character. The Student Volunteer Movement for Foreign Missions (1886–1926). Diss. Lanham: American Society of Missiology & University Press of America.
- Pasanen, M. 2002. Matti Peltola Lähetysopiston opettajana. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Paunu, U. 1908. Suomen pakanalähetystoimi. Lähetysseuran herääminen ja Suomen Lähetysseuran synty. Diss. Helsingin yliopisto.
- Peltola, M. 1989. Lähetystyö ja kansankirkko: Suomen Lähetysseuran toiminta kotimaassa 1939–1966. Sata vuotta suomalaista lähetystyötä 1:5. Helsinki: Kirjaneliö.
- Perkiö, M. 1989. Partiojohtajan kasvatustietoisuudesta. Kasvatustieteen tutkielma. HYKTK.
- Peräkylä, A. 1995. Kvalitatiivisen tutkimuksen kohteet ja ihmiskuva. Teoksessa J. Leskinen (toim.) Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus, 39–59.
- Pietikäinen, P. 1997. Kristitty, ylioppilas ja etsijä. Suomen Kristillinen ylioppilasliike sata vuotta 1897–1997. Etsijä 2A. Helsinki: Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto.
- Pietilä, V. 1973. Sisällön erittely. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.
- Pihkala, J. 1991. Yhteinen vastuu. Teoksessa Hoivatkaa toinen toistanne. Pieksämäki: Kirjaneliö, 129–144.
- Pihkala, J. 1992. Johdatus dogmatiikkaan. Tampere: Weilin+Göös.

- Pinola, M. 2002. Lähetystyöntekijät opintiellä 140 vuotta. Teoksessa M. Pöntinen (toim.) *Kohtaamisen haaste*. Helsinki: SLS, 182–226.
- Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostointi 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, J. 2008. Kirkon kasvatustoiminta yhtenäiskulttuurista postmoderniin aikaan. Teoksessa J. Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: LK-kirjat, 153–220.
- Portin, T. 2001. Pyhäkoulutyö Riihimäen seurakunnassa vuonna 2001. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Pruuki, L. 2003. Miten opettaa sitä mitä ei voi opettaa? Uskon ja kasvatuksen suhde Martti H. Haavion pedagogiikassa. Diss. Helsingin yliopisto.
- Pruuki, L. 2009. Opettajan uskonnollisuuden merkitys koulukasvatuksessa ja uskonnon opetuksessa. *TA* 114 (5), 387–403.
- Pruuki, L. & Tirri, K. 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) *Rippikoulun käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja. 35–55.
- Puolimatka, T. 1997. Opetusta vai indoktrinaatiota? valta ja manipulaatio opetuksessa. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.
- Pyysiäinen, M. 1998. Koulun uskonnonopetuksen luonne. Teoksessa M. Pyysiäinen & J. Seppälä (toim.) *Uskonnonopetuksen käsikirja*, 41–68.
- Pämppi, M.-L. 1973. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tyttökerhonohjaajat, heidän tavoitteensa ja kerhojen ohjelma-aines vuonna 1971. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Pörsti, S. (toim.) 1999. Ihmistä isompi tehtävä - kaksitoista tietä lähetystyöhön. Helsinki: SLS.
- Raitis, L. M. & Hiltunen, P. Y. 2001. Suunnista uskontojen maailmassa - dialogiopus seurakunnille. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Rajashekar, J. P. 2001. Dialogue with People of Other Faiths and Ecumenical Theology. Teoksessa S. Amirtham & C. H. S. Moon (Ed.) *The Teaching Ecumenics*. Geneva: WWC Publications, 79–85.
- Rautanen, M. 1995. Lähetysseurien kirkon lähetystyön kotimaan työn kentässä. Pro gradu -työ. Turun yliopisto.
- Rautio, K. 1994. Suomen Lähetysseuran esikoulutuskurssilaisten osallistumismotiivit, -tavoitteet ja arviointi kurssin tarjonnasta. Kasvatustieteen pro gradu -työ. Joensuun yliopisto.
- Reed, L. E. 1985. *Preparing Missionaries for Intercultural Communication. A Bicultural Approach*. California, USA: William Varey Library.
- Rehberg, W. 2005. Altruistic Individualists: Motivations for International Volunteering Among Young Adults in Switzerland. *Voluntas* 16 (2), 109–122.
- Remes, V. 1976. Lähetysharrastus Suomessa 1835–1858. Sata vuotta suomalaista lähetystyötä 1858–1959 osa 1:1. Diss. Helsinki: SLS.
- Remes, V. 1993. Siemen kasvaa puuksi 1859-1895. Sata vuotta suomalaista lähetystyötä I:2. Helsinki: SLS.

- Researching World Christianity. 2011. Doctoral Dissertations on Mission Since 1900. Tulostettu 4.1.2011.
<http://resources.library.yale.edu/dissertations/srchresults.asp>
- Ripatti, J. 2005. Lähetettynä kirkossa. Jatkoselvitys kirkon, kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistyöstä. Kirkkohallituksen moniste.
- Rissanen, I. 2008. Oman uskonnon ilmenemistavat islamin uskonnonopetuksessa. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- Rochester, C., Paine, A. E., Howlett, S. & Zimmeck, M. 2010. Volunteering and Society in the 21st Century. Palgrave & Macmillan.
- Rubin, L. 2000. Engagemang i Lutherhjälpen. Studier av motiv och drivkrafter hos frivilligt aktiva. Diss. Lund: Lunds Universitets Kyrkohistoriska Arkiv.
- Ruokamo, H. & Pohjolainen, S. 1999. Etäopetus multimediaverkoissa (ETÄKAMU) - tavoite-tutkimushanke. Teoksessa H. Ruokamo & S. Pohjalainen (toim.) Etäopetus multimediaverkoissa. Helsinki: Tekes, 1–11.
- Rusama, J. 2002. Ecumenical Growth in Finland. The History of the Finnish Ecumenical Council 1917–1999. The Research Institute of the Evangelical Lutheran Church of Finland.
- Räsänen, R. 2000. The Global Village as a Challenge for Teacher Education. Teoksessa V. Sunnari & R. Räsänen (toim.) Ethical Challenges of Teacher Education and Teaching. Special Focus on Gender and Multicultural Issues. Oulu: Oulun yliopisto, 115–130.
- Räsänen, R. 2007. Intercultural Education as Education for Global Responsibility. Teoksessa T. Kaivola & M. Melén-Paaso (toim.) Education for Global Responsibility – Finnish Perspectives. Ministry of Education, 17–30.
- Saarela, M. 1970. Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton koululaistyö vuosina 1944–1964. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- Saarilahti, T. 1989. Lähetystyön läpimurto: Suomen Lähetysseuran toiminta kotimaassa 1985–1913. Sata vuotta suomalaista lähetystyötä osa 1:3. Helsinki: Kirjaneliö.
- Saarilahti, T. 1999. Kriisien kautta kasvuun: Suomen Lähetysseuran toiminta kotimaassa 1914–1938. Sata vuotta suomalaista lähetystyötä osa 1:4. Helsinki: SLS.
- Saari, R. 1994. Johdatus ekumeniikkaan. Helsinki: Kirjaneliö.
- Sabbah, M.-L. 1999. Lahden seurakuntayhtymän diakoniatyöntekijöiden näkemykset diakoniasvatuksesta. Kasvatustieteen pro gradu -työ. HYKTK.
- Sahavirta, H. 2006. Karl Popper's Philosophy of Science – And the Evolution of the Popperian Worlds. Filosofisia tutkimuksia Helsingin yliopistosta 12. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Salakka, M. 2006. Suomeen palaavien lähetystyöntekijöiden paluuta koskevat puhettavat. Paluushokki ja identiteetin monikulttuuriset jännitteet. Diss. Oulun yliopisto.
- Salmi, P. 2005. Nuorisotyöntekijä ja muuttuva työkuulttuuri. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 256–266.
- Salmivalli, C. 2004. Nuori vertaisryhmässä - Tekeekö seura kaltaiseksi? Psykologia 5, 344–354.
- Salo, E. 1993. Tuure Vapaavuori lähetystyöntekijänä Ambomaalla ja Angolassa vuosina 1931–1946. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

- Salomäki, H. 2004. Tosi rakkaus odottaa. Seksuaalieettinen nuorten liike Suomessa. Diss. Helsinki: Yliopistopaino.
- Salonen, K., Kääriäinen, K. & Niemelä, K. 2000. Suomen evankelisluterilainen kirkko vuosina 1996–1999. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Salonen, K. & Rekola, J. 2005. Kepa 20 vuotta. Helsinki: Kehitysyhteistyön palvelukeskus.
- Seppälä, J. 1988. Opettava ja kasvattava kirkko. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Seppälä, M. 1984. Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton äänenkannattajan päälinjojen kehittyminen vuosina 1909–1939. Tutkimus Ad Lucem-, Kristitty Ylioppilas- ja Etsijä-lehdestä. Yleisen käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Seurakunnan lähetystyön mallijohtosääntö. 1994. Helsinki: Kirkkohallitus. Tulostettu 26.10.2004. <http://www.evl.fi/kkh/kuo/klk/toim/Malliohjesaanto.htm>
- Seurakunta 2000. 1987. Kirkko 2000 -jatkotyöryhmä. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Sihvo, J., Mäkeläinen, H. & Lindqvist, M. 1973. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1967–1971. Pieksämäki: Sisälähetysseuran Raamattutalon kirjapaino.
- Siljander, P. 1997. Kasvatus ja sosiaalisuus - johdatus aiheeseen. Teoksessa P. Siljander (toim.) Kasvatus ja sosiaalisuus. Tampere: Gaudeamus, 7–13.
- Silkelä, R. 1999. Persoonallisesti merkittävät oppimiskokemukset. Tutkimus luokanopettajaksi opiskelevien oppimiskokemuksista. Diss. Kasvatustieteen julkaisuja 52. Joensuun yliopisto.
- Siltala, V. 2000. Rakkauden vai vihan vallankumous? Kansan Raamattuseuran opiskelijatyön synty ja kansainväliset yhteydet vuosina 1962–1972. Yleisen kirkkohistorian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Silvennoinen, K. 1991. Hannes Sjöblom 1874–1944: Suomen Lähetysseuran Kiinan työn uranuurtaja ja kotimaisen lähetysharrastuksen herättäjä. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Silvo, J. (toim.) 1999. Kansan kirkosta kansojen kirkoksi. Kirkkohallituksen asettaman monikulttuurisuustyöryhmän mietintö. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Silvonen, J. 1999. ATLAS/ti laadullisen analyysin välineenä. Psykologia 34, 398–404.
- Simojoki, P. 1988. Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto, AVL 1940–1974. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Smedjebacka, H. 1988. Avartuva lähetys. Suomennos Liisa Helminen. Helsinki: Kirjapaja.
- Sorri, H. 1998. Vapaaehtoisuus ja elämänkulku: palvelevan puhelimen päivystäjän näkökulma tehtävään ryhtymisestä. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Stenström, H. (red.) 2008. Allvarligt talat om predikan. Stockholm: Verbum.
- Suojanen, P. 1997. Työkaluna tutkijan persoona. Teoksessa A. M. Viljanen & M. Laine (toim.) Kaukaa haettua. Vammala: Suomen Antropologinen Seura, 149–157.
- Suomen teologit. 1999. Lahti: Suomen kirkon pappisliitto.
- Taber, C. R. 1984. The Training of Missionaries. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) Missions & Theological Education in World Perspective. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 321–332.
- Takala, A. 1974. Uuden sukupolven vaihtoehdot. Sosiaalisuustapahtuman tarkastelu. Jyväskylä: Gummerus.

- Talib, Mirja-Tytti. 1999. Toiseuden kohtaaminen koulussa: opettajien uskomuksia maa-hanmuuttajaoppilaista. Diss. Helsinki: Helsingin yliopiston opettajankoulu-tuslaitos.
- Talvenmäki, P. 2003. Luova ongelmanratkaisu ja kasvu kansainvälisyyteen. Toiminta-tutkimus kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen kehittämisestä lukioasteella. Diss. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 245. Hel-sinki.
- Tammi, A. (toim.) 1997. Vieraita ja muukalaisia. Kirkko monikulttuurisessa yhteiskun-nassa. Helsinki: Kirjapaja.
- Tarvainen, O., Arhinmäki, E. & Haapanen, A. 1968. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1962–1966. Kuopio: Kirjapaino OY Savo.
- Teece, G. 2008. Learning from Religion as "Skilful Means": a Contribution to the De-pate about the Identity of Religious Education. *British Journal of Religious Education* 30 (3), 187–198.
- Tiililä, O. 1974. Kristus kuninkaaksi. Suomen kristillisen ylioppilasliikkeen historia vuoteen 1939. Helsinki: Karas-sana.
- Tippett, A. 1984a. Antropology: Luxury or Necessity for Missions? Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Education in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 333–349.
- Tippett, A. 1984b. Report of the Curriculum Commitee on the Training of Missionaries. Teoksessa H. M. Conn & S. F. Rowen (toim.) *Missions & Theological Edu-cation in World Perspective*. Farmington, Michigan: Associates of Urbanus, 405–408.
- Tirri, K. 2003. Miten uskontoa opitaan? *TA* 108, 102–106.
- Tirri, K., Sorri, H. & Pruuki, L. 2006. Teachers' Views on Meaningful Learning in the Context of AppliedTtheological Studies. Teoksessa K. Tirri (toim.) *Religion, Spirituality & Identity*. Bern: Peter Lang AG, 221–234.
- Together in God's Mission. 1988. An LWF Contribution to the Understanding of Mis-sion. Geneva: Lutheran World Federation.
- Toivanen, M.-L. & Tukeva, P. 2005. Tahtoa, intoa ja rohkeutta. Kirkon nuorisotyön strategia 2004. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 352–369.
- Trigg, R. 2001. *Understanding Social Science. A Philosophical Introduction to the So-cial Sciences*. 2. painos. Blackwell Publishing.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tynjälä, P. 1999. *Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityk-sen perusteita*. 1–3. painos. Tampere: Kirjayhtymä.
- Tynkkynen, K. 2004. Kuule kutsu. Vuosina 1999–2003 Suomen Lähetysseuran esikou-lutuksen suorittaneiden kokemuksia selvittelevä tutkimus kirkon työnteki-jöille tai kirkon työntekijöiksi opiskelevilla. Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Helsingin yksikkö.
- Työsuhteisen ja palkkiotoimisen/vapaaehtoisen lähetysstihteerin työnkuva. 2003. Hel-sinki: Kirkon lähetystyön toimikunta. Tulostettu 25.5.2005. <http://www.ev1.fi/kkh/kuo/klk/toim/tyosuhteisenpalkkiotoimisenvapaa.htm>

- Ubani, M. 2007. Young, Gifted and Spiritual: The Case of Finnish Sixth-grade Pupils. Diss. University of Helsinki, Faculty of Behavioural Sciences, Department of Applied Sciences of Education. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-3597-5>
- Uusikylä, K. 1981. Opetuksen yhteissuunnittelu. Teoksessa P. Kansanen & K. Uusikylä Opetuksen tavoitteisuus ja yhteissuunnittelu. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus, 91–169.
- Varkki, U. 2002. Tilkkupöytä ja rukousrinne: Äiti Teresan Rakkauden lähettien sääntökunnan maallikkotoiminta Suomessa. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.
- Vasko, T. 1999. Lähetysfilosofia, lähetystiede ja lähetysteologia. J. A. Jongeneelin käsitys missiologiasta akateemisena disiplininä. TA 104, 554–562.
- Ventä, K. 1970. Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto 1920-luvulla. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- Vermasvuori, M. 1979. Seurakuntien lähetysseurasteiden toimenkuva ja koulutustarve. Tampere: Kirkon tutkimuslaitos.
- Väkeväinen, A.-E. 1995. Suomen Nuorten Naisten Kristillisen Yhdistyksen lähetit 1901–1949. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- Watson, J. 2008. Can Children and Young People *Learn from Atheism* for Spiritual Development? A Response to the National Framework for Religious Education. British Journal of Religious Education 30 (1), 49–58.
- Wenger, E. 1998. Communities of Practice. Learning, Meaning and Identity. Cambridge University Press.
- Wilson, J. 2000. Volunteering. Annual Review of Sociology 26, 215–240.
- Wright, A. 2003. The Contours of Critical Religious Education: Knowledge, Wisdom, Truth. British Journal of Religious Education 25 (4), 279–291.
- Yeung, A. B. 1999. Valmius vapaaehtoistyöhön: tutkimus Pelastusarmeijan mainoskampanjan innoittamista vapaaehtoistyöntekijöistä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Yeung, A. B. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa -ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys.
- Yeung, A. B. 2003a. The Re-emergence of the Church in the Finnish Public Life? Christian Social Work as an Indicator of the Public Status of the Church. Journal of Contemporary Religion 18 (2), 197–211.
- Yeung, A. B. 2003b. Social Capital in Church-related Voluntarism. Seven Essays on Scandinavian Civil Society. Stockholm: Handelshögskola, 141–172.
- Yeung, A. B. 2004a. The Octagon Model of Volunteer Motivation: Results of a Phenomenological Analysis. Voluntas 15 (1), 21–46.
- Yeung, A. B. 2004b. Individually Together. Volunteering in Late Modernity: Social Work in the Finnish Church. Diss. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Yeung, A. B. 2006. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104–125.

- Yhdessä Jumalan lähetyksessä. 1988. Luterilaisen maailmanliiton näkemys lähetyksestä. Suomennos T. Vasko ja M. Matikka. Helsinki: Kirkon lähetystyön keskus.
- Ylimaunu, Minna. 2005. Akateemiset lähetit Suomen Lähetysseuran Ambomaan työssä 1895–1919. Aate- ja oppihistorian pro gradu -työ. Oulun yliopisto.
- Ylinen, Martti. 2001. Yhteenveto. Teoksessa J. Auvinen & H. Salomäki (toim.) Jaetaan ilo! Kirkon missio 2000-luvulla. Lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kongressin raportti. Helsinki: Kirkkohallitus, 119–121.

LIITTEET

Liite 1 Kristillisiä opiskelijajärjestöjä koskevat opinnäytteet Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa

Seuraavassa on lueteltu teologisen tiedekunnan kristillisiä opiskelijajärjestöjä koskevat opinnäytteet toukokuulle 2010 asti. Tutkimukset ovat historiallisia, lukuun ottamatta empiirisiä töitä nro 3, 8, 24 ja 25.

Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto, AVL

(myöh. Opiskelijain Lähetysliitto, nyk. Opiskelijoiden Lähetysliitto, OL)

1 *Eerola, Leena*. 1970. Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto AVL Suomessa vuosina 1899–1940. Käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK

2 *Simojoki, Pekka*. 1988. Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitto, AVL 1940–1974. Kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

3 *Kuusisto, Elina*. 2008. Ihmisen kokoinen tehtävä - tutkimus lähetysharrastuksesta ja lähetyskasvatuksesta Opiskelijain Lähetysliitossa (OL). Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.

Evangelinen Ylioppilasliitto, EYL

(nyk. Evangeliset Opiskelijat, EO)

4 *Hämäläinen, Irja*. 1986. Evangelinen ylioppilasliitto kristillisen opiskelijatyön murroskautena 1950–1970. Suomen ja Skandinavian kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

5 *Kilpeläinen, Toivo*. 1969 Evangelisen Ylioppilasliiton synty ja toiminta vuosina 1931–1950. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.

Kansan Raamattuseuran opiskelijatyö, KRS

6 *Rossi, Yrjö*. 1974. Campus Crusade for Christ Internationalin suorittama maallikkojen evankelioimiskoulutus. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.

7 *Siltala, Vesa*. 2000. Rakkauden vai vihan vallankumous? Kansan Raamattuseuran opiskelijatyön synty ja kansainväliset yhteydet vuosina 1962–1972. Yleisen kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

8 *Valtavaara, Anna-Liisa*. 1975. Henkilökohtaisen evankelioimisen kurssi koulutustapahtumana. Tutkimus Kansan Raamattuseuran opiskelijoiden järjestämästä evankelioimiskoulutuksesta ja siihen osallistuneista lukuvuonna 1972–1973. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.

Ristinkilta

9 *Nurmi, Mika*. 1995. Yhdistys-kohtaamispaikka-seurakunta - Ristin Killan identiteetti 1947–1994. Suomen ja Skandinavian kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

Suomen evangelisluterilainen Ylioppilaslähetys, Yol

(nyk. Suomen ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys, OPKO)

10 *Nieminen, Ismo*. 1993. Kristillisen opiskelijatyön murroskausi - Suomen evangelisluterilainen Ylioppilaslähetys 1964–1969. Suomen ja Skandinavian kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.

Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto, SKY

- 11 *Franzén, Ruth*. 1976. Finlands kristliga studentrörelse i internationellt korsdrag 1939-1964. Lis. HYTTK.
- 12 *Franzén, Ruth*. 1987. Studentekumenik och väckelse: Finlands kristliga studentförbund i internationell brytning 1924-1950. Diss. SKHS 140. Helsingfors: Suomen kirkkohistoriallinen seura.
- 13 *Hannolin, Kirsi*. 1979. Osmo Tiililä ja Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto vuosina 1922–1972. Yleisen käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- 14 *Harjuvaara, Jaakko*. 1967. Toisen maailmansodan jälkeinen kehitys Suomen kristillisessä ylioppilasliikkeessä. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- 15 *Hälli, Teemu*. 2002. Kirkon kapinallinen ja yliopiston hiljainen. Etsijä-lehti 1960-luvun opiskelijaliikheinnässä. Yleisen kirkkohistorian pro gradu -työ. HYTTK.
- 16 *Kylänpää-Muilu, Katriina*. 1984. Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton teinityö kirkon epävirallisena koululaistytönä vuosina 1961–1970. Uskonnonpedagogiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- 17 *Mattila, Reijo*. 1965. Suomen kristillinen ylioppilasliike vuosina 1897–1920. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- 18 *Saarela, Markku*. 1970. Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton koululaistytö vuosina 1944–1964. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.
- 19 *Saari, Elvi*. 1936. Ylioppilaiden Kristillisen Yhdistyksen ylioppilaille järjestämät kesäkokoukset. Käytännöllisen teologian työ. HYTTK.
- 20 *Seppälä, Mikko*. 1984. Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton äänenkannattajan päälinjojen kehittyminen vuosina 1909–1939. Tutkimus Ad Lucem-, Kristitty Ylioppilas- ja Etsijä-lehdestä. Yleisen käytännöllisen teologian pro gradu -työ. HYTTK.
- 21 *Silvonen, Leena*. 1989. Yhteiskuntaeettinen keskustelu Suomen Kristillisessä Ylioppilasliitossa vuosina 1964–1975. Teologisen etiikan pro gradu -työ. HYTTK.
- 22 *Söderståhl, Ruth*. 1970. Finlands Kristliga Studentförbunds utländska relationer 1929-1939. Laudaturavhandling i praktisk teologi. HYTTK.
- 23 *Ventä, Kari*. 1970. Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto 1920-luvulla. Käytännöllisen teologian laudaturtyö. HYTTK.

Ks. myös SKY:n jäsenjärjestöistä tehdyt tutkimukset nro 1, 2, 4, 5, 9.

Changemakers

- 24 *Kerokoski, Miia*. 2008. Muutoksen tekijät. Tutkimus Changemaker-verkostossa toimimisen syistä. Kirkkososiologian pro gradu -työ. HYTTK.

Useita järjestöjä

- 25 *Raski, Riitta*. 1972. Kolmeen kristilliseen ylioppilasliikkeeseen lukeutuvien opiskelijoiden asenteista kristinuskoon ja kirkkoon sekä asenteiden muodostuksesta ja kehityksestä. Teologisen etiikan ja uskonnonfilosofian pro gradu -tutkielma. HYTTK.

Liite 2 Yeungin mallin motiiviteemat sekä OL:ään osallistumis- ja poisjääntisyiden määrät

Harmaalla taustalla on merkitty tässä tutkimuksessa luodut uudet teemat. Suomennokset Yeung 2006, 124–125.

POOLIT	MOTIIVITEEMAT	MENO	AKTIIVI	POIS
Saaminen	T1 Itsensä toteuttaminen T2 Henkilökohtainen hyvinvointi T3 Toimintamuotojen palkitsevuus T4 Emotionaaliset palkinnot T5 Ryhtiä ajankäyttöön T6 Työkokemus	1 26	9 1 57 69 2	 2
Antaminen	T7 Erytistarpeet T8 Halu auttaa T9 Altruistinen luonne T10 Toive auttamishalun leviämisestä T11 Vastavuoroinen, sosiaalinen tuki T12 Elämäkokemukset	2 2 6	15 7 17	
Saaminen-antaminen	T13 Keskinäinen apu T14 Hyvä mieli T15 Antamisen kautta saaminen T16 Henkilökohtainen kasvu		1 21 11	 1 2
Jatkuvuus	T17 Aiheen tuttuus T18 Positiiviset kokemukset T19 Elämäntietä T20 Identiteetti T21 Jatke palkkatyölle (srk-nuorten toiminnalle/OL:lle) T22 Hyvinvoinnin ja jaksamisen ylläpito	6 4 2 7 12	 1 8 4	 5 2
Uuden etsintä	T23 Uuden teeman kiinnostavuus T24 Vastapaino T25 Laajennusta elämäntietä T26 Uuden oppiminen T27 Oma muutos	1 1	4 3 18 61 6	15 26 11
Jatkuvuus-uuden etsintä	Halu oppia uutta tutusta aiheesta Näkemyksen syveneminen ja laajentuminen Vähitellen uuteen suuntautuminen	4	12 36	 17
Etäisyys	T28 Joustavuus T29 Epäbyrokrattisuus T30 Yhteistoiminta, riittävä etäisyys	2	7 3 3	
Läheisyys	T31 Ryhmään kuuluminen T32 Uusien ihmisten tapaaminen T33 Ryhmähenki T34 Sanallinen vuorovaikutus T35 Toiminnan sosiaalisuus T36 Sosiaalisen vuorovaikutuksen edistäminen	6 9 12 10 2	17 28 41 15 33 28	7 3
Etäisyys-läheisyys	Halu olla yhdessä eri tavalla ajattelevien kanssa Yhdessä ja vapaina	6	22 3	
Pohdinta	T37 Arvot taustana T38 Roolimallit T39 Oma henkinen kasvu T40 Omien asioiden läpikäynti	3 1 1	14 17 51 4	
Toiminta	T41 Vapaa-ajan täyttäminen T42 Toiminnallisuus T42 Organisoititapa	2 9	7 23 13	
Pohdinta-toiminta	T44 Arvot toimintaan T45 Evankelion tulkinta T46 Hengellinen välikappale T47 Hengellisyys toiminnassa	2	33 12 1 40	
Yhteensä		139	778	91
Interaktio		25	86	16
Kaikki yhteensä		164	864	107

Liite 3a Teemahaastattelurunko

Tausta

- nimi
- ikä
- koulutus
- ammatti
- hengellinen tausta
- yhteydet ja suhde lähetystyöhön ennen OL:ään menoa
- yhteydet ja suhde lähetystyöhön OL:n jälkeen ja nykyään

Minä ja OL

- mitä tulee mieleesi ensimmäisenä, kun kuulet tai näet OL-kirjainyhdistelmän
- miten tapahtui OL:ään meno
- mitkä asiat olivat tärkeitä OL:ssä
- mikä on ollut merkittävintä sinulle OL:ssä
- millaisia väläyksiä sinulle on jäänyt mieleen OL:n toiminnasta
- mitkä asiat innostivat toimimaan OL:ssä eikä jossain muussa opiskelijajärjestössä
- mitkä ovat OL:n vahvuuksia ja heikkouksia
- mitä opit OL:ssä
- mitä opit lähetystyöstä OL:ssä
- vaikuttiko OL suhteeseesi lähetystyöhön
- millaisia valmiuksia olet saanut OL:ssä toimimisesta
- miten ja miksi tapahtui OL:stä poisjääminen

OL:n tehtävä ja kasvatustoiminta

- mikä on mielestäsi OL:n tehtävä ja tarkoitus
- mitkä ovat OL:n arvot
- miten OL:n tehtävää toteutettiin
- oliko toimintoja, joista ajattelit, että tämä ei kuulu OL:n tehtävään
- miten OL:n toimintaan innostettiin ja rekrytoitiin uusia aktiiveja
- miten OL:ssä innostettiin, opetettiin, kasvatettiin lähetystyöhön
- millä tavalla sinun aikanasi suhtauduttiin OL:ssä tavoittavaan työhön esim. evankelointityöhön Suomessa?
- millä tavalla kehitysyhteistyön ja lähetystyön suhdetta pohdittiin sinun aikanasi OL:ssä? Miten niihin suhtauduttiin?
- millä tavalla ekumenia näkyi OL:n toiminnassa? Millä tavalla ekumenia suhteutuu mielestäsi OL:n tehtävän kanssa?
- muuttuiko OL sinä aikana, kun olit mukana sen toiminnassa, millä tavalla se muuttui?
- millä tavalla OL erosi muista opiskelijajärjestöistä?
- vertaa oman aikasi OL:ää siihen millainen on mielikuvasi Akateemisten Vapaaehtoisten Lähetysliitosta (AVL)

Liite 3b Haastattelukysymykset sähköpostihaastatteluissa

Sähköpostihaastattelut tehtiin teemahaastattelujen jälkeen. Sähköpostihaastattelujen kysymyslistassa tulee esille, millainen oli useimpien teemahaastattelujen kulku. Kysymykset esitettiin jokaisessa sähköpostihaastattelussa lähes samankaltaisina. Niiltä, joiden tiedettiin olevan/olleen lähetystyössä, pyydettiin vertaamaan OL:n antia lähetyskurssiin ja kertomaan OL antamista mahdollisista valmiuksista lähetystyöhön. Sähköpostikysymykset esitettiin listassa, jossa aihepiirit oli erotettu väleillä, mutta ei laajemmilla otsikoilla.

KYSYMYKSET:

Kuka olet? (koulutus, työtausta, hengellinen tausta)

Millä tavalla olet ollut lähetystyön kanssa tekemisissä ennen OL:ää?

Miten olet ollut lähetystyön kanssa tekemisissä OL:n jälkeen?

Millä tavalla olet tällä hetkellä tekemisissä lähetystyön kanssa?

Miten löysit tiesi OL:ään?

Mikä on ollut OL:ssä merkittävintä Sinulle?

Mikä on mielestäsi OL:n tarkoitus ja tehtävä?

Mikä OL:n toiminnassa oli mielestäsi tärkeintä?

Oliko OL:ssä sellaisia toimintoja tai perjantai-illoissa sellaisia aiheita, joista olisit ajatellut että tämä ei nyt ole OL:n tehtävän mukaista?

Millaisia tilanteita/väläyksiä/ajatuksia tai puhujia on jäänyt mieleen (seminaareista tai) perjantai-illoista tai jostain muusta toiminnasta?

Millä tavalla Sinun aikana innostettiin OL:n toimintaan mukaan?

Entä millä tavalla innostettiin lähetystyöhön?

Millaisia asioita opit lähetystyöstä OL:ssä?

Millä tavalla OL vaikutti suhteeseesi lähetystyöhön?

Millä tavalla Sinun aikanasi suhtauduttiin OL:ssä tavoittavaan työhön esim. evankelointityöhön Suomessa?

Millä tavalla kehitysyhteistyön ja lähetystyön suhdetta pohdittiin Sinun aikanasi OL:ssä? Miten niihin suhtauduttiin?

Millä tavalla ekumenia näkyi OL:n toiminnassa? Millä tavalla ekumenia suhteutuu mielestäsi OL:n tehtävän kanssa?

Millaisia valmiuksia OL on antanut Sinulle?

Arvioi millaisia valmiuksia OL antaa lähetystyöhön?

Miten mielestäsi OL:ssä kasvaa/voi kasvaa lähetystyön tukijaksi?

Mitkä olivat/ovat OL:n arvoja?

Mitkä olivat OL:n vahvuuksia ja heikkouksia?

Millä tavalla OL erosi muista opiskelijajärjestöistä?

Muuttuiko OL omana aktiiviaikanasi? Jos muuttui, niin millä tavalla?

Millä tavalla oman aikasi OL poikkesi siitä kuvasta, mikä Sinulla on AVL:stä?

Mitä asioita OL:ssä olisi voinut tai olisi pitänyt tehdä toisin?

Miten OL:stä poisjääntisi tapahtui?

Ja viimeisenä: Kun kuulet tai näet kirjainyhdistelmän OL, niin mitä siitä tulee yleensä ensimmäiseksi mieleesi?

Liite 4 OL:n entisten puheenjohtajien yhdistykseen liittymisvuodet ja luottamustehtävät vuoteen 2004 asti

Liitteen 4 tiedot on kerätty vuosien 1968–2004 toimintakertomuksista sekä vuosien 1976 ja 1980 osalta pöytäkirjoista. SLA AVLA 8, 31, 33.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	yht.
1968	l																									1
1969																										
1970																										
1971	jk,t																									1
1972	pj	l																								2
1973	jk,t	pj,t																								2
1974		pj	l																							2
1975		jk	pj	l,t																						3
1976		t	jk	pj	l																					4
1977		t	jk	jk	pj	l																				5
1978		t			pj	jk	l																			4
1979		t			jk	pj,t	jk,t																			4
1980		t			t	t	pj	l																		5
1981		t			t		pj	t			l															5
1982		t					pj	jk	l	jk	l															6
1983					t			pj	jk		jk															4
1984								pj																		1
1985										pj	jk	l	l													4
1986											pj	jk	jk													3
1987												pj	jk	l	l											4
1988													pj	jk	jk	l										4
1989												t		pj	jk		l	l								5
1990															pj	jk	jk	jk	l							5
1991													t			pj	jk	jk								4
1992														t		t	pj		jk							4
1993															t	jk	t	pj		l	l					6
1994																t	t	t	pj	jk	jk	l	l			8
1995																t			t	pj	jk					4
1996																	t		t	t	pj	jk	t			6
1997																			t	t	t	pj	jk	l	l	7
1998																			t		t	pj	jk			4
1999																			t		t	t	pj	jk		5
2000																		t		t		t	t	t	pj	6
2001																				t		t	t		t	4
2002																				t		t				2
2003																				t						1
2004																				t						1
yht.	4	11	4	3	7	4	5	4	3	3	4	4	5	4	5	7	7	6	6	12	5	8	7	4	4	136
jk:ssa	3	3	3	2	3	2	4	2	2	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2	

Liitteessä 4 käytetyt lyhenteet:

1-25	Puheenjohtajat on merkitty numeroin 1-25 taulukon yläreunaan. Tässä yhteydessä käytetty numerointi on eri kuin haastattelujen koodit.
l	jäseneksi liittymisvuosi
jk	johtokunnan jäsen
pj	johtokunnan puheenjohtaja [jatkuu seuraavalla sivulla]
t	toimihenkilö lähetystyöstä kiinnostuneiden kortiston hoitaja, myyjäisvastaava, seniorijäsen, tilintarkastaja, varatilintarkastaja, vara/apuemäntä, varaisäntä, OL:n edustajana toimiminen yhteistyöjärjestöjen kokouksissa
yht.	yhteensä (laskettu vuodet ja henkilöt, ei tehtävien määrä)

Liite 5 Lehtijuttu Koreografiapoika-kalenterista

Mikä maailmassa on hulluutta, sen Jumala valitsi saattaakseen viisaat häpeään, 1 Kor. 1:27
Lähetyskalenterin syyskuun pojat.

KGP:n kalenterilla hankitaan kannatusta nimikkoläheteille

Opiskelijain Lähetysliiton (OL, entinen AVL) sisällä toimiva KGP eli Koreografiapojat on julkaissut poikakalenterin vuodeksi 1996. Kalenterilla hankitaan kannatusta OL:n nimikkoläheteille William Chengille, Sinikka Vuolanteelle ja Kati Sihvolle.

Koreografiapojat pyrkii toiminnallaan laajentamaan kristillisen

mieskuoroliikunnan kuvaa ja tarjoaa tanssiville miehille mahdollisuuden toteuttaa itseään.

Poikien mustavalkoinen kalenteri on niin omaleimainen, nuorekas ja huumoripitoinen, että se tuskin kilpailee Opettajien Lähetysliiton arvokkaan kalenterin kanssa. Poikien poseerauskuvien skaala on laaja, raamatunlauseet

täydentävät kuvien sanomaa. Naisevat lauseet olisi kannattanut painattaa näyttävämmiin.

Kalenterin 200 kappaleen painos on myyty loppuun, uusi painos on 100 kpl. Kalenteria voi tilata OL:n puheenjohtajalta Juhana Sihvolta p. 90-135 4192 hintaan 50 mk + postituskulut.

Sana 47/1995, 22.11.1995, sivu 9.

Vasemmalta Juha Aila, Juhana Sihvo ja Tomi Nummi

Valokuva: Risto Palomäki